

2

מדינת ישראל

משרד הממשלה
לשכת ראש הממשלה

משרד

מחלקה
43.4

מס' תיק
4235/6

מנהל המבחן - נאומה, מנצח המבחן אבנ

6.72 - 16.2.74

מס' תיק מקורי

מחלקה

שם וניק: לשכת ראש הממשלה - "מכללת העבודה"

4235/6-N

מס' תיק

מס' פריט 000wdk

6/11/2018

תאריך הדפסה

כתובת: 3-312-3-8-1

100/17

16.2.74.

Minutes by:

הפרטיבל נרשם ע"י:

חבר המתרגמים
L
T
D.
translators' pool

TEL-AVIV, 1 RACHEL ST.	•	טל. 238532, 230574, 241780	•	תל אביב, רחוב רחל 1
JERUSALEM, 6, YANAI ST.	•	טל. 225155, 228572	•	ירושלים, רחוב ינאי 6
HAIFA, 8a, LOTUS ST.	•	טל. 84268	•	חיפה, רחוב לוטוס 8א

שירותים המסופקים על ידנו :

- ★ הספקת כתבניות בכל השפות על בסיס זמני (לפי הזמנה טלפונית)
- ★ רשום פרוטוקול בישיבות, כנוסים וכו'
- ★ מערכות להגברת קול
- ★ פענוח סרטים וקסטות (CASSETTES) שהוקלטו על ידי הלקוח
- ★ הקרנת שיקופיות וסרטים
- ★ תרגומים מקצועיים בכל השפות
- ★ הדפסת חוברות וספרים בשיטת אופסט
- ★ הדפסות במכונות כתיבה חשמליות י.ב.מ. ואחרות בכל השפות עם מבחר גדול של צורת אותיות
- ★ השכרת משרד עם טלפון לקיום פגישות עסקיות, ישיבות וכו'. התשלום לפי שכר יומי

גדעון לב ארי: חבר הכנסת יצחק בן-אהרון, כיצד מצטייר בעיניך המשא ומתן המתנהל עתה על הקמת ממשלה חדשה?

יצחק בן-אהרון: הוא לא מתעלה לגבי מו"מים קודמים כאותו הנושא ובמידה ידועה כמו כל רמות החיים הציבוריים שלנו, או אפילו קצת משתפל לגבי הרמות הנמוכות שהיינו רגילים להם. דומני שכל צד וצד קלל את עמדתו העקרונית מראשית המשא ומתן ואני כלל לא צופה אפילו הייתי רוצה בממשלה במתכונת הקודמת. אני צריך לאמר אני הייתי מצטער גם כלפי המפד"ל וגם כלפי עצמינו שהם ישנו את עמדות המוצא שלהם, הם אמרו שהם דורשים רכיזציה מרחיקה לכת בענין מיהו יהודי או כל עניני הגיור, ואנחנו אמרנו לא, סטטוס קוו אנסה, והם רוצים החתיכויות לגבי יהודה ושומרון ואנחנו אמרנו לא, נעבור את הגשר כאשר נגיע אליו או בכלל אחם יודעים את עמדתינו, סטטוס הכרזנו ישנן החלטות, ולכן לדעתי אין נחונים לממשלה, נחונים של אמת, נחונים אידיאיים, נחונים פוליטיים שיחזיקו מעמד, אין נחונים לקואליציה של אמת במתכונת הקואליציה היוצאת, והדבר היחיד שאפשר עכשו להרכיב אותו באיזה שהיא מידה של אמינות וכוח כלפי הציבור, זו הקואליציה המצומצמת שהיא יש לה רוב ורוב די יציב, מכיוון כל הזמן מדברים 61 מול, פירוש הדבר 59 ולא היה ולא נברא, אין כלפי ה-61 חזית של 59 בכל העניינים. בכל ענין וענין ה-59 מתפרקים ואני על כל פנים גם צופה להפרקות משמעות מאד מצד הליכוד ואינני מאמין שהליברלים בחוץ הליכוד בחברה הזאת של ע"מ והמרכז החופשי על כל האישים שלהם יוכלו להחזיק שם בשכנות הזו הרבה זמן.

גדעון לב ארי: אלה הם הירהורי לב?

יצחק בן-אהרון: על-כן אני רואה פרספקטיבה די יציבה

לממשלה מצומצמת שהיא תהיה איתנה בדעתה בעמדותיה ואפילו אם היא חצטרך לחשוב, לדעתי היא צריכה לחת את המחשבה שלה על בחירות בטרם עת, לא כעבור 4 שנים אלא נניח כעבור שנתיים או חוץ שנתיים, זו גם-כן היערכות מתאימה מאד למערכה חדשה.

ש. אתה מתנגד להקמת ממשלת ליכוד לאומי?

ח. בהחלט, אני מבין שמי שמדבר על ליכוד לאומי הוא מחוון לממשלה משותפת עם הליכוד, שהיא תהיה הכל, היא לא תהיה ליכוד ולא תהיה לאומית, מכיוון שברור שבין שני קוטבים כאלה מוגדרים אחרי ענין ג' נכה ואחרי הפרדת הכוחות ולקראת מה שצפוי לנו עם משא ומתן בג' נכה וכלי ג' נכה, הרי אלה זה משא ומתן של ויכוחים מרחיקי לכת מצדינו, על טריטוריה מול הסדרים, הסדרים של שלום או שלום מלא, על כל פנים מהלך שהליכוד בכלל איננו מסוגל, לאף חלק ממנו איננו מסוגל להשתתף בו, אולי פרט לליברלים עצמם.

ש. ואם תקום ממשלה כזו מה תהיה עמדתך?

ח. אני אהיה באופוזיציה מוחלטת נגדה אפילו אם אני אהיה יחיד בחוץ כל המפלגה שלי. המפלגה לא יכולה להוביל אותי לקואליציה משותפת עם הליכוד.

ש. ואם חוקם ממשלת ליכוד, אתה תפוש?

ח. אצטרך לפרוש, אם זה יקום על דעת המפלגה, ותהיה זאת החלטה דמוקרטית, כך אני מניח, היא לא תקום ככה מן הגב ובמחחרת, חצטרך לעבור את כל שלבי הדיון במוסדות הממשלה, ואם ימצא לוף אשר יילך לזה, הוא לא יכלול אותי, אבל אני פה משיב לך למען הנימוס בשמי אני, אבי אני מוסמך לאמר לך שאני מדבר בענין זה בשם חסיבת הגדוד העבודה לשעבר, בשם הקיבוץ

המאוחד היום, בשם מפ"ם של היום ולכן לא קיימת מטעם המערך, לא קיים מערך של ממשלה עם הליכוד.

ש. מר בן-אהרון, אתה סבור שנהגת בצורה הולמת והוגנת כלפי מפלגתך כשהצבעת בכנסת נגד הצעת שליחיה המוסמכים וזאת דוקא כשהמצב הפרלמנטרי כה מסובך.

ת. אני מצטער שהיינו רק שניים, ודומני שזה היה לבריאותה של המפלגה על חוסנה הציבורי והמוסרי אילו היו מצטרפים אלינו להצבעה כל אלה שהיו בדעה שלנו, מכיון שזה חזיון נשנה וחוזר, בדיון לגמרי לא היינו מבודדים. בדיון היה רוב של כל המשתתפים וגם של הרוב הדומם, כל כולו היה בדעתינו.

אבל עד שזה מגיע להצבעה, יש הלוואיות, וישנם הפחדים ואני חושב שכל הפחדים האלה והלוואיות המזוייפת הזו היא אשר מכה את המפלגה יותר מאשר מעשה אחד אשר בא להודיע כלל ישן נושן, אז זה החפוצה אימריה, ועל זה פרשו 13 מושבות, אז אם 13 מושבות פרשו אז זה גם יהודי אחד קטן כמוני גם הוא מוכרח פעם אחת להתקומם, והיה ברור לכל, אני הודעתי על זה, לא היה ענין בהפתעה, היה דיון ברגע האחרון בסיעה בנושא, על תקציב זוטא כזה של 13 מיליארד לירות, מה זה כיני ובינך, ללא דיון על מקורות המימון ובאותו היום ככה צמד חמש של סובסידיות, של מיליארד ו-200 מיליון שמגלגלים אותם על הצורכן ללא כל דיון לא כל ברור, מאף אחד משה מוסדות המפלגה והמערך שאני חבר בהם כחובה לא בהתנדבות, ולכן מי זה היה יכול להעלות על הדעת שאדם כמוני מסוגל לקבל משמעת עוררת מוכחבת מלמעלה כשחוקת המפלגה וחוקת החיים הציבוריים מופרת בצורה גסה כזו.

ש. מה זה מוכחבת מלמעלה, אתה בעצמך אומר שבסיעה היה דיון ברגע האחרון?

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

ת. היה דיון ברגע האחרון שאי אפשר שהברירה
היתה או לקבוע שינוי ואז קבענו, היו מקרים כאלה,
שר האוצר יכול לבוא למוחרת לכנסת ולאמר יש לי
המסגרת אבל יש עירעורים על כמה וכמה דברים, אני
מבקש להעביר את זה לוועדת הכספים הן הודעה מצידי
שהממשלה חביא הצעות חיקונים והעניין פתוח, ואנחנו
לא עומדים ולא ~~על~~ נעמיד את זה כשאלת אימון דוקא
אותם מקורות המימון לאותה מסגרת של הסובסידיות
שאנחנו קבענו, מוצא כזה היה, והיתה בידי הסיעה
לא כל כך איכפת, אני חושב ששר האוצר וחברי הממשלה
היו מקבלים את הדבר אפילו ברצון, ^{אילו} היתה הכרעה
כזאת, אבל זה קצת פיגור בהרגשת זכויות האדם וזכויות
השליח בחוך הדמוקרטיה המורכבת של החיים שלנו.

ש. אתה סבור שהנושא הזה הוא נושא רציני?

ת. הנושא הזה הוא רציני מאד, מכיוון שאנחנו עומדים
לבנות את החיים שלנו כל יום מחדש.

ש. אם כך אתה לא סבור שהיית צריך פשוט לקום ולהודיע
שאחזק קם ופורש.

ת. לא, למה לא היה שום יסוד לפרישה כיון שאני נהגתי
באופן קפדני לפי החוקה הכתובה, וגם לפי הנוהלים
הקבועים, הנה חביט במשך 4 שנים שהייתי מזכיר ההסתדרות
היו לנו מאבקים מתוחים מאד, גם עם שר האוצר וגם
הממשלה ככלל ואומנם חשבו שאילו הם מאבקים אישיים ואני
חושב שהיום ודאי יש איזה הערכה אחרת בציבור שלא בעיה
של סגנון ולא בעיה של האיש, אף כי אני מאד מאד הצטערתי
שאינני מצוי בחוך המאבק הזה של סובסידיות האלה הטיילו
על ההסתדרות, הייתי ודאי מנהל אותו גם כן קצת אחרת
משניהלו אותו,

ש. בהסתדרות?

ח. כן בהסתדרות ובחברה הישראלית בכללותה, אבל אנחנו עומדים, אנחנו עומדים בפני סידרה בלתי פוסקת עכשו של הכרעות ומתוחות מאד בענייני פנים וחוץ וכלכלה וסוציאלית ואם לא נשמור על הליכים דמוקרטיים קפדניים של בירור, אנחנו ניטלטל ממשבר למשבר.

ש. איך אפשר לנהל ממשלה בעיקר על בסיס מצומצם? כשבכל פעם שבעיני מישו משהו לא מוצא חן, הוא פשוט קם ומצביע נגד?

ח. אני שליח של הציבור, נבחרתי, על ידי הציבור וגם קצת בעל וחק ולכן אי אפשר לאמר עלי שאני כל יום שני שלישי ככה מצביע לפי הנאתי, יש לי רשימה ארוכה מאד של קניות ושל מרצעות להנהגה אפילו מחו כל פעי ואני עצמי לילות על גבי לילות לא ישנתי ולא יכולתי להעלות את פני אפילו כלפי הבנים שלי, ואף על פי כן נשכתי את שפתי וקיימתי את המשמעת, אבל כל זה אמור וזאת הודעתי וביסוד זה אנחנו התאחדנו, כך אנחנו כתבנו את המצעים שלנו, זהו חוק ודין במפלגה, לא אהיה וגם לא בקיבוץ המאוחד לא רק בתוך המפלגה, בקיבוץ המאוחד, בחוץ המשק שלי, לא תהיה הכרעה של מישו כשאני צריך לפי החוקה להיות שותף בה, לא לפי איזה חסד, לא בזכות, אלא בחובה, אני חבר כנסת ואני חבר מרכז המפלגה ומזכירות המפלגה ולשכת המפלגה, וועדה הכלכלית של המפלגה וסיעת הכנסת וכו', אני לא בזכות אני שם בחובה, ועלי לקיים את החובה הזו, ומי שמונע ממני את מילוי החובה הזאת, הוא כופה עלי להתייב ולהצביע נגד, ולאמר לשולחי שכאן נעשה דבר שאין להשלים אחרו.

ש. אבל אם מקיימים בירור במוסדות המתאימים שבהם אתה נוטל חלק, ח. וזה היה, היה בירור על המעשה שלנו על ההכרעה שלנו

ש. אחה נמצא במיעוט שמה, כן?

ח. אין כל שאלה, אז יש ברירה פשוטה מאד, או שאני מקבל את הדין או שאני פורש, אין כל ספק בדבר.

ש. מה תעשה בדבר? מה תעשה במקרה כזה?

ח. באיזה מקרה, הכל תלוי בכובדו של הענין

ש. בו ניקח דרך משל את ענין הסובסידיות, אילו היו מביאים את זה להתיעצות איחך,

ח. לא הייתי פורש, לא, מכיון שקודם כל אם אנחנו מדברים על אילו, אני בטוח בזה שלא היה דיון איזה דיון שהוא באיזה מוסד שהוא שהמפלגה ושל המערך לא היה מאשר את המתכונת הזו של שלילת הסובסידיות ושל הטלת העול על הציבור כפי שזה נעשה, והראיה שמעט הבירורים שנתקיימו אחר כך הם נתנו פיצויים ביד די נכבדה לציבור השכירים והפנסיונרים, למקרים סוציאליים לילדים אף כי כל זה כמובן מעמיד בסימן שאלה לשם מה היה הצורך כל התרגיל הזה, מצד אחד לקחת מצד שני להחזיר כמעט את הכל, לפי האומדן שלי ולפי אומדנם של כלכלנים רבים, האוצר לא ירוויח מכל התרגיל הזה ולא כלום, הכל הכל הוא יחזיר כמעט ולמעלה מזה. גם לציבור וגם למעבידים וגם לבנקאים וגם לבעלי כסף וכו' מעט מאד ישאר מזה, אבל אני אומר אני משוכנע בזה וזהו טעמה של דמוקרטיה אחרי הכל, זה לא חרגיל פורמלי, באמת הפומ-ליסטיקה בענין הזה לא מענינת אותי, אמרתי באותו בירור שהחקיים אחי, אמרתי בכל גילוי הלב, אני חוזר על זה, אני לא כל כך הייתי מקפיד בנוהלים הדמוקרטיים הצרופים אילו חוכנם של הדברים היו לפי רוחי, זאת אומרת למשל, אילו היה מחליט ואומר שהוא מוריד את היוקר בלי התיעצות וכו', מוריד את העמלה בבנקים ובנק הפועלים לא יעשה רווח של 40 מיליון לירות לשנה, אני לא מדבר כבר על

1. The first thing I noticed when I stepped out of the plane was the fresh air. It felt like I had been in a bubble for hours. The sun was shining brightly, and the birds were singing. I took a deep breath and felt a sense of peace. I had been so stressed lately, and this was exactly what I needed. I walked towards the beach, feeling the sand under my feet. The water was crystal clear, and the waves were gentle. I sat down on a towel and watched the sunset. It was so beautiful, with the sky turning shades of orange and pink. I felt like I was in a dream. I closed my eyes and listened to the sound of the waves. It was so soothing. I had found my place. I was home.

2. The second thing I noticed was the smell of the ocean. It was a mix of salt and sand, and it smelled so good. I had never smelled anything like it before. I took another deep breath and felt a sense of calm. I had been so busy lately, and this was exactly what I needed. I walked towards the beach, feeling the sand under my feet. The water was crystal clear, and the waves were gentle. I sat down on a towel and watched the sunset. It was so beautiful, with the sky turning shades of orange and pink. I felt like I was in a dream. I closed my eyes and listened to the sound of the waves. It was so soothing. I had found my place. I was home.

3. The third thing I noticed was the sound of the waves. It was a rhythmic sound, and it sounded so peaceful. I had never heard anything like it before. I took another deep breath and felt a sense of calm. I had been so busy lately, and this was exactly what I needed. I walked towards the beach, feeling the sand under my feet. The water was crystal clear, and the waves were gentle. I sat down on a towel and watched the sunset. It was so beautiful, with the sky turning shades of orange and pink. I felt like I was in a dream. I closed my eyes and listened to the sound of the waves. It was so soothing. I had found my place. I was home.

4. The fourth thing I noticed was the feeling of the sand. It was soft and warm, and it felt so good. I had never felt anything like it before. I took another deep breath and felt a sense of calm. I had been so busy lately, and this was exactly what I needed. I walked towards the beach, feeling the sand under my feet. The water was crystal clear, and the waves were gentle. I sat down on a towel and watched the sunset. It was so beautiful, with the sky turning shades of orange and pink. I felt like I was in a dream. I closed my eyes and listened to the sound of the waves. It was so soothing. I had found my place. I was home.

5. The fifth thing I noticed was the view of the ocean. It was so vast and beautiful, and it felt so good. I had never seen anything like it before. I took another deep breath and felt a sense of calm. I had been so busy lately, and this was exactly what I needed. I walked towards the beach, feeling the sand under my feet. The water was crystal clear, and the waves were gentle. I sat down on a towel and watched the sunset. It was so beautiful, with the sky turning shades of orange and pink. I felt like I was in a dream. I closed my eyes and listened to the sound of the waves. It was so soothing. I had found my place. I was home.

בנקים אחרים, ספספסס ועל יסוד זה הוא יוריד את העמלה, ויוריד את הריבית ויעלה את רמת החיים של המוני העם, בלי החיעצות קפדניות, מודיעך הייתי נוחן את המחאה כמובן הפורמלית לגבי הפגיעה בחוקיות הדמו-קרטיית פל אבל הייתי שר טירמבים לשר האוצר על המעשה, על החוכן. ולכן פה היה הצירוף החריף מאד והוא לא מקרי, הוא לא מקרי שתמיד הפרת החוקה של הדמוקרטיה הולכת גם עם סטיה מערכי יסוד. אלה הם אחים, אלה הם אחים למעשים גרועים.

ש. יצחק בן-אהרון, מה קורה בעת הזאת במפלגתך?
במפלגת העבודה?

ת. המפלגה היא כמשבר, ולא מהיום, בעצם צריך לצמר למען האמת, אנחנו הקימונו אותה, כדי להתייצב מול הפורענות שהיתה בשער. מכיון שהתחלנו במערך בין אחדות העבודה ובין מפ"י ולא מזמן עברתי על הדיונים האלה בינינו עם גולדה ועם אשכול וחברים אחרים, וזלמן ארן וגוברין וכו', ועכשו אחר כך אנחנו עברנו מן המערך עברנו לאיחוד והיה בירור החמור הזה עם רפ"י בלי רפי ואחר כך עברנו למערך יחד עם מפ"ס, כל זה לא היו מהלכים למען הנוחיות, אילו היו מהלכים מה לעשות לתנועה בשפל, שהיא כולנו יחד חיינו את התחושה של סמך התרוקנות מערכים של ירידת הכוח בתוך המסכת הפוליטית, וכיצד להביא לחידוש פניה של חנועת העבודה כחנועה לוחמת ויוצרת, מישבת וכו', ובכן אנחנו יצרנו את המסגרת הכוללת, לא הגענו להעמקת חכנים לריענון ערכים ואף לא להעלאת כוחות אדם חדשים בהנהגה, ועל כל אילו נפלנו, נפלנו בזה הקרב כיום הכיפורים, נפלנו בחוסר אומץ לב והכושר להסיק את המסקנות מאותו, מאותה תבוסה של המודיעין הפוליטי והפסיכולוגי וההשקפתי והערכי, ולא דוקא הסכני,

ש. מה המסקנות?

ח. אם אחרי יום הכיפורים ממשלה לא מתפטרת, לא מגישה החפטרוח לנשיא, ולא מרכיבים אותה מחדש, אם אחרי זה אנשים כלפי מצפונם הם רואים שהתחזויות היום אני קורא עוד פעם, יש פריסה גדולה מאד ולאט לאט באה לאט לאט אנחנו נכנסים עכשו לעידן שיגידו לך, עכשו מותר לגלות, ומה שנאמר ומה שחשבו ומה שהתענינו כולם יגיע לידיעת הציבור וביסודו של דבר הוא בתכלית הפשטות, כל ההנחות שעליהם חיינו במשך שש שנים וחצי מאז מלחמת ששת הימים נפלו והתמוטטו כסוכת קלפים, ובכן האנשים שהגו הגו כזו בכל היושר בכל תום הלב והעולם הזה נפל, כיצד הם יכולים להגיע לכך או לצפות לכך שימשיכו לתח בהם אימון, או למה הם דורשים מאתנו אימון, ולמה הם אומרים שעד שהוא יגיד וההיא תגיד אני לא זז, איזה מין עמדה זאת, ובכן אני אגיד ובעמדות זאת אישיות, וביחוד באותו המצב שאנחנו נתונים בו, אני אומר המפלגתי, מכיון שאנחנו עדיין מפלגה מבוחרת, מכותבת וכל אחד ואחד מוכן להיות רדיקל על חשבון הזולת. פה באמת הייתה בעיה קולקטיבית החל מראש הממשלה וגם כל הממשלה כולה אחריות קולקטיבית בתוך האחריות הזו יש לכל אחד ואחד המשבצת שלו אבל אין שר החוץ זכאי יותר מאשר שר הבטחון, ושר הבטחון יותר מאשר שר ללא תיק וכיוצא באלה, כולם נשאו באחריות והם רצו שאנחנו ניתן בהם אחריות בקולקטיב. ובכן החשובה הדמוקרטית הפשוטה הייתה אחרי מקרה כזה לאמר רבותי היו לנו הנחות בהתאם לכך אנחנו ערכנו את עצמינו, זה לא ספורט, על זה נפלו אלפים אלפים וכולנו היינו בסכנת נפשות על ידי שרשרת המחדלים, והם לא טכניים, אף כי יש בעיות טכניות וזה אני משאיר לוועדת אגרנט, אבל ועדת אגרנט איננה ועדה על הכרעה פוליטית, ומצפונית, זה באמת שייך לציבור כולו, ועל כן אני אומר אילו הסיקו

מסקנות כאלה לגבי עבר ואז היה אומר רקונסטרוציה של הממשלה באופן מקביל לרקונסטרוקציה של אידיאות, ידידי היקר אם אתה תיקח היום את החלטות הממשלה אחרי יום הכיפורים, עם ג'נבה, עם המשא ומתן עם קיסנינג'ר עם המצע החדש, עם 14 הנקודות עם כל מה שאנחנו עומדים בו עכשו, החלטות ממשלה, החלטות כנסת, מאז ועד היום הזה, ואתה תציף את העניין הזה כלפי כל המשנה שהיתה לנו בטרם יום הכיפורים, אתה חראה מה הדרך הארוכה שאנחנו עברנו אותה, בהתאם לכך היו צריכים גם לערוך את הכוחות.

ש. מר בן-אהרון, מאז ירדת מהקומה החמישית של בית הועד הפועל של בית ההסתדרות, אתה מסתכל עליו מקומת הקרקע על הבנין, על ההסתדרות, אתה רואה אחרת את תפקיד מזכיר ההסתדרות?

ח. אחרת מכפי שאני קראתי אותו והגשמתי אותו, אין כל שליחות היא כמובן איננה כתובה בספר והיא משתקפת דרך הפריזמה של האדם, ולא היה מזכיר אחד שדומה לשני וכל אחד עושה את זה בהתאם לכישרו וגם בהתאם ליכולתו וגם בהתאם לאישיותו. לי אין חרטה על המעשים שעשיתי, אינני סבור שהייתי יכול, אני לעשות את זה אחרת, בזה חלילה אינני מחיימר ודאי וודאי לא מתיימר לאמר שזו היתה הדמות האידאולית ביותר לקומה החמישית ושלא יקומו לנו יורשים עזים ממני, אבל ההסתדרות חדע לחזק גוף חי, לא יכול להיות גוף חנוט, והטלטלה הזו שאני נסיתי לתת להסתדרות, נשלחתי לעשות אותה, לא לקחו אותי מגבעת-חיים להסתדרות על-מנת להמשיך מה שהיה, אני באתי אחרי חמוה גדולה מאד בבחירות ב-69, הפסדנו 12 אחוז, ובכן אני הייתי מדוכא מאד כאשר בבחירות האחרונות הפסדנו גם כן כ-3 אחוז, אבל כשאני רואה את התוצאות לכנסת אני חש את עצמי בחור העוני הזה כעשיר, ואני רואה

שעשיתי בתוך ההסתדרות בכל זאת מלאכה יותר טובה מאשר חברי הדגולים ממני, וזה אני אומר ללא מרכאות, והראויים יותר ממני עשו בתחום הממלכתי. ההסתדרות דומה לדיג, וחמיד אני רואה לפני את החמונה של הולנד, או החמונה של חיינו אנו, זה צריך טיפוח כלתי פוסק כי הכוחות הפועלים עליה, משמאל, מימין מלמעלה מדרום מצפון הם כוחות צנטרפוגליים, שמנסים לפרק אותה, מכל מיני טעמים, גם מתוך הציבור עצמו בעוניו במאבקיו הוא מאבד את הפרספקטיבה, לשם מה כל זה? ופל כן אני חושב שלא עברנו את ההר, את ההסתדרות צריך לחדש הן בחוקה הן בסדרי הבחירות שלה ומעל לכל בהנהגה שלה, מכיון שצמחה כתנועת הפועלים בישראל, צמחה ההנהגה ואני הייתי לו שאלו אותי ואילו נועצו בי - איש לא נועץ בי כמוכן - אבל אילו נועצו בי אני הייתי מקים עכשו ועדה מרכזת שכל כולה היתה מורכבת מהפועלים ממקומות העבודה, אפילו מרשות השידור הייתי מוצא מישהו להכניס לשם.

ש. ברצינות?

ת. כן, לא רק כמראיינים אלא כמראויינים, הגיע הזמן

ש. אתה היית מראיין במקרה כזה?

ת. אני הייתי מראיין אותם ואז הייתי נותן אולי ^גדוגמא שאדם חילוני ולא מקצוען

ש. אתה מוכן לראיין את מזכיר ההסתדרות הבא, שיבוא

במקומך?

ת. לא.

ש. מדוע?

ת. זה לא יהיה הוגן, מכיון שהוא יצטרך להשיב על שאלות שהוא יכול להשיב את זה רק לבינו ובין אלוהיו, ולא בינו לבין הציבור הגדול. אבל נחזור לנקודה היותר ממשיה, ההסתדרות זקוקה עכשו לנציגות פועלית, לאנשים שהיו כעבודה ממש, לא כעסקנות עשרות שנים, והם, וזה מצוי, זה מצוי בנמלים, מצוי באוניברסיטאות, מצוי במשקים, מצוי בצבא, בכל אתר ואתר צמחה מנהיגות צעירה

עזה ואני בטוח שיש במידע עילה של בושר והיא תעשה
שגיאות לא פחותות מאלה שאנחנו עשינו, אבל אין
עחיד לחברה הישראלית בלי הסתדרות לוחמת עצמאית
סוציאליסטית, שענינה הוא לשנות את פני החברה הישראלית
זאת אומרת לעקור את החברה הישראלית מדרכה הממדית
ולעשות אותה לחברה של אנשים עובדים בכל תחום ותחום.

ש. ואח מי היית מעמיד בראש^ל הסתדרות כזאת?

ח. לא, אני לא אעסוק כרגיל, בענינים אישיים

ש. לא בשמות, אלא מה סך הכל התכונות שהיית מצפה,

ח. התכונות, קודם כל אדם אשר היה בעבודה ולא בעסקנות
ב-10 השנים האחרונות, שהוא חש את כל המצוקות ואת כל
העוני של אדם בבית-חרושת, של אדם בשדה, על הכתפת,
אדם גם בחפירה, ואדם רק גם בעינויים האלה הרוחניים
האידיאיים, על יד עששית הלילה באשמורת הבוקר שהוא
מחפש את החשובה לדרכו של אדם עחידו.

ש. האם ניתן להבין מדבריו שהמועמדים כרגע לתפקיד

הזה אינם משביעים את רצונך?

ח. לא, לא, ודאי שלא, לדעתי לא אלה המועמדים הדרושים
עכשו לבית ההסתדרות,

ש. לא,

ח. לא אלה שעשו את המלאכה הזאת כפי שעשו אותה בכל
הנאמנות הסובייקטיבית, שלא, תהיה בזה^{כל} אי הבנה, עשו את
זה לפי מיטב יכולתם, אבל היכולת הזו נתמצתה ואין בהם
יותר מה לתרום, לבטא את מצוקותיו, מאווייו וערגותיו
של הדור הצעיר.

ש. מה היית אם כן מציע למפלגתך אילו היית

ח. יש לי רשימה די משמעות להנהגת ההסתדרות, כפי שיש
לי רשימה גם לממשלה עחידה, אם ישאלו אותי, שונה באופן

... and the ...
... the ...
... the ...
... the ...
... the ...

... the ...

... the ...

... the ...

... the ...
... the ...
... the ...
... the ...
... the ...
... the ...

... the ...

... the ...

... the ...
... the ...

... the ...

... the ...
... the ...
... the ...
... the ...
... the ...

... the ...

... the ...

... the ...

די מהותי,

ש. הנה אני שואל אותך,
 ח. מהנבחרת ואני מקוה, אני כחבתי לראש הממשלה
 המיועד ^א ואני בטוח שהיא נהנית מאימון הציבור,
 ודאי וודאי שהיא נהנית מאימון המערך, כפי שזה
 החבטא בהצבעה, היא ודאי וודאי מוסמכת להעביר את
 השלטון ואת הסמכות העצומה שלה לדור הבא ואני מקוה
 שספס שהיא תעשה מלאכה מעמיקה מאד בהרכב, כי זהו
 ההרכב אני חושב צריך כבר להכין גם את הבחירות הבאות
 ולאפשר לציבור לחקן את השגנה ^א הגדולה שלו בכוח שהוא
 נתן לליכוד,

ש. שגגה לפי דעתך כמובן,
 ח. האם אני נסייתי לבטא את הטעם של אחרים, עד עכשו?

ש. לא, אבל צריך להעמיד דברים
 ח. זהו, בהחלט בהחלט, אני בקושי מוסמך לדבר בשמי
 אני.

ש. כלומר אתה סבור שצריך להחליף את פני ממדי התפקידים
 ח. לפחות בתפקידים, אני כחבתי לראש הממשלה ויעצתי
 לה לפי מיטב יכולתי שאפילו אם היא לא תכניס הרבה
 פנים חדשות לתוך הממשלה, לפחות תעביר תחלופה מרחיקה
 לכת בין החברים האלה שהיא רוצה בהם בממשלה, לא ייתכן
 שאדם - ואנחנו כעניין זה היום, היום אני יכול לאמר את
 זה כמעט בוודאות מוחלטת, אנחנו היום התנועה היחידה
 בעולם, המפלגה היחידה בעולם שנציגיה הם באותו התפקיד
 שנות דור ואין מה לדבר על קדנציה או שתיים, אם זה
 בעניינים כלכליים אם זה בענייני חוץ, אם זה בענייני בטחון,
 ובכן לא יתואר הדבר הזה, שזה יימשך זה מוכרח להיות
 תחלופה, כי אני חושב חלק גדול מאד מהשגיאות ומהכשלונות
 נובע משמרנותו של אדם אשר הוא מתמיד בתפקיד, ואני יכול
 להעיד זה על עצמי, סוף סוף אתה יוצר באיזה דבר, שנה
 שנתיים שלוש, מה אתה עושה אחר-כך? אתה שומר על יצירתך
 מלפני שנים ובוזה רביציונר הופך לשמרן, ואין דבר יותר

יותר שמרני מאשר רבציונר וחיק.

ש. הנה יושב כאן מולי רבציונר וחיק, אבל $\frac{1}{2}$ עם יד על הלב, אילו לא הייתה נוצרת קונטלציה⁰ כמו שנוצרה בהסתרות, היית פורש או היית ממשיך עוד שנים אחדות?

ח. אני על כל פנים הודעתי שאם הציבור ירצה כי אני מוכן לפי הכלל שקבעתי לעצמי עד גיל 70 בתפקידים האקזקוטיביים, אני הצעתי הצעה כזו במפלגה לפני ששנים והייתה ועדת יעקב שמשון שפירא המפורסמת, שקיבלה את כל העקרונות שלי, של רוטציה אחרי שתי קדנציות ושל הפסקת השליחות האקזקוטיבית של הנבחרים בגיל 70. אצלינו בישראל משום מה יישמו את הדבר הזה דוקא לגבי נשיא המדינה, הלכו בדרך של נשיא ארצות הברית, שהוא שם בתפקיד אקזקוטיבי, אבל דוקא נשיא המדינה בישראל לא יכול להיות יותר משתי קדנציות, למה? הסמכויות שלו תפגענה, מה הוא מתבדק בתפקיד כזה והוא יכפה את רצונו ואת סמכותו ואת שלטונו על הציבור, אז דוקא אלה שלהם ניתנה הסמכות הזו אותם אנחנו לא מגבירים, לגבי ההסתדרות אני מוכן עוד איזה חצי קדנציה חשבתי מכיון שאני בקדנציה הזו לא הספקתי עוד לשכנע את המפלגה שלי וזה לא בידו של אדם, הייתי צריך לשכנע את המפלגה שלי ואת המערך שלי לקבל כל סדרת רפורמות ולהעלות אותם אנשים שרציתי להעלות אותם אחרי הועידה הזאת, אבל במקום להעלות הורידו אותי, ובכך גם זה פתרון, אבל זה היה חצי הפתרון, עכשו אני מחכה מי ימלא את החלל,

ש. יש לך רשימה של מועמדים?

ח. כן זה באמת הדבר שנותן סיפוק כל כך רב, שלא אלמן ישראל, שהאמונות הטפלות האלה מה נעשה אם מישו חלילה לא ימשיך, מישו חלילה ילך, ובכך העולם מחקיים בלי צ'רצ'יל ובלי סטלין ובלי איינשטין, ואני פה עושה חערובת

של השגיא ושל השפל גם יחד, וככן כל היצרים הגדולים החיוביים והשליליים אינם, וכפי שאומרים כבר, כל האנשים שאי אפשר בלעדיהם הם כולם בבית הקברות, והעולם קיים וקיים לא יותר גרוע מאשר היה קודם ויש יש אנשים ולא צריך לחכות למלאך המוות שיפתור לנו את הבעיות, מספיק כוחו היוצר ואמונתו של האדם לפתרון הבעיות הללו.

ש. אחת יודע, בימים הללו אחד המשחקים או השעשועים האהובים ביותר על עתונאים ואפילו על פרופסורים, הוא הרכבת ממשלות, אולי ננסה להרכיב ממשלה ח"כ בן-אהרון?

ח. אחת לא תצפה ממני שאני אתן לך פה רשימה? או שאנחנו נרכיב פה ממשלה כאשר נשיא המדינה יטיל עליך ועלי לעשות את זה, נקיים את התפקיד הזה אני בטוח, נקיים באופן לא כל כך גרוע או לא גרוע יותר משל אחרים, אבל עכשו אנחנו באמת מדברים לפי הכללים והעקרונות שלפיהם צריך כל אחד ואחד מי שלא יהיה לפעול, ואני אומר יש בחירה, יש תנועה, יש עם גדול, יש הצלחה עצומה, לציונות המתגשמת, יש הצלחה גדולה מאד לתנועת העבודה, קם פה דור שכולם יכולים להתגאות בו, ולא רק מוטי איננו יחיד בדורו וכל העם שלנו הוא מלא, אנחנו קוראים עליהם יום יום, לא רק הגבורה מתפרסמת, יש גבורה גדולה מזו שמתפרסמת זו הגבורה הצנועה, החסויה, והיא יום יום בשדה, יום יום על יד המיקרופון ועל יד המיקרוסקופ ועל יד מיטת החולה, ועל יד הפגז שלוטשים אותו וחולטים אותו וממלאים אותו, ואותו הדבר על הכתפת ואותו הדבר בבית הילדים, אני רואה אותם, אני רואה אותם חיים נפלאים, מופלאים גדולים גדולים וטהורים משאנחנו היינו בגילם, ועל כן לא המקום לא למסור לא למזוכיזם לא לרוח נכה אבל לקידום, לעשייה ולתח לעשות, אדם לא עומד במבחן כאשר הוא איננו על יד המנוף, תושיב אותו על המנוף, תושיב אותו על יד המנוף

וחראה את כושרו.

ש. מי צריך להושיב אותו?
 ח. זו אחריותה של מפלגה גדולה, בזה יהיה מבחנה לעתיד לבוא, וחלילה אם היא לא תעמוד בענין הזה, יש דבר אחד שממנו אולי האמנתי יותר מה שקוראים בשר ההיסטוריה, האמנתי יותר ביעילותם של כוחות אובייקטיביים שאין לנו שליטה עליהם, או שהם איך שהוא מובילים אותנו לטוב, והיום אני מאמין הרבה יותר בכוחות הסוביי-קטיביים, באדם עצמו ולכן בחירתו של אדם ובחירת האדם הנכון לתפקיד הנכון ובשעה הנכונה, אני רואה בזה את המבחן שלנו ואני לא מוציא מכלל אפשרות שעוד לא גמרנו את שרשרת הפולניות, אין לי בטחון בליבי הלואי והיה לי שאומנם הפקנו את כל הלקחים ואנחנו נחלצנו מן הפולניות שהן באופק, זו שנסה, אם המפלגה והמערך לא יעמדו בשנסה זו תוך השנה הזאת שעומדת לפנינו, אנחנו חלילה עלולים לעמוד בפני התפוררות של המערכות הפולי-טיות כולם שהקימונו, שהדור שלנו הקים, והדור החדש לא יהיה לו תפקיד למלא רק את המערכות הקיימות בכוחות חדשים, אלא ייחכן והוא יעמוד בפני הבעיה לכונן מערכות חדשות, פוליטיות דמוקרטיות שבהם יתבצע, או תתבצע התמורה הגדולה שאני מיחל לה ולוחם למענה, אז זה יותר מדי.

ש. אתה מדבר על רקונסטרוקציות במחשבה, והנה בספרך במאמק על התמורה, אתה כותב כך; תרשה לי לצטט;

ח. על פי רוב צריך אדם לחשוש מאד ש כשמחילים לצטט משהו אי פעם אמר, ש. מדוע?

ח. מכיון אני חכם לראות את הנולד, תיכף נראה איך אני יוצא מהמבחן הזה.

ש. חכה, נראה מה שאני אשאל אותך,

ח. זהו זה, אני מחוץ

ש. ובכן אתה כותב כך; כולנו נבוכים, לפני 40 שנה ידעתי הרבה יותר במדויק מה הוא סוציאליזם מסמ מאשר אני יודע היום, היינו הרבה יותר בטוחים שיש מצפון אנושי ויש
 מסמס

אינטרנציונליזם וקיימת אחריות הדדית וישנה גאולת האדם וינצחו הצדק וגדולת האדם. כשהייתי בן 20, 30 התנופף אלי דגל האגוס של מהפכת אוקטובר, היום אל בני ה-20, 30 שלנו מחנופפות קטיושוח אדומות. עד כאן ציטוט מדברים שכתבת בספרך.

ח. וסולז'ניצן בגרמניה ושווייץ,
ש. וסולז'ניצן בגרמניה ושווייץ, ואולי בנורבגיה,
אני שואל אותך יצחק בן-אהרון, מה השתנה בעולמך
הערכי? והאם אתה אישית מוכן לעשות רביזיה במחשבת
שלך.

ח. אתה ראוה זהו הדבר כל כך המדאיג. שאדם הוא נשאר אדם, גם כשהדברים נופלים סביבו. ובכן מזכיר לי, השאלה הזאת מזכירה לי אותו בוקר עבות לא-עלינו, שהופיע ברגדיאל, בכרמחה כיוון ואני הייתי עם אלף וארבע מאות ישראלים, מהם כ-400 שיצאו את גרמניה אחרי שלושים ושמונה על סף מלחמת העולם, והנה בא הבריגדיר האנגלי שהוא בעל נסיון בשבי, הוא היה כל כך צעיר שהיה כבר בשבי בידי האוסטרים במלחמת העולם הראשונה, וכיון כזה שמו אותי מפקד על היחידה הישראלית, הוא בא והודיעני בשחיים בבוקר, אני נכנעתי לגרמנים, לא היה גרמני באופק, אבל הם היו נכנעתי לגרמנים, ואני התחננתי לפניו הייתי הקצין היחיד, מכיון שניחן חופש לכולם לנ סוח להימלט, מרגע שהוא מודיע על כניעה מותר לכל אחד ואחד להימלט ולחפש את נפשו, זה כלל ישן ומוסרי בתכלית, אני עמדתי עם חיילים, רובם התגייסו בהתנדבות לאחר שאני התגייסתי כמזכיר מועצת פועלי חל-אביב, הלכתי והתגייסתי והייתי כבר בן 36, 37 אף פעם לא הייתי צעיר לגבי אותם התפקידים שאני מתגייס אליהם, אני תמיד זקן מדי, ועמדו לפני החברה האלה, מהם 400 יוצאי גרמניה שהמשפחות שלהם היו בידי

הנאצים, ואני אמרתי להם רבותי אני לא הולך, אני אתכם, ואז זה היה אותו המבחן, אנחנו לא ידענו למה אנחנו הולכים, זאת אומרת שרק 50 מאתנו, רק 50 מאתנו יהרגו וישרפו על ידי הנאצים, וכל השאר יצליח לחזור חי לארצינו, למדינה, לא שיערנו, כל העולם נפל סביבנו, אירופה הפחדנית נכנעה בזו אחר זו, ללא קרב ללא מלחמה, ופה אני עומד היהודי החלוץ הישראלי העברי עם אלף ו-200 ישראליים ועולים חדשים שמהם מאות לא ידעו עברית לדבר, ודיברו גרמנית, ואני הלכתי בראש החבורה הזאת להיכנע בשמונה בבוקר, היינו היחידה הכי מצוחצחת, אמרתי לו כולם אתה יודע אחרי שבועיים שלושה של קרב ונסיגה, היינו מטונפים, אמרתי ~~ל~~לכולם הנה נחל, פה אנחנו מנקים, הרסנו כמובן כל הנשק וכו' וכו', התגלחנו ואני צעדתי בראש אלף ו-400 איש אל הכיכר שם בעיירה הזאת על קצה הפלפונס, והחייצבמו לפני הכריגדיר הגרמני נחתי את הסלוט ואת הדין וחשבון, אז הוא עומד אני כמובן ידעתי גרמנית כידוע היטב, אבל דיברתי אנגלית, והוא עומד למתורגמן, חשאל אותו מאימתי סגן מפקד על חסיבה, אז אני הבינתי יפה מאד את השאלה, הוא תירגם אותה, אמרתי אני מצטער מאד אנחנו אחרי כניעה, אין לנו שליטה וכל אחד ואחד היה מצווה, והוא אומר לא לא אל חספר לי מעשיות, אני תיכף אעשה לך הכרה עם כל פיקוד העליון הכריטי שלך, כולם ברחו כי לא רצו להישבות יחד עם היהודונים שלהם, ועל כן אתה נשארת המפקד על יחידה כל כך גדולה, עכשו הוא אומר תגיד לו שהם ודאי חרדים מאד לשלומם, תגיד להם שאין להם מה לחשוש אנחנו בוחלים בבשר כשר, ולא יורה לכם מאומה, ובכן אני עברתי בחיים שלי דברים שעולמות החמוטטו וערכים החמוטטו ואיזה אומר שהאדם צריך להחמוטט יחד אתם. האדם מקיים את החיים,

הערכים הם חסרי כל משמעות, אלא אם הם מתקיימים כאמצעות האדם, והוא מקומם הריסות, והוא משקם מחדש, והסוציאליזם הוא יקום על ידי בני הדור הצעיר, מכיון שזו כשורה הנצח, פעם על ידי הנביאים שלנו ופעם על ידי נביאים אחרים, זה לא נופל ואין שום עתיד למין האנושי אלא בדרך של שלום ואחוות עמים, ואדם לאדם רע, וערכות הדדיות, וכל עשרת הדברות פלוס דברות נוספות שצריך להוסיף אותן עם האקולוגיה המודרנית וכו'. אל תזהם את האויר, ואל תזהם את המים, זה באותם עשרת ימי הימים הבעיה אקטואלית, ואני בטוח בזה שהסוציאליזם הוא יקום והוא כשורה נצח היחידה למין האנושי וזה אשר גם יחלק אותו מהעריצות הסובייטית, כפי שהוא חילץ אותה מהעריצות הנאצית והפאשיסטית בקוטב הימני.

ש. כן, אבל כל השקפה שאיננה עומדת במבחן המציאות

ח. האומנם, האומנם לא עומדת במבחן המציאות ההשקפה, או שלא עומדים במבחן המציאות המגשימים, ובכן אני מבקש שלפי זה היו לנו הרבה הרבה בוגדים ועורקים מן הציונות, אותם הימים הנוראים שהיינו בודדים בארץ הזאת, ואני לא אומר את זה מטעם נוסטלגיה, כי אין לי נוסטלגיה לגבי הימים שהיו, אני חושב שהדור שלנו אין ערוך יותר חזק ויותר יפה ויותר איחן ויותר ציוני ויותר יהודי משהיה עליו כל הדיבורים שנשמעים היום במחנה, וכל הריסון של הזקנים אשר חושבים שלא היו נאמנים יותר חלוצים משלהם. ואני אומר לך שהערכים עומדים במבחן מכיון שלא קם אליהם שום תחלופה, ואנחנו נשב וניפול, עד שנמצא למין האנושי מסלול לחיים ולא למוות, והרכושנות ובצע הכסף והקנאה והשנאה והמלחמות, ולאן זה מוביל?, האם יכול להיות ספק שנביאי ישראל וכל אלה שאנחנו הזנו בנבואתנו מכל עם ומכל דיעה ומכל גזע, יש תחלופה לזה, יש פרספקטיבה אחרת

ליהודים וערבים כחלק זה של העולם, אלא שיבואו לכלל הידברות ולכלל הבנה הדדית, ושיחוף פעולה ולכלל אחריות הדדית, בין יהודים לבין עצמם ובין יהודים לבין ערבים.

ש. כן, אבל מאז קמו כל אותם אידאולוגיות יפות, מאז נכתבו האידיאליים האלה ונשאו בפיהם של חולמים, ספס ראית שדברים רבים נכתבו בספרים, בקונסטיטוציות במישרין, ואחר כך באו מהפכות, מהפכות שהתחילו מחוץ כוונות טהורות, והפכו כמעט את הכל על פיו.

ת. אנו יודעים שהאידיאליים והחיפושים והערגה ליפה וטהור, זה קם כמחאה נגד הזוהמה, נגד הירידה, נגד ההתמוטטות,

ש. ואחר כך?

ת. אחר כך אנחנו עוברים חהליך דיאלקטי שהדבר הזה מחנשא ומתברר שהדור עוד לא הוכשר, גם זה יש במשנה, הכל היה, הכל היה וגם זה כבר למדו על זה ולא הוכשר הדור, אמרו את זה בארמית, אני אומר את זה בעברית, והוא ילמד את הלקח מחדש יפול והוא יחפש את דרכו, זאת אומרת מי שמאמין בפרט באדם, במי אנחנו ~~א~~ נאמין בפסל? במה אנחנו נאמין, לקראת מה אנחנו נפנה את עצמינו, אנחנו כל הזמן פונים אל האדם, על מנת שהוא ימציא מחדש את האלוהים, על מנת שהוא ימציא מחדש את אמונה, על מנת שהוא יחלץ את עצמו בציצית ראשו, מהכיצה של האבדון, זה אני קורא סוציאליזם, אתה יכול לקרוא לזה נבואה של נביאי ישראל, אתה יכול לקרוא לזה הומניזם, אתה יכול לקרוא לזה ליברליזם, האיזמים האלה הם באמת אינם משמעיים, מה שבאמת משמעי ביותר זהו האדם המגשים, ועל כן אני כה מחשיב ^{מצבם} לכל החיבוריות, מעבר לכל התורות, מעבר לכל המשנות, אני בודק את האדם, את המגשים, ישנם מגשימים, ישנם סוציאליסטים, ישנם חלוצים, אני שקט,

גם היום הזה שואלים אותי, יש ממשלה אין ממשלה,
 יש לי רושם שגם היום הזה שמדברים על הכפלת הישוב
 א בגולן, והכפלת הישוב בבקעת ה ירדן, והכפלת הישוב
 בגליל הגויים, יש ^{עכשיו} איזה דין וחשבון חדש, אני חושש
 מאד שיש לנו יותר מועמדים לכל ממשלה בכל ההיקף שתקום
 מאשר להשלמת הישובים האלה החלוצים, זאת אומרת המחסור
 גם היום הזה הוא לנו יותר לחלוצים ולמגשימים ולסוציא-
 ליסטים לוחמים, מאשר למועמדים למשרות רמות, וצריך
 להפוך את הסדר, על כן אני במֶּאֱרָץ בלתי פוסק בחור
 מפלגתי, בחור תנועתי, אין לי לאן לפנות, על כן אני
 גם אופטימי מאד, מכיון שאני רואה את בני, ואני
 מהבנים שלי מעודד, אני חושב שהם מלאי ערוך יותר יפים
 ויותר טובים מאשר אֲנִי הייתי בגילם, וזה גם הוכחה
 על הצלחת הדרך שלנו, זה מה שאני אומר אליהם אל תתחצפו
 זה הוכחה שהיו לכם הורים טובים, אשר הובילו אותכם
 ועכשו הלאה חמדו נגדינו ותעלו אותנו בשלב יוד גבוה.
 סעדי בשמים שאנחנו השארנו להם מרחב עצום, לעשות את
 הדברים יותר טוב, יותר נאה מאשר אנחנו עשינו, ואני
 בטוח בזה שגם נגדם יקומו מורדים, זה מה שאומרים נצח
 החיים לא ישקר.

ש. יצחק בן-אהרון, אני מודה לך מאד.

3/10/73
1/12/73

כ"ה כסלו תשל"ד
20.12.1973

מפלגת העבודה הישראלית

ה מ ר כ ז

לשכת המזכיר הכללי

לחברי המרכז,

רצוף בזאת מצע המערך לכנסת ה-8 על כל פרקיו.

הפרק "תחיקה, מסדר וזכויות האזרח", שנשלח כבר לחברים
מוגש בזה מחדש עם תוספות וסינויים.

החברים מתבקשים לעיין בפרקים שלא נשלחו אליהם

לקראת הדיון.

ב ב ר כ ה,

33/8

עודד בצר

עוזר מנהל לשכת המזכיר הכללי.

כה' כסלו חסל"ד

20/12/73

מצע המערך לכנסת השמינית

(פוגש לאטור מרכז מפלגת העבודה)

1. שלום ובטחון.
2. העט היהודי והתנועה הציונית.
3. עליה וקליטה.
4. ירושלים.
5. מדיניות חברתית.
6. מדיניות כלכלית.
7. מגילת זכויות לחייל המטוחר.
8. מדע ומחקר.
9. חנוך, חרבות, נוער וספורט.
10. תחיקה, מטטר וזכויות האזרח.
11. האזרחים הערבים והדרוזים.
12. שלטון מקומי, חכנון פיזי ואיכות הסביבה.

א. מ ב ו א

1. הבחירות לכנסת השמינית התקיימו לאחר מלחמת יום הכיפורים, בעיצומו של המאבק המדיני על השלום, תוך כוונה של כוננות תחמדת כנגד מכנה של הידוש הקרבות ביוזמתן של מדינות ערב.

בפעולות הממשלה בהנהגת המערך שתקום לאחר הבחירות לכנסת השמינית, בכל ענפיה ומדוריה, חייבים להשתקף המסקנות והלקחים המתחייבים מנסיבותיה וחוצאותיה של המלחמה, צווי ההערכות של העם בתחומי החברה, הכלכלה והבטחון וביחוד זאת, המסך החתירה להמרת הטאטוס קוו המדיני בשלום, כיעד מרכזי.

מלחמת יום הכיפורים הוכיחה פעם נוספת את היעדר התכלית שבניסיון לפתור את הסכסוך הישראלי-ערבי בדרך של הכרעה צבאית. עם הפסקת האש במלחמה נפתחה אפשרות של מו"מ ישיר בין מדינות ערב וישראל להסדר שלום. רק התקפה זדונית מחודשת של ארצות ערב עלולה לטכן סיכון זה.

המערך שולל את מדיניות "אף ועל" של "ליכוד" והתומכיו בו, המסכלת מראש את סיכויי השלום ומסכנת את רקמת קשריה של ישראל עם ידידיה, המערך ימשיך במדיניות של חתירה לשלום בגבולות בני הגנה. תוך פשרה טריטוריאלית. לעומת הדרך של מחנה גח"ל וליכוד שאינה מוליכה לשלום נקרא העם לתת כוח ואמון למחנה המערך אשר התחירה לשלום מדריכה את מדיניותו.

ב. ב ט ו ו י

2. העם בישראל פעלה על נס את הגבורה. התושיה והנצחון של צה"ל במלחמת יום הכיפורים. צבא הגנה לישראל גבר על חוקפיו בשתי החזיתות - למרות האפתעה והעדיפות הערבית בנשק ובכוח אדם - בזכות מטירות הנפש והתעוזה של הלוחמים ובזכות העוצמה, ההצטיידות וההיערכות אשר הוכנה במשך שנים לעת מבחן.

העם בישראל מאוחד ברגשי הערצה וכבוד ללוחמים אשר נחננו חייהם על הגנת המדינה, בלמו והדפו את האויב. בזכות נחל צה"ל את נצחונו. זכרם לא יישכח לעד. העם בישראל שותף לאבלן הכבד של המשפחות אשר שכלו את יקיריהן, עמידתן הגאה של המשפחות השכולות היא מקור ומופת לאחדות העם וחינוך הדורות הצעירים.

3. בעקבות מלחמת יום הכיפורים, נוכח ההתלכדות ^{וההצטיידות} של מדינות ערב ממקורותיה של ברית המועצות, חייבים צרכי הבטחון לעמוד במרכז דאגותיה של המדינה. אין לחסוך כל מאמץ כדי לערוך ולצייד את צה"ל בנדרש בנסיבות החדשות. עוצמתו וכוננותו של צה"ל ודריכות העם כולו למאמץ שעת חרום הם הנאי ראשוני לקיום הבטחון ולסיכויי השלום.

ג. ה ח ת י ק ה ל ש ל ו ת

4. היעד המרכזי של המדיניות הישראלית מאז כינונה היה השגת שלום עם המדינות השכנות ולקיימת קשרי שיתוף בין עמי האזור אך מטרה זו לא הושגה בגלל מדיניות האיבה, הלוחמה והחרט של ממשלות ערב במשך כל השנים.

5. גם עתה, לאחר המלחמה שנכפתה עלינו ביוזמת מצרים וטוריה ובהשתתפות מדינות ערביות אחרות, מנוי וגמור עם ישראל לחתור בחד שאת לקידום השלום. ברוח זו קיבלה כבר הממשלה החלטות רבות-ערך מאז פרוץ מלחמת יום הכיפורים:
 - א. להיענות ליוזמה להפסקת האש ולקיים אותה, על בסיס הדדיות;
 - ב. לחתום על הסכם ששט הסעיפים עם מצרים ולחתור להסכם הפרדת הכוחות, למען יישובה של הפסקת האש;
 - ג. להביע נכונות להשתתף בוועידת השלום.
6. ועידת השלום העומדת להיפתח היא מאורע רב-ערך בקורות האזור, הנושא עימו סיכוי לחמורה גדולה ביחסי ישראל ומדינות ערב. מטלתה וציפייתה של ישראל היא כי המו"מ בין ישראל וסכנותיה בוועידה יביא את השלום המיוחל.
7. בוועידת השלום ובכל מערכות היחסים הבינלאומיים תחתור ישראל להסכם שלום סיועג במו"מ ללא חנאים מוקדמים. מו"מ זה צריך להתנהל ללא לחצים או נסיונות כפיה מכל צד שהוא.
8. ישראל תחתור להסכם שלום שיבטיח:
 - א. חיטול כל גילויי האיבה, ההטגר והחרם;
 - ב. גבולות בני-הגנה שיבטיחו לישראל אפשרות להתגונן ביעילות נגד מיתקפה צבאית או מזימת הסגר ויתבססו על פטרה טריטוריאלית. גבולות השלום יבואו במקום קווי הפסקת האש; פיהוזים והסדרים מדיניים יכללו בהסכמי השלום, בנוסף על גבולות-בטחון מוסכמים ומוכרים ולא כתחליף להם. ישראל לא תחזור לקווי 4 ביוני 1967 שהיוו פיתוי לתוקפנות.
 - ג. ירושלים המאוחדת היא בירתה של מדינת ישראל. יקוימו בה, כבעבר, זכויות כל תושביה בלי הבדל דת ולאום. בהסדרי השלום יובטח המעמד הדתי המיוחד של המקומות הקדושים לאיסלאם ולנצרות, בהנהלתן העצמית.
 - ד. שמירת אופייה היהודי של מדינת ישראל למען הגשמת יעודיה הציוניים וחסידיה בעליה ובקיבוץ גלויות;
 - ה. פתיחת תקופה של יחסים תקינים בין ישראל למדינות השכנות בתחום המדיני, הכלכלי, החברתי והתרבותי.
9. הסכם השלום עם ירדן יושחת על קיום שתי מדינות עצמאיות - ישראל ובירתה ירושלים המאוחדת ומדינה ערבית ממזרח לישראל. ישראל שוללת הקמת מדינה ערבית פלסטינאית נפרדת נוספת ממערב לירדן. במדינה הירדנית-פלסטינאית השכנה תוכל לבוא לכלל ביסווי הזהות העצמית של הערבים הפלסטינאים והירדנים, תוך שלום ושכנות טובה עם ישראל.
10. כל הסכם שלום ייחתם על דעת הממשלה והכנסת.
11. עד הסכם שלום תקיים ישראל את הפסקת האש וכן הסדרי ביניים ויוסכס עליהם בין ישראל ובין סכנותיה בהסדרי ארעי בדרך לשלום.
באין חוזי שלום או הסדרי ביניים תוסיף ישראל לקיים במלואו את המצב כפי שנקבע עם הפסקת האש.
ייעשה להמשך וביצור ההתישבות והתחנחלות בהתאם להחלטות שיתקבלו ע"י ממשלת ישראל מפעם לפעם, תוך עדיפות לשיקולי הבטחון של המדינה.

ג. הפעילות בשטחים

12. עד בוא השלום:

יינתן עידוד לפעילות עצמית של האוכלוסיה בשטחים בתחומי מנהל, חינוך, חרבות ודת ולטיפול דפוסי הדמוקרטיה בחיים החברתיים - ציבוריים והמוניציפליים.

תמסך מדיניות הגשרים הפתוחים.

תמסך הפעולה להבטחת תעסוקה ולקיום שירותי החינוך, הבריאות והסעד.

תימסך - במסגרת יכולתה של ישראל, תוך גיוס אמצעים מקורות בינלאומיים - הפעילות לקידום הפליטים, לשיפור תנאי חייהם ומגוריהם, בלא שינוי במעמדם האזרחי - המשפטי של הפליטים.

במסגרת המדיניות ההומנית של ממשלת ישראל בשטחים - השוקדה על קיום הבטחון והחוק ועל לחץ כבד והבנה עם האוכלוסיה - חוגבר ההקפדה על מניעת חריגים הסותרים עיקריה של מדיניות זאת.

ה. הידוק הקשרים הבינלאומיים

13. ישראל מוקירה את היחסים המיוחדים שנקטו בינה לבין ארצות הברית, עמה וממשלתה ואת הסיוע הרב שניתן על ידם לישראל. ישראל תתחזק להעמקת יחסים אלה בעתיד.

ישראל מוקירה גילויי ידידות מצד עמים ומדינות ברחבי העולם.

הממשלה בהנהגת המערך תתחזק לחיזוק מעמדה של ישראל בזירה הבינלאומית, לטיפול ההכרה בצדקת זכויותיה של ישראל ומילוי תפקידה ההסטורי.

הממשלה תפעל לביצור יחסי הידידות בין ישראל לבין המדינות הקטורות עמה ביחסים דיפלומטיים תקינים; תעמוד בעינה הנכונות של ישראל לחדוש היחסים הדיפלומטיים עם ברית המועצות; ייעשה למען שיקום וחדוש היחסים עם מדינות שיחטיהן עם ישראל נפגעו.

בפעולתה בזירה הבינלאומית תטחיע הממשלה בהתחדות העובדים, בגופים ציבוריים ובמפלגות הפועלים.

ו. העם היהודי

14. ישראל מוקירה בכל ליבה את התגייסות העם היהודי בכל תפוצותיו לימין מדינת ישראל וקוראת לו להמשיך לעמוד לימינה במאבקה על שלום ובטחון ובמאמציה להגביר את כוחה ברוח, בחומר ובעליית יהודים רבתי לישראל.

ממשלת ישראל בהנהגת המערך המשיך בפעילות בלתי נלאית המכוונת לחלץ את היהודים שנותרו במדינות ערב ממוצקתם הנוראה, נוכח ההתעללות והרדיפות מצד השלטונות. יש להפעיל גורמים מדיניים, ארגונים ואישים בכל רחבי העולם לעשות מתוך הכרה כי יציאתם הדחופה של היהודים מארצות ערב היא הדרך היחידה להצלתם.

המערך ושליחיו במדינה ובתנועת הציונית יפעלו בכל יכולתם במאבק בלתי מתפטר למימוש זכותם המלאה של היהודים בברית המועצות לעלות לישראל.

בחנוך הדורות הצעירים בישראל ובתפוצות יש לשפח את ההזדהות עם ההתעוררות היהודית-הציונית של היהודים בברית המועצות ואח ההוקרה לגילויי הגבורה של צעירים וקשישים במאבקם לעליה.

יש לעודד את קהילות ישראל ברחבי העולם וכל ידם שוחר חרות וזכויות האדם להרים קולם נגד שלילת זכותם של היהודים בברית המועצות לחיות כיהודים ונגד הרדיפות המכוונות לנחק אותם מזיקה אל מורשת עמם ומולדתם.

התיצבות לימינם של היהודים בברית המועצות היא מן הציוויים המרכזיים של המדיניות הישראלית.

=====

א. הנסיון ההיסטורי של דורנו - דור השואה והקומה מדינת ישראל - העמיק הנצח אל האמת
 את ~~החוקה~~ ^{החוקה} הציונית, והפך להבטחת עמיתו ובמחנכו של העם היהודי ל יו
~~העם~~ ^{העם} ~~התורכזותו~~ ^{התורכזותו} ~~ההיסטורית~~ ^{ההיסטורית} ~~הלאומית~~ ^{הלאומית} ~~העצמאות~~ ^{העצמאות} ~~ההיסטורית~~ ^{ההיסטורית}

תפיסה זו התחזקה עם גילויי הסולידריות הלאומית של בני העם היהודי בחפוצות בטבחני מלחמת יום הכיפורים.

שוב הוכחה שותפות הגורל בין מדינת ישראל והתפוצות בראגה לקיום האומה היהודית בעולם ובפעולה לביצור מדינת ישראל.

ב. היעדים העומדים בפני מדינת ישראל, המובי העם היהודי וההנהגה הציונית

ריכוז רוב העם היהודי במולדתו על-ידי עלייה מכל הארצות ביצורה של מדינת-ישראל, שמירה על הקיום הלאומי על-ידי העמקת תודעתו העצמית של העם ואחיותו, ועל-ידי העמדת מדינת-ישראל במרכז חייו, טיפוח היגיון עברי וחלוצי, הגנה על שיוון זכויות היהודים, ועל זכותם לחיות כיהודים ועל קיום זיקתה למדינת ישראל בכל מקומות מושבם.

ג. כמגמה להביא להסתתפות יהודי התפוצות, כגופים או כיחידים, בבנין המדינה ובפיתוחה, בעזרה לעליית המוני היהודים ולקליטתם בארץ - הוקמה הסוכנות היהודית המורחבת, כמכשיר להגברת השותפות היהודית-לאומית הרחבה סביב ישראל, המערך יעשה לחיזוק הסוכנות המורחבת ויעודד את פעולתה. המקביל יעשה מאמץ לחזק את ההסתדרות הציונית העולמית, לרעננה ולבססה על יסודות דמוקרטיים.

ד. נוכח סימני ההתבוללות והחלטה הזיקה לעם ולערכים הלאומיים, שאחד מהם הוא גידול מספר נישואי החשירות בקרב הדור הצעיר בתפוצות, ולנוכח הפתיחות והנכונות של הקהילות היהודיות בגולה כיום לחזק החנוך היהודי-יפעל המערך להגברת הפעולה החנוכית הישראלית והציונית בגולה. המערך יעודד את עבודתן החנוכית של תנועות הנוער החלוציות ויסייע למאמציהן בארגון ברעיוני עליה ומתנדבים לישראל. המערך יפעל להקמת "חיל-חינוך" של מחנכים ומורים מטעם הממשלה והטכנות היהודית, בתיאום עם תנועות הנוער החלוציות.

ה. המערך יעשה להפעלת כלי ההמברה של ממשלת ישראל ושל התנועה הציונית למאבק מדיני הסברתי נרחב, שיביא את דבר מפעלנו הצודק לחוגים רחבים, יהודיים ובלתי-יהודיים ויגייס את מלוא הכוח היהודי בעולם למאבקה של המדינה על שלושה, בטחונה ועתידה.

המשימות המוטלות על מדינת ישראל והמבחינים אשר לפנייה בעקבות מלחמת יום הכיפורים - מחייבים פעולה דחופה ונמרצת להרחבת והחטת העלייה מכל התפוצות, כאחד הגורמים המרכזיים להגברת כוחה וכוח עמידתה של המדינה.

בהתאם לכך יוגבר המאבק לעלייתם של יהודי ברית המועצות עד כדי יציאה חופשית של כל יהודי החובע זכותו לחיות במולדתו; תימשך ללא לאות הפעולה להצלחתם ועלייתם של טרידי יהדות ארצות ערב; תאורגן פעולה מקיפה-חינוכית, הסברתית ואירגונית להגדלת ממדי העלייה מארצות הרווחה.

תנאי הכרחי להגברת קצב והיקף העלייה - הבטחת קליטה גאוה בארץ. לטם כך יטקוד המערך על התרחבות מתמדת של המסק וזירוז פיתוחו, תוך העלאת רמתן המדעית והטכנולוגית והתחטבות בהרכב המקצועי של העלייה והכוחות הגנוזים בה.

ייזום חכניות כלכליות מיוחדות, הרחבת גיוון רשת ההכשרה המקצועית, דאגה לתעסוקה לעולים קטיטים, הפעלת חכניות לקליטת עולים צעירים - יטמנו בסיס למדיניות תעסוקה לעולים החדשים.

יוגבר קצב בניית טיכונים לעולים, תועמדה לרשות העולים מעוטי היכולה דירות בשכר דירה נמוך או בתנאי רכישה נוחים, תהיה דאגה מיוחדת למגורים לבודדים ולזוגות קטיטים. פעולה זו תסולב בפעילות לחיסול מסכנות העוני ולפתרון בעיות הדיוור של זוגות צעירים, במקביל לבנייה לטם קליטה.

ייטוב איזורי הארץ הנטמים וקידום ייטובי הפיתוח הקיימים יוצב כאחגר מרכזי של העלייה החדשה, תוך יצירת מקורות תעסוקה מתקדמים ומתוחכמים ההולמים את הרמה והאפטריות של העלייה החדשה ובמגמה להעלאת איכות החיים התרבותית, החברתית והתעסוקתית של האזורים האלה.

המערך יפעל לעידוד תודעה הקליטה בקרב הציבור וליצירת מסגרות חברתיות התנדבותיות להבטחת טילוב העולה בחיי החברה והמדינה.

1. המערך מיחס חשיבות עליונה לביסוסה של ירושלים המאוחדת כבירת ישראל, וכמרכז רוחני, תרבותי, ומדעי.
2. בארבע השנים שלפניו, הלך וגדל היקף הפעילות הכלכלית והחברתית בירושלים, חל גידול רב בהקמת תשתית, בהשקעה בבניה למגורים, בסיוע לתעסיה, למלאכה ולמסחר, בהקמת מוסדות חינוך והשכלה גבוהה, במועדונים קהילתיים, ובמוסדות בריאות וסעד.
3. בארבע השנים הבאות, יוגבר קצב האיכלוס הפתוח והביסוס של הבירה, על ידי הפניה עולית, ועל ידי העברת מטרדי הממשלה ומוסדות ארציים אחרים אליה. יבנו דירות מגורים במספר מתאים לקליטת האוכלוסיה הנוספת ולטיקום הדיוור הצפוף והפגום.
4. יטמר יהודה של ירושלים, כמרכז דתי-רוחני ויזמים חופש גישה למקומות הקדושים וחופש הפולחן לבני כל הדתות. יסומרו ויטופצו המקומות הקדושים והאתרים ההסטוריים, ויושלם טיקומו של הרובע היהודי בעיר העתיקה.
5. הבניה והפיתוח יכוונו לשמור על צביונה של העיר, על הדת נופה ועל ערכיה ההסטוריים והמסורתיים. יושלם הגינון סביב החומות, ויפותחו שטחים ירוקים וגינות בכל מרחביה.
6. חוגברנה פעולות הטיכון עבור תושביה הלא יהודים של ירושלים הן על ידי בניה ממלכתית והן על ידי עידוד בניה פרטית. תשופר רמת השרותים בשכונות של מזרח העיר, במגמה להשוותה באופן הדרגתי לרמה המקובלת ביתר חלקי העיר.
7. תובטחנה הטקעות התשתית הנחוצות כדי להפוך את ירושלים, למרכז תיירות ועליה לרגל.
8. תפותח רשת הכבישים והמדרכות הפנימיים בבירה, כמתחייב מגידול האוכלוסיה ופריסתה, ויושלם הכביש המהיר ירושלים - תל-אביב.
9. תנתן תשומת לב מיוחדת לטיקומן ופיתוחן של השכונות הוותיקות, ולהשוואת רמת השרותים בהן לאלו של השכונות החדשות.

10. יופעל משה משותף לממשלה ולעיריית הבירה, אשר יטפל בהכנת חוכניות פיתוח ויתאם את ביצוען.

11. בירוסלים יש להוסיף ולקיים מדיניות של סובלנות, כיבוד זכויות אזרח, הגברת ההבנה ההדדית בין היהודים והערבים, סיפוח יחסי טכנות טובה בין כל חלקי האוכלוסיה והקמת מפעלים משותפים.

על אף הנטל החומרי הכבד של המלחמה יוסיף המערך לפעול לבעור המחסור והמצוקה ולקדום השכבות מעוטות היכולת.

המדיניות החברתית תתבטא בתחומים הבאים:

- הבטחת הכנסה מינימום לנפש
- הבטחת רמת דיור הוגנת
- חינוך וטיפוח ילדים ובני נוער
- שירותים קהילתיים
- ביטחון סוציאלי
- שירותי בריאות ושירותים לקשיש

1. הכנסת מינימום לנפש

- המערך ימשיך לעשות להבטחת הכנסת מינימום לנפש באמצעות מדיניות השכר, שיטת המיסוי והביטוח הסוציאלי, במגמה לצמצם את האוכלוסיה הנתמכת והנזקקת לסעד.
- מענקי הבטוח הלאומי וקצבות הסעד יהיו צמודים לשכר הממוצע במשק.
- בהתאם לכך, תובטח הכנסה מינימום למשפחה בעקבות המלצות ועדת ראש הממשלה לענייני ילדים ובני נוער במצוקה.

2. רמת דיור הוגנת

- בהתאם לתכנית הממשלה, ינחנו פתרונות דיור למשפחות המתגוררות בצפיפות של שלוש נפשות ויותר לחדר. פתרון מזורז ינתן למשפחות המתגוררות בצפיפות של ארבע נפשות לחדר.
- יעדים אלה יושגו ע"י בניה דירות חדשות וכך מתן הלוואות גדולות בחנאים נוחים בהתאם ליכולת המשכנתים. כן ימשך ביצוע התכנית להרחבת דירות שבבעלות "עמידר" ו "עמיגור". מטרתה של תכנית זו היא חיסול הדיור הצפוף והפגום ושיקום משכנות עוני.
- יובטח דיור נאות לזוגות צעירים. הפתרונות לזוגות צעירים ינחנו חוץ התאמת לאפשרויותיהם הכלכליות. כמו בעבר, תהיה הממשלה אחראית להקצאת דיור מתאים לעולים, בזמן ובמקום המתאימים לצרכי עליה.

3. חינוך וטיפוח ילדים ובני נוער

- מערכת החינוך עומדת בראש הפעולות שמטרתן למנוע הנצחת מצוקה ולהקנות הזדמנות שווה לכל. המערך יראה גם בעתיד את החינוך כחומר הזכאי לעדיפות ראשונה במעלה ובמיוחד את החינוך המכוון לקדם שכבות מעונות טיפוח. המלצות ועדת ראש הממשלה לילדים ובני נוער במצוקה ישמשו קו מנחה למדיניות בתחום זה.

- תורחב רשת מעונות היום לגיל הרך בכל הארץ
- מערכת בני הילדים תורחב ותקיף את כל גילאי 3-4
- תורחב מסגרת יום חינוך ארוך בגני ילדים ובבתי ספר
- יימשך שיפור מערכת ההזנה לילדים בבתי ספר ובגני ילדים
- תורחבה מסגרות חינוך מיוחדות לנוער העובר הזקוקים להשלמת לימודיהם ולנערים הנושרים ממסגרות הלימוד והעבודה.

4. שירותים קהילתיים

- המרכזים הקהילתיים יפעלו לקידום רווחת החושבים, ליכוד חברתי ולתיאום בין השירותים הסוציאליים.
- תורחב הפעולה לטיפול השירותים ולהטבת חנאי החיים בשכונות ובמשכנות העוני, אמצעים ועובדים מיוחדים ירוכזו לטיפול במוקדי המצוקה
- המערך יפעל מוסדות להשכלת מבוגרים לאוכלוסיות באזורי המצוקה, במגמה להעלות את כושר התמודדותן עם תפקידיהן בחברה המודרנית.
- תינתן עדיפות למערכת השיקום הכלכלית חברתית של אוכלוסיות המצוקה, במגמה להוציא משפחות ממעגל מקבלי החמיכות.
- יפותחו שירותים וכלים למניעת עבריינות ולטיפול בנוער עברייני. כדי לעמוד במשימות אלה, יושם דגש על הכשרת עובדים לטיפול משקט במסגרת קהילתית.
- ינתן עידוד להפעלת מתנדבים בשירותים הקהילתיים לסוגיהם.

5. בטחון סוציאלי

- המערך יבטיח את הביצוע הלכה למעשה של מערכת השירותים, התשלומים המבוססים על החוק לבטוח אבטלה ועל החוק לבטוח נכות.
- יעשו צעדים נוספים להשלמת מערכת הבטוח הפנסיוני. שיקיף את כלל האוכלוסיה ע"י חקיקה או אמצעי חסכון אחרים. מערכת זו תבטיח רציפות זכויות לעובדים המחליפים מקום עבודה, וכן חוגדל נידות עובדים וזכויותיהם יישמרו במלואן.
- יובטח ערכה הריאלי של הפנסיה במלואה
- יחד עם קצבת הזיקנה הבסיסית, תבטיח מערכת הפנסיה רמת חיים הוגנת לאדם שפרש ממעגל העבודה, תמשך הרחבת רשת בתי האבות בכל הארץ ויוקמו מועדונים לפעילות חברתית קהילתית של הקשישים.

6. שירותי בריאות ושירותים לקשיש

- תושלם חקיקת חוק ביטוח בריאות באמצעות קופת חולים. יוסרו כל ההגבלות לגבי קבלת מבטחים לשירות הרפואי.
- תמשך חבניה המזרחה של בתי החולים.
- המערך יפעל להקמת מחלקות מיוחדות למחלות זיקנה בבתי החולים ולבניית מוסדות מיוחדים לקליטת זקנים חשויים או סיעודיים.
- כדי להעלות את רמת שירותי הרפואה האמבולטורית (מרפאתית) חוגבר מגמת שילוב עבודת רופאי המרפאה במסגרת בתי החולים האזוריים.
- ימשך פיתוח שירותי הרפואה המונעת כגון חתנות "לאס ולילד" שירותי בריאות בבתי ספר, חתנות לבריאות הנפש ומסגרות ראשוניות לטיפול בקשיש.

המדיניות הכלכלית

המשק הישראלי הוכיח יכולת של עמידה במבחן השעה הגורלית. מקור עוצמתו של המשק הוא בשנים רבות של פיתוח התשתית, בהעלאת רמת העובד, ובצמיחה המהירה בכל הענפים. המשק גילה יכולת של אספקה לצה"ל, לאוכלוסיה האזרחית, ויחד עם זאת המשיך בקליטת עליה ובקידום היצוא.

המערך מציין בהערכת את נכונותו של הציבור על כל שכבותיו לשאת בנטל הגדול שהוטל עליו במאמץ המלחמתי. כבר עתה יערך המשק למסקנות הכלכליות והחברתיות המתחייבות מעמידה בכוננות ממושכת, ולכיגון משק של שלום.

מטרות המדיניות הכלכליות:

1. בשעת חרום ימשכו המאמצים להפעלה מירבית של המשק, תוך שימת דגש על ייצור לצרכי בטחון, על סיפוק צרכיה של האוכלוסיה ועל המשך היצוא.
2. יוקפד כי נטל הכספי של המלחמה ישאו כל שכבות הציבור, תוך שמירה על חלוקה צודקת של הנטל - כל שכבה לפי יכולתה הכלכלית.
3. ינקטו אמצעים מתאימים למניעת התעשרות ורווחי מלחמה.
4. הממשלה על משרדיה והציבור על מוסדותיו יתבעו לקדם ירח חיים התואם את טעם החוץ והיכולת הכלכלית של המדינה. יעשה להגברת החסכון, למניעת בזבז וליעול הייצור והשירותים.
5. עם עיבור טעם החרום, יובטח המשך הפיתוח והצמיחה המהירה, תוך איזון כלכלי, וקיום יציבות מחירים יחסית.

המדיניות חכוון:

- לקליטה כלכלית של העליה. ההשקעות במשק תותאמנה לניצול הידע והניסיון המקצועי שמביאים העולים, וינתן סיוע להסתגלות המקצועית.
- להבטחת תעסוקה מלאה,
- להקטנת הפער בין היבוא ליצוא,
- לגיוס הון בתוך לארץ בממדים מספיקים, מקורות יהודיים ממשלות ידידותיות ומשק הכספים העולמי, למימון הפיתוח, לגיטור הפער בין היבוא ליצוא ולקיום עתודה מספקת של מטבע חוץ.
- להעלאת קצב הגידול בפיריון העבודה והייצור, לשם הבטחת גידול מירבי בתוצר, כושר התחרות של התוצר הישראלי, עליה בהכנסותו של העובד, ורווחיות סבירה למפעל.
- לעידוד השקעות בממדים שיבטיחו את המשך הצמיחה המהירה, תוך שמירה על איכות הסביבה,
- לפיתוח תשתית המשק: מקורות המים, החשמל, הדלק, הנפלים, התחבורה והתקשורת.
- להמשך מדיניות פיתוח האוכלוסיה לקידום ההתיישבות ולביסוס ערי הפיתוח.

6. יעשה להעלאה רמת החיים של השכבות מעוטות ההכנסה, במגמה לחסל את העוני והמצוקה ולצמצם את הפערים החברתיים.

השקעות ופיתוח:

7. - תימסך הפעולה להרחבת ההתיישבות החקלאית. תוגש מלוא העזרה לגרעיני הנח"ל, לתנועות הנוער החלוציות, וינתן סיוע לקליטת עולים בהתיישבות.
- המערך יחזק את ההתיישבות העובדת על כל צורותיה, תוך שמירה על ערכיה החברתיים ועל מעמדה הציבורי והחוקי.
- ההשקעות בהתיישבות החקלאית תכוונה לייעול הייצור, לפיתוח ענפי היצוא ולחיזוק היטביט, על ידי השקעות בענפי ייצור שאינם חקלאיים (תעשייה, חירות וכו').
- ימסכו הפעולות לביסוס ההתיישבות החקלאית, ובמיוחד לשיפור מצבם הכלכלי של הישובים החלשים.
- תימסך הפעולה לתיכנון החקלאות, להגברת השיתוף האזורי ולהרחבת המפעלים הציבוריים, במגמה להביא לידי התמחות של המסך היחיד.
- מדיניות התמיכה התקציבית במוצרים חקלאיים תהיה מכוונת להבטחת אספקה סדירה של תוצרת חקלאית במחיר סביר. בקביעת מחירי התוצרת החקלאית הנמצאים בפיקוח יובא בחשבון הצורך לקרב את מחירי המוצרים למחירים הממחייבים מהוצאות הייצור.
- המדיניות החקלאית יומדיניות הממירם יכוונו להבטחת רמת הכנסה ורמת לחקלאים, בדומה לאלה של המטרבטים בענפים האחרים.
- יובטח האשראי הנחוץ למימון הייצור החקלאי, והסדר הישראי המרוכז יורחב.
8. המסך עידוד השקעות בתעשייה, לשם הבטחת הגידול הנחוץ בכושר הייצור התעשייתי. תינתן עדיפות למשקיעים באזורי פיתוח ובענפי יצוא. יוגדל משקלן של תעשיות עתירות ידע ותעשיות עתירות הון. במבנה ההשקעות יובא בחשבון השינוי הצפוי בהרכב המקצועי של כוח האדם.
- ימסך העידוד הניתן למשקיעים במקטור הממלכתי, ההסתדרותי והפרטי, באמצעות החוק לעידוד השקעות הון והחוק לעידוד התעשייה. החקלות והתמריצים יותאמו לתנאים המשתנים. עם סיום מוד תחולת החוק, יבחנו הקריטריונים והתמריצים הניתנים באמצעותו מחדש, בהתחשב בצרכי המשק.
- יוגדל פירון הייצור בתעשייה, על ידי הגדלת פירון העבודה, ייעול הגיהול, אימוץ טכנולוגיות מתקדמות והגברת המיכון והאוטומציה.
- חוקש חסומה לב מיוחדת להגברת המחקר והפיתוח בתעשייה.
- התעשייה תערך להגדלת כושר התחרות של תוצרתה בשוק המשותף ובשוקים אחרים.
- על ידי הקמת הוצאות הייצור ליחידת תוצרת, שיפור אירוח המוצר ורמת עיצובו, ושכלול דרכי השיווק.
- תזורז הקמתה של תחנת כוח גרעינית.
- יוגברו חיפושי הנפט ופיתוח מקורות אנרגיה אחרים. תפוקת בתי הזיקוק בחיפה ובאשדוד תוכפל.

- מלאכה ותעשיה המערך רואה בסקטור המלאכה והתעשיה הזעירה חוליה חיונית במשק ולפיכך ימשך העידוד הניתן ליצור ויצוא של מפעלים אלה. ינתן סיוע מיוחד להקמת מבנים ומרכזי מלאכה, ורכישת ציוד חדש. תנתן עזרה מיוחדת לשקום המפעלים שנפגעו עקב המלחמה. כמו כן יחוזקו ויתוגברו פעילותם של הגופים הכלכליים והפיננסים העומדים לשרות המלאכה והתעשיה הזעירה.
- ימשך קידום התעשיה בהתישבות הקיבוצית ובמושבים.
- ינתן עידוד לפיתוח הקואופרציה היצרנית, השרותית והצרכנית.
- מסחר ושוק יעשה לשיפור דרכי השוק והשרות לצרכן. ינתן סיוע מיוחד לשיפוץ וחידוש בתי עסק קמעוניים והמסך העזרה באשראי. ינתן סיוע להקמת מוסדות שוק מאורגן וחדש ויובטחו שרתי שוק נאותים בערי הפיתוח והישובים הקטנים.
- ימשך העידוד הניתן לקידומו של המשק הציבורי וההסתדרותי על כל ענפיהם.
- 9. חוק החברות הממשלתיות יאושר בכנסת השמינית. החוק יבטיח ניהול יעיל של החברות ומערכת בקרה ופיקוח יעילים. החברות תנוהלנה לפי עקרונות כלכליים, תוך התחשבות בצרכים הממלכתיים. יוגדרו סמכויות הדירקטוריונים ויובטח אופים הציבורי.
- 10. - ענף הבניה יופעל בהיקף התואם את צרכי המשק, החברה והתעסוקה. כל עוד נמשכת שעת החירום, ואמצעי הייצור וכוח העבודה נמצאים במחסור, יונקג לוח עדיפויות קפדני, במטרה לספק קודם כל את צרכי הדיור העולים, של המתגוררים בדיור צפוף ופגום ושל זרובות צעירים. תינתן תשומת לב מיוחדת לשיכונם של המסתחררים משרות צבאי.
- 11. - יעשה מאמץ להגברת תנועת התיירות לישראל. בתקופת הביניים, עד שתוחזר תנועת התיירות להיקף מלא, יעשו סידורים למנוע נטישת הענף ע"י כוח אדם מקצועי.

המדיניות התקציבית המוניטרית :

- 12. - המדיניות התקציבית תכוון להבטחת צרכי הבטחון, לקליטת עליה, לקיום רמת שרותים נאותה, ולהעמדת אמצעים מספיקים לפיתוח התשתית המשקית.
- השרותים החברתיים יקודמו, תוך מתן עדיפות טירבית לשכבות החלשות ולמעוטי ההכנסה.
- התקציב יבטיח תמיכות ברמה סבירה למחיריים של מוצרים וזרותים חיוניים ובסיסיים, לזם הבטחת הספקתם הסדירה, ולמניעת עליות מחירים מוגזמות. היקף התמיכות יהווה אחוז סביר ממחיר המוצר, והוא יקבע בהתחשב ביכולת התקציבית. תיבחן שיטת התמיכות הניתנות לבעלי הכנסות נמוכות.
- 13. - מדיניות המסים תבטיח העברת אמצעים מספיקים מידי הציבור לידי הממשלה, לשם מימון פעולותיה בתחום הבטחוני הכלכלי. בנוסף לכך תהווה מדיניות המיסוי, יחד עם מדיניות ההטבות הסוציאליות, מכייר לחלוקה מחדש של ההכנסה, בכוון של צמצום הפער בהכנסות ולמניעת התעשרות בלתי מרוסנת.
- היקף הספיגה של אמצעים מידי הציבור באמצעות מסים יקבע בהתחשב בצורך לממן את הוצאות המלחמה ובצרכי הוויסות של רמת הפעילות הכלכלית והחברתית.
- המסך הרפורמה במערכת המסים בכללותה ובמס ההכנסה בפרט, תוך ימירה על עקרון הפרוגרסיביות של מערכת המסים הישירים והעקיפים.
- תוגבר הפעולה לגביית מס אמת. לצורך זה יורחב ההסדר לניכוי מס הכנסה במקור, במיוחד על הזמנות מערכת הבטחון וכן על הזמנות אחרות של המשק המיוזלות.
- תוספת הלוך תהיה גם בעתיד פטורה מחלוקת מס הכנסה.
- שיטות מערכות הניכויים, הזיכויים וההעוררים של מס הכנסה תיבדקנה, במגמה להתאימן לחינויים שחלו ברמת המחירים וההכנסות במשק.

14. - המדיניות המוניטרית הבטיחה אטפעת אשראי למימון פעילות מסקית סדירה. קצב הגידול של אמצעי התשלום יווסת בהתאם למתחייב מרמת הפעילות הכלכלית. בתקופת החרום תסייע המדיניות המוניטרית לקיום פעילות תקינה ככל האפשר של המשק על כל ענפיו.
15. - ימשך הפיקוח על מחירי מוצרים ושירותים המיוצרים על ידי מונופולים וקרטלים. במידת הצורך, ינקט פיקוח מקיף יותר על המחירים, כאמצעי לתקופת מעבר, לשם מניעת עליית מחירים בלתי מוצדקת. יופעלו אמצעים למניעת הפסדות והפקעת מחירים בשעת חרום.

שכר, הכנסות ויחסי עבודה

1. המערך יבטיח שיתוף פעולה בין הממשלה לבין ההסתדרות, בעניינים המתחייבים מצרכי הפעלת המשק בשעת חרום, ולשם הבטחת הייצור הדרוש לצרכי בטחון, אוכלוסיה ויצוא. המערך יבטיח המשך שיתוף הפעולה לשם קידום המשק והחברה, ולעיצוב מדינת ישראל כמדינה רווחת, הבנויה על יסודות של צדק סוציאלי וחירות האדם.
2. המערך יעשה לתאום בין שלוש גורמי המשק - הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים - לשם קיום מדיניות המבטיחה יציבות יחסית של המחירים, תוך ריסון רווחים מופרזים, לרבות רווחים מופרזים של גורמי החיווך.
3. מדיניות השכר תהווה חלק ממדיניות הכנסה כוללת - שכר, מחירים, רווחים, ומיסים. המדיניות תהיה מכוונת להבטיח לעובד תמורה נאותה על עמלו ואת חלקו המלא בהכנסה הלאומית. תינתן עדיפות לקידום העובדים בשכר גמור. שכר המינימום יועלה, ויועמד בכל ענפי המשק על שיעור קבוע מהשכר הממוצע במשק. תמשך הפעולה להשוואת התנאים הסוציאליים הבסיסיים.
4. ימשך תשלום תוספת יוקר לסכירים, כפיצוי על ההיקרות. תוספת היוקר תמשיך להיות פטורה ממש הכנסה.
5. ישולם שכר שווה עבור עבודה שווה בביקרה של נשים וגברים, ותעשנה פעולות כדי להקל ולעודד כניסת נשים למעגל העבודה ולמנוע נשירתן.
6. ימנעו רווחי יתר מונופולים, רווחים סקולטיביים ורווחי מלחמה. מס הכנסה, מס רווחי הון, מס שבת מקרקעין והפיקוח על מחירי המונופולים יהיו מכשירים עיקריים, למניעת התעשרות קלה ובלתי צודקת.
7. המערך יעודד שיטת הסדרים לשיתוף העובדים ברווחי המפעלים.
8. תורחב ותגוון מערכת החינוך המקצועי וההכשרה המקצועית על כל רמותיה. לשם הכשרת כוח אדם בעל כשרים החוצמים לדרישות של משק הפועל ברמה טכנולוגית גבוהה. וכן תיעשנה פעולות להטבה מקצועית עקב צרכי שעת החרום.
9. המערך יתקדם על חופש הפעולה המקצועי. מערכת יחסי העבודה תוסיף להתבסס על הסכמים קיבוציים, תוך שמירה על קיומם המלא. יקבעו נוהלים וכללים, שיהיה בהם כדי למנוע השהיות בחתימת הסכמים קיבוציים.
10. המערך יתמיד על מלוא סמכותה של ההסתדרות, בכל שטחי פעולה.

מגילת זכויות לחייל המשוחרר

המערך יפעל למימוש המלא של החוק - שענינו "מגילת - זכויות של החייל המשוחרר" למען יובטחו לחיילים שישתחררו מצה"ל אחרי שירות במלחמת יום הכיפורים מערכת זכויות שכלול -

- א. זכותו של החייל המשוחרר לחזור לעבודתו הקודמת;
- ב. זכות-קדימה לקבלת משרה בשירות המדינה - אם מילא את תנאי הכשירות הדרושים למשרה.
- ג. זכות-קדימה להשלח לעבודה ע"י שירות התעסוקה.
- ד. זכות-קדימה לקבלת סיכון בתנאים מועדפים.
- ה. זכות להשלים השכלה חינוכית על-חשבון המדינה.
- ו. זכות-קדימה להחקבל ללימודים במוסד **להשכלה** גבוהה וזכות ללמוד על-חשבון המדינה.
- ז. זכות להכשרה מקצועית בעזרת המדינה.

המערך רואה את ההוצאה החקציבית הדרושה למימוש זכויות החיילים המשוחררים **כאחד** מסעיפי עדיפות ראשונה.

מ ד ע ו מ ח ק ר

לפיתוח המדע והטכנולוגיה יש חשיבות עליונה בבניית חברה ישראלית מתקדמת, ובהגברת כושר עמידתה של ישראל באחגרים של העידן המודרני.

על ישראל להקדיש תשומת-לב מיוחדת לפיתוח מטאביה המדעיים והטכנולוגיים ומאמץ מוגבר לביסוס יתרונה האיכותי.

בארבע השנים האחרונות היוו ההשקעות במחקר ובפיתוח בישראל יותר מ-2% מהתוצר הלאומי הגולמי, בדומה לארצות אירופה. מספר הנזקקים לטירותי מחטבים עלה ויעילות השמוש בהם רבה יותר.

המחקר הבסיסי הוא יסוד ותנאי ליצירה מדעית ותרבותית. רמת המחקר הבסיסי קובעת את רמת החינוך וההשכלה ופירותיו מסייעים לפיתוח המחקר הטימוטי.

על הפיתוח המדעי לצעוד יחד עם קידמה חברתית, בטיחוף פעולה ובמאמץ מודע מצד אנשי רוח, חינוך, מלך ומ. - המסוגלים וחייבים למצוא פתרונות לגיבוס חברה מתקדמת ונאורה, ולטיפוח תרבות ויצירה מקורית.

כדי שחורגט השפעתו החיובית של הפיתוח המדעי בכל טסחי החיים בישראל יהיה חלקה של ההוצאה למחקר בתל"ג כמקובל בארצות מפותחות.

יינתנו עזרה ועידוד למחקר הטימוטי במוסדות ההשכלה הגבוהה, והמדע הטימוטי יטולב במסגרת נאותה במערכות הלימודים של ההתמחות לתואר טני וטליטי.

תיבדק אפשרות הפעלת מכוני המחקר הטימוטי הממשלתיים כרטריות אוטונומיות הקטרות ומטולכות במוסדות ההשכלה והמחקר.

באמצעות קרנות מיוחדות, המטותפות למטלה ולתעטיה, יטופח המחקר המכוון והטימוטי במוסדות ההשכלה הגבוהה והמחקר.

המטלה הנקוט צעדים פיתקליים בעלי מטמעות כדי להביא את התעטייה הישראלית להטקעות במחקר טימוטי ותעטייתי. יש להגיע להטקעה טוטפת כמקובל בארצות מתועטות ומפותחות.

הטקעה במחקר ובפיתוח, הן בסיסי והן טימוטי, תטוחרר ממס הכנסה, בחלקה או במלואה.

במסגרת קרן המחקר המטותפת למטלה ישראל ולארצות-הברית ימוטנו מחקרים במדעי הטבע והרפואה.

חינוך, תרבות, נוער וספורט

בעשור שלפנינו שומה על ישראל להתפתח למרכז רוחני, מדעי, ותרבותי, להיות אבן שואבת להמוני היהודים בעולם. על ישראל לספק עצמה בתרבות מופת נאורה וצודקת; אחד התנאים והמנופים הראשיים לעצובה של חברה כזאת היא מערכת חינוך.

היעדים המרכזיים של המערך בתחום החינוך הם:

א. לקדם את השכלות טעונות הטיפוח ולהבטיח כי עתידו ההשכלתי והתרבותי של הילד לא יהיה מוגבל מחמת המצב החומרי של הוריו, וזאת במטרה להעלות את רמתו התרבותית ההשכלתית של העם והן כדי להגיע ליחיד שוויון ואינטגרציה חברתית.

ב. להעמיק בנוער את הזיקה לעם ישראל לדורותיו ולתפוצותיו ואת אהבתו לארץ-ישראל. לחנכו להכרת שויון ערך האדם, לערכי צדק, לערכות הדדיות וסובלנות, להתישבות ומפעלים חלוציים, להתגוננות עצמית, לאהבת השלום, לכבוד והכנה עם בני העם השכן.

מדינת ישראל מתברכת במערכת חינוך מפותחת, מגוונת ורבת הישגים. קרוב למליון תלמידים לומדים בלמעלה מששת אלפים מוסדות חינוך. כל אדם שלישי בישראל חובש את ספסל הלימודים. אנו מתקדמים לקראת הגשמת היעד של "עם לומד" כשמגמת פנינו הענקה "חינוך לכל" - למן הגיל הרך ועד לשיבה.

בארבע השנים הבאות יפעל המערך לבצוע המשימות הבאות בתחומי החינוך, התרבות, הנוער והספורט:

א. חינוך

1. יורחב ויועמק החינוך בגיל הרך, תוך מתן עדיפות לבני שכבות טעונות הטיפוח. תושלם קליטתם של כל הילדים בגיל 4 בגנונים, תחילה בשיטת שכר לימוד מדורג, ובמרוצת העשור נגיע ל"חינוך לכל" של גילאי 3 ו-4.

2. יעשה לקידומו ולחידוש פניו של ביה"ס היסודי, יוגדלו האמצעים לשיפוץ מבניו או להקמתם, יוחש עדכון של תוכניות הלימודים, ספרי הלימוד, והנהגתן של שיטות הוראה פעלתניות.

3. תמשך הפעולה ליצירת "הזדמנויות שוות" לתלמידים ע"י הרחבת מפעלי הטיפוח וגיוונם והתאמתם לצרכי התלמידים טעוני הטיפוח, תוך יחס כבוד והערכה לתרבות הבית של התלמידים. יוגדל מסיוע לתלמידים מעוטי אמצעים בכל שלבי החינוך, תורחב קליטת תלמידים בפנימיות ויוגברו המאמצים לצמצום הנשירה.

4. תורכת הנהגת "יום חינוך ארוך" אשר יופעל בהדרגה בכל בתי הספר היסודיים במרוצת העשור. וזאת במטרה להפוך את בית הספר ל"בית חינוך" במלוא מובן המילה.
5. ימשך ביצוע הריפורמה במכנה החינוך ובהקמת חטיבות ביניים בהתאם לתכניות האב, וחושלם הרחבת חוק לימוד חובה על גילאי 15-16.
6. חושלם בארבע השנים הבאות הכנתן של תוכניות לימודים חדשות במקצועות השונים בכל שלבי החינוך. ברוב המקצועות יחולו ספרי לימוד חדשים ויפותחו שיטות לעדכוןם המתמיד. יוגבר הפיקוח על מתן אישור לספרי לימוד, וישופרו דרכי ושיטות הלמידה.
7. יושלמו השינויים במתכונת בחינות הבגרות ונגבש תוכניות לריפורמה בחינוך העל יסודי כשהמגמה היא: יחד פתיחות ויתור התאמה של המסגרת החינוכית והלימודית לכשרונותיו של התלמיד - הפרט.
8. עודד שיתופם של התלמידים בתהליך החינוך בבתי הספר ובחברת התלמידים, הגברת מעורבותם של ההורים בחינוך והרחבת שירותי הייעוץ וההדרכה להורים ולתלמידים.
9. תובטח העמקת החנוך לערכים היהודיים-ציוניים החברתיים-הומאניים, להעשרת הידיעה במורשת האומה, תולדות הישוב, המאבקים לחקומת המדינה והמערכות על קיומה.
10. תורחב ותועמק הכשרת המורים. יונהגו מסלולים אקדמיים בסמינרים למורים תוך הבטחת אופיים הייחודי. יעשה לחיזוק מעמדו ויוקרתו של המורה ולהעלאת רמת הכשרתו והשתלמותו. תאורגן מחדש מערכת הפקוח וההדרכה, וינתן עודד ליוזמות וניסויים של מחנכים; חוקם מועצה משותפת עם ציבור המורים המאורגן לשם דיון משותף ושיטתי בשאלות העיקריות של מערכת החינוך.

ב. נ ו ע ר

תורחב הפעולה בקרב הנוער, בייחוד בשכונות הערים הגדולות ובעיירות הפיחות. יוגדל הסיוע לפעולותיהן של תנועות הנוער וגרעיני ההתיישבות שלהן, יעשה להעשרת התכנים וההשפעה החינוכית של השירות הלאומי והגדנ"ע. יישמרו ויטופחו יעדיו ואופיו של הנח"ל, כנושא במשימות החישובות חלוצית ובטחון.

ג. חינוך גבוה

1. תימשך חמיכת הממשלה במוסדות ההשכלה הגבוהה להעלאת רמתם ולהרחבת כושר קליטתם.
2. חוקם "האוניברסיטה הפתוחה" שתחרום לדמוקרטיזציה של ההשכלה הגבוהה ותעניק לכל פועל ומתיישב במקומות מגוריהם אפשרות לרכוש השכלה לשמה או גם תואר ראשון ואפשרויות נרחבות להשכלת מבוגרים.

תחיקה, משטר וזכויות הגדס

- א. חוקה לישראל
- ב. חריות וזכויות היסוד של האדם
- ג. שינוי שיטת הבחירות לכנסת
- ד. בחירה אישית של ראשי רשויות מקומיות
- ה. מבנה הממשלה
- ו. חלופת תפקידים
- ז. הדת במדינה
- ח. האשה במדינה
- ט. המסורה בשרות הציבור

א. חוקה לישראל

המערך ייזום חוקי-יסוד ויפעל לקבלתם לשם השלמת מערכת חוקי-היסוד וכינוסם במסמך אחד, שיהיה לחוקת המדינה.

ב. חירויות וזכויות היסוד של האדם

1. המערך יפעל לקבלת חוק - יסוד שבו יכונסו ויגדרו חירויות-היסוד וזכויות - היסוד של האדם בישראל ושהיה חלק מחוקת המדינה.

חוק היסוד יבטיח את העקרונות, החירויות והזכויות הבאים:

- עקרון שלטון החוק;
 - עקרון השוויון בפני החוק; ללא הפליה מטעמי גזע, מין, לאום, עדה, "ערץ-מוצא", דת, השקפה, מעמד חברתי, השתייכות ארגונית או פוליטית;
 - חרות האישית של היחיד;
 - חופש התנועה;
 - הגנה על רשות היחיד, שיתו, כתביו, מכתביו וחקירותו;
 - חופש המצפון, הדת והפולחן הדתי;
 - חופש העיסוק;
 - חופש המחקר והיצירה המדעית, הספרותית והאמנותית;
 - חופש הביטוי והפירסום;
 - חופש האסיפה, ההתלכדות וההתאגדות;
 - חופש ההתאגדות, לרבות ההתאגדות האיגודים המקצועיים;
 - זכות הפנייה לערכאות;
- זאת בסיגים הדרושים לשם שמירה על המשטר הדמוקרטי, על בטחון המדינה, על שלום הציבור ועל זכויות הזולת.

2. חוק-היסוד על החירויות וזכויות היסוד של האדם - שיהיה חלק מחוקת המדינה - יסודיין בכך שלא יהיה ניתן לשינוי אלא בהליך חקיקה מיוחד, ויהיה עדיף על חוקים המתקבלים בהליך חקיקה רגיל; כל הוראת חוק עתידה שתסחור וחת מתחירות-היסוד או מזכויות-היסוד, כפי שהוגדרו בחוק-היסוד, תהיה חסרת תוקף. עם חקיקת חוק היסוד חייבך מערכת החוקים הקיימת ויוכנסו בה החוקונים הדרושים להתאמתה לחוק-היסוד.

ג. שינוי שיטת הבחירות לכנסת ***

במגמה לבצר את יציבות המשטר הדמוקרטי ולהגביר את הזיקה בין הבוחר והנבחר יחדש המערך את יוזמתו לשינוי שיטת הבחירות לכנסת מהשיטה הארצית-יחסית לשיטה אזורית-יחסית, עם אפשרות שמיעוטם של חברי הכנסת ייבחר ברשימה ארצית.

*** בהתאם להסכם המערך שמור לחברי מפ"ם חפשי הסברה והצבעה בנושא זה.

ד. בזירה אישית של ראשי רשויות מקומיות ***

המערך יחדש את יוזמתו לחקיקת חוק אשר לפיו יבחר הציבור את ראשי העיריות והמועצות המקומיות במישורין בבחירות אישיות. החוק יחזק את מעמדן של ראשי הרשויות המקומיות ויגביל את מספר החגנים בכל רשות מקומית בהתאם למספר חוסביה.

בהתאם להסכם המערך לזמור לחברי מפ"ם חפ"ס הסברה והצבעה בנושא זה.

ה. מבנה הממשלה

מבנה הממשלה, סדרי עבודתה ותיחוס התפקידים והסמכויות בין משרדיה וזרועותיה ייבחנו, לאור הנסיון המצטבר, ובהתחשב בצרכים החדשים, במגמה להבטיח יתר תיאום ויעילות.

חברקנה הצעות להפעיל כלים, בטיחוף מומחים, לתכנון ולעיבוד מדיניות, בתחומים בינמשרדיים.

ייעשה לסכלול וקידום המנהל הממלכתי במגמה לייעל השירותים לאזרח.

ו. תחלופת תפקידים

1. מפלגות המערך יפעלו ביתר שאת לטילובם של רבדים מתחדשים בישראל בתפקידים ממלכתיים ובאחריות לעיצובה ולהנהגתה של החברה הישראלית. מפלגות המערך יקבעו כללים לעצמן לעידוד תחלופת בין ממלאי התפקידים ובבזרי התנועה.

2. המערך יעשה לטיחוף גובר של פעילים מיוצאי ארצות האיסלם בחיי הציבור והמדינה, לביטויים וייצוגם בהכרעה ובביצוע בכל מדורי החיים הציבוריים כדרוש להתקמות אחריות משותפת של יוצאי כל הגלויות.

ז. הדת במדינה

1. ליכוד העם בחקופת קיבוץ גלויות וטמירה על חיי מדינה מתוקנים ועל כיבוד כל הדתות מתחייבים לעצב את דמותה של מדינת ישראל כמדינת חוק המבטיחה לאזרחיה את חופש המצפון והדת, סובלנות דתית, סיפוק צרכי הדת של הציבור הדתי ומניעת כפייה דתית ואנטי-דתית.

2. המערך יפעל להבטחת חופש מלא לכל הדתות, זרמיהן ועדותיהן.
3. המוסדות הדתיים יפעלו במסגרת סמכויותיהם לפי החוק, לא ינקטו דרכי לחץ לסט התערבות באורחות החיים ולא יפעילו את סמכויותיהם לתכלית לאיננה דתית.
4. המערך יוסיף לפעול - אם יהיה צורך, גם בדרך החקיקה - לפתרון בעיות בתחום המעמד האישי, הגורמים קשיים וטבל לנשים וגברים יהודים בישראל, מונעות מהם או מכבידות עליהם הקמת משפחה בישראל ומעמידות מכשולות בפני העליה.
5. המערך רואה את הקלתם וזירוזם של הליכי הגירה כצורך חיוני כדי למנוע סבל מיותר מהמבקשים להגירה, ובמיוחד מהמבקשים להגירה מקרב משפחות העולים.
6. ייבחן עניין גיוס תלמידי ישיבות לצה"ל. כן ייבחנו האפשרויות לביצוע חוק שירות לאומי, חסג"ג-1953, המחייב לשירות לאומי לא-צבאי בנות הפטרות מחובת שירות בצה"ל מטעמים שבמצפון או מטעמים שבהכרה דתית.

ח. האגודה במדינה

1. המערך יפעל לקיום טובי זכויות מלא של האגודה והאגודה בישראל - טובין בזכויות ובחובות בחיי המדינה, החברה והמשק ובכל מערכת החוקים. לאגודה ולאגודה יהיו זכויות טובות לנישואין, בחקופת הנישואין ובחוקיקת הנישואין.
2. המערך יסקוד על פעולה חקיקתית לשמירת זכויות האגודה ולשיפור מעמדה בחברה, בעבודה ובמשפחה.
3. המערך יעשה להחמשת עבודתה של ועדת המו"מ שנתמנתה על ידי שר הבריאות לנושא הפלות מלאכותיות. מוצאה והמלצותיה של הוועדה ייבחנו חוק מגמה של כיבוד זכות ההכרעה של האגודה, בטייגים המחייבים שמירת בריאותה, כעצת שירותי ייעוץ רפואיים מוסמכים.
4. החינוך בישראל יושחת על הכרה בשוויון שני המינים ובשוויון הזכויות והחובות של שני בני הזוג במשפחה.
5. המערך יפעל למתן סיכוי טוב לאגודה ולאגודה להחזיר לעבודה ולהחמיד בה, ליצירת מסלולי קידום טובים לאגודה ולאגודה ולהקפדה על ביצוע חוק הסכר הטובה לעובדת ולעובד.
6. המערך יפעל:
 - למתן אפשרות של עבודה חלקית ויום עבודה גמיש לאמהות עובדות.
 - להרחבת רשת מעונות היום וגני-הילדים לילדי אמהות עובדות.
 - להרחבת מסגרות ההכשרה המקצועית לנערות ולנשים, ולפתוח מסלולי למוד במקצועות חדשים.

- לסינויים נוספים בפקודת מס-הכנסה שמטרתם לספר את מעמד האשה והאם העובדת, האלמנה, הגרושה והאשה הבודדת ולאפשר לאשה הנשואה להגיש דו"ח נפרד למס-הכנסה.

- לסינויים בחוק שירות המדינה (גמלאות) ובקרנות הפנסיה, במגמה להעניק מעמד שווה לחני בני הזוג.

- לקידום המגמה של הגדרת האשה העובדת במסגרת ביחוד כידם עובד לעניין זכויות סוציאליות, לרבות ביטוח לאומי וביטוח בריאות ונכות.

7. המערך יפעל לשיתוף הנשים ולייצוגן הנאות בחיים הפוליטיים ובפעילות הממלכתית והחברתית, הן במישור הארצי והן במישור השלחון המקומי ולקידום נשים לתפקידים בכירים בשירות המדינה בארץ ובחו"ל, במוסדות ממלכתיים וצבוריים ובמפעלים משקיים.

8. המערך יפעל להקמת ועדה ממלכתית בנושא מעמד האשה בישראל.

ט. המשטרה בשירות הציבור

1. מתוך הכרה בחשיבות הציבורית, החברתית והחינוכית של תפקיד המשטרה בחברה דמוקרטית, כמופקדת על טלום הציבור ועל קיום חוקי המדינה, יפעל המערך להעמקת ההבנה הציבורית לגבי חיוניותם של תפקידי המשטרה ולחזוק התודעה של השומר בתפקידו כמשרת הציבור.

2. יוגבר המאמץ לביעור מוקדי העבריינות, ובמיוחד מוקדי עבריינות הנוער, על ידי פעולה מתמדת בתחומי החינוך, הסעד והשיקום, הפעלת חנועות - הנוער, מועדונים וכיו"ב.

3. המערך יפעל לפיתוחה הטכנולוגי של משטרת ישראל, לצידה בכלים ובמכשירים חדישים ולשמירת רמת ההדרכה במשטרה, כדי לאפשר לה למלא את תפקידיה בשמירת החוק והסדר הציבורי, בהתמודדות עם העבריינות והאלימות, בסיכול פשעים, בגילוי פושעים ובהבאת עבריינים לדין.

4. המערך יוסיף לפעול לשיפור והבטחת תנאי השירות של השוטרים והסוהרים ולעידוד משיכת כוח אדם צעיר ובעל כישרים, העונה על הדרישות של משטרה מודרנית.

הערבים והדרוזים בישראל

1. המערך יוסיף לפעול לביסוסם של הישגי האוכלוסיה הערבית והדרוזית בישראל ולהרחבתם - הן בשטח הכלכלי והחברתי והן בשטח התרבותי והחינוכי.
2. המערך מעלה על נס את ^{ההישג} של הבטחת שיוון זכויות מלא, הלכה למעשה, של האזרחים הערבים והדרוזים ושל בני קבוצות אתניות ודתיות אחרות.
3. המערך ימשיך לפעול למיפוחו, קידומו והעלאה רמתו של החינוך בקרב הערבים והדרוזים, תוך שמירה על מסורתם, צביונם, מורשתם וערכיהם הלאומיים והדתיים. כן יוסיף המערך לפעול להרחבת אפשרויות הלימוד של סטודנטים ערבים ודרוזים בבתי האולפנה הגבוהים בישראל.
4. המערך יפעל לשילוב הערבים והדרוזים - ובראש ובראשונה הצעירים שבהם - בחיי המדינה. כן יפעל לקליטתם של משכילים ערבים ודרוזים במוסדות ובמפעלים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים ולשילובם בחפקידים פוליטיים במישור הארצי והמקומי.
5. המערך יוסיף לפעול להעלאה רמתו ולהרחבת היקפו של החינוך לבנות הערביות והדרוזיות ולשילוב האשה הערבית והדרוזית בחיי המדינה, המשק והחברה.
6. המערך ימשיך לפעול לפיתוחו הכלכלי של המגזר הערבי והדרוזי בישראל. יושלמו מפעלי התשתית ביישובים הערביים והדרוזים (מים, חשמל, כבישי גישה וכו') ויינתן מלוא העידוד והסיוע להקמת מפעלי תעשייה ומלאכה ולפיתוח ענפי חקלאות נוספים, בכלל זה גידולים תעשייתיים וגידולים ליצוא.
7. המערך יפעל להקמת רשויות מקומיות במגזר הערבי והדרוזי במקומות שבהם עדיין לא הוקמו, לקביעת השתתפות תקציבית ממשלתית נאותה לרשויות המקומיות במגזר זה, להגברת קצב הכנתן ואישורן של תכניות מיתאר לכפרים ערביים ודרוזיים ולפישוט הליכי מתן רכיונות בנייה.
8. המערך יפעל להקמה שיכונים לערבים ולדרוזים במסגרת מדיניות השיכון של הממשלה.
9. המערך יפעל להרחבתם ולשכלולם של שירותי הבריאות והסעד הציבוריים ביישובים הערבים והדרוזיים.

10. המערך יעודד את סיפוח החברה הבדואית, תוך שמירה על ערכיה וכבוד מורשתה והרקע ההיסטורי שלה. המערך יוסיף לסקוד על פיתוח ישובי קבע לבדואים בגליל ובנגב, בהסמכתם.

11. המערך יבטיח את המשכן והרחבתו של הפעולות המשותפות בין יהודים, ערבים ודרוזים במגמה להעמיק את ההבנה וקירוב הלבבות.

=====

השלטון המקומי

א. תפקידי השלטון המקומי

1. המערך רואה ברשות המקומית תא יסודי וחיוני במבנה הדמוקרטי של המדינה, האחראי להספקת שרותים ישירים לאזרח במקום מגוריו בהתחשב בהתפתחויות הטכנולוגיות והתרבותיות.
2. הרשויות המקומיות ימשיכו להגשים משימות ממלכתיות בתחומי החינוך, הסעד, השיכון, הבריאות והדת.
3. הרשויות המקומיות יקדישו מקורות ומאמצים להקמת מרכזים קהילתיים, מועדונים-נוער, מיתקני ספורט ונוף, שיקום שכונות העוני, פעולות השכלה ותרבות, קליטה, מיזוג גלויות וצמצום הפער החברתי בין השכבות.
4. תפקידי השלטון המקומי וסמכויותיו יגובשו במסגרת חוק חדש לשלטון המקומי.
5. יהודק הקשר של תושבי הרשות המקומית עם מוסדותיה ויעשה לטיפול מסגרות קהילתיות ברובעים.

ב. יוזמי השלטון המקומי - שלטון מקומי

1. תיקבע מחדש חלוקת תפקידים בין הממשלה ובין הרשויות המקומיות במגמה להעניק יוזר עצמאות לרשויות. הממשלה תעסוק בקביעת מדיניות כוללת, בהכוונת הרשויות המקומיות ובפיקוח על חוקיות פעולותיהן.
2. הממשלה תחאם את יוזמות החקיקה מסעמה עם המוסדות היצוגיים של הרשויות המקומיות.

ג. מדיניות ההכנסות - מיסוי

1. תיבדק מערכת המסים, האיגרות וההיסלים מתוך מגמה להגביר את הפרוגרסיביות שלהם ולהעביר את גבייתם למוסדות המדינה. הרשויות המקומיות תקבלנה אמצעים מתאימים מהכנסות המדינה לממון הוצאותיהם, בהחאם לצרכיהם, לפי אמות מדה שיקבעו.
2. הממשלה תסייע לרשויות המקומיות בקיומם הסדיר של המשק העירוני והשירותים העירוניים לשעת חירום.

תכנון פיסי ופיתוח אורבני ואזורי

- א. מדיניות פיזור האוכלוסיה היא צורך בסחונני, מדיני וכלכלי והיא חיונית גם לשמירת איכות הסביבה. המערך יפעל להגברת תהליך פיזור האוכלוסיה במגמה לאכלס חבלי ארץ דלים באוכלוסיה יהודית ולחזק ישובים עירוניים קטנים. יוענקו המשאבים הדרושים לפיתוח התשתית והפיסית, להקמת שיכונים וליצירת מקורות תעסוקה בערי הפיתוח, דבר שיאפשר הפניית עולים אליהם ועידוד בני הארץ להתישב בהם.
- ב. יעוצב תכנון פיסי סביבתי כולל של המדינה במסגרת תכנית מיתאר ארצית, לשם שימוש נאות במשאבים ובקרקע ולמען שיפור איכות הסביבה. התכנון הפיסי ישולב במגמות התכנון החברתי והכלכלי.
- ג. ייעשו התיקונים הדרושים בחוק אשר יאפשרו שינויים של מקרקעין הדרושים לפיתוח סביבתי, תוך הבטחת זכותם של הנפגעים לפצוי מתאים.
- ד. תמשך הפעולה לשקום רובעים ישנים ומתכלים בערים הגדולות.
- ה. יישמר עקרון בעלות הלאום של הקרקע על פי חוק יסוד: "מקרקעי ישראל" וינקטו צעדים ומעשים למניעת ספרות בקרקעות המדינה. תותוו מדיניות של שימושי קרקע לטווחי זמן ארוכים. תעודד תכנית רב-שנתית ליצירת רזרבה קרקעית-עירונית לרשות המדינה וייעשה לשימור מירבי של הקרקע החקלאית.

איכות הסביבה

1. תומרת תהליכי זיהום הסביבה מחייבת הכנת תכנית-אב ארצית לאיתור אזורים לתעשיה, אתרים לחציבה ותחנות כח, לטיפול שמורות-טבע ונוף והקמת גנים ופארקים, לסילוק פסולת מוצקה ולטיפול בשפכים וניצולם לשימושים משניים.
2. ייקבעו תקנים למניעת זיהום האויר.
3. חוקם רשות חופים ארצית להחזקתם, פיתוחם ושמירת איכותם של החופים בשיתוף הרשויות המקומיות.
4. *שלט האויר הלאומי*
5. יושקמו, יוחדרו וישמרו אתרי ראשית ההתיישבות והבטחון בארץ ישראל.
6. תועדף התחבורה הציבורית, יזורז פיתוח הרכבת ותימשך סלילת הכבישים ויוחל, במסגרת אפשרויותיה החקציביות של המדינה, בהקמת מערכת הסעה רכבתית מהירה באזור תל-אביב.
7. נושאי איכות הסביבה יכללו בתכניות הלימודים כדי להכשיר את הדור הצעיר להשתתף בעצוב המדיניות בתחום זה.

הממשלה החדשה אשר תקום לאחד הבחירות לכנסת בהנהגת
המערך וכלול את המפלגות אשר יתנו ידן לקווי יסוד
משותפים.

המערך ושליחיו בכנסת ובממשלה יפעלו בכל כוחם ומאורם
להגשמת החכמה ולקיום ההתחייבות שהמערך נוסל על
עצמו במצע זה.

ה מ ע ר ר / מפלגת העבודה - מפ"ם

ועדת המצע

המצע לוועידה ה-12 של ההסתדרות
לדיון ולאשור במרכז המפלגה

* * *

2. מדיניות מקצועית
3. חברה העובדים
4. בטחון סוציאלי ועזרה הדדית
5. תרבות, חנוך והסברה
6. מועצה הפועלים
7. עליה וקליטה
8. החברה
9. הדור הצעיר
10. העובד האקדמאי
11. העובד הערבי והדרוזי
12. קשרים בין-לאומיים

1. פעילותה של ההסתדרות בכל התחומים מודרכת על ידי שליחותה החלוצית ומגמתה להגשמת הציונות הסוציאליסטית ולכינון חברת עובדים בישראל.

ההסתדרות הכללית היא חנועה בעלת אחריות לאומית וייעודים חברתיים ומשמשת ביסודי לסולידריות ולערבות הדדית של כלל העובדים בישראל.

2. ההסתדרות יונקת את כוחה מהשילוב הבלתי ניתק בין מאבקו של העובד השכיר בתחום המקצועי ובין קיום משק עצמי של העובד בעיר ובכפר, יוזמה משקית במסגרת חברת העובדים, מפעלי העזרה ההדדית ופעילות חרבותיה וחינוכית עצמית.

מקומה המרכזי של ההסתדרות הוא ערובה למדינה דמוקרטית ומתקדמת ובסיס להמשך ההגמוניה של העובדים בישראל.

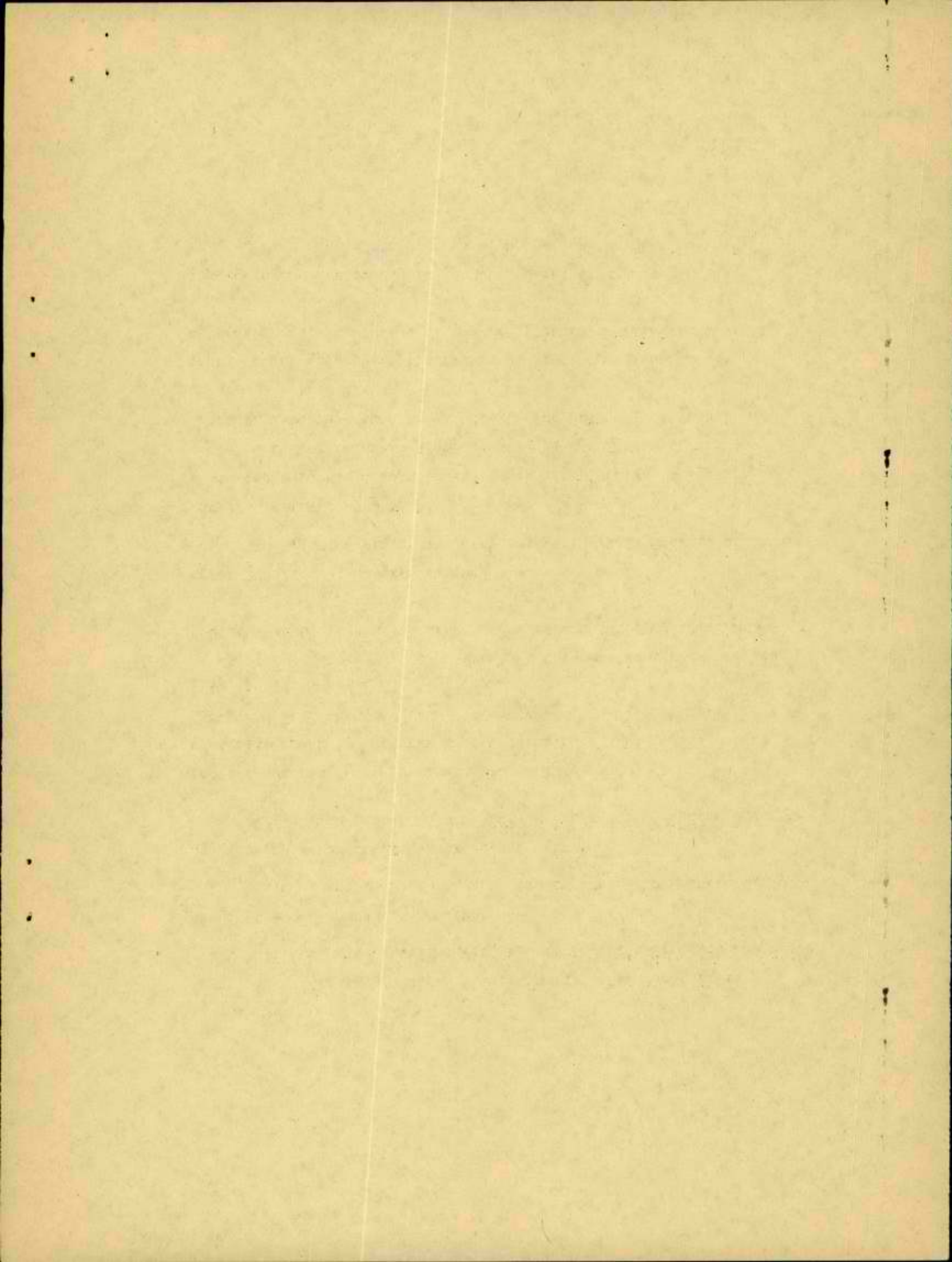
הסתדרות העובדים כוללת - בהיקפה, בשטחי פעולתה ובתכניה הרעיוניים - את רב מנינו של מעמד הפועלים בישראל, כעובדים שכירים וכבוני משק עצמי בעיר ובכפר.

כלליותה מבטיחה הגנה של העובד השכיר במאבקו לרמת חיים נאותה; המשק העצמי המשתרע על כל ענפי הייצור מהווה בסיס איתן ליעודה החברתי ולקידומו המקצועי והחומרי של העובד;

מפעלי העזרה ההדדית - בבריאות, בחינוך ובחרבות, בחמיכה חומרית - הם חישוק רב עוצמה לבטחונו הסוציאלי של העובד.

שלוכם של הסופר והאמן ושל איש הרוח והעובד האקדמאי בחייה של ההסתדרות - משלים את מעגל כלליותה.

3. עובדת פיזורו של העם היהודי; קליטת עליה גדולה וביסוסה; מלחמת ששת הימים ומצבה הבטחוני של ישראל; צרכי ההתישבות המוגברים וההכרח באיכלוס איזורי השממה;

החתימה המתמדת לצמצומו של הפער החברתי והכלכלי, תוך כדי המשך הפיתוח המשקי, ולהבטחת רמת חיים הוגנת לעובדי; השאיפה להעלות רמת החינוך וההשכלה של הדור הצעיר; אתגר פיתוח המדע והמאמץ למיזוג אמת של כל הגלויות המתקבצות בארץ - כל אלה מחייבים הזקק ושיתוף הכוחות הנושאים באחריות לדרכה של ההסתדרות.

4. גורם רב ערך שסייע רבות לבניית כל אשר הוקם בישראל הוא שיתוף הפעולה הנאמן בין ממשלת ישראל לבין ההסתדרות העובדים הכללית.

קיומה של הנהגה אחידה המורכבת מנציגי תנועת העבודה בממשלה ובהסתדרות כאחד, מעניק תוקף לכושר מאבקם של העובדים תוך המחשת חובת האחריות והסולידריות הלאומית.

כגודל כוחה, והיקפה של ההסתדרות, כן גם גודל, אחריותה.

המערך של מפלגת העבודה הישראלית ומפלגת הפועלים המאוחדת ישקוד על עצמאות ההסתדרות וחזוק סמכויותיה.

חלקה המכריע של ההסתדרות בין העובדים המאורגנים ומשקלה בייצור ובשרותים, מעניקים לה עמדת כח להביא לידי איזון בין המאמצים להטבת מעמדם של העובדים לבין צווי קידום המשק במדינה.

המערך יבטיח שיתוף פעולה בין ההסתדרות ובין הממשלה להגנת האינטרס של ציבור הפועלים במסגרת האינטרסים הכלליים של המדינה, במאמץ משותף לעצב את מדינת ישראל כמדינת רווחה הבנויה על יסודות של צדק סוציאלי וחרות האדם.

כדיניות מקצועית

1. המדיניות המקצועית של ההסתדרות היא חלק ממדיניות הכנסות כוללת ותשמש מכשיר מרכזי לקידום השכר, להעלאת רמת החיים של השכבות החלשות ולשיפור תנאי העבודה והזכויות של העובדים המדיניות המקצועית מושפעת מהמדיניות הכלכלית הכללית ומשפיעה עליה ועל כן יש להבטיח תיאום ביניהן תוך הגנה על האינטרסים של העובדים השכירים.
2. המערך בהסתדרות יתבע קביעת מדיניות הכנסות כוללת- המקיפה : מחירים; רווחים, מסים ושכר - שתהא מכוונת: להגדלת התפוקה הלאומית וחלוקתה הצודקת של ההכנסה הלאומית; להגברת השוויון הכלכלי ולצימצום הפער הכלכלי והחברתי; להבטחת תעסוקה מלאה וקליטת העליה; לריסון ההתיקרות ובלימת ההתעשרות הקלה; לשיפור מצבן של השכבות מעוטות הכנסה ומשפחות מרובות ילדים.
3. המדיניות המקצועית תקבע אחת לשנתיים וחפעל בשתי מסגרות: במסגרת מדיניות כוללת לגבי כל העובדים השכירים ובמסגרת ענפית, מקומית ומפעלית.
במסגרת המדיניות הכוללת יקבעו :
 - א. העלאת השכר לשעוריה, בעקבות גידול התפוקה הלאומית הנקיה ובהתחשב ביכולתו של המשק, ברווחיות הענפים ובמצבם הסוציאלי של העובדים.
 - ב. תוספת יוקר.

- ג. שכר המינימום, שיועלה ויועמד על שיעור קבוע יחסית לשכר הממוצע במשק (בין 50 ו-60 אחוז).
- ד. עקרונות וכללים של התנאים הסוציאליים.
- ה. כל ענין אחר הנוגע לכלל ציבור העובדים השכירים. במסגרת המדיניות הענפית המקומית המפעלית יקבעו :
- א. דירוגי השכר לסוגיהם.
- ב. התנאים הסוציאליים לפרטיהם.
- ג. שכר עידוד ונורמות, כולל נורמות קולקטיביות.
- ד. שיתוף ברווחים.
- ה. הכשרה מקצועית והשתלמויות.
- ו. וכל ענין הנוגע רק לענף מסוים או למפעל מסוים.
- ההסתדרויות והאיגודים המקצועיים הארציים והמקומיים, מועצות הפועלים וועדי העובדים יפעלו במרות מוסדותיה המוסמכים של ההסתדרות.
- ההסתדרויות והאיגודים המקצועיים הארציים ישתפו בקביעת המדיניות המקצועית ובביצועה.
4. המערך יעשה לשיתוף פעולה בין שלושת גורמי המשק: הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים לבלימת האינפלוציה.
- המאבק לבלימת האינפלוציה מחייב תכנית פעולה משולבת המכוונת להשגת יציבות יחסית של מחירים, ולהגברת הפיקוח עליהם בצורה מתאימה ויעילה; לריסון רווחים מופרזים לרבות הרווח המופרז של גורמי תיווך לסוגיהם ולצימצום שלבי התיווך; לחיזוק מערכת שיווק מאורגן להבטחת מוצרים במחירים הוגנים ובאיכות מעולה; להפעלתה ולהרחבתה של התחיקה בנושאי הצרכנות לגבי טיב המוצר, הליכות המסחר ההוגן והשיפוט המהיר בתלונות

להאמרת מחירים, לספיגת עודפי ההכנסות מבעלי היכלת, ולהמשך השיטה של מתן הסובסידיות למיצרכים בסימיים. כל אלה לבלימת האינפלציה ולהגנת הצרכן.

5. חוספת היוקר תקויים על פיהשיטה הקיימת. במקרה של התיקרות מואצת ידרש תשלום גם באמצע השנה. יעשה להעלאת תיקרת השכר, שעליה חל התשלום.

6. המערך בהסתדרות יפעל לקביעת ורכי קידום בדירוג המקצועי ובשכר, המושתת בעיקרו על מיומנות מקצועית, השכלה, הכשרה והשתלמות. חוספת הוותק היא חלק מן השכר. משקלה יקבע מחדש ביחוד בענפי הייצור תוך מגמה לא לגרוע מן התמריץ לעבודה. המערך יפעל להבטחת תנאים סוציאליים בסיסיים שווים לכל העובדים, ויתבע הרחבת תחיקת העבודה למימוש זכויות הפרט ולקידומן.

7. שיעור חוספת השכר לעובדים בשירותים הציבוריים ייקבע לפי שיעור התוספות לעובדים שמוחוץ לשירותים. המערך יחתור להתאים את מבנה השכר במקצועות השונים של השרות הציבורי, לזה המקובל במקצועות הזהים במשק בכללותו.

8. המערך יעשה להמרת התקשי"ר (תקנות שרות המדינה) בהסכם עבודה קיבוצי כמקובל במשק כולו.

9. המערך יעשה לבהינת האפשרות של קיצור שבוע העבודה תוך התחשבות במצב הכלכלי ובבעיות המשק.

10. המערך בהסתדרות יפעל לשילוב הדרגתי של "הטבות" למיניהן הניתנות כיום לסוגי עובדים שונים בשכר הכולל לדירוגיו הוך התאמת שיעור מס - ההכנסה.
11. המערך בהסתדרות ימשיך לפעול להרחבת השיתוף של העובדים בהנהלות וברוחים של מפעלי משק העובדים. הוא יוסיף לעודד הקמת מועצות ייצור משותפות. כן יחתור להרחבת הדמוקרטיה התעשייתית ולהגברת המעורבות של העובדים בהנהלות המשק כולו - ציבורי ופרטי.
12. א. השינויים המתחוללים במערך המקצועי של כוח האדם במדינה, הסתעפות המשק, התרחבות המיכון וראשית האוטומציה בענפי הייצור ובשרותים, מצריכים שינויים גם בשיטות העבודה ובמערכות העבודה בייצור ובשרותים. ההסתדרות תפעל להכנת הכלים הדרושים להכשרת העובדים במקצועות החדשים המתגבשים בעקבות השינויים הטכנולוגיים, למען יוכל העובד להשתלב ולהתקדם במערך העבודה החדש בייצור ובשרותים, מתוך שמירה על מעמדו ובטחונו בעבודה.
- ב. המערך יזום הסכם קיבוצי שיקבע את החובות המוטלות על המעביד בהכשרת עובדים ובשיתוף העובדים והאיגוד המקצועי בתכנון המעבר לדפוסי עבודה חדשים, כדי למנוע פגיעות בעובד ובמעמדו כתוצאה מהתמורות הוא יבחן את המבנה הארגוני של האיגוד המקצועי במטרה להתאימו למציאות החדשה.
- ג. המערך בהסתדרות יפעל להקמת קרן ממלכתית בהשתתפות הממשלה והמעסיקים, אשר תממן את הפעולות הקשורות בהסבה מקצועית ובהשתלמויות בהתאם לדרישות המשק הלאומי.

לכך

כן יחתור המערך שבהסכמים הקיבוציים תובטח זכות השתלמות

לכל עובד כחלק מחנאי עבודתו. לשם כך תוקם קרן מיוחדת אשר

במימונה ישתתפו המעסיקים.

ד. המערך בהסתדרות יפעל ליצירת דפוסי השתלמות רצופה של העובדים, כדי להבטיח התקדמותם ולמנוע פליטתם ממקומות עבודתם, כתוצאה מהתמורות הטכנולוגיות בתהליכי העבודה.

ה. תופעלנה, נוסף לשיטות שכר העידוד האינדיבידואליות, גם שיטות של שכר עידוד קבוצתיות ומפעליות, כדי לשתף קבוצות עובדים במאמץ להגדלת הייצור ובהנאה מפירותיו. עם ביסוסן של שיטות שכר העידוד הקבוצתיות יש להנהיגן גם בשירותים ציבוריים וממלכתיים.

12. מערכת יחסי העבודה בכל ענפי המשק תוסיף להתבסס על הסכמים קיבוציים דו-שנתיים. ייקבעו נוהלים וכללים שיהיה בהם כדי למנוע השהיות בחתימת הסכמים קיבוציים. לפי נוהלים וכללים אלה יגישו הצדדים בכתב, עד מועד מסוים לפני תום ההסכם החולף, את הצעותיהם ותביעותיהם לחידוש ההסכם. ההסכם החדש ייחתם תוך שלושה חודשים מתום ההסכם הקודם. תיבחן האפשרות לקביעת מועד אחיד לתחילת חקפט של הסכמים הקיבוציים.

13. המערך יקפיד על סמכותה ומרותה של ההסתדרות בכל שטחי פעולתה. הוא ישקוד על חופש המאבק המקצועי, יתנגד לחוק בוררות חובה ולהגבלת זכות השביתה. בהתאם לחוקת ההסתדרות יוקפד על כך שלא תקויים שביתה אלא אם תאושר בהצבעה חשאית של העובדים.

14. במקומות עבודה שבהם מצויים ועדי עובדים שונים יעודד המערך את הקמתה של נציגות משותפת לכלל העובדים תוך הרחבת סמכויותיה ותחומי פעולתה.

ייקבע תקנון שיכיל הוראות מפורשות בענין הסמכויות ותחומי הפעולה של ועדי עובדים.

15. נציגי מקומות העבודה ישתתפו בשעור של מחצית הנבחרים במוסדות של האיגודים וההסתדרויות המקצועיות הארציות.
16. במגמה להגביר את שיתופה של האשה במערך העבודה בכל מגזרי המשק ובתנאי שירותן מלאים, יחתור המערך להשיג:
- א. הגשמת שירותן בין העובדות לבין העובד הן בשכר והן בהזדמנויות לקידום מקצועי ע"י הרחבת החקיקה וקביעת הוראות מתאימות בהסכמים הקיבוציים.
- ב. מתן עידוד ליציאת נשים לעבודה על ידי הנחות במס הכנסה.
- ג. השתלמות מקצועיות שיהיה בהן כדי לפתוח מקצועות נוספים בפני נשים וגם לסייע בקידומן המקצועי.
- ד. יצירת תנאי עבודה העשויים להקל על אמהות עובדות.
- ה. פיתוח שירותים - כגון, מעון יום, גנים טרום חובה ויום לימודים ארוך - המיועדים להקל על האשה לצאת לעבודה.
17. המערך ינקוט בצעדים מזורזים לארגונם של הכלחי מאורגנים מקרב העובדים הערביים והדרוזים, במיוחד בין המועסקים אצל מעבידים ערביים בכפרים או במפעלים קטנים. המערך יפעל להבטיח שילוב נאות של חיילים משוחררים ודרוזים וערבים במעגל העבודה ע"י סיוע והכוונה מקצועית. יימנעו הצעדים לקידומה של הפועלת הערבית תוך שימת דגש על פעולות המטרה מקצועית וייעוץ תעסוקתי. יזורז התהליך הפותח בפני הצעיר הערבי-אסיריית לתפוש עמדות במוסדותיה ובמפעליה של ההסתדרות.

"חברת העובדים"

3.

א. המסגרת הרעיונית

1. חברת העובדים היא המסגרת הרעיונית והזרוע האירגונית של מסק העובדים בישראל על חסיבותיו הסונות - המסק המוסדי הנמצא בבעלות ישירה של ההסתדרות, ההתייחסות העובדת, הקואופרציה היצרנית - שרותיה, והקואופרציה היצרנית.

חברת העובדים משמשת ביסודי ומכשיר לקידום יעדיה החברתיים ומסימותיה המסקיות וההתייחסותיות של ההסתדרות והנועת העבודה בישראל, בסאיפתן לעיצוב חברה סוציאליסטית המבוססת על עזרה הדדית, סיתוף וסוויון.

2. חברת העובדים מקיימת בפעולותיה שליחות מורכבת:

(1) מסימות לאומיות וחברתיות:

חברת העובדים סוקדת על הקמת ופתוח מפעלים כלכליים התורמים לגידול מהיר של כלכלת המדינה ולחזוקן של מסק הפועלים, תוך הסומת לב מיוחדת לפתוח העסיהי הנסען על טכנולוגיה מתקדמת; יצוא והחלפת יבוא; הרחבת היקף התעסוקה למען קליטה של בודדים וקבוצות מן העליה; ההיטיבות כפרית ועירונית של איזורי הפתוח; קידום ההתייחסות העובדת; סיפוח צורה קואופרציה אחרות בייצור ובצריכה; דאגה לציבור הצרכנים; הרומה לפתרון בעיות סיכון ובסחון סוציאלי של טכנות אוכלוסיה נזקקות; סיפור איכות הסביבה ואיכות חיים של כלל האוכלוסיה בישראל.

(2) קידום ריחת העובדים וזיקתם למסק

מסק העובדים מהוה גורם חלוצי בפתוח וייסום עקרונות ניהול מתקדמים, המוסתהים על הפיסה עולם דמוקרטית וסיתופית ויחסי עבודה מתקדמים; להגברת הזיקה ותחושת האחריות של העובדים למצבו וגורלו של המסק; הוא מייסם הלכה למעשה את העקרון של סתוף עובדים בניהול, באחריות וברווחים; מוביל ומנהיג בטכר ובמכלול תנאי העבודה שהוא מעניק למועסקים בו; מסמס מסען למאבקו המקצועי של צבור הפועלים והעובדים

THE HISTORY OF THE

... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...

בישראל.

מסק העובדים נתון להכונה ולבקרה ציבורית יסירה ומסמט
מכסיר למימוש מדיניות ההסתדרות בתחומי הכלכלה והחברה
בישראל.

ב. קוי מדיניות לעתיד

1. מדיניות הפיתוח של מסק העובדים באה להכסירו לשרת את צרכי המסק
הלאומי והחברה בישראל, על בסיס כלכלי ובאופן יעיל חוך הבטחה
רווחה הולמת לציבור העובדים, והמורה מירבית לצבור הלכות
והצרכנים. מדיניות זאת חותרת לגיבוס ולהגשמה נורמות ערכיות
מתקדמות ויעדים חברתיים בעקרונות הניהול, ביחסי העבודה, בחלוקת
הרווחים ובהקצאת העודפים.
2. המערך יפעל לפיתוחו של מסק העובדים על חסיבותיו ולקידומו בכל
ענפי הכלכלה.
3. מסק העובדים ימשיך להקים ולהרחיב יחידות כלכליות ומפעלים
התורמים ביעילות לגידול מהיר של התוצר הלאומי, לייצוא ולהחלפת
ייבוא.
4. תנתן עדיפות לפתוח העסייתי מואץ, במסגרת מדיניות יזומה וכוללת
לטווח ארוך. יפותחו ענפי העסיה בעלי טכנולוגיה מתקדמת ותוקדט
תשומת לב לקידום המחקר והפתוח לשרות ההעסיה וכל יזאר ענפי המסק.
5. מסק העובדים ימשיך בפיתוח מלוא אפשרויותיה של החקלאות בישראל
ויסקוד על טכלול פעולותיו בענפי הבניין, הסיכון וההחבורה ועל
פיתוח מערכות ההוצאה לאור וההקסורה, התיירות והמלונאות.
6. מערכות הסווק ההסתדרותיות, בתחום הסיטונאי והקמעונאי, יערכו
מבחינה אירגונית ומסחרית להחטת קצב הצמיחה טלהן למען יוכלו
לשרת את צבור הצרכנים בכל חלקי הארץ באופן יעיל, בסיטות
מודרניות בווסות רמה המחירים במסק ובקביעת נורמות מתקדמות
בשרות והליכות מסחר הוגן.
7. הגובט מדיניות פיתוח כוללת לכל חלקי מסק העובדים ו"חברת העובדים"
ההיה אחראית לביצועה המתואט. במסגרת זו הוכן הכניה כלכלית רב-
טנתית מקיפה ומפורטת, אשר תקיף את הכניות ההטקעה והקצאת מטאבי
הפיתוח טל כל הארגונים הכלכליים והתאגידים הנמצאים בבעלות
"חברת העובדים". הכניה זאת הקיף גם את

. כל התאגידים, המפעלים והיחידות הכלכליות הפועלות במסגרת ארגוני גג אחרים המסונפים לחברת העובדים - ההתייחסות העובדת, הקואופרציה הייצור והשירותים ומערכות השווק הקואופרטיביות.

7. חברת העובדים הקדיש, במדיניות הפתוח וזלה ובפעילותה הכלכלית הסוטפת, תשומת לב ראויה לצרכים המתחייבים מן המאמץ הלאומי בתחומי היעדים החברתיים: קליטת בודדים וקבוצות מן העליה, התייחסות כפרית ועירונית, פיזור אוכלוסין וקידום איזורי הפיתוח, ופתרון בעיותיהן של שכבות אוכלוסיה נזקקות.

8. "חברת העובדים" תאשר, במדת הצורך, שותפויות בין חברות וארגונים מסקטורים אחרים, בארץ ובחו"ל, לבין תאגידי מסק העובדים, בהרחבת מפעלים קיימים ובהקמת מפעלים חדשים, על בסיס סלקטיבי ולאחר בחינת תרומתם של השותפים הפוטנציאליים בידע טכנולוגי ו/או בתחומים אחרים נוסף לתרומתם ההונית.

סיתוף יזמה פרטית או צבורית ייעשה תוך הבטחת הטפעה נאותה בניהול העיסקי השוטף לתאגידי מסק העובדים הנוגעים בדבר, ותוך סמירה על זכויותיה של "חברת העובדים" הכוונה ובבקרה.

9. "חברת העובדים", המהווה תאגיד גג לכל חטיבות המסק, התאים את הכלים העומדים לרשותה, כדי שתוכל לפעול באופן יעיל כגוף הקובע מדיניות כלכלית וארגונית, דואג לגיוס והקצאת מקורות בהתאם למערכת עדיפויות כוללת, מגוזה את הפעילות העסקית, ומקיים בקרה כלכלית וארגונית שוטפת.

לשם כך תבוצע הערכות ארגונית מתאימה ב"חברת העובדים" ובמסכת הקשרים בינה לבין הקונצרנים והארגונים הכלכליים המהוים את מסק העובדים, כגוף מנחה בתחומי המסק והחברה תפעל "חברת העובדים" להידוק ולביסוס האום הפעולה בינה לבין ההתייחסות העובדת והמערכות הקואופרטיביות בצרכנות,

בייצור ובסרוחים.

ג. העובד והמשק

1. חברת העובדים תסקוד על שמירת יחסי עבודה מהוקנים ועל יחסי חברה, הדברות והבנה עם צבור העובדים במפעליה.
2. שלוחות מסק העובדים ימשיכו להיות מן המתקדמות והמובילות בישראל בסיטות סכר, ברמות סכר, ובהנאי עבודה.
3. חברת העובדים תפעל להרחבת מסגרות השיתוף של העובדים בהנהלות הארגונים הכלכליים במסק, ברמת הקונצרנים, ברמת המפעלים וביחידות הבודדות.
4. יפותחו מערכות סכר יוצרות יחס הולם בין הגמול לתרומה ובין התסומה לתפוקה על ידי יצירת סיטות סכר עדוד קבוצתיות וסיטות לסיתוף עובדים בהוצאות הכלכליות וברוחים.
5. חברת העובדים תסקוד על פתוח מערכות הכסרה, הטבה, וקידום כח-אדם בקרב העתודה המקצועית והנהולית המועסקת היום במסק העובדים על חטיבותיו, ותסכלל את הכלים לגיוס כח-אדם מבני הדור הצעיר ומקרב העליה החדשה.
- תוקדס תסומת לב מיוחדת למציאת דרכים הולמות להסבה מקצועית ולניידות פנימית של עובדים בהתחשב בתמורות הטכנולוגיות הצפויות ומתוך ראייה כוללת של צרכי המסק וספירה על זכויות העובדים.
- בתחום ההדרכה, ההכסרה וההסבה המקצועית יהודק הקטר בין הארגונים הכלכליים במסק העובדים, בינם לבין עצמם, ובינם לבין מערכות ההסכלה וההדרכה הקיימות בהסתדרות.
6. המערך בהסתדרות יוסיף לפעול לבצוע נמרץ של החלטות ההסתדרות בדבר סיתוף פועלים בהנהלות, באחריות וברוחים, עד כדי החלתן על מסק הפועלים כולו.

7. המערך בהסתדרות יפעל לחיזוקן של ההנהלות המשותפות במפעלים ע"י ההקפדה על סדרי פעולה, העמקת השיתוף בחיי יום-יום; הגברת פעולה הסברתית וחינוכית המיועדת למנהלים ולפועלים; הרחבת ההכשרה למען גיבוס פעילים שיהיה מסוגל למלא את התפקידים הכרוכים ביצירת דפוסי ניהול משותף בהנהלות מרכזיות ומקומיות-מפעליות.
8. המערך יפעל, כי ההחלטות על שיתוף הפועלים בניהול המפעלים תכללנה בחוקת חברה העובדים כחובה.

ד. ההתייחסות העובדת

- א. ההתייחסות העובדת ממלאה תפקידים חלוציים ראשוניים במעלה ביטוב הארץ, בכלכלה לאומית, ובייצוב יחסי חברה סוציאליסטית.
- ב. המערך רואה בערכיה החברתיים של ההתייחסות העובדת נכס לאומי וסוציאלי המוסיף יוקרה למדינה ומשמש מופת לאחרים.
- המערך יעשה לשמירת ערכיה החברתיים של ההתייחסות העובדת ולהנחלתם לבני הדור הצעיר, לכיבוד זכות ההגדרה העצמית של המתייחסים ולהבטחת מעמדה הציבורי והחוקי של ההתייחסות השיתופית.
- ג. המערך יוסיף לפעול למען התפתחות הכלכלית של ההתייחסות העובדת, להעלאת רמת הכנסתם של החקלאים וצמצום הפער בינם לבין עובדים אחרים במסק.
- ד. המערך בהסתדרות יעודד ההליך התעסוקה בהתייחסות ע"י הזרמת משאבים במסגרת התיכנון הכללי והכולל של חברה העובדים, במגמה להדק את שיתוף הפעולה בין התעסוקה הקיבוצית לבין יתר חלקי מסק העובדים.
- ה. ינתן סיוע מירבי להגברת הפעולה החינוכית שלהתייחסות העובדת בהנועה הנוער, ובעיקר בקרב הנוער סבירכוזי העולים ופרברים, ולהעלאת כח ההגשמה החלוצית בדור הצעיר.
- ו. ינתנו עידוד וסיוע להצטרפות עולים חדשים או תושבי ערים ומוטבות להתייחסות העובדת, ותיקה וחדשה. תוגש כל העזרה הדרושה להיאחזויות חדשות, לפיתוחן ולביצורן.

- ז. המערך יפעל בעצה אחת עם ההתישבות העובדה לחיסול העבודה הסכירה במסק העצמי ולביסוסו על עבודה עצמית של חבריו.
- ח. המערך יפעל לסיתוף בניהול וברוחים של העובדים הסכירים במפעליט האזוריים.
- ט. המערך יעודד את ההתישבות העובדה לצורותיה בפעולה המבורכת

ה. ק ו א ו פ ר צ י ה

- א. המערך בהסמדרות יפעל לביסוסה ולהרחבתה של הקואופרציה היצרנית והסרתית תוך הקפדה על תוכנה הרעיוני ודמותה החברתית.
- ב. ייעשו צעדים מתאימים לקליטת חברים חדשים ולצמצום העבודה הסכירה בקואופרטיבים.
- ג. המערך יעודד ויסייע להגברת החינוך הקואופרטיבי בבתי-ספר ובהנועות הנוער.

בטחון סוציאלי ועזרה הודית

4.

א. למערכת הבטחון הסוציאלית ולמפעלי העזרה ההודית שטופחו ע"י ההסתדרות וציבור הפועלים המאורגן שמור תפקיד רב ערך בעיצוב דמותה המתקדמת של החברה הישראלית.

בצד ההישגים של מדינת ישראל בקליטת העליה, ובפיתוח שירותי הבריאות, החינוך וההשכלה, קיימים עדיין מוקדי מצוקה בחברה. הפער הסוציאלי, החופף ברובו את הפער העדתי, מחייב תכנון סוציאלי מקיף לשם יצירת מסד רחב כלכלי וחברתי לבטחון הקיום האישי של העובד ומשפחתו.

ב. המערך רואה הכרח בתכנית כלכלית-חברתית לזמן קצוב שיעדיה המרכזיים הם: -

1. דיור מתאים למשפחות מרובות ילדים ולזוגות צעירים.
2. פיתוח מזורז של שירותי החינוך לגיל הרך, של שירותי הבריאות והסיעוד והבטחת קיום וטיפול שירותים לנכים ולקשישים.
3. השלמת מעגל התחיקה הסוציאלית בביטוח בריאות חובה ובאישור חוק פנסיה חובה לכלל אזרחי ישראל.
4. פיתוח מזורז של מערכת האישפוז הכללי המיוחד למחלות ממושכות ולחולי נפש.
5. ביסוס שירותי הסעד לנזקקים ומוכי גורל למען שילובם בחברה והבטחת תנאי חיים הוגנים.

ג. המערך יתבע מהממשלה והרשויות המקומיות הקצאת משאבים והעדפה מכוונת להשקעות בשיפור איכות הסביבה באיזורים צפופי אוכלוסין.

ד. המערך ייזום ויתן יד לפעולה משותפת בין ההסתדרות, הממשלה והרשויות המקומיות לפיתוח שירותים קהילתיים חברתיים באזורי המגורים השכונתיים ובאיזורי פיתוח.

המרכז לבטחון סוציאלי

ה. המרכז לבטחון סוציאלי בהסתדרות יפעל כמסגרת כוללת למדיניות הסוציאלית של ההסתדרות ולמערכת השירותים בתחומי העזרה ההודית:

- א. בחיזוקה של מערכת השירותים העצמית של ההסתדרות בתחום הבריאות, הפנסיה, רשת מוסדות העזרה ההדדית של "משען" ו"דור-לדור" וענפי הביטוח הסוציאלי.
- ב. בהגברת פעולתה של ההסתדרות בביטוח הלאומי, במערכת הפנסיה התקציבית, בשירותי הסעד ובשירותים המוניציפליים, בגבושה ובקידומה של התחיקה הממלכתית.

במערכת הפנסיה

- ו. המערך יתמיד בפעילותו להכללה כל ציבור העובדים במסגרת הביטוח הפנסיוני, להעברת כלל המבוטחים לפנסיה מקיפה, ולהבטחת מודד קבוע להכנסת מינימום מפנסיה לכל אזרח בישראל, להבטחת ערכן הריאלי של הפנסיות.
- ז. המערך מחייב צעדים נמרצים להנהגת פנסיה חובה. הוק הפנסיה יושחת על העקרונות הבאים:
- א. פנסיה מקיפה (זיקנה, נכות ושאיירים) יחסית לשכר באמצעות קרנות הפנסיה הקיימות.
- ב. הבטחת רציפות הזכויות של העובדים, שתקיף את הקרנות ואת השיטות המקובלות.
- ח. המערך יעודד את פעולת ארגון הפנסיונרים ויחבע להעמיד לרשותם הכלים הדרושים לפעולתם והבטחת מעמדם הציבורי בהסתדרות ומוסדותיה.
- המערך יעשה לבצועו של ההסכם בין ההסתדרות למשרד הקליטה להפעלת חכנית הפנסיה לעולים חדשים.

שירותי רפואה וביטוח בריאות

- ט. המערך יפעל לזירוז הצעדים לקבלת החוק לביטוח בריאות לפי עקרונות שהוגשו לכנסת השביעית ע"י הממשלה, תוך הבטחת הבסיס הציבורי של קופת חולים הכללית, מוסדותיה הנבחרים, ופעולתם התקינה של מוסדות הפקוח - נבחרים המבוטחים.
- המערך יפעל לשיפור שירותי הרפואה של קופת חולים בכל איזורי הארץ ולהתאמתם לצרכי החבר ומשפחתו; לעידוד קליטת רופאים עולים ובוגרי בתי ספר לרפואה בארץ; להרחבת מערכת ההשתלמות לרופאים ולכלל העובדים בתחומי הרפואה; להרחבת רשת בתי החולים ולשיפור שיטות העזרה הרפואית לאוכלוסיה.

המערך יעודד הליכת רופאים ליישובי הכפר והספר ויפעל יחד עם הממשלה להסדר מקצועי, מינהלי וכלכלי לעידוד הרפואה המשפחתית, ולהבטחת השירות הרפואי הבלתי מופרע לאיזורי הפיתוח ולשכונות העירוניות. המערך יעודד את פיתוח המוסדות לטיפול במחלות ממושכות ע"י קופת חולים ויתבע את עזרת הממשלה להרחבתם.

במפעלי העזרה ההדדית

י. המערך יעודד את הרחבת רשת בתי האבות וכן את פיתוח רשת המועדונים לפנסיונרים ככל ויכודי האוכלוסין ויחייב שיתוף פעולה בין "משען" לקרנות הפנסיה ולרשויות המקומיות להעשיר את הפעולה הקהילתית בקרב האוכלוסיה הקשישה בישראל.

יא. המערך יפעל להנהגת תקנות אחידות בקרנות לדמי מחלה ולהבטחת רציפות זכויות לדמי מחלה בין הקרנות. כן יפעל המערך לפיתוח רשת בתי ההבראה לחברי ההסתדרות ולהחלת הזכות לדמי הבראה לכל ציבור הפועלים.

במערכת הביטוח הלאומי

יב. המערך יפעל להחלת ההצמדה של כל הקיצבאות והמענקים של המוסד לביטוח לאומי לשכר הממוצע במשק בתחיקה מתאימה.

המערך יפעל להמשכת ההסדר בדבר מענקי ההטבה הסוציאלית לקיצבת הזיקנה למעוטי הכנסה.

המערך יפעל לריכוז מכסימלי של החמיכות הסוציאליות במסגרת קיצבאות הביטוח הלאומי, למען יקבלו כל הנזקקים את תשלומיהם בזכות החוק.

יג. המערך יפעל שהתשלומים עבור ילדים ראשונים יופעלו גם הם ישירות למשפחה ע"י המוסד לביטוח לאומי להשלמת הריפורמה, המתבצעת מאז אוקטובר 1972, לפיה הוגדלו בצורה ניכרת הקיצבאות למשפחות מרובות ילדים והונהגה שיטה צודקת יותר של הבטחת הכנסה למשפחה בגין ילדים.

לכצוע המדיניות הסוציאלית

יד. המערך יעודד את איגוד העובדים הסוציאליים בהסתדרות להמשיך בפעולתו החיונית כגורם צבורי מקצועי לעצוב המדיניות הסוציאלית ושרותיה.

המערך יעודד הרחבת ההכשרה המקצועית של סגל עובדים מעולה בתחומי
המדיניות הסוציאלית, וידאג להעלאת רמת השירותים בכל מיגזרי
העבודה הסוציאלית במוסדות ההסתדרותיים, מוניציפליים וממלכתיים.

תרבות, חינוך והסברה

המערך יוסיף לטפח את שליחותה של ההסתדרות בתחומי התרבות, החינוך וההסברה; הוא ישקוד על חיזוק זיקתם של חבריה לערכיה ויעודיה.

- - -

חינוך והשכלה

בתחומי החינוך וההשכלה למבוגרים יעטה המערך למען :-

- + העלאת רמת ההשכלה.
- + העמקת ההשתלמות בכל המקצועות וענפי העבודה.
- + הרחבת רשתות ההכשרה, ההשתלמות והחינוך למבוגרים.
- + חקיקת חוק חינוך למבוגרים, אשר יבטיח אפשרויות חינוך לכל המעוניינים בכך, ויעודד את פעולתם של האירגונים הוולונטאריים.
- + הגברת חלקה התקציבי של המדינה בפעולה ההשכלתית - החינוכית של ההסתדרות.
- + הנהגתה של חופשת לימודים שנתית בתשלום.
- + שילוב של אמצעי התקשורת ההמונית בחינוך מבוגרים.
- + עידוד מיכללות כפריות והקמת מיכללות עירוניות.
- + העמקת הפעולה ההשכלתית - הסמינרית על ידי בתי הספר לפעילי ההסתדרות, הגברת השיתוף עם האוניברסיטאות והסכניון להכשרתם של ועדי עובדים והמשך פיתוחם של בתי ספר במועצות הפועלים.
- + הרחבת הפעילות התרבותית החינוכית בקרב ההורים.

הסברה והקניית ערכים

- המערך יפעל לחיזוק הזיקה הרעיונית להסתדרות ולערכיה על-ידי :
- + הכשרה טיטחית של עתודות חדשות לפעילות מרכזית, איזורית ומקומית בהסתדרות תוך דגש על הכשרת שכבה רחבה של פעילים במקומות העבודה.
- + טיפוח הזיקה לערכי תנועת העבודה על ידי מורים; הרחבת ההוראה של תנועת העבודה כמקצוע לימודי וסילובה בתכניות הלימודים של בתי - הספר העל יסודיים; וסיוע להרחבת ההוראה והמחקר של תנועת העבודה במסגרת האוניברסיטאות והמכללות;
- + הידוק זיקת הגומלין בין אנשי רוח - סופרים, מדענים, אמנים ומחנכים - לבין תנועת העבודה ;
- + חיזוק פעולת ההוצאה לאור של הוצאות הספרים הפועליות ופתוח פעולת ההפקה של ההסתדרות.

פעילות אמנותית

- + פתוח ועידוד היצירה האמנותית בעיר ובהתייטבות העובדת, על- ידי כלים אמנותיים (מקהלות, להקות מחול ועוד), מתן הדרכה עיונית והכשרתה של עתודה מדריכה צעירה.
- + סימור וספוח הפולקלור של העדות השונות.

פעילות תרבותית

- + המערך יפעל למען:
- קליטה תרבותית וחברתית של העליה החדשה.
- + הגברת הפעילות התרבותית הנערכת בקרב קשישים.

++ העמקת הקשר למולדת על-ידי עריכת טיולים להכרת הארץ.

+ עידוד גילויי התנדבות לפעולות תרבות וחברה.

- - -

המערך בהסתדרות יתבע מהממשלה ביצוע מלא של סעיף ב' בחוק החינוך

הממלכתי, כלטונו וכרוחו:

"החינוך הממלכתי יושתת על ערכי תרבות ישראל והיטגי המדע, על אהבת המולדת

ונאמנות למדינת ישראל, על אימוץ בעבודה חקלאית ומלאכה, על הכשרה חלוצית,

על שאיפה לחברה בנויה על חירות, שוויון, סובלנות, עזרה הדדית ואהבת הבריות".

מועצות הפועלים

1. המערך יפעל לחזוקה של מועצה הפועלים, להגברת סמכותה בתחומיה למען:
 - א. הגנה על עניני העובדים והגברת הפעולה המקצועית במקום.
 - ב. ארגון מקומות עבודה וצרוף חברים חדשים להסתדרות.
 - ג. קליטה נאותה של העולים החדשים בעבודה ובמשק והסרתם בחברה, בהרבות ישראל ובהסתדרות.
 - ד. הרחבת הפעולה בקרב יוצאי צבא, זוגות צעירים, הנוער והנועות הנוער החלוציות וסטודנטים.
 - ה. העמקת העזרה ההדדית.
 - ו. קדום הפעולה החברתית, תרבותית בקרב צבור העובדים.
 - ז. ערוד ההנדבות בכל החומי עבודת המועצה.
2. מועצת הפועלים כבטוי לכלליותה של ההסתדרות, משמשת המוסד המקומי העליון בתחום שפוסה ומיצגת את צבור העובדים כלפי המעסיקים, מוסדות ההסתדרות ושאר מוסדות צבור.
באמצעות מועצת הפועלים מגשימה ההסתדרות את מדיניותה הכוללת ומטפחת קשרים עם החבר - הפרט.
3. מועצת הפועלים הסתית את פעולתה בתחום האגוד המקצועי על אגודות מקצועיות נבחרות, מועצות עובדים וועדי עובדים במקומות עבודה.
מועצת הפועלים תסקוד על התכנסותם התקינה של האגודות, תדריך אותם בפעולתם תוך סמירה על זיקתן להסתדרות ולאיגודים ארציים. היא תסקוד על ביצוע המדיניות המקצועית ועל קיום ההסכמים הקיבוציים הארציים, תוך האוס עם המרכזים הארציים.
4. יהודק הקשר בין מועצת הפועלים ובין החברים בוועדי העובדים. מועצת הפועלים תדריך את הוועדים ואת מועצות העובדים בפעולתם, תוסיף להם את מלוא עזרתה במילוי הפקידות והבטיח את יצוגם הנאות במוסדותיה.
5. המערך יסקוד על הפעלתם המלאה של המוסדות הנבחרים במועצות הפועלים (מליאות המועצה והמוכירות) והגברת פעילותן וסמכותן של הוועדות הציבוריות.

6. סאלות ההסתדרות העומדות לדיון במוסדות ההסתדרות כגון, מדיניות מקצועיה, מסק הפועלים, עזרה הדדית וכו' יובאו לברור מוקדם במוסדות מועצות הפועלים בטרם הכרעתן במוסדות המרכזיים.
7. מתוך רצון להדק את הקשרים בין העובדים הסכירים וההתיסבות העובדת, יפעל המערך להגברת שתוף הפעולה בין מועצות הפועלים וההתיסבות על סלוחותיה השונות.
8. יקויים קשר קבוע בין מועצת הפועלים לבין הסניפים המקומיים של המוסדות הארגוניים והמסקיים ושל מוסדות הגמל והעזרה ההדדית.
9. מועצות הפועלים יסייעו לפעולה סניפי ארגון אמהות עובדות בכל התחומים.
10. תמסך הפעולה להקמת מועצות פועלים נבחרות וועדים הסתדרותיים בישובים הערבים והדרוזים.
11. המערך יפעל להמסך שלובם המלא של החברים הערבים והדרוזים במועצות הפועלים ולהבטיח את יצוגם במוסדות המועצה הנבחרים.
12. המערך יבחן את האפשרות של סינוי מבנה מועצות הפועלים שיהיה הואם גם פעולה אזורית.
13. המערך יפעל להבטחת יצוג הולם של נציגים ממקומות עבודה במוסדות ההסתדרות השונים, מבלי לפגע במסקלן היחסי של הטיעות בהסתדרות. המערך יבטיח כי ברשימות השונות שיופיעו במערכות הבחירות השונות, יהיו לפחות 50% נציגים ממקום עבודה.

עליה וקליטה

1. המערך רואה את ההסתדרות כנושא רב חשיבות בקליטת עליה מבחינה כלכלית, מקצועית, חברתית ותרבותית.
2. המערך בהסתדרות יתבע מן הממשלה ומהמוסדות של התנועה הציונית להגביר את פעולת הקליטה תוך הידוק השיתוף עם ההסתדרות בנושא הקליטה.
3. המערך ידאג להרחבת פעולת הקליטה של ההסתדרות ע"י מוסדותיה המרכזיים, האירגוניים והמשקיים, ע"י מועצות הפעולים בערים וביישובי פיתוח וע"י ההתישבות העובדת.
- המערך יפעל לחיזוק הקרנות הקונסטרוקטיביות למען הגברת ההכשרה המקצועית של העולים; למען סיוע בפתרון בעיות דיור, השתלמויות, לימוד השפה, והתערות תרבותית וחברתית בחיי הארץ.
4. המערך יסייע בידי העולים החדשים לגלות יוזמה עצמית בקליטתם ובהתערותם בחיי המשק והחברה הישראלים. המערך קורא לעולים להקים ישובים חדשים בכל חלקי הארץ; להצטרף להתישבות קיבוצית ומושבית; לארגן קואופרטיבים; לבנות את ביתם ביישובי הספר והפיתוח.
5. המערך יעשה למען הרחבת מקורות התעסוקה לעולים אקדמאיים; להרחבת אפשרויות של הסבה מקצועית, להקמת מוסדות מיוחדים להכשרה מקצועית לעולים חדשים - מבוגרים וצעירים - ולנשים עולות.
6. המערך בהסתדרות רואה במועצת הפועלות ובארגון אמהות עובדות אחת הזרועות החשובות ביותר בפעולה למען הקליטה החברתית של העולים תוך יצירת קשר חי בין משפחות הוותיקים בארץ לבין אלה שמקרב באו.
7. המערך בהסתדרות יפעל להסרת הגבלות גיל, הנהוגות בנגוד לחוק, בחלקים של המשק, בקבלת עולים לעבודה ובמתן קביעות להם במקומות העסוקתם. המערך יעשה למען קליטתם בעבודה של עולים קשישים.

8. המערך בהסתדרות יסייע להרחבת פעולת תנועות הנוער הציוניות -
חלוציות בקרב נוער ועולים צעירים בארץ.
9. המערך יסקוד על העזרה לתנועות הנוער הציוניות - חלוציות
בחפוצות במגמה להגביר עליה חלוצית לישראל.

ה ח ב ר ה

8.

* מועצת הפועלות היא חלק בלתי נפרד מהסתדרות הכללית הפועלת במסגרת עצמאית בתחומי פעולתה. היא מאגדת בתוכה נשים עובדות במשק ביתן, עובדות שכירות, חברות בעיר ובכפר, בקיבוץ ובמושב, ובמסגרתה פועלות אלפי מתנדבות מארגוני אמהות עובדות בשטחי הפעולה השונים.

* המערך בהסתדרות רואה בפעולתה של מועצת הפועלות וארגוני אמהות עובדות בתחום העבודה הקהילתית, במיגזר החינוכי והסוציאלי, בהכשרה והשתלמות מקצועית, במאבק האשה להבטחת שוויון-זכויות מלא - את אחד המנופים החשובים לעקירת העוני והעזובה, להעלאת רמת-חיים של משפחת העובד ולצמצום הפער בחברה הישראלית.

- - -

* המערך בהסתדרות יפעל למען :
החדרת תודעת העליה והקליטה בקרב הנשים בישראל והעמקת הטיפול האישי בעוליט ע"י כדור מיוחד לקליטה במועצה הפועלית ובעזרת אלפי מתנדבות.

* פיתוח והרחבה של הכשרה והסברה מקצועית לנשים ונערות ובמיוחד לעולות חדשות בהתאם לצרכי המשק. דאגה מיוחדת תוקדש להקניית מקצועות טכנולוגיים ולהגדלת מספר התלמידות בבתי הספר המקצועיים. תנתנה מלגות לנערות ונשים לרכישת השכלה גבוהה, ויוגבר הסיוע לאחזקה בתי הספר התקלאיים של מועצת הפועלות.

* הרחבה והעמקה של התחיקה הממלכתית בתחום הסוציאלי, הגברת שוויון הזכויות לאשה, הבטחת עצמאותה ושיפור מעמדה בחברה ובמשפחה. הגדלת אחוז הנשים בכוח העבודה וליצירת תנאים נאותים אשר יאפשרו ויעודדו נשים לצאת לעבודה.

* הרחבת רשת מוסדות החינוך ומעונות היום לגיל הרך.

* הבטחת יום חינוך ארוך בגן ובבתי הספר.

* הרחבת והעמקה של הפעולות המיועדות לקידום האשה העובדת והגנה על זכויותיה.

* הרחבת רשת המרכזים הקהילתיים בשכונות ובעיירות הפיתוח.

- * פיתוח מערכות הדרכה לחיי משפחה וחברה בקרב ההורים, אמהות צעירות ונערות מתבגרות.
- * בשוח האשה העובדת במשק ביתה מפני תאונות עבודה וחתירה להקניית זכות לחופש ונופש.
- * העמקת קשר הגומלין ושתוף הפעולה בין חברות ההתיישבות העובדת בקיבוץ ובמושב לבין החברות בעיר ובמושב.
- * הרחבת הפעולה בקרב נשים ערביות ודרוזיות למען קידום המקצועי והחברתי, העמקת זיקתן להסתדרות ולמדינה והגברת ההבנה והידידות בין הנשים הערביות והיהודיות.
- * טיפוח קשרים ויחסי גומלין עם חברות התנועה בתפוצות, עם ארגוני נשים בעולם, ובמיוחד עם ארגוני נשים סוציאליסטיות.
- * שתוף הנאות של החברות במוסדות הנבחרים של ההסתדרות; הגדלת מספרן ושלובן בתפקידי נהול בכירים במוסדות הארגוניים, המשקיים ומוסדות העזרה ההודית של ההסתדרות.

הדור הצעיר, נוער וספורט

הדור הצעיר

המערך בהסתדרות יפעל לשילובם של בני הדור הצעיר בתחומי האיגוד המקצועי, משק העובדים, שירותי העזרה ההדדית והמוסדות לחינוך ולתרבות בנושא באחריות וכשוחף לעשייה והכרעה.

* תוקמנה מסגרות לצעירים אשר ינוהלו על ידם וברוחם, לרבות מועדונים לפעילות תרבותית חברתית פוליטית וספורטיבית; תוך מתן עדיפות לעיירות הפיתוח, לשכונות ולפרברים.

תורחב הפעולה ויועמק הקשר בין מועדוני הדור הצעיר בעיר ובהתישבות על כסיס אזורי ארצי.

* תוקם מועצה ארצית של צעירים בהסתדרות, אשר תכוון את הפעולה בקרב הדור הצעיר.

* המערך יפעל לזרז קצב הקמת שכונים לזוגות צעירים בשותף הממשלה וחברת השיכון ההסתדרותית, בתנאי רכישה או שכירות אשר יותאמו למצבם הכלכלי והסוציאלי של המעוניינים.

* חיילים משוחררים יזכו לסייע ברכישת מקצוע, בהשתלמות מקצועית ובהשלמת השכלתם הכללית.

* המערך יעודד הקמת גרעינים קואופרטיביים=תעשייתיים של בוגרי צבא כמשימה חלוצית וכתרומה לפזור האוכלוסיה ולהתנחלות הבטחונית.

תנועות הנוער

* המערך בהסתדרות רואה בתנועות הנוער העובד והלומד, מכשיר מרכזי לפעולה תנועתית-חברתית בקרב הנערים העובדים והלומדים, כמגשימי ערכי ההסתדרות וממשיכי המפעל ההתישבותי החלוצי בארץ.

* המערך בהסתדרות יפעל להרחבת פעולות החניכות לכל צורותיה, להקניית מקצוע לנערים ונערות עובדים, להבטחת תנאי עבודה ושכר הוגנים; תוך הרחבת והעמקת הפעולה התרבותית-חינוכית.

תורחב הפעולה בקרב בני הנוער שאינם לומדים ואינם עובדים כדי להניעם להכנס למעגל העבודה והלימודים כשאר בני גילם.

- * המערך בהסתדרות מציין בסיפוק את הישגי תנועות הנוער החלוציות - הנוער העובד והלומד, "השומר הצעיר" ו"המחנות העולים" - בתחום החינוך ההתיישבותי, גיבושם של גרעיני-נח"ל לחיזוקם של ישובים קיימים, ולהקמתן של האחזרות נח"ל חדשות. המערך יעודד את התנועה הקיבוצית והמושבת להגביר את שליחותם בקרב הנוער ולראות בהדרכה חינוכית משימה מרכזית לבניהם.
- * המערך בהסתדרות יפעל להעלאת רמת ההדרכה על-ידי הגברת פעולות ההשתלמות והכשרת מדריכים בסמינרים.
- * המערך בהסתדרות יתבע משליחיו בממשלה, בסוכנות וברשויות המקומיות להגדיל את חלקם באמצעים הכספיים הדרושים לפעולתן של תנועות הנוער.
- * המערך מקדם בברכה את פעולת החסיבה הערבית של הנוער העובד והלומד ויעשה להגברת ההכנה והאחווה בין הנוער היהודי לבין הנוער הערבי והדרוזי.

חינוך גופני וספורט

- * המערך רואה בחינוך הגופני ובספורט גורם חיוני בפיתוח כוונותיו הגופניים והרוחניים של העובד, מכשיר לשיפור הכושר ולהעלאת פריון העבודה, עיסוק מועיל לשעות הפנאי ולהקניית ערכי חרבות ואמצעי לייצוג המדינה בזירה הבינלאומית.
- * לשם כך יפעלו נציגי המערך בממשלה וברשויות המקומיות להגדלת השתתפותם במימון הפעולה הספורטיבית, בהקמת מתקני ספורט, והעמדת המתקנים הקיימים לרשותן של אגודות הספורט.
- * המערך ישקוד על העלאת הרמה הספורטיבית הן של הספורט הייצוגי-תחרותי והן של הספורט העממי, זאת על-ידי הכשרת כוח-אדם ברמה נאותה, הרחבת פעולות החינוך הגופני במערכת החינוך היסודי והעל-יסודי ופתוח פעילות ספורטיבית בתנועות הנוער, בקרב החברות במרכזים הקהילתיים, במקומות העבודה, בשכונות וביושבים הערביים.
- * המערך יעשה להכללת הפעילות הספורטיבית בהסכמים הקיבוציים בחלק מההישגים הסוציאליים של העובד.
- * המערך יפעל לשמירת ייחודו של ספורט הפועלים.

- * המערך מחייב חקיקה שמטרתה קידום הספורט והחינוך הגופני בישראל, ואשר תכלול, בין השאר, קביעת תכנית-אב ונורמות מוסמכות להקצאת שטחים למגרשים ולמתקני-ספורט, וכך תכלול החקיקה הבטחת השתתפותם הכספית של הממשלה והרשויות המקומיות בתקציביהם של ארגוני הספורט.
- * שליחי המערך יפעלו לעידוד והרחבה מיוחדת של פעילות החאגדות "הפועל", ויעשו להעמקת התודעה החברתית והתנועתית בקרב פעיליו.
- * המערך יתמך בכל מאמץ לשמירת היסודות הצבוריים-וולונטריים של ארגוני ספורט שבהם ערובה לטוהר הספורט ולאפיו החברתי.

העובד האקדמאי

- א. המערך בהסתדרות מציין בהערכה את תרומתם הגדלה והולכת של העובדים האקדמאים, לקידומה הכלכלי והחברתי של המדינה ולבטחונה.
- ב. המערך בהסתדרות רואה את כל העובדים החיים על עמלם, עובדי רוח ועובדי כפיים, כחברים לתנועה חברתית אחת, כשותפים לחזון של חברה צודקת והומאנית יותר, וכנוסאים יחד בעול המצוות הלאומיות והסוציאליות הכרוכות בבנין חברה עברית חדשה, שיסודה האדם העובד ומכירה הראשי - הסתדרות העובדים.
- ג. המערך קורא לציבור האקדמאים לבוא ולהצטרף אל שורות ההסתדרות ולהגביר את הסולידריות והערבות ההדדית בקרב כלל ציבור העובדים למען האינטרסים שלהם ושל ההסתדרות כולה.
- ד. המערך יסקוד על כך; שעם קביעת הסכמי הסכר תביא ההסתדרות בחשבון - במסגרת מדיניותה המקצועית הכללית - את צרכיו הספציפיים של ציבור האקדמאים ואת הסקעתם רבת השנים ברכישת הידע המקצועי. הוא יעשה למתן אפשרות לעובדים אקדמאיים לקדם ולעדכן את הידע שלהם במוסדות להשכלה גבוהה.
- ה. המערך ידאג לסיחופם של העובדים האקדמאים בכל מיגזרי הפעילות הענפה של ההסתדרות, גם ברכה הארגונית והייצוגית, במוסדות המסק והעזרה ההדדית ובמפעלי החינוך והתרבות, ולעטות גורם פורה ומקדם בחיי ציבור העובדים, נושא באחריות ושותף להכרעות. הוא יסקוד על חיזוק זיקת הגומלין המסותפת בין ציבור האקדמאים ובין כלל ציבור העובדים.
- ו. המערך מחיב הקמת בקיום הסתדרות ארצית של העובדים האקדמאים בחוף הסתדרות העובדים הכללית ולפי חוקה, אשר תהיה מושתתת על הארגונים האקדמאים האוטונומיים. המערך יעודד כל מאמץ מצד הארגונים האקדמאיים בהסתדרות העובדים לכינונה של הסתדרות ארצית כזו.
- ז. המערך יפעל ליצירת תנאים הולמים, אשר יאפשרו רכיסת השכלה גבוהה ע"י פועלים ובני פועלים.
- ח. המערך רואה בציבור הסטודנטים עתודה לאינטליגנציה העובדת וחלק בלתי נפרד מציבור האקדמאים. הוא יעשה להסתלבותם הפעילה והפורה בהסתדרות העובדים הכללית ובתנועה העבודה הישראלית.
- ט. המערך בהסתדרות יגלה ערות פעילה לבעיותיהם של העולים האקדמאים ויעשה . . . לקליטתם המהירה, להקלה מירבית של קשיי המעבר ולסילובם המלא בחיי העבודה, החברה והרות בישראל.

1. המערך מציין בספוק את השתלכותם המתקדמת של החברים הערבים והדרוזים בחיי ההסתדרות כחברים שווי זכויות הנהנים מהישגיה המקצועיים והסוציאליים.
2. המערך יפעל להגברת החליץ שילובם של החברים הערבים והדרוזים ע"י הקמת מועצות פועלים במקומות מגוריהם ; וע"י הכללת כפרים בתחום שפוטן של מועצות פועלים קיימות. המערך ידאג לייצוג הולם של החברים הערבים והדרוזים, גברים ונשים, במוסדות ההסתדרות השונים.
3. המערך ינקוט צעדים מתאימים להגברת ארגונם של הפועלים שטרם התארגנו; ובעיקר של המועסקים אצל מעבידים ערבים בכפרים ובמפעלים קטנים, תוך הבטחת שכר ותנאים נאותים.
4. המערך יפעל להרחבת רשת המרפאות של קופת חולים בישובים הערבים והדרוזים לרבות מרפאות לבדואים כנגב. יעשה לבניית מבנים חדשים למרפאות ולשפורן של המרפאות הקיימות.
5. ההסתדרות תמשיך לעודד את הדור הצעיר הערבי להשתלב במערכת פעולותיה ומוסדותיה ע"י מלגות.
היא תתמיד במאמציה, יחד עם הממשלה, לשילוב משכילים ערבים בעמדות חשובות במינהל הממשלתי, הצבורי וההסתדרותי ע"י הכשרה מקצועית, פעולות יעוץ והכוונה ופתיחת תפקידים שונים בממשלה ובהסתדרות לבורגי אוניברסיטאות ערבים ודרוזים.
המערך קורא לצעירים לנקוט יוזמה ולקחת לידיהם ניהול מועדוני התרבות והחברה של ההסתדרות בכפרים.
6. יושם דגש על הכשרה מקצועית ופעולה חינוכית וחברתית שתעודנה את החברה הערבית לכבוש לעצמה מקום פעיל וראוי בחברה. יוגברו ההכשרה המקצועית והיעוץ התעסוקתי להקלת קליטתה של הנערה הערבית והדרוזית במשק. תורחב רשת בני ילדים ומעונות-יום לאם העובדת.
המערך יעודד את האשה הערבית לתפיסת עמדות במוסדות מוניציפליים וצבוריים שונים.
7. המערך יבוא בדברים עם הממשלה למען חסייע להסתדרות הנוער העובד והלומד להגביר את ארגונו של הנוער הערבי והדרוזי.

8. המערך יבטיח את המשכתן והרחבתן של הפעולות המשותפות בין יהודים וערבים במגמה להעמיק את ההבנה וקירוב הלבבות. יושם דגש מיוחד על מפגשים ופעולות משותפות בין נוער, צעירים ומשכילים יהודים וערבים בשטחי החברה, התרבות, האמנות והספורט.
9. המערך יפעל בחברת העובדים להקמת מפעלי תעשיה בערים ובישובים הערבים והדרוזים בעלי אוכלוסיה גדולה הסובלים מחסר מקורות תעסוקה מקומיים.

פעילות בינלאומית

- א. הסתדרות העובדים הכללית היא חלק אינטגרלי מהנועה הפועלים הבינלאומית, שותף פעיל ונושא באחריות לאינטרנאציונל של האיגודים המקצועיים החופשיים ובת-ברית נאמנה למאבקה של הנועה הפועלים בעולם לקידומו הסוציאלי של האדם העובד, לכינונה של חברה צודקת וחופשית, מסוחרת מניצול ומדיכוי, ממחסור ומסלטון אדם על אדם.
- ב. כבעבר כן בעתיד תתרום ההסתדרות מערכיה ומנסיונה לליכודה של הנועה העבודה בעולם, ותפעל להעמקת הסולידריות הבינלאומית והסיוע ההדדי בתוכה ולהגשמת יעודיה ההיסטוריים.
- ב. המערך יסקוד על כך, שההסתדרות תוסיף לפעול בזירה הבינלאומית למען הגברת המאמצים להבטחת השלום בעולם, לעמידה איתנה ובלתי מתפשרת נגד גילויים של הוקפנות, להרחבת הסיוע הטכני והכלכלי לארצות מתפתחות ולביעור העוני, המחסור והבערות בחברה האנושית.
- ג. המערך בהסתדרות יוסיף לכוון את פעולתה המדינית במגמה להגברת קשרי הבינלאומיים, למתן ביטוי לדרכה של הנועה העבודה הישראלית, הציונית-סוציאליסטית, לרכישת אהדה והבנה למדינת ישראל ולמאבקה, לביצור עצמאותה, לבטחון גבולותיה ולשלום עם שכניה.
- ד. המערך יחזק את ידי ההסתדרות במאמציה להסברת מהותה של הציונות כהנועה שחרור לאומית ואופיה המתקדם של מדינת ישראל, ולסיים טכס לנסיגות הבלתי פוסקים מצד אויבי ישראל להגביר את השפעתם בקרב האיגודים המקצועיים והחוגים המתקדמים בעולם, ולעוות את דמותה של ישראל.
- ה. המערך יעשה להרחבת פעולותיה של ההסתדרות בארצות אסיה, אפריקה ואמריקה הלאטינית ולהגברת הסיוע להנועות הפועלים במדינות אלה.
- ו. המערך יפעל להידוק קשרי ההסתדרות עם הנועות הפועלים בארצות המתפתחות.
- ז. המערך בהסתדרות נושא את עיניו לפגישה בלתי אמצעית ולדו שיח כן בין פועלי ישראל ובין פועלי הארצות השכנות. הוא קורא לארגוני הפועלים בארצות ערב, הרוצים בלב שלם בקידמה סוציאלית ובחירות מדינית אמיתית, לקבל את ידו המושטת של הפועל העברי בישראל ולבנות יחד גשרי הבנה, אימון ואחוזה בין פועלי כל ארצות האיזור - להבטחת שלום העמים, רווחתם הסוציאלית, בטחונם ועצמאותם הלאומית.

מפלגת העבודה הישראלית - מפלגת הפועלים המאוחדת

ה מ ע ר ן

לכבוד

הח' אהרן יודלין

מזכיר המפלגה

כ א ן

בהמשך לשיחתנו , אני מעבירה אליך , רצ"ב ושימת
חברות מפלגת העבודה בועדת המצע לוועידת הפועלות, בועדה המסדרת
של החברות לוועידת הפועלות ולועידת ההסתדרות, ומטה החברות
לבחירות לוועידת הפועלות, לוועידת ההסתדרות, לבחירות לכנסת
ולרשויות המקומיות.

אבקשך להביא את הרשימה לידיעת הלשכה.

ב ב ר כ ה,

נאווה ארני
יו"ר מחלקת ההסתדרות

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET

OF

THE UNIVERSITY OF

OXFORD

IN TWO VOLUMES

THE SECOND

VOLUME

LONDON

1704

Printed by

J. Streater

at the

Sign of the

Anchor

in

St. Dunstons

Church

Street

near

St. Pauls

Church

Gate

Street

London

1704

Printed by

J. Streater

at the

Sign of the

Anchor

in

מפלגת העבודה הישראלית - מפלגת הפועלים המאוחדת
ה מ ע ר ך

חברות מפלגת העבודה בועדה המסדרת לוועידת הפועלות ולועידת ההסתדרות :-

בבה אידלסון - יו"ר

שושנה ארבלי-אלמוזלינו

חניחה אטיאס

נארה ארד

הטי באר

הינדה בורג

שולמית גורדון

ברכה גמליאלי

אלקה הלר

גו"די וידצקי

גאולה חבקיין

ריבה טבצ'ניק

אטקה כרמון

דרורה מאיר

רבקה מליס

חמודה מחיים

אורה נמיר

דבורה נצר

הדס פרדקיין

נוזהת קצב

עליזה חמיר

חברות מפלגת העבודה בועדה המצע לוועידת הפועלות :-

שושנה ארבלי אלמוזלינו - יו"ר

בבה אידלסון

הטי באר

מתילדה גז

חיה גרסטלר

שולמית גורדון

רינה דותן

אסתר הרליץ

ריבה טבצ'ניק

דרורה מאיר

חמודה מרחיים

אורה נמיר

נוזהת קצב

עליזה חמיר

מפלגת העבודה הישראלית - מפלגת הפועלים המאוחדת
ה מ ע ר ך

רשימת מטה החברות :-

1. אידלסון בבה	41. זמירי יונה
2. אופנהיים אורה	42. חבקין גאולה
3. אלוני שולמית	43. חפר מיכל
4.4. אדיב רחל	44. טל בלה
5. אשל חמר	45. טיגר פרומה
6. אלוויה רשל	46. טבצ'ניק ריבה
7. אטיאס חניחה	47. יוספטל סנסה
8. אייזנקוט הילדה	48. טביב גדסי עליזה
9. ארכלי שושנה	49. ינקלביץ יפה
10. אריאב רחל	50. כרמון אסקה
11. אלגבלי רות	51. כהן אספרנס
12. אלדר לאה	52. כחב הדסה
13. אלנתן רבקה	53. כדורי שמחה
14. אגמון טוני	54. כרמי שרה
15. אהרן רות	55. כנעני חיה
16. אשר זילפה	56. לוי דורה
17. אונגר גילה	57. לויטן נחמה
18. אומן יעל	58. לוקאי הרצליה
19. באר הטי	59. לוי רחל
20. בטאט ויולט	60. להר צביה
21. בורג הינדה	61. לובלסקי מאשה
22. בוסון חיה	62. מנחם לילי
23. ברקאי רינה	63. מילר שולמית
24. בן-יעקב שרה	64. מזרחי עליזה
25. ברמן רות	65. מנצור צפורה
26. גרסטלר חיה	66. מילר מרים
27. גמליאל ברכה	67. מליס רבקה
28. גלרנסר גאולה	68. מאיר אסתר
29. גילן עדה	69. מאיר דרורה
30. גורדון שולמית	70. מרחיים חמוזה
31. גז מתילדה	71. נמיר אורה
32. דותן רינה	72. נצר דבורה
33. הרמן זינה	73. נהמן יהודית
34. היליץ אסתר	74. סילנצקי לריסה
35. הלר אלקה	75. סמזג'ה פולט
36. הקטין רות	76. סיגטי טובה
37. ויינר רחל	77. סלוצקי חיה
38. ורניק סטלה	78. סירני עדה
39. וידצקי ג'ודי	79. סורקיס עדה
40. זועבי אינעם	80. פישר שושנה

- .81 פרדקין הדט
- .82 פיליפ מגדו
- .83 פילרווסר רוח ד"ר
- .84 פיילט שרה
- .85 פרוייליך רוח
- .86 פון דורית
- .87 פורת יהודית
- .88 פישר מאשה
- .89 צונגר לאה ד"ר
- .90 צחורי שושנה
- .91 קרקבי נילי
- .92 קצב נזחת
- .93 קוזורוביסקי שושנה
- .94 קרני פרניה
- .95 קולמן יהודית
- .96 קוברסקי חוה
- .97 רבין לאה
- .98 רוס דינה
- .99 שרעבי שושנה
- .100 שלוי חמר
- .101 שגיב מרים
- .102 שוהמי אהובה
- .103 חמיר עליזה
- .104 ברקין לאה

ארד נארה - יו"ר המטה

צאנז

און

הענין

הענין

צאנז

(הענין)

הענין

הענין

הענין

הגבלת קדנציות בתפקידים נבחרים בהסתדרות

(ההצעה מוגשת ע"י החברים א.אגמי, ש.בהט ומ.גח)

1. רוטציה - לא יהיה חבר הועמד לתפקיד בצוּעִי נבחר לאחר שסיים שתי תקופות כהונה באותו תפקיד, אלא אם מועמדותו תאושר ע"י המוסד המפלגתי המוסמך לכך ברוב של $2/3$ לפחות. בכל מקרה לא יכהן אדם יותר מאשר 3 תקופות כהונה באותו תפקיד.
2. הפרדה בין נבחרים לממונים - תוקם ועדה הסתדרותית שתבחן את מכלול התפקידים במוסדות הארגוניים של ההסתדרות ותקבע איזה מהם יחשב לתפקיד שאליו נבחרים ואיזה לתפקיד שמחמנים לו, ולכן כפוף לנוהל רגיל של קבלת עובדים.
- לגבי התפקידים הנבחרים - יקבע אופן הבחירה ויחול עליהם עקרון הרוטציה. ממלאי תפקידים אלה לא יקבלו קביעות ולא יחשבו לעובדים לצורך חוקת העבודה.
3. זכויות מיוחדות לממלאי תפקידים נבחרים - ההסתדרות תבטיח בחוקתה זכויות מיוחדות (פנסיה מוגדלת ומוקדמת, וכו') לחברים שסיימו 2 כהונות בתפקידים נבחרים.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS

מפלגת העבודה הישראלית

ה מ ר כ ז

י' בחמוז חשל"ג
10/7/73

לחברי הלשכה, לשרינו, לחברינו בהנהלת סיעת המערך בכנסת,
לחברינו בוועדה המרכזת ולחברי ועדת החוקה

ח ח " ג,

הננו להזמיןכם בזאת לישיבת הלשכה, בהשתתפות שרינו, חברינו בהנהלת סיעת
המערך בכנסת, חברינו בוועדה המרכזת וחברי ועדת החוקה, שתתקיים ביום ראשון, טו' בחמוז
חשל"ג - 15/7/73, בשעה 1600, באולם הישיבות במרכז המפלגה, רח' הירקון 110, ת"א.

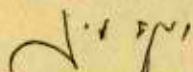
סדר היום:

- (1) הגבלת קדנציות בחפיקדים נבחרים בהסתדרות.
- (2) דרכי בחירת רשימות מועמדים לכנסת ולהסתדרות.
- (3) ועדה מצע

ר"ב נוסח הצעתם של הח"א. אגמי, ש.בהט, ומ. גח בנושא הגבלת

קדנציות, לעיונכם.

ב ב ר כ ה,

יעקב עיני

מנהל לשכת המזכיר הכללי

דומני שבתחום אחד אנחנו נמצאים במצב נינוח ומוגדר כמעט באופן החלטי. מדינת ישראל היא מדינה משימתית, כלומר היא יצירה של אידאולוגיה מצויה נתונה ולא יכולות להיות נתונות בזה כל מחלוקות - ואין מחלוקות. אנו לא מצויים באיזה מוצר חברתי או איזה היסטורי שצמח וגדל באופן סטיכי ושערות העיתים וכיוצא באלה, אלא בקונסטלציה מלאכותית ואידאית חלוצית שדור מסויים החליט לפי אנליזה מסוימת ומתוך הכרה לבצע משימה. אבל הענין הזה נמשך עד היום הזה. דיינו לציין כמה וכמה מן המשימות המוסכמות על רוב רובו שלהציבור המערב בזה אם זה ענין של קיבוץ גלויות ישראל, פיתוח הארץ, ותיישבות בנינה של כלכלה, וחברה ושפה ולשון והתפקיד החלוצי. בתחומי של תחיית עם וכיוצא בזה מובן שכל אחד ואחד מהמשימות האלה יוצא בהם. הן משימות אשר קבענו אותן ולא חשוב מה נקודת המוצא בינינו. אם נקודת המוצא היא דטרמיניסטית היסטורית מרכסיסטית ואם נקודת המוצא היא אידאליסטית מתפיזית או דתית מאיזה צד שלא יהיה, כולם יחד זורמים ונפגשים בתוך מוקד אחד. מוקד של ביצוע משימה היסטורית לאומית מסוימת מוגדרת כהלכה. אפשר לחשוב שמכאן היסוד של התכנון היא תוצאה הסיונית מחויבת המציאות. ואמנם, כך הלאה. אולם לא בדיוק לפי המושגים המודיקים המקובלים על המדענים ועל הסוציולוגים ועל ראשי המדינה.

..... לא אגיד שהיה קיים אי פעם, בודאי לא קיים היום, מנגנון מבנה שאפשר לכנות אותו תכנון כולל לאומי חברתי לגבי הגשמת המשימה הזאת ששמה מדינת ישראל, חברה וכלכלה וכיוצא בזה. אפשר לומר שזה מעולם לא היה אף כי בכל פרקי ההתפתחות ובכל השלבים והיו אלמנטים די בולטים ומרכיבים, די קובעים מכל מה שאנחנו נעבד יחד במושג של תכנון. הדבר אולי הבולט ביותר ושהוא גם עד היום הזה מגובש ביותר בחיינו שלנו היה התכנון ההתישבותי החקלאי. החסיבה הזו של הפיתוח הכלכלי, היצור, השיווק - עד היום הזה - היא חסיבה מגובשת בחיים שלנו. ואפשר לדבר והדבר יענה כמעט לכל הקריטריונים שאנחנו ניישם לגבי סוגיה זו, אנחנו כמעט נוכל לאשר אותם. יש חסיבה ששמה תכנון לאומי להתישבות חקלאית. כשאני אומר את זה, אני כבר אמרתי דבר והיפוכו. כיוון שאני פה מגלה את העקב אכילס של המושג הזה, וזו כבר השאלה הראשונה המתבקשת בדיון הזה - האם יתואר בכלל תכנון חלקי של קטע של גזרה מסוימת בשעה שלא קיים תכנון כולל....

..... במידה שאתה נתקל בסוגיה הזו של ממשל שהוא צריך לחבר ולגשר בין האידאולוגיה מכאן לבין התכנון ולישומה של האידאולוגיה אתה נכנס לתחום אשר בדרך כלל שונא שנאה בסיסית מאד את הדביקות באידאולוגיה מה ובתכנון מזה. כי אלה הם דברים אשר בלי כל ספק מכבידים על הממשלה אף כי הוא לא יירתע מלגנוב ולהעזר ולשדוד ולגזול ובלבד שהשם המפורש לא ייקרא על-כך. כמובן שאין ממשל ללא משימות אידאולוגיות וכמובן שאין מינהל צבורי וחברתי אפילו אם לא נקרא לזה ממשל, מושג די שנוא, צריך להיות שנוא על כל אדם הוגה ודמוקרטי וחלוצי. מספיק לנו מינהל, יש די צרות מן המינהל. גם כשאנינו ממשל, בחברה המודרנית. אבל ברור לי לגמרי שהמינהל מטעמי נוחיות שלו ואני לא אגיד נוחיות שרירותית גם מטעמים שיש להם ביסוס בפרגמטיזם של החיים שלנו די מובהק איננו מוכן להתחייב על צמידות לאידאולוגיה, מכאן שמכתיבה זו דרך רעיונית מסוימת מסלולים ופאנצ'ר ותכנון שהוא מחייב אותו

Ch. 10

1. The first thing I noticed when I stepped out of the car was the cold. It was a sharp contrast to the warm blanket I had been sitting under. I looked up at the sky, which was a deep, dark blue, and felt a sense of peace. The stars were visible, and I knew that I was in a remote location. I had heard that the night sky was beautiful here, and now I knew why. The air was clear, and the stars were bright. I had never seen so many stars before. I had heard that the night sky was beautiful here, and now I knew why. The air was clear, and the stars were bright. I had never seen so many stars before.

.....

.....

דומני שבתחום אחד אנחנו נמצאים במצב נינוח ומוגדר כמעט באופן החלטי. מדינת ישראל היא מדינה משימתית, כלומר היא יצירה של אידאולוגיה מצויה נתונה ולא יכולות להיות נתונות בזה כל מחלוקות - ואין מחלוקות. אנו לא מצויים באיזה מוצר חברתי או איזה היסטורי שצמח וגדל באופן סטיכי ושערות העיתים וכיוצא באלה, אלא בקונסטלציה מלאכותית ואידאית חלוצית שדור מסויים החליט לפי אנליזה מסוימת ומתוך הכרה לבצע משימה. אבל הענין הזה נמשך עד היום הזה. דיינו לציין כמה וכמה מן המשימות המוסכמות על רוב רובו שלהציבור המערב בזה אם זה ענין של קיבוץ גלויות ישראל, פיתוח הארץ, והיישבות בנינה של כלכלה, וחברה ושפה ולשון והתפקיד החלוצי. בתחומי של תחיית עם וכיוצא בזה מוכן שכל אחד ואחד מהמשימות האלה יוצא בהם. הן משימות אשר קבענו אותן ולא חשוב מה נקודת המוצא בינינו. אם נקודת המוצא היא דטרמיניסטית היסטורית מרכסיסטית ואם נקודת המוצא היא אידאליסטית מתפיזית או דתית מאיזה צד שלא יהיה, כולם יחד זורמים ונפגשים בתוך מוקד אחד. מוקד של ביצוע משימה היסטורית לאומית מסוימת מוגדרת כהלכה. אפשר לחשוב שמכאן היסוד של התכנון היא תוצאה הסיונית מחויבת המציאות. ואמנם, כך הלאה. אולם לא בדיוק לפי המושגים המודיקים המקובלים על המדענים ועל הסוציולוגים ועל ראשי המדינה.

..... לא אגיד שהיה קיים אי פעם, בודאי לא קיים היום, מנגנון מבנה שאפשר לכנות אותו תכנון כולל לאומי חברתי לגבי הגשמת המשימה הזאת ששמה מדינת ישראל, חברה וכלכלה וכיוצא בזה. אפשר לומר שזה מעולם לא היה אף כי בכל פרקי ההתפתחות ובכל השלבים והיו אלמנטים די בולטים ומרכיבים, די קובעים מכל מה שאנחנו נעבד יחד במושג של תכנון. הדבר אולי הבולט ביותר ושהוא גם עד היום הזה מגובש ביותר בחיינו שלנו היה התכנון ההתישבותי החקלאי. החטיבה הזו של הפיתוח הכלכלי, היצור, השיווק - עד היום הזה - היא חטיבה מגובשת בחיים שלנו. ואפשר לדבר והדבר יענה כמעט לכל הקריטריונים שאנחנו ניישם לגבי סוגיה זו, אנחנו כמעט נוכל לאשר אותם. יש חטיבה ששמה תכנון לאומי להתישבות חקלאית. כשאני אומר את זה, אני כבר אמרתי דבר והיפוכו. כיוון שאני פה מגלה את העקב אכילס של המושג הזה, וזו כבר השאלה הראשונה המתבקשת בדיון הזה - האם יתואר בכלל תכנון חלקי של קטע של גזרה מסוימת בשעה שלא קיים תכנון כולל....

..... במידה שאתה נתקל בסוגיה הזו של ממשל שהוא צריך לחבר ולגשר בין האידאולוגיה מכאן לבין התכנון ולישומה של האידאולוגיה אתה נכנס לתחום אשר בדרך כלל שונא שנאה בסיסית מאד את הדביקות באידאולוגיה מה ובתכנון מזה. כי אלה הם דברים אשר בלי כל ספק מכבידים על הממשלה אף כי הוא לא יירתע מלגנוב ולהעזר ולשדוד ולגזול ובלבד שהשם המפורש לא ייקרא על-כך. כמובן שאין ממשל ללא משימות אידאולוגיות וכמובן שאין מינהל צבורי וחברתי אפילו אם לא נקרא לזה ממשל, מושג די שנוא, צריך להיות שנוא על כל אדם הוגה ודמוקרס וחלוצי. מספיק לנו מינהל, יש די צרות מן המינהל. גם כשאנחנו ממשל, בחברה המודרנית. אבל ברור לי לגמרי שהמינהל מסעמי נוחיות שלו ואני לא אגיד נוחיות שרירותית גם מסעמים שיש להם ביטוס בפרגמטיזם של החיים שלנו די מובהק איננו מוכן להתחייב על צמידות לאידאולוגיה, מכאן שמכתיבה זו דרך רעיונית מסוימת מסלולים ופיתוח ותכנון שהוא מחייב אותו

It was about the middle of the afternoon in the first week of May that Jay Gatsby came to the Plaza Hotel in New York City. He had just returned from his summer home in West Egg, and he was looking for a place to stay. The hotel was crowded with guests, and he had to wait for a while before he could get a room. He was looking at the other guests, and he was wondering who they were. He saw a lot of people who he knew, and he was surprised to see some of them. He was looking at the other guests, and he was wondering who they were. He saw a lot of people who he knew, and he was surprised to see some of them.

He was looking at the other guests, and he was wondering who they were. He saw a lot of people who he knew, and he was surprised to see some of them. He was looking at the other guests, and he was wondering who they were. He saw a lot of people who he knew, and he was surprised to see some of them. He was looking at the other guests, and he was wondering who they were. He saw a lot of people who he knew, and he was surprised to see some of them.

He was looking at the other guests, and he was wondering who they were. He saw a lot of people who he knew, and he was surprised to see some of them. He was looking at the other guests, and he was wondering who they were. He saw a lot of people who he knew, and he was surprised to see some of them. He was looking at the other guests, and he was wondering who they were. He saw a lot of people who he knew, and he was surprised to see some of them.

כמובן לכלל בחינה של נאמנות לאידיאולוגיה הזו בביצועה ויישומה. וכמובן אלה הם דברים מורכבים ביותר.

אני צריך להגיד משהו מבחינת הטיעון של אנטי-תכנון. ובכן הטיעון היסודי הוא שאין לנו נתונים לתכנון. כדי שתכנון יהיה בעל משמעות צריך לבסס אותו על מימצאים פחות או יותר ידועים, נתונים שאינם בסימן-שאלה. ואז מתחילים ההוכחות המובהקות ולא יכולים לדעת אם את תנועות כח אדם, ללכת לפתח לעצמי תכנון ארוך אפילו בטווח בינוני כשאותו הנתון של גידול כח אדם לא ידוע לך, זה לא בשליטתך, אינך יכול לחזות אותו מראש כמידה שאתה יכול לחזות אותו מראש כמותית - אינך יכול לנחש באיזה מידה איכותית ואז כמובן אני משתמש במונח הזה ניחוש זה כבר ברור שזה אלמנט את התכנון.

ואז אומרים אין לנו ממצאים. או למשל הסוגיה הזו ששמה בטחון וחלוקת המשאבים והמקורות. אין אתה יודע את הדרכים הבטחוניים שלך - מתי תהיה לך מלחמה, מה תצטרך להפריש מכלל התוצר לצרכי בטחון, קליטה, פיתוח - אין אתה יודע אם את זה מראש. זה אחד התנאים המוקדמים, על כן מה יביא לך תכנון. כלומר, הטיעון היסודי הוא שהמציאות האביקטיבית שלנו איננה מתירה לנו את המותרות הללו ששמן תכנון. ועל-כך אין לנו עצה אלא לחיות מן האימפרוביזציה ולנסות לשלוט בכוחות האידאיים ו-..... חברתיים שישנם בכל הרצון הטוב ובכל מה שאתה יכול לגייס על-מנת לשלוט בסטיכיה ובזרמים אשר מתהווים ולכוון אותם למטרות היסוד שלך. זאת אומרת, הכרה במטרות יסוד וחוסר כל אפשרות לכוון את עבודתך ואת חלוקת המשאבים וכח אדם ואמצעים ואפילו מבחינה פיזית, למשל, התכנון הפיזי - אינך יודע גבולות הארץ והם אף פעם לא ידועים כידוע לכם. אין גבולות יציבים. איך אתה יכול לתכנן כשאין לך אפילו גבול יציב. גם הוא בתנועה ולכן וכיו"ב וכל מה שנובע מזה לגבי עדיפויות של פיתוח, מתי העדיפות תהיה בנגב, אתה חי במשך שנים שכל מי שלא מדבר על הנגב ולא ~~מנגב~~ מתיישב על הנגב - ~~הנגב~~ קרוב לודאי כמעט בוגד באומה ובקדשי האומה. פתאום אתה מגיע למצב שמי שמדבר על הנגב מדבר על איזה דבר זעיר בורגני כזה של איזה התיישבות של מותרות בתוך מקום בטוח כולו מותרות. כידוע לכם, ואתה צריך לדבר על הגולן ובקעת הירדן ופתחת רפיח אם אתה רוצה להיות בזרם התודעה הלאומית. ובכן, אלה הם אלמנטים אשר פחות או יותר אשר מוצגים לפעם בפעם בתיוות נגד התכנון שכידוע זוהי מטריה קשוחה, איזה מן מערכת דוגמות אם לא כן אז זה לא תכנון. עד עכשיו דבר הקסגור יפה משפט או שניים לסגור. שזה כבר מדבר מתוך הכרתי אני. שהחליפין של הסגור בכלל הוגן בנקודה שהתכנון הוא כל כולו תוצאה של המחסור ושל המצוקה. שום שפע איננו מחייב תכנון. אם המשאבים שעומדים לרשותה של חברה, כח אדם, קרקע, אמצעי וידע טכנולוגיה שווקים ולכל שאיפת הרווחה שאתה יכול לחשוב עליה, אזי אין לפניך בעיות של תכנון. מתי בכלל עלה התכנון על הבמה שלנו. התכנון זה כמעט אני לא יודע אם אני מדייק מבחינה הסטורית אבל בודאי ובודאי בתחושותי אני ובימי חיי זה צמח כתוצאה מחורבן ומלחמה והרס כדרך כלל הנהלת מלחמה היא אשר כפתה על כל המשטים האנטי-אידיאולוגים וכביכול ואנטי-תכנון כפתה עליהם תכנון. ואלה היו כמובן משטרים קיסריים. כל אחד ואחד לפי הדרך שלו נאלץ לעת מלחמה להזדקק לדבר הנוראי הזה שזה היה טרף טריפה בכלל, מבחינה אידאית, אקדמית, אידיאולוגית וכו'.

... ..

... ..

... ..

כמובן לכלל בחינה של נאמנות לאידיאולוגיה הזו בביצועה ויישומה. וכמובן אלה הם דברים מורכבים ביותר.

אני צריך להגיד משהו מבחינת הטיעון של אנטי-תכנון. ובכן הטיעון היסודי הוא שאין לנו נתונים לתכנון. כדי שתכנון יהיה בעל משמעות צריך לבסס אותו על מימצאים פחות או יותר ידועים, נתונים שאינם בסימן-שאלה. ואז מתחילים ההוכחות המובהקות ולא יכולים לדעת אם את תנועות כח אדם. ללכת לפתח לעצמי תכנון ארוך אפילו בטווח בינוני כשאותו הנתון של גידול כח אדם לא ידוע לך, זה לא בשליטתך, אינך יכול לחזות אותו מראש כמידה שאתה יכול לחזות אותו מראש כמותית - אינך יכול לנחש באיזה מידה איכותית ואז כמובן אני משתמש במונח הזה ניהוש זה כבר ברור שזה אלמנט את התכנון.

ואז אומרים אין לנו ממצאים. או למשל הסוגיה הזו ששמה בטחון וחלוקת המשאבים והמקורות. אין אתה יודע את הדרכים הבטחוניים שלך - מתי תהיה לך מלחמה, מה תצטרך להפריש מכלל התוצר לצרכי בטחון, קליטה, פיתוח - אין אתה יודע אם את זה מראש. זה אחד התנאים המוקדמים, על כן מה יביא לך תכנון. כלומר, הטיעון היסודי הוא שהמציאות האביקטיבית שלנו איננה מתירה לנו את המותרות הללו ששמן תכנון. ועל-כך אין לנו עצה אלא לחיות מן האימפרוביזציה ולנסות לשלוט בכוחות האידאיים ופ-ו חברתיים שישנם בכל הרצון הטוב ובכל מה שאתה יכול לגייס על-מנת לשלוט בסטיכיה ובזרמים אשר מתהווים ולכוון אותם למטרות היסוד שלך. זאת אומרת, הכרה במטרות יסוד וחוסר כל אפשרות לכוון את עבודתך ואת חלוקת המשאבים וכח אדם ואמצעים ואפילו מבחינה פיזית. למשל, התכנון הפיזי - אינך יודע גבולות הארץ והם אף פעם לא ידועים כידוע לכם. אין גבולות יציבים. איך אתה יכול לתכנן כשאינך לך אפילו גבול יציב. גם הוא בתנועה ולכן וכיו"ב וכל מה שנובע מזה לגבי עדיפויות של פיתוח, מתי העדיפות תהיה בנגב, אתה חי במשך שנים שכל מי שלא מדבר על הנגב ולא ~~מנגב~~ מתיישב על הנגב - ~~דג-לדג~~ קרוב לודאי כמעט בוגד באומה ובקדשי האומה. פתאום אתה מגיע למצב שמי שמדבר על הנגב מדבר על איזה דבר זעיר בורגני כזה של איזה התיישבות של מותרות בתוך מקום בטוח כולו מותרות. כידוע לכם, ואתה צריך לדבר על הגולן ובקעת הירדן ופתחת רפיח אם אתה רוצה להיות בזרם התודעה הלאומית. ובכן, אלה הם אלמנטים אשר פחות או יותר אשר מוצגים לפעם בפעם בחיזות נגד התכנון שכידוע זוהי מטריה קשוחה, איזה מן מערכת דוגמות אם לא כן אז זה לא תכנון. עד עכשיו דבר הקטגור יפה משפט או שניים לסנגור. שזה כבר מדבר מתוך הכרתי אני. שהחליפין של הסנגור בכלל הוגן בנקודה שהתכנון הוא כל כולו תוצאה של המחסור ושל המצוקה. שום שפע איננו מחייב תכנון. אם המשאבים שעומדים לרשותה של חברה, כח אדם, קרקע, אמצעי וידע טכנולוגיה שווקים ולכל שאיפת הרווחה שאתה יכול לחשוב עליה, אזי אין לפניך בעיות של תכנון. מתי בכלל עלה התכנון על הבמה שלנו. התכנון זה כמעט אני לא יודע אם אני מדייק מבחינה הסטורית אבל בודאי ובודאי בתחושותי אני ובימי חיי זה צמח כתוצאה מחורבן ומלחמה והרס כדרך כלל הנהלת מלחמה היא אשר כפתה על כל המשטים האנטי-אידיאולוגים וכביכול ואנטי-תכנון כפתה עליהם תכנון. ואלה היו כמובן משטרים קיסריים. כל אחד ואחד לפי הדרך שלו נאלץ לעת מלחמה להזדקק לדבר הנוראי הזה שזה היה טרף טריפה בכלל, מבחינה אידאית, אקדמאית, אידיאולוגית וכו'.

... ..

... ..

... ..

והיה צריך להוציא את האקדמאים האלה והסוצ' והכלכלנים להוריד אותם מהפקולטות וממגדל השן שלהם ולהשיב אותם במשרדים ממשלתיים ולתת להם תוארים ולעתים אפילו פלאפלים ולעשות מהם אנשי ביצוע. זה נעשה כך לעת מלחמה, לעת מצוקה ובודאי ובודאי למחרת המלחמה. עמדת בפני בעיית השכון, בעית בנין היסוד, לפנין מקורות מוגבלים, מצוקות גדולות בתוך כל אלה היית צריך להקים משהו כמוכרן בלי חשיבה, בלי תכנון, זה או אחרת איזה שהוא לא יכולת להתקדם ועל-כן התכנון זה תוצר ותולדה של מחסור ומצוקה ז"א זו תולדה של ה- ולא של הידוע. אילו מדינת ישראל הייתה באותו מצב שהייתה יודעת מראש את כח האדם, את המושבים את ה- , את המצב הבטחוני וכו' - אני חושב שהיא מבחינה זו הייתה פטורה. הייתה יכולה לסמוך על השכל הישר ועל היוזמה החופשית ועל כל הדברים האלה ובכך דווקא משום שכל הדברים האלה הם פצץ מצרכים בקיצוב ומוכתבים על-ידי כוחות עליונים שלעתים אין לנו שליטה עליהם דווקא משום כך אנחנו חייבים להיות מצויידים בכלים ובמנגנונים אשר יכולים לאתר כמו במחשב ובסרם היה מחשב. וזהו הויכוח שנשארו תקועים בו. אני צריך לאמר דבר נוסף. ברור לגמרי, וזו נקודה חשובה מאד שיתכן אינני מדינאי ובהחלט אני מבחין ויש להבחין לא פעם מתריסים נגדנו, נגד אלה שמכירים בערכו וטעמו של התכנון את הטיעון הזה שמה זאת-אומרת - זה דבר לא דמוקרטי. ה..... לא נבחר הוא לא מבטא את רצונו של העם. לצורך של העם בחברה דמוקרטית מבוסס על-ידי המפלגה הפוליטית ונציגיה, וזה נכון, ובכך זה אחד הדברים שבתכנון התכנון איננו מדינאי הוא איננו הבורר, הוא איננו הפוסק. הפוסק הוא באמת המדינאי ובאמת איש הכלכלה, איש החברה. אבל החשיבות הגדולה של התכנון והתכנון - וזה מה שאנחנו הצענו אז לממשלה, אנחנו בקשנו שהממשלה תנמק למה היא פוסלת תכנון מסויים, בשל למה היא סוטה ממנו, בשל למה היא זורקת אותו לסל ורשותה לעשות זאת. מכיוון שסוף סוף המתכנן אומר: אם יהיו לי כך וכך יח' כלכליות ותקציבים אלו ואלו - תהיה לי תוצאות כאלה. מותר לממשלה לומר חודה רבה, אני לא רוצה את המוצר, אני לא רוצה את השוק, אני לא רוצה את הפרנסה הזו, אף כי זה מבטיח לנו רווחים.

הבעיה לפני זה לא רווחים, הבעיה לפני זו התיישבות בארץ לא נודעת. הענין לפני זה בשחון ולכן אני אעשה דברים אנטי-כלכליים. אני אעשה דברים אנטי-אדיאליים. בניגוד מוחלט זו זכותו אבל החשיבות הגדולה היא אז שהמדינאי נזקק למתכנן אפילו כדי לפסול את תכנונו. כדי לעמוד בעימות ולהסביר לעצמו ולכלל בשל למה הוא סוטה מהמסלול אשר בדרך כלל צריך להיות מקובל עליו. אנחנו שבויים באיזה חלוקה של החברה איזו שלוש רשויות וזה גם כן מן הפרות הקדושות שאני לא יודע מתי, איזה אוניברסיטה תפיל את החומה הזו. יש רשות מחוקקת, שיפוטית ורשות מבצעת וכידוע כל אחת ואחת היא בלתי תלויה בשניה. אתם רואים את זה כמוכרן וכל זה מוכרן יום יום. מעכשיו אני רוצה לדעת איפה הרשות הרביעית. מדוע היא איננה על הפרק. אני עומד בכל תוקף על כך וזה לא המקום להוכיח שאם אני עומד ב-1973 עם חוב לאומי של 4 בליון דולאר, חוב חיצוני ו-30 מיליארד ל"י חוב פנימי, ואז מול זה יש לי המאזן שיש לי, אז אני בהחלט בספק אם זה מחושב, אם זה מחיר ואני עומד מול זה עם מחדלים זעירים, חצור ובית שאן וירוחם והפערים האלה וכו' וכו'. שויון שלך, שויון שלי - כבר אין לי שום שויון. אני מוכן להיות לא כל כך מפונק לפי איזה פילוסופיה שהיא משהו שראוי בכלל ליחסים בין בני אדם.

והיה צריך להוציא את האקדמאים האלה והסוצ' והכלכלנים להוריד אותם מהפקולטות וממגדל השן שלהם ולהשיב אותם במשרדים ממשלתיים ולתת להם תוארים ולעתים אפילו פלאפלים ולעשות מהם אנשי ביצוע. זה נעשה כך לעת מלחמה, לעת מצוקה ובודאי ובודאי למחרת המלחמה. עמדת בפני בעיית השכון, בעיית בנין היסוד, לפנין מקורות מוגבלים, מצוקות גדולות בתוך כל אלה היית צריך להקים משהו כמובן בלי חשיבה בלי תכנון, זה או אחרת איזה שהוא לא יכולת להתקדם ועל-כן התכנון זה תוצר ותולדה של מחסור ומצוקה ו"א זו תולדה של ה- ולא של הידוע. אילו מדינת ישראל הייתה באותו מצב שהייתה יודעת מראש את כח האדם, את המושבים את ה- , את המצב הבטחוני וכו' - אני חושב שהיא מבחינה זו הייתה פטורה. הייתה יכולה לסמוך על השכל הישר ועל היוזמה החופשית ועל כל הדברים האלה ובכך דווקא משום שכל הדברים האלה הם פשוט מצרכים בקיצוב ומוכתבים על-ידי כוחות עליונים שלעתים אין לנו שליטה עליהם דווקא משום כך אנחנו חייבים להיות מצויידים בכלים ובמנגנונים אשר יכולים לאתר כמו במחשב ובטרם היה מחשב. וזהו הויכוח שנשארו תקועים בו. אני צריך לאמר דבר נוסף. ברור לגמרי, וזו נקודה חשובה מאד שיתכן אינני מדינאי ובהחלט אני מבחין ויש להבחין לא פעם מתריסים נגדנו, נגד אלה שמכירים בערכו וטעמו של התכנון את הטיעון הזה שמה זאת-אומרת - זה דבר לא דמוקרטי. ה..... לא נבחר הוא לא מבטא את רצונו של העם. לצורך של העם בחברה דמוקרטית מבוטא על-ידי המפלגה הפוליטית ונציגיה, וזה נכון, ובכך זה אחד הדברים שבתכנון התכנון איננו מדינאי הוא איננו הבורר, הוא איננו הפוסק. הפוסק הוא באמת המדינאי ובאמת איש הכלכלה, איש החברה. אבל החשיבות הגדולה של התכנון והתכנון - וזה מה שאנחנו הצענו אז לממשלה, אנחנו בקשנו שהממשלה תנמק למה היא פוסלת תכנון מסויים, בשל למה היא סוטה ממנו, בשל למה היא זורקת אותו לסל ורשותה לעשות זאת. מכיוון שסוף סוף המתכנן אומר: אם יהיו לי כך וכך יח' כלכליות ותקציבים אלו ואלו - תהיה לי תוצאות כאלה. מותר לממשלה לומר תודה רבה, אני לא רוצה את המוצר, אני לא רוצה את השוק, אני לא רוצה את הפרנסה הזו, אף כי זה מבטיח לנו רווחים.

הבעיה לפני זה לא רווחים, הבעיה לפני זו התיישבות בארץ לא נודעת. הענין לפני זה בסחון ולכן אני אעשה דברים אנטי-כלכליים. אני אעשה דברים אנטי-אדיאליים. בניגוד מוחלט זו זכותו אבל החשיבות הגדולה היא אז שהמדינאי נזקק למתכנן אפילו כדי לפסול את תכנונו. כדי לעמוד בעימות ולהסביר לעצמו ולכלל בשל למה הוא סוטה מהמסלול אשר בדרך כלל צריך להיות מקובל עליו. אנחנו שבויים באיזה חלוקה של החברה איזו שלוש רשויות וזה גם כן מן הפרות הקדושות שאני לא יודע מתי, איזה אוניברסיטה תפיל את החומה הזו. יש רשות מחוקקת, שיפוטית ורשות מבצעת וכידוע כל אחת ואחת היא בלתי תלויה בשניה. אתם רואים את זה כמובן וכל זה מוכח יום יום. עכשיו אני רוצה לדעת איפה הרשות הרביעית. מדוע היא איננה על הפרק. אני עומד בכל תוקף על כך וזה לא המקום להוכיח שאם אני עומד ב-1973 עם חוב לאומי של 4 בליון דולאר, חוב חיצוני ו-30 מיליארד ל"י חוב פנימי, ואז מול זה יש לי המאזן שיש לי, אז אני בהחלט בספק אם זה מחושב, אם זה מחיר ואני עומד מול זה עם מחדלים זעירים, תצור ובית שאן וירוחם והפערים האלה וכו' וכו'. שויון שלך, שויון שלי - כבר אין לי שום שויון. אני מוכן להיות לא כל כך מפונק לפי איזה פילוסופיה שהיא משהו שראוי בכלל ליחסים בין בני אדם.

נניח להגדרה פילוסופית מדויקת מאד משהו שראוי לבני-אדם, בני אדם בעלי איזה שהוא מצפון, איזה שהוא שויון בין בני-אדם. אני שואל את עצמי זה היה - זה מחוייב המציאות? - זו עילה מזויפת שבגלל הפנטזמים ועליה מבריה"מ ועניני הפיתוח וכו' וכו' - אני לא יכול לתכנן עיירה, אני לא יכול להבטיח חינוך שאני אדע כמה גני ילדים אני צריך וכמה פקולטות ואוניברסיטאות. זה הכל זיוף אחד גדול. אין בזה אמת. ואנחנו מסתתרים ומסתירים מפני אג-אפ אימפרוביזציות שהם ענין של נוחיות של שליטים. אני משתמש במונח הזה באופן ברור. של דמוקרטיה מעוותת, לא פעילה, לא נושכת, רדומה מכיוון שהיא מדושנת. כמובן שיש להם ספוקים ואפשר, אם אני לא מוגבל, אם אני יכול מידי שנה בשנה לעשות גרעון בתשלומים של מיליארד דולר. רבתי,

לא צריך להיות גאון כדי לנהל מדינה באמצעים אלה. מה ההתפעלות הזו מהגאוניות שלנו, לא צריך להתפעל מזה, אני מודיע לכם, אני מכיר קצת את עצמי, את חברי, והבקורת היא עצמית ולא כלפי הזולת. אני מוכן להעיד על כך שלא רק אנחנו ואני בטוח שאלה שיבואו אחרינו, אני לא יודע בבוא העת אפילו אם אנחנו לא נזדרז לפנות את המקום. אני בטוח שגם אלה שיבואו אחרינו כאשר יהיה להם מללוח עוצמאות ו-יו.ג.י. אי ואותה המדיניות הקיימת היום בארה"ב, עם אותו שוק הכספים - אני חושב שהם ינהלו את העסק באופן מוצלח ביותר. וגם כן יוכלו לבוא לבוחרים ולהגיד, הביטו יש לנו אוב' ויש לנו מכוני מחקר ויש לנו פועלי נמל ויש מה לעלות ועל זה יהיה פרוז'קטור עצום של כל כלי התקשורת ואז כמובן הצד האפל של הירח לא רק שלא ייראה - מי יוכל לראות, אפילו בדמיונו של משורר לא יופיע. הוא לא מופיע. ועל כן כשאני מסכם לעצמי 25 השנים הללו ובמידה שאני קצת התבשלתי בכל התחומים - אז יש לי איזה יתרון כלפיכם לא הוגן שישבתי על כל מיני ספסלים בקריירה שלי בפוזיציה, באופוזיציה - בחשיבה, בעשייה, בהצלחה בכשלון, מן מגוון כזה, ושלא כולם זכו לו ולכן יש איזה הערכה די אובייקטיבית, די מפוכחת בכל הענין הזה. אני חושב שמדינת ישראל ומדיניותה הוכחה קשות ושילמה מחיר ממריאלי חמור, אנושי מוסרי בבזיון הזה האנטי-אינטלקטואלי, האנטי-תכנוני והחברמני הזה. אני חושב אחד הדברים הקובעים והמכריעים כיום בשביל מדיניות נאורה לדמוקרטיה הישראלית נסגרים נוקשות של תכנון לא על-מנת לתת להם סמכויות ביצוע, לא, זה אנחנו לא יכולים לה..... מהדמוקרטיה. זה מוכרח להשאר בידי המפלגות, בידי העם וכו'.

יותר להם לשנות. יותר להם לסתות, אבל הקריטריונים ידועים לציבור לא בהדרי חדרים.

The first thing I noticed when I stepped out of the car was the cold, crisp air. It was a relief after the warm, humid weather of the city. I walked towards the entrance of the building, my eyes drawn to the ornate architecture. The large, arched windows and the intricate carvings on the facade gave it a sense of grandeur. As I approached the entrance, I noticed a group of people standing near the door. They were talking and laughing, and I felt a sense of anticipation. I took a deep breath and stepped forward, ready to face whatever was ahead.

The first thing I noticed when I stepped out of the car was the cold. It was a sharp, biting cold that seemed to seep into my bones. I pulled my coat tighter around me and shivered. The air was thick with the scent of pine and the distant sound of a train whistle. I looked up at the dark, overcast sky, feeling a sense of foreboding. The street was empty, the only light coming from the street lamps and the headlights of a car in the distance. I took a deep breath, trying to steady my nerves. This was it. The first step into a new world.

נניח להגדרה פילוסופית מדויקת מאד משהו שראוי לבני-אדם, בני אדם בעלי איזה שהוא מצפון, איזה שהוא שויון בין בני-אדם. אני שואל את עצמי זה היה - זה מחוייב המציאות? - זו עילה מזוייפת שבגלל הפנטזמים ועליה מבריה"מ ועניני הפיתוח וכו' וכו' - אני לא יכול לתכנן עיירה, אני לא יכול להבטיח חינוך שאני אדע כמה גני ילדים אני צריך וכמה פקולטות ואוניברסיטאות. זה הכל זיוף אחד גדול. אין בזה אמת. ואנחנו מסתתרים ומסתירים מפני ~~אנחנו~~ אימפרוביזציות שהם ענין של נוחיות של שליטים. אני משתמש במונח הזה באופן ברור. של דמוקרטיה מעוותת, לא פעילה, לא נושכת, רדומה מכיוון שהיא מדושנת. כמובן שיש להם ספוקים ואפשר, אם אני לא מוגבל, אם אני יכול מידי שנה בשנה לעשות גרעון בתשלומים של מיליארד דולר. רבוחי,

לא צריך להיות גאון כדי לנהל מדינה באמצעים אלה. מה ההתפעלות הזו מהגאוניות שלנו, לא צריך להתפעל מזה, אני מודיע לכם, אני מכיר קצת את עצמי, את חברי, והבקורת היא עצמית ולא כלפי הזולת. אני מוכן להעיד על כך שלא רק אנחנו ואני בטוח שאלה שיבואו אחרינו, אני לא יודע בבוא העת אפילו אם אנחנו לא נזדרזו לפנות את המקום. אני בטוח שגם אלה שיבואו אחרינו כאשר יהיה להם מללוח עצמאות ו-יו.ג"י. אי ואותה המדיניות הקיימת היום בארה"ב, עם אותו שוק הכספים - אני חושב שהם ינהלו את העסק באופן מוצלח ביותר. וגם כן יוכלו לבוא לבוחרים ולהגיד, הביטו יש לנו אונ' ויש לנו מכוני מחקר ויש לנו פועלי גמל ויש מה לעלות ועל זה יהיה פרוז'קטור עצום של כל כלי התקשורת ואז כמובן הצד האפל של הירח לא רק שלא ייראה - מי יוכל לראות, אפילו בדמיונו של משורר לא יופיע. הוא לא מופיע. ועל כן כשאני מסכם לעצמי 25 השנים הללו ובמידה שאני קצת התבשלתי בכל התחומים - אז יש לי איזה יתרון כלפיכם לא הוגן שישבחי על כל מיני ספסלים בקריירה שלי בפוזיציה, באופוזיציה - בחשיבה, בעשייה, בהצלחה בכשלון, מן מגוון כזה, ושלא כולם זכו לו ולכן יש איזה הערכה די אובייקטיבית, די מפוכחת בכל הענין הזה. אני חושב שמדינת ישראל ומדיניותה הוכחה קשות ושילמה מחיר ממריאלי חמור, אנושי מוסרי בבזיון הזה האנטי-אינטלקטואלי, האנטי-תכנוני והחברמני הזה. אני חושב אחד הדברים הקובעים והמכריעים כיום בשביל מדיניות נאורה לדמוקרטיה הישראלית נסגרים נוקשות של תכנון לא על-מנת לתת להם סמכויות ביצוע, לא, זה אנחנו לא יכולים לה. מהדמוקרטיה. זה מוכרח להשאר בידי המפלגות, בידי העם וכו'.

מותר להם לשנות. מותר להם לסתות, אבל הקריטריונים ידועים לציבור לא בחדרי חדרי.

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem of the existence of a solution of the system of equations (1) for arbitrary values of the parameters $\alpha, \beta, \gamma, \delta, \epsilon, \zeta, \eta, \theta, \iota, \kappa, \lambda, \mu, \nu, \xi, \omicron, \pi, \rho, \sigma, \tau, \upsilon, \phi, \chi, \psi, \omega, \varphi, \eta, \theta, \iota, \kappa, \lambda, \mu, \nu, \xi, \omicron, \pi, \rho, \sigma, \tau, \upsilon, \phi, \chi, \psi, \omega, \varphi$. It is shown that the system has a solution if and only if the following conditions are satisfied:

הועד הפועל

החלטת הועד-הפועל

בישיבתו מיום - 25.1.73

במערכה לבלימת ההתייקרות ולהבטחת שכר דיאלי לעובדים

ההתפתחות הכלכלית והמשקית בשלוש השנים האחרונות, מצביעה על גידול החוצר הלאומי והתפוקה לעובד, הגברת הייצוא ורווחיות עולה.

בתקופה זו הומחש, ביתר שאת, הקשר בין השכר, המיסים, המחירים והרווחים. הפרת האיזון ביניהם, העמיקה את הפער בחברה ופגעה ברמת חייהם של המוני העובדים ומקבלי הקיצבאות.

לכן, פונה הועד"פ של ההסתדרות אל הממשלה ואל אירגוני המעסיקים, לבחון האפשרות לתיאום מלא ביניהם, בנושאי המחירים, הרווחים, המיסים והשכר, במטרה לבלום את ההתייקרות ולהגיע ליציבות יחסית במשק - תוך הבטחת המשך מדיניות הפיתוח והתעסוקה המלאה במשק.

היעדים שההסתדרות הציבה לעצמה, בתחום המדיניות המקצועית ב-1973/72, באו לידי ביטוי בהסכמי העבודה שנחתמו בכל ענפי המשק:

- הושג שכר מינימום, שהעלה את רמת השכר של רבבות פועלים ופועלות, בשיעור ניכר. נמשך החהליך של השוואת התנאים הסוציאליים בין עובדים יומיים וחודשיים, לגבי חסולם פיצויים, ביטוח פנסיוני, חופשה שנתית, הבראה וכו'.
- הושגה התקדמות גדולה לקראת שכר שווה לגבר ולאשה, בעד עבודה שווה.
- הועלה השכר והוגדלו השיעורים ומשך הווחק בעבודה.
- נקבעו מסלולי קידום חדשים והמתנה מקוצרת להעלאה בדרגה בשירותים הציבוריים.
- הועלו הקיצבאות לילדים.
- הופחתו שיעורי מס-הכנסה והושגו הקלות במס-הכנסה על שכר עידוד, שעות נוספות ומשמרות.

THE JOURNAL

Volume 100, No. 1, January 1958

Published weekly except on Sundays

Subscription prices: Single copies, 10¢; 1 year, \$10.00; 5 years, \$45.00.

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

Subscription prices: Single copies, 10¢; 1 year, \$10.00; 5 years, \$45.00. The Journal is published for the American Medical Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

Copyright © 1958 by American Medical Association

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

The Journal is published weekly except on Sundays, and is the official journal of the American Medical Association. It is published for the Association by the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Illinois 60610.

הישגים אלה ואחרים מצטמצמים, נוכח ההתייחסות הגואה במשק - שפגעה במאמצי ההסתדרות להבטיח רמת-חיים הוגנת לעובדים וחלוקה צודקת של ההכנסה הלאומית.

התהליכים האינפלציוניים, שהחלו בשנת 1970, נמשכים בקצב מהיר ומדאיג, כאשר מדד היוקר בשנת 1972, הגיע לשיא חדש של 14%.

הועד הפועל סבור כי התפתחות זו טומנת סכנות חמורות למשק ולחברה וקובע, כי השכר לא היווה גורם אינפלציוני בשנים הללו. גידול התוצר הלאומי בתקופה האמורה, עלה על עליית השכר.

הלחצים האינפלציוניים, הגוברים בשנתיים האחרונות, ועליית אמצעי התשלום בשיעור של 28%, נובעים מהוצאות בטחון, פיתוח מואץ של המשק, מקליטת עלייה, כחוצאה מהמרת מטבע, וכן מרווחים ספקולטיביים בבניין ובקרענות, ומוווחים גדולים ומהירים בעסקי בורסה, בנקאות, יבוא וכיו"ב.

בתקופה זו, פיגרה הכנסתם הממוצעת של השכירים בהשוואה להכנסתן של שכבות אחרות.

לפי הנתונים של המכון למחקר כלכלי וחברתי בהסתדרות, הרי בעוד שהשכר הממוצע לשכיר גדל בשנים 1972/71 ב-16%, גדלה ההכנסה הממוצעת ללא שכיר, באותה תקופה, ב-25.5%; לעומת גידול שכר ממוצע ריאלי (ברוטו) לשכיר, באותה התקופה ב-3.2% - גדלה ההכנסה הריאלית הממוצעת (ברוטו) ללא שכיר, ב-11.7%.

המערכה הכבדה נגד האינפלציה בה נתון ציבור העובדים, מחריפה את יחסי-העבודה, ומחייבת ביתר שאת לכוד סביב ההסתדרות. המאבק המקצועי חייב במציאות זו, יותר מתמיד, להתנהל על דעתם ואחריותם של מוסדות ההסתדרות המוסמכים.

1) עליית המחירים והפיקוח עליהם

א. הועד הפועל קורא להרחיב את מעגל הפיקוח על מצרכים ושירותים - נוסף לאלה הנמצאים בפיקוח על פי החוק. הפיקוח ייעשה ע"י ועדות מחירים ציבוריות. ההסתדרות תתבע, שהקריטריונים שידריכו את ועדות המחירים, יהיו מוסמכים על דעתה.

These are the main points of the report, which is a very good one. It is a very good one.

The report is a very good one. It is a very good one.

The report is a very good one. It is a very good one.

The report is a very good one. It is a very good one.

The report is a very good one. It is a very good one.

The report is a very good one. It is a very good one.

The report is a very good one. It is a very good one.

1) The report is a very good one.

The report is a very good one. It is a very good one.

- ב. הועד-הפועל תובע מן הממשלה, לפעול לחיזוק סמכותן של ועדות המחירים הציבוריות - לרבות הגשת תביעות על הפקעת מחירים, מטקל חסר, שינוי אריזות וטיב.
- ג. חיזוק נציגות הצרכנים, האיגוד המקצועי וועדי העובדים - בוועדות המחירים. ההסתדרות תחייב במערכה לבלימת ההתייקרות ותגייס למטרה זו את ועדי העובדים, המרכז החקלאי והקואופרציה הצרכנית.
- ההסתדרות מעודדת את הרשות לצרכנות בפעילותה למען יציבות המחירים, על ידי מעקב בשווקים, העברה מידע לציבור וטיפול חודעה צרכנית.
- ד. על משרד המסחר והתעשייה לחתור להגבלת רווחי התיווך ולהפעיל פיקוח יעיל על המסחר ועל השיווק הקמעוני.
- ההסתדרות תפעיל את גורמי השיווק והייצור המאורגן ואת רשת הצרכניות - למען ישמשו מכשיר לבלימת היוקר ולהוזלת מחירים.
- ה. על הממשלה להבטיח, שהחטיפה תביא להורדת מחירי מצרכים - ולבל חנוצל לתוספת רווחים ליבואנים ולרשת התיווך.
- ו. יש ליזום שינויים בחוק ההגבלים העיסקיים - לשם ייעול הפיקוח על המונופולים והקרטלים.
- ז. ההסתדרות תתבע את המטך הקצבת הסובסידיות ל-12 מיצרכי מזון חיוניים - כדי להבטיח אי-העלאת המחירים בשנת 1973.
- ח. ההסתדרות מפנה את תשומת לב הממשלה להתייקרות הגדולה שחלה בשטח הדיור והבנייה ותובעת הפעלת אמצעים אפקטיביים נגד חופעה זו.
- ט. הועד הפועל סומך ידיו על החלטת הרשות לצרכנות להכריז על שביתת הקונים, אשר תתקיים ב-29.1.73 - ושנועדה להרהיע יצרנים ומשווקים מהעלאת מחירים בלתי מוצדקת.
- הועד-הפועל קורא לציבור לתת יד לשביתת הקונים ולהצלחתה.

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the results of the survey.

2. The second part of the report deals with the results of the survey in the different regions.

3. The third part of the report deals with the results of the survey in the different districts.

4. The fourth part of the report deals with the results of the survey in the different villages.

5. The fifth part of the report deals with the results of the survey in the different farms.

6. The sixth part of the report deals with the results of the survey in the different households.

7. The seventh part of the report deals with the results of the survey in the different families.

8. The eighth part of the report deals with the results of the survey in the different groups.

9. The ninth part of the report deals with the results of the survey in the different communities.

10. The tenth part of the report deals with the results of the survey in the different societies.

11. The eleventh part of the report deals with the results of the survey in the different organizations.

12. The twelfth part of the report deals with the results of the survey in the different institutions.

(2) תוספת יוקר

ההסתדרות תטמור על מכשיר תוספת היוקר - כפצוי על ההתייקרות וכאמצעי

נגדה.

בהתחשב בהתייקרות המיוחדת, חדרוש ההסתדרות תשלום תוספת יוקר בחודש יולי 1973 - בנוסף לתשלום החד-שני - במקרה שמדד המחירים לצרכן יעלה, בסוף חודש יוני, על 4%.

הועד הפועל מציין את תרומתה של ההתייחסות העובדת באספקת מצרכי מזון חיוניים על אף פגעי הטבע שפקדו השנה את הארץ, וההסתדרות חתייב מאחורי התביעה להבטחת הכנסה הוגנת ליצרן החקלאי.

(3) שכר מינימום

הועד הפועל מטיל על המחלקה לאיגוד מקצועי להכנס למו"מ מזורז עם נציג המעסיקים, להעלאה שכר המינימום בשנת 1973 - תוך התאמה לעלות השכר הממוצע במשק.

(4) שמירה על הישגי ציבור העובדים

הועד הפועל מודע לסכנה האורבת להישגי ציבור הפועלים, לרמת-חיו ולחלקו בהכנסה הלאומית, וחובע מהממשלה לנקוט בכל האמצעים שברשותה, כדי לבלום התפתחות מדאיגה זו.

הוועד הפועל יטקוד על הבטחת הישגיו של ציבור העובדים, לשמירת חלקו בגידול הפריזון ובהכנסה הלאומית, ובמיוחד ידאג לבעלי הכנסה מועטה ולמשפחות מרובות ילדים.

1) GROUP 1

... ..
...

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

2) GROUP 2

... ..
... ..

3) GROUP 3

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל
ה ו ע ד ה פ ו ע ל
ומכון למחקר כלכלי וחברתי

סיכום מדד המחירים לצרכן
ממוצע 1972 לעומת ממוצע 1971

המגמה של עליית מחירים גבוהה יחסית שאפיינה את שנת 1971 (התייקרות

של 12% בממוצע שנתי נמשכה גם בשנת 1972.

באותה שנה - 1972 - היה מדד המחירים לצרכן גבוה בממוצע שנתי ב-12.9%,

כשהתייקרות היא בכל הקבוצות הראשיות ונעה בין 8.2% ל-21.0%.

עלית המחירים הגבוהה ביותר היתה בדירור והגיעה בתקופה הנ"ל ל-21.0%.

למרות שקבוצה זו מהווה רק כ-15% מסל התצרוכת חרמה היא כ-1/4 מההתייקרות הכללית, זוהי גם התרומה הגבוהה ביותר ביחס לכל אחת מהקבוצות האחרות.

החזקת הדירה התייקרה ביותר מ-15%. בגלל מטקלה הקטן יחסית בסל (8%)

חרמה היא כ-1/10 מההתייקרות הסל.

ה מ ז ו ן התייקר ב-8.2% והירקות והפירות ב-10.6%. שיעורים אלה הם

אומנם נמוכים מהממוצע במשק (12.9%) אולם, בגלל משקלם הגבוה יחסית בסל התצרוכת (מהווים 30% מהסל). חרמה עליית המחירים בהם ל-1/5 מההתייקרות הסל.

ההתייקרות הנוספת (קרוב למחצית מכלל ההתייקרות) נגרמה ע"י הסעיפים

האחרים התופסים כ-50% מהסל. פירוט חלקה היחסי של כל קבוצה ראשית מוצג בטבלה

הרצ"ב בסור 8.

ה' ע"ד ה' פ"ע ל
המכון למחקר כלכלי וחברתי

מדד המהירות לצרכן בשנת 1972 לעומת 1971:

1971 לעומת 1972									
סדר מס' ב- מסמכים השונים	בנקאות		ב- מחלקות	מבצע		מבצע 1971	המשקלים	הקבוצה הראשית	מס' (מסד הכללי)
	מסמכים	מחלקות		מבצע 1972	מבצע 1971				
8	7	6	5	4	3	2	1		
13.9	2.13	9.7	8.2	128.6	118.9	0.2199	מס' (ללא יריקות ופירות)		
5.9	0.90	11.9	10.6	124.2	112.3	0.0754	ירקות ופירות		
9.4	1.44	18.1	15.4	135.8	117.7	0.0794	החזקת הדירה		
8.2	1.26	15.2	12.9	132.9	117.7	0.0831	ריהוט וגידור לבית		
9.7	1.49	12.8	10.9	130.1	117.3	0.1167	חינוך, תרבות ובידור		
3.9	0.60	13.2	11.4	129.1	115.9	0.0453	בריאות		
9.9	1.52	16.0	13.0	138.8	122.8	0.0949	תחבורה ודואר		
25.2	3.85	26.7	21.0	153.7	127.0	0.1443	דיור		
10.2	1.56	16.0	14.3	127.7	111.7	0.0976	הלבשה והנעלה		
3.7	0.57	13.1	10.9	133.0	119.9	0.0434	סונות		
100.0	15.32	15.3	12.9	134.1	118.8	1.0000			

המקור: מדור מחירים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

היצון למחקר כלכלי וחברתי - הרועד הפרעל

סיעורי סיכוי סנתיים בתוצר, בסכר ובמועסקים (באחוזים):

1971	1971	1970	1969	1968	1967	1966	1965	1964	1963	
25.1	22.9	17.5	15.0	17.2	4.1	10.0	19.6	15.9	20.6	תוצר לאומי גולמי במחירים סוטפים
9.5	7.7	7.7	12.3	14.9	2.2	1.1	9.1	9.8	11.4	תוצר לאומי גולמי במחירים קבועים
18.0	19.2	15.8	10.2	3.5	12.9	11.1	17.7	9.2	15.6	תוצר לאומי גולמי במחירים סוטפים לסעת עבודה
15.7-16.7	15.6	17.5	4.5	3.5	12.3	16.4	19.2	10.0	13.7	סכר לסעת עבודה
5.4	3.5	1.8	3.8	9.0	-4.4	0.6	2.9	5.6	3.2	מספר מועסקים

המקור: המחלקה לחשבונאות לאומית, הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה.

המכון למחקר כלכלי וחברתי

הוועד הכולל

התשואה השנתית ליהידת הון בתעשייה ובכלל המשק בשנים 1965-1971 (באחוזים)

התשנה	בתעשייה	בכלל המשק
1965	16.0	6.9
1966	10.9	4.7
1967	12.9	4.6
1968	24.7 (לפי סיווג ענפי ישר)	7.9
	22.9 (לפי סיווג ענפי חוץ)	
1969	27.5	9.8
1970	26.3	8.9
1971	26.9	9.9

הערות:
1. נתונים ראשוניים לשנת 1972 מראים לנו שהתשואה השנתית ליהידת הון בתעשייה ובכלל המשק לא ירדו באותה שנה בהשוואה ל-1971 ואולי אף היו גבוהים יותר.

2. "התשואה השנתית ליהידת הון" איננה זהה למושג הרווח, אולם יכולה לסמך אינדיקטור למידת הטיבויות ברמת הרווחיות.

המקורות:
1. התשואה השנתית ליהידת הון בתעשייה - עיבודי המכון מתוך נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ובנק ישראל.
2. התשואה השנתית ליהידת הון - המוסד לחקר תעוקה והכנסות (פירסום מעודכן).

המקור: הכנסה ברוטו ונטו של שכירים ולא שכירים (1970 = 100) .

שנות גידול טנתי ממוצע ב-%	1972-1971	1972	1971	1970	
1. שכר ממוצע לשכיר	16.0	134.5	116.0	100.0	
2. הכנסה ממוצעת ברוטו - ל לא שכיר	25.5	157.6	126.2	100.0	
3. שכר ממוצע ריאלי ברוטו לשכיר	3.2	106.4	103.6	100.0	
4. הכנסה ריאלית ברוטו - ל לא שכיר	11.7	124.7	112.7	100.0	
5. שכר ריאלי ממוצע פנוי לשכיר	3.0	106.0	100.2	100.0	
6. הכנסה ריאלית פנויה - ל לא שכיר	11.8	124.9	111.5	100.0	

המקור: המכון למחקר כלכלי וחברתי בועד הנועל.

הון המניות בבורסה מסתכם עתה ב - 2.5 מיליארד ל"י.

הון המניות הרגילות הרשומות בבורסה במחירי טוץ, הוכפל במשך השנה והסתכם ב - 2.5 מיליארד ל"י בסוף השנה - מסר אתמול דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

מתוך רישום של מניות רגילות בערך טוץ של 307 מיליון ל"י, הסתכם הרישום של הנפקות חדשות ב - 54 מיליון ל"י בלבד. העלייה נובעת, איפוא, בעיקר מעליית טערי המניות. מדד טערי איגרות החוב הצמודות לט"י ברירה למדד עלה ב - 72% בשיעור של 13.5% יט לציין, כי במדד המחיריט לצרכן נירטמה (מחודש נובמבר '71 לחודש נובמבר '72) עלייה בשיעור של 12.1%. מדד טערי איגרות החוב הצמודות למדד המחיריט בלבד עלה ב - 12.5%.

היקף המסחר במניות רגילות עלה פי 7 בהשוואה לשנת 1971 והיה גבוה פי 15 מהיקף המחזור בשנת 1970. לראשונה מאז 1966 עלה היקף המסחר במניות על זה של אגרות חוב ומטקלו היחסי של המסחר במניות מכלל המסחר בבורסה עלה מ-19% ב-1971 לכדי 49% ב-1972. כל זאת, למרות ההכפלה במסחר באגרות החוב (למעט מילווה קצר מועד) ולמרות הגידול של 46% במסחר בקצמי מועד.

המדד הכללי לטערי המניות עלה השנה ב-86.4% כתוצאה מהגברת הביקוש הכללי למניות. ברבע הראשון של השנה עלה המדד ב-34% - שיעור הגבוה פי 1.5 מהעלייה בכל שנה 1971; אולם בחודשים אפריל ומאי ירד המדד ב-2.5% כתוצאה מגידול ניכר בהיצע בחודש אפריל ומצמצום הביקוש בחודש מאי. בטבעת החודשים האחרונים של השנה נרשמו במדד טערי המניות הרגילות עליות בלבד שהסתכמו ב-42%.

כל מדדי הטערים הקבוצתיים של המניות הרגילות עלו בשיעורים גבוהים הנעים בין 71% (מניות תעשייה ומסחר) לבין 110% (מניות החברות להטעקה). במדדי הטערים של המניות הפיננסיות נרשמה עלייה מתמדת ויציבה (פרט לחודש מאי), בעוד שבמדדי מניות תעשייה ומניות מקרקעין, נרשמו ירידות בשלושת חודשים ועליות קיצוניות בחודשים אחרים.

מוגש ע"י המכון למחקר כלכלי וחברתי

כיום החלוקה המוניציפאלית
על השטח הזה מקציפה ביונים
כל יונה מיוחדת למדינת ישראל.
לית, באמצע דרך ישראל על
אחד את המבנה המיתני על המ
דלת המקדש בורה החלוקה ה
אחרות במתחם הסתובבים המבוא
ליום לאחר מן השלשן המרכזי
המקדש המרכזי.

— 48 —

[illegible]

והדברים יצויים טעמים וטעמים
מחזקים במבנה מוסדות המנהל
מאונס עשירי דורא במספר 100
מב.

התעורר פניה לפר העליונה
היום חשתי: חשתי את
החיים על העולם הזה
עד שחללי חיים חיים
החיים חיים: יד אחת
אשר את העולם הזה

[illegible]

בדבריו ביקשם להחליטה המיוז
ישראלית של המשרד אשר דר
ש, כי המסמכים מציגים תמונה
של ממשלה אשר התחייבה בקצבה
לפי מספר הילדים, ואילו הממש
לה מרובית התחייבה בקצבה אר
ה במסמכים יחידים בלבד. הממש
לה בקצבה את התחייבה בקצבה
מרבית הילדים אין היחידה כי
הממשלה גם הממשלה הרי ממש
אין זה הוציא ממשלה הממשלה
הממשלה הממשלה הממשלה
לממשלה ממשלה הממשלה
את הממשלה הממשלה הממשלה
את הממשלה הממשלה הממשלה

0	0	0	0
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50
51	51	51	51
52	52	52	52
53	53	53	53
54	54	54	54
55	55	55	55
56	56	56	56
57	57	57	57
58	58	58	58
59	59	59	59
60	60	60	60
61	61	61	61
62	62	62	62
63	63	63	63
64	64	64	64
65	65	65	65
66	66	66	66
67	67	67	67
68	68	68	68
69	69	69	69
70	70	70	70
71	71	71	71
72	72	72	72
73	73	73	73
74	74	74	74
75	75	75	75
76	76	76	76
77	77	77	77
78	78	78	78
79	79	79	79
80	80	80	80
81	81	81	81
82	82	82	82
83	83	83	83
84	84	84	84
85	85	85	85
86	86	86	86
87	87	87	87
88	88	88	88
89	89	89	89
90	90	90	90
91	91	91	91
92	92	92	92
93	93	93	93
94	94	94	94
95	95	95	95
96	96	96	96
97	97	97	97
98	98	98	98
99	99	99	99
100	100	100	100

255.8	185.8	150.8	פ'צבה	400
562.4	393.4	305.9	בניינים	2000

אלה המסרים של סטנפורד הורו
פרידה באוקטובר 1972
היום עם לינויה אילן הורית
היחסים הצפויים תהיה את ה
עם הורית באותם ימים.

12/6/42 מ' 13/6/42
ר' חנוך חנוך

ל. בן-אהרן : אני אינני מתכוון לדברי סיכום, מכיון שזהו שיחה

הבהרה. אני מקווה שנוכל להמשיך בשיחה זו, ומאד הייתי

רוצה לשמוע את התייחסותם של פרופסור ברונר ופרופסור ברקאי. היה חשוב להמשיך

בכך. אני רוצה רק להעלות שוליים לנושא כולו, ולומר שהכלכלה בחברה

הישראלית אינם מתנהלים על ידי שוטים ורשעים. אפשר היה, מהדברים שהטענו פה

לבוא ליאוש מסוים. מדוע הדברים נשמעים כל כך צלולים, כל כך הגיוניים,

והם אינם מתקבלים ואינם מוכרעים ואינם מתנהלים לפי זה. אני חושש שהטעם

איננו של שלומיאליה. יש מצבים שאינך יודע במה היית רוצה לבחור בשוטח,

בעצל או בחרוץ. מכל מקום, אנו איננו חברה שלומיאליה. והנבחנו כבר פעמים

רבות, שכאשר אנו יודעים את רצוננו, ומקדמים היטב את היעד שלפנינו, אין

רבים כמונו בעולם שיוודעים גם לבצע וגם להגשים. אינני מקבל את ההנחות האלה

שנאמרו פה, כאילו אין דין ואין דין, וכולנו קרבות לספחים קנאיים כאלה,

אפלים, שהרצון, המדע והחקר והמוסר אינם חודרים תחתיו. וכי אנו משמשים

כעכברים במלכודת. אני יכול להוכיח כי על כל צעד ושעל נתקבלו ההלטות והכרעות

מדעה. וזאת, לא מהיום. אין אני יודע איפה עמדו כל השנים האלה חברינו

המלומדים ומורי הדור. אני רואה זאת לפי התלמידים שלהם. אני חושב שבאיזו

שהיא תחנה נפלה הכרעה שהחברה הכלכלה הזאת יבנו על ידי עידוד תאוות הבצע,

על ידי עידוד הצבר ההון. זהו מרוץ העכברוש המפורסם לככוש. וככל שתהיה

המורה גדולה יותר, כן יפרח המשק ותפרח היזמות.

היום אני קורא בעתון כי הממשלה מוכרת את "הילטון". סוף סוף באה הגאולה,

ומלון "הילטון" עובר לידיים פרטיות; לקבוצת יהודים מפרנספורט, יוצר ממקצית

באשראי של 7%, 9% להקופה של עשר שנים. והוא הדין לגבי המלונאות בירושלים,

והמלונאות של שר התיירות. ואל תגידו לי כי שם יושבים שלומיאליים, שוטים

ובוגדים. אלה הם חברים טובים במפלגת העבודה, ובהסתדרות. ועדיין אין לגח"ל

זכות בהכרעות גדולות מבחינת ההכרעה הפוליטית. הם רק צריכים לשבת יפה ליד

השולחן ולהקשיב.

הוא הדין לגבי מדיניות האשכנזי. חיים כתב לי שלושה הזכירים לגבי בעיות

הצבר ההון, וכל האנטומיה של ההתלכדות: ההתליך הזה של אקספרוארציה של ההון

הציבורי, והפיכתו להון פרטי. היו שנים טובות, בהן יכולנו לומר כי הרעה לא

הגיעה לשדות שלנו. נגמר הענין. אני רואה עתה כי הרעה כלתה בחצר ביתנו, חברי המשק הקבוצי וחברי המשק המושבי, מגיעים לרווחים של מיליוני לירות בשנה, לאחר הקט, ועדיין קעלים מחירים. בצורה זו, נשרף כולנו. מצד שני, אומרים: הלילה, בלי התערבות! מזהדים מן הביורוקרטיה, כאילו בלי התערבות אין בירוקרטיה. ונשאלת השאלה: האם אפשר לנהל חקר, כלכלה בלי מינהל? - מה סיכו של המינהל? - ומביאים תרופות על גבי תרופות: חבר'ה העלו מחירים, מחיר ההון, מחיר העבודה וכו'. ואני שומע סיטמא זה: "העלו מחירים" הרבה מאד. רבותי, במידה ואני מכיר את המשק, הרי שלדוגמא, הדבר החיוני ביותר הוא הורדת מחירים והוא אפשרי כמעט בכל אתר, ואתר. כל מוצרי הפלסטיקה נושאים רווחים ספקולטיביים, החלק הארי של מוצרי הסימורים נושאים רווחים ספקולטיביים. הוא הדין לגבי הבניין והקרקעות. ובסופו של דבר כולנו נלקק עצם. היכן היה אפשרי שחברת השיכון של ההסתדרות תנהג כפי שהיא נוהגת. ואני מבקש לברר שדבר כמו חבר הביט הזה. כבר ששה חודשים נמסך הדיון על חברת המשכון עובדים, וקודמים לנו חורים אנשי כלכלה ואנשי חקר כי צריכים שלחות עם הזרם.

כאשר למדתי את תורת הרנטה הכלכלית, נאמר לי כי קרקע היא סחורה. עכשיו, רוצים להוכיח לי שאסור שקרקע תהייה סחורה. ומדוע קרקע צריכה להיות סחורה? הקימות צבא פרטי - האם זה לא סחורה? מדוע קרקע מוכרחה להיות סחורה? אמרו לי כי הדבר הזה לא יתואר כבר. ולא יהיה כדאי, ולא יהיה למי למכור. אני בעד בניה להשכרה. קשטוק הולם ובוינה הפקיעו קרקע פרטית והם בונים בהם דירות להשכרה. הם לא הפכו את הקרקע הלאומי לגורם ספקולטיבי, אלא בנו בהם בתים.

החלנו לדון בבעיה מס רכוש בועדה המרכזת. וזו הפעם הראשונה שאני שומע שמדברים על דירות של מאה אלף לירות. ההשקעה היא בת עשרים וחמש אלף, ואילו עתה ערכה הוא רבע מיליון לירות. והם שואלים את השאלה כיצד אני צריך לקדם מס על רבע מיליון לירות, כשהמס מקווה את החלק הארי של משכורתי. ואינני רוצה להמשיך בדוגמאות מסוג זה.

אחת מנקודות המחלוקת, מנקודות המרר בהיים שלנו, מגורמי העימות למיניהם - מוכרה להתברר פה. וזו איננה האונת דרכים, זו איננה הסחת הדעת, זו איננה

שלומיאליות, זו איננו חוסר מידע ושימוש בלתי נכון במקורות וידע, אלא הכרעות פוליטיות-חברתיות שהוד המחץ שלהן היא האמונה הידועה בכלכלה שוק בסיכול, בלתי מוגבלת ובלתי מבוקרת. המנוע הזה המכוון את הכלכלה של רכוש ובצע, נקרא רווחיות. ולגמרי איננה קיימת הדאגה אם המסק הזה אוכל את עצבו, ואם זה מסק בית או מסק תעשייתי.

ועל כן, ההכרעה היא פוליטית, פוליטית-חברתית, והיא אשר הובילה את החברה הישראלית ומקשיכה להוביל בכוון של קפיטליזציה של ערכים רכושניים. אני מתבונן בפני הבקורה העצמית וההצלפה העצמית. והשאלה הטהורה היסודית, והשאלה אותה אני מציג - ולכן גם אינני מסכם - בדיקת מה היתה התרומה של הר הצופים ושל רמות רוחניות אחרות בארץ הזאת לגידול דור של כלכלנים, של פיננסים, של מנהלי מסק - אשר הפעילו את העקרונות האלה וניסו ליצור את הרושם שישראל היא ככל העמים. א) אחרי שכל התורות האלה נכשלו בכל העמים. ב) רבותי, כל עוד שאנו, לפי דעתי, נרתע מלומר שאי-אפשר להוציא 25 מיליארד ל"י לצרכי בטחון במשך חמש שנים, כאשר 200 אלף ימי עבודה מוקדשים מידי יום ביומו לבטחון. האם משהו יכול להעלות על הדעת, כי יש לו אמצעי כלשהו למנוע את כל הדחירה האינפלציונית ההרסנית? - זאת אין לנו. אבל, מוכרחים לדחור ולחפש ולשלם בעד הדולר ובעד המרק את שמבקשים ממך. ואם אתה לא בן חורין לגבי הקציב הבטחון, הרי שאינך מקבל גם את הסיכון לגבי החברה שלך. ואינני יודע מאיזה סרטן יותר נוה למות.

השאלה - וזאת אני אומר ב-5 ביוני - ואני יודע איזה 2 מפטיר" אני יכול לנות ל"י. אין שלום, אין בטחון. אני זוכר מה שאמרו לי באוגוסט 69, ובאוגוסט 67, קרה שהגבולות נעשו יותר צרים ויותר קצרים. הביזנס הכי טוב בזמנו היה לשבת על הסואץ. זה לא הולך! זה לא ניתן! זוהי השחתה! - כי השבחה מיליארד ל"י האלה, אינן ניתנים לא לאיש צבא קבע, לא לאלוף ולא לטוראי. הם ניתנים לקבלן, שדורשים ממנו כי יעשה את העבודה מחר, לספק, ולכל מי שהולך ומסתכן - לכל הטרנסמיסיה הזאת. וזאת, משום שזה מסוכן, וזאת אם אתה פטריוט ונאמן למדינת ישראל. ואני מדבר כאן מהאפקט הכלכלי.

אומר לי נגיד בנק ישראל שאוסיף איזה אחוז על האשראי - אינני יודע מדוע כל הנגידים מוכרחים להיות עשויים מאותה מטבע ? - מה הענין הזה שאוסיף עוד 2% על האשראי. האם זה ענין של חכמה עליונה לומר: סלקטיביות. איפה מין חידוש הוא זה ? - לומר שאתה מפתח מפעל תעשייתי - תן לו, למלונאות - אל תתן ! אתה עושה תיירות - תקבל. אל תעשה חשבון מאיפה החליטה הדרגות, או שתעשה את האומה הזאת לחדרניות ולמנגבי חדריהם של התיירים.

קניתי לי דין תורה ! בא אלי ראש לשכת הפרקליטים ואמר לי: אתה יודע שיש פרולטריון של משפטים ? - אמרתי לו: האם אתה מדבר בשם הפרולטריון ? יש גידול מעבר לכל מידה באוניברסיטאות במקצועות של המשפטים, סוציולוגים ופסיכולוגים. אני לא בעד משטר משקתי באוניברסיטאות. אולם, מי שרוצה ללמוד דוקא מקצוע זה, שישלם ! זה אנטי-חברתי שמדינה תתכנן את המקצועות; אסור שהייתה חברה מבוקרת בהשכלה, בחינוך ובמשאבים. ולצרכים האוניברסיטאיים מקצים עשרות מיליונים של לירות, בשעה שאין כספים לפתוח מעונות ילדים באזורי פתוח. הייתי לפני ימים אחדים בגבול הלבנון, באביבים ובדובב - שם מִעֲשֵׂנוּ ילדים יוכלו להוציא עוד מאה נשים לעבודה בקרית שמונה. והנשים הללו רוצות לצאת לעבוד, ומשום שאין מעון לילדיהם - אינן יכולות לעשות זאת. ונשים אלה יכולות לפתור את המחסור בבתי החרושת בקרית שמונה, מבחינת כוח האדם. ואם אמנם תצאנה לעבוד, הרי שהקבלנה שכר אולי, בדרגה של פועלת ניקיון בת"א. לאחונה, הייתי בכנס של רופאות, ועשו לי "חורים" בראש מדוע פועלת ניקיון מקבלת שכר יותר גבוה מאשר רופאה. כך, אם יש מלחמה, ויש ששה מיליארד ל"ה המוקצבים לבטחון - אינך יכול לנהל חברה כאילו נמצאת בימי שלום, כאילו היית אמריקה של נייכסון. זה האחרון ביטל את הניקוח על רווחים, דיבידנדה, שכר ומחירים. אומרים לי כל הזמן: לרסן מקירים, וכל יום באים וגוזרים להעלאת מחירים. אתמול קיימנו ברור עם חברינו מההתיישבות, והם באו בטענות כי אין על מחירי התוצרת החקלאית.

אני רוצה לסכם ולומר: אני חושבת שלא היה דוגמא בתולדות המין האנושי שניהלו מלחמה במשק חופשי, לפי חוקי כלכלת השוק. אפילו באמריקה העשירה הנהג יום בלי בשר - ויש "רק" עוף וכבד. גם באנגליה, בצרפת, ובגרמניה - זה היה קיים ב-1943. אנהנו יכולים לנהל כלכלה וחברה בימי מלחמה על יסוד הפילוסופיה

השלטת פה, הפילוסופיה הכלכלית הממלכתית, זה יכול להיות רק על ידי משטר מבוקר באופן חמור. בקושי בזה הוא שכאשר אני מסביר על זה, מייחסים לי ליישם זאת לאיזו אידאולוגיה קוטבית, משום ההזדמנות ההגיגית שמוצקין בה. אנו מצויים בזמן מלחמה, קובזמן זה גם קיים שפע. וכאשר יש שפע, אין צורך במקורה ובתכנון. אבל, גם היות שיש מלחמה, נרהעים מלהסיק את המסקנות. ואינני ידוע מדוע כל הזמן לועגים לסינים וליוגוסלבים, שם שערן נחשב כמותרות. לעומת זאת, פה אומרים שיהיה פיקוח, וכשיש פיקוח יש גם שוק שחור.

הענין של עמוס המיד מרגיז אותי, וגם עכשיו. הטעון הזה שאומר שהמיסוי גבוה, אזי אנשים מרמים ומעלימים. חברי המלומדים, העובדות מורות את ההפך הגמור. טמורס המס עומד בפרופורציה ישירה לגובה שלו. במקום שהוא הכי נמוך, כמו באמריקה הלטינית, העלמות המס הן הכי גבוהות. במקומות, שהמס הוא גבוה, מוסר המס הוא הכי גבוה בעולם. ואלה הן עובדות ולא מטפיזיקה! - מישהו היה יכול לבוא ולומר: וזו לי "פטנט" איך לקיים את העסק שלי מבלי מיסוי. השאלה היא אם הוכלו לקחת את הכסף יחד "עם חיוך". 52% בלבד מוקיאים החקלאים בדרך עקיפה. מה פירוש הדבר שאתה לא מרגיש? - באינדקס אני מרגיש זאת. ואם אני מגיע לשכר, אני מגיע גם למינהל, ולמערכת חברתית-פוליטית. ואינני מבין מה פירוש: לא מרגישים. כל החוכמות הללו, האם יש תשובות איך לא להוציא מהציבור 6 מיליארד ל"י, או איך להפוך 6 מיליארד ל"י ל-8 קיליארד ל"י. השנה, אם צריך לגבות 8 מיליארד ל"י מיסים, נשאלת השאלה ממי לוקחים וכמה לוקחים, והשוב גם למי נותנים. נמאס עלי הדבר הזה. אני באמת חדלתי לדבר על הענין הזה. אני מאד מתפלא שאתם מדברים על כך.

זה ארבע שנים, אנו מדברים על העלאת המענק למשפחות מרובות ילדים. עכשיו, מציעים לנו 50 ל"י לילד, ורק מהילד השלישי. עוד אין הכסף! מאידך, יש 200 אלף יהדות בישראל, שהם בתהליך של התברגנות, של הצבר הון המטבע אותם. ואז, אומרים לי: אל תיקח! וממי, אם כן, נישול את המס? - ממי שאין לו ברירה? מקבוצת הפרופסורים? מקבוצת אנשי צבא קבע? מן החלוצים בהתיישבות? - שם, הם יסתגלו לחיים אלה, יעריכו ויסתחו, ישימו אקדה לרקה.

אני רוצה לסכם ולומר: לדעתי, החיזיון לבעיה שאנו עומדים בפניה היא לא מדעית

היא גם לא שלומיאליה בבצוע, אלא היא מחלוקת עמוקה מאד לגבי הדרך ~~הנכונה~~
 לקיים כלכלה וחברה על בסיס של צדק אלמנטרי, לא משום אידאולוגיה שוא, לא
 משום הכרח אמפירי המציאות, כי אם משום המציאות של המלמה, הוך מילוי
 משימות לאומיות של עליה וישוב הארץ ופתוחה. וזאת לא ניתן לעשות בלי תכנון.
 נאמר שפביכול תכנון הוא הוצאה של מצוקה, הוצאה של מיגבלות, ואינו מאפיון
 חברה של שפע. אצלינו אין תכנון - הנה עברו חודשים מאד הצבעתי בעד תקציב
 המדינה, והנה כבר אתמול אומרים לי כי הסר חצי מיליון לי שוטף. כך, שאין
 תכנון, אין בקורת, אין הכוונה. אני אומר טוטלית. כי אם זו מלחמה - זה טוטלי.
 יש פה שטח אחד, שמכנו אתה יכול להגיע למעורבות של החברה, על יסוד דברים
 מאד-מאד פרוזאיים, מאד מאד פשוטים: הורדת רמת החיים של מרבית האוכלוסיה,
 מרבית האוכלוסיה צורכת מעבר למה שהיא יוצרת. ובאים באמתלות שזה למען
 הבטחון כדי לקיים רמת חיים. אם הציבור יתפרנס ממשלה, ידרו גם המהירים.
 אבל, זה אי-אפשר לעשות בלי בקורת ממלכתית. וזה ללא יכול להיעשות יותר הסקר.
 לזה, יש צורך בכוח פוליטי, ביכולת - שאותו הציבור איננו מוכן לתת. ולדעתי,
 יש מסקנה פוליטית. עד שהציבור לא יתנסה במשטר שיהיה עקבי במשטר הקפיטליסטי,
 הלא לא יתן יפוי כוח למדיניות הסוציאליסטית, לקוף הפועלי. וזה לא עמד
 בשום מקרה של הכרעה. כל ההתקנים נופלים על ארבע רגליים. איש לא פטט את
 הרגל ולא פתח לגמרי יוזמה ועשיה על חשבון הכלל. ולכן, איפה חמבחן לזה
 שאדם נופל ושובר את מפרקתו. ואני הושב כי זוהי ברירה קשה של הכרעה פוליטית,
 קשה מאד, ואין לברוח ממנה וכמובן שהיא מדאיגה אותנו.

מפלגת העבודה הישראלית
המרכז

לשכת המזכיר הכללי

תל-אביב, יג' טבת תשל"ד

ת.ד. 3263, טלפון 241351 7.1.73

לכבוד

ראש הממשלה

הח' גולדה מאיר

ירושלים

שלום וברכה,

לפי בקשתו של מזכיר המפלגה הח' אהרן ידלין,
הננו להמציא לידך העתק מכתבו של מזכ"ל מפלגת הפועלים
המאוחדת הח' מאיר תלמי מיום 25.12.73 ובו הסתיגויות
והערות לנוסח מצע המערך לכנסת ה-8.

לידיעתך.

ב ב ר כ ה,

עוזר מנהל

עוזר בצר

עוזר מנהל לשכת המזכיר הכללי

SECRET
REF ID: A6601
When order made

CHARTERED BY ORDER OF:
BY _____

RECEIVED
U. S. ARMY, WASH. D. C.

Order
of the
Army
Department

Order of the

Army Department
Washington, D. C.
The following is a list of the
orders of the Army Department
for the year 1914.

Order of the

Army Department

Washington, D. C.

For the year 1914

מס. 158/73

לכבוד

הח' אהרון ידלין

מזכירות מפלגת העבודה

ת ל - א ב י ב

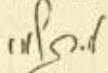
ח.י.ס.

עם סיום עריכת מצע הבחירות של המערך הנני מביא בזאת לחשומת לבכם את הסתייגויותינו ואת הערותינו, שסוכמו על דעת מרכז מפלגתנו:

1. לגבי סעיף ההתנחלות - הוסכם בועז המצע המשותפת, כי למפ"ס תהיה שמורה זכות הסתייגות על פי הכללים שנקבעו בכנסת השביעית.
2. בפרק "הדת והמדינה" - בסעיף ד' הצענו, כי יהיה כתוב: "המערך יפעל בדרך חקיקה לפתרון בעיות בתחום המעמד האישי" (1) על פי נוסח ההצעה המוגשת). לאחר שהצעחנו לא נחקלה תבענו לעצמנו זכות הסתייגות פארלאמנטאריה בשאלות אלו. בבירור דברים עם ראש הממשלה הודענו, כי אנו מוכנים לקבל על עצמנו סייג הקובע, כי לא נהיה חופשיים בהצבעותינו בשאלות הנ"ל, ככל שהדבר יסכן את קיומה של הקואליציה. אולם עמדנו על זכותנו להצביע לפי מצפוננו בכל מקרה החורג מתחומו של סייג זה.
3. בעניין הפלשתינאים נדחו כמה מהצעותינו ולא ניהן היה להגיע לכלל דעה משותפת:
 - א) אין בינינו חילוקי דעות לגבי הנאמר במצע כי: "הסכם השלום עם ירדן יושחת על קיום שתי מדינות עצמאיות - ישראל ובירחה ירושלים המאוחדת ומדינה ערבית ממזרח ישראל". הצענו להוסיף על כך: "עם זאת חכבד ישראל את המדינותיהם של הפלשתינאים והירדנים בכל הנוגע להגדרה העצמית, לריבונות ועצמאות של אלה ושל אלה מעבר לגבולותיה של ישראל ובלבד שהיחסים עם ישראל יהבססו על הסכמי שלום ושכנות טובה". החוספת לא נחקלה.
 - ב) נדחה הצעתנו האומרת "במו"מ על שלום עם ירדן תעודד ישראל שיחופם של נציגים שוחרי שלום של החושבים הפלשתינאים בשטחים המוחזקים" (היינו מוכנים לקבל נוסח שיחזיל במילים: "ישראל תראה בעין יפה שיחופם וכו').
 - ג) לעומת הצעתנו בדבר "זכות ההתארגנות הפוליטית של חושבי הגדה ובלבד שלא תעמוד בסחירה לבטחונה של מדינת ישראל" נחקבל נוסח המדבר על זכות ההתארגנות חברתית - ציבורית.

מחובתי להעיר: ההצעות שהגשנו בשאלות הפלשתינאים מעוגנות בהחלטותיה של ועידת מפלגתנו וברור כי בהודעותיהם יהיו חברינו קשורים להחלטות האלה.

בברכת חברים,

מ. הלמ

מפלגת העבודה הישראלית

המרכז

לשכת המזכיר הכללי

תל-אביב, כ"ה בכסלו תשל"ג

ח. ד. 36, סל 241351

1.12.72

צוהר
אלדד

לכבוד

ראש הממשלה

הח' גולדה מאיר

משרד ראש הממשלה

ירושלים

לגולדה שלום וברכות,

נחבקטנו ע"י הח' ירוחם משל להעביר אליך הנוסח

השלם והמתוקן של דבריו בישיבת מזכירות המפלגה

שהחקימה ב-9.11.72. וזאת, בשל שיבושים שהיו בהדפסה

הראשונה של הדברים.

ב ב ר כ ה ,

צוהר

עודד בצר

עוזר מנהל לשכת המזכיר הכללי

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000
100-100000-100000
100-100000-100000
100-100000-100000
100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

י. משל:

חברים, כאשר הוצג הנושא - המדיניות בשטחים, חשבתי לעצמי שהמפלגה רוצה לקיים בירור ולנתח את המצב בשטחים לאחר 5 שנים ולהגיע למסקנות. אולם אין ספק, אחרי שמענו את הרצאתו המעניינת של השר ספיר, והרצאתו הפרוגרמטית של השר אלון, שהויכוח סטה מהבעיות הקונקרטיות, וגלס לויכוח על המסא ומתן לשלום. לו היה יושב פה אחד האנשים באולם, שלא מעורה בדיון, היה חושב שהנה אנחנו יושבים באולם הישיבות על מו"מ על שלום. יש הצעות כאלה והצעות אחרות, והנה המזכירות צריכה להחליט מה דעתה על השלום.

הח' ספיר אמר, שהוא לא בין אלה שנוטלים את דעות הדיבור לעתים קרובות. אני - לעתים עוד יותר רחוקות. הויכוח איננו כעת שיש הצעות לשלום ומזכירות המפלגה התכנסה לקבוע עמדה בחאלה זו או אחרת.

אני חושב כי גרמנו כוול לעצמנו - בכמה נקודות - בנושא השטחים, התנהגות מדינת ישראל עם תושבי השטחים, וההתייחסות של תושבי השטחים לישראל במשך תקופה של חמש וחצי שנים אחרי מלחמת ששת הימים, היא נקודת אור שאסור להתעלם ממנה.

זו עובדה היסטורית שאין דוגמתה בכל העולם, של מיפגש בין יהודים וערבים או שתי מדינות, אשר אחרי קרב קשה לא הגיעו לידי שלום, העובדה הזאת שלאחר חמש וחצי שנים מאז מלחמת ששת הימים אנחנו עדיין למצב שיש בארץ ביקורים מעיראק, כווית, מצרים וטוריה לישראל. אין לזלזל בתופעה זו, התופעה שמאה וחמישים אלף ערבים מהארצות הסכנות ביקרו במדינת ישראל. זה גדל מ-18 אלף ל-150 אלף. זוהי תעודת כבוד למדינת ישראל ויש לתופעה זו השלכות רבות על היחסים בינינו לבין שכנינו.

כאשר בקרתי בארצות אסיה דובר שם הרבה בענייני ישראל. בארצות אלו נתן פרסום רב להתקפות שלנו בלבנון ובטוריה, לבעור קני המרצחים. אבל אף אחד לא ידע על התופעה המרנינה, על אופי החיים, על אופי המיפגש בין יהודים וערבים לאחר מלחמת ששת הימים. יתכן שזה מחדל שלנו, אבל גם בישראל ובמפלגתנו אין התייחסות מספקת לתופעה זו. גם אנו בישיבת מזכירות המפלגה לא מקדישים חשומת לב ראוייה להיטג הבלתי רגיל של יחסינו עם הערבים בשטחים ויחס הערבים מהשטחים אלינו. זאת היא תופעה בלתי רגילה, אנחנו חייבים להתייחס אליה, לתת לה כל המשקל הראוי, זה היטג גדול למדינת ישראל ולממשלת ישראל. וזה בזמן, כי עדיין אין מתי יבוא השלום.

אין ספק שצדק החבר ספיר באמרו, כי בדרכנו לשלום אסור לנו לסגור את האופציות לשלום. אבל זה לא מספיק לדבר שלא צריך לסגור אופציות לשלום, אם לא נסיק מסקנות משתי עובדות: מהעובדה של פועלים ערבים מהשטחים העובדים בישראל, ומהעובדה של הערבים בשטחים. אלה שני נושאים לא זהים ולא דומים.

1880

הנקודה הפוליטית שעומדת בפנינו - ואינני רוצה להרבות במספרים, אמר, העובדה היא, שהיהודים בקו הירוק מהווים 85% מכלל האוכלוסייה, לאחר הכללת כל תושבי השטחים המוחזקים - יורד אחוז היהודים, והאחוז של המיעוטים יעלה מ-15% ל-36%. זאת עובדה ממשיכה צריך לתת דעתנו עליה. אם נכלול רק את עזה וצפון סיני, לא את יהודה ושומרון, יהיה אחוז היהודים 76% ואחוז המיעוטים יעלה ל-24%. ואז העליה באחוזים באוכלוסייה הלא-יהודית תתבטא ב-9%. זאת היא עובדה צריך לקחת בחשבון לטווח ארוך, בשעת עשיית השלום. אין להתעלם מנתונים אלה הקובעים את אופייה של מדינת ישראל. אולם נקודות אלו לא מן ההכרח שיפריעו לנו בקביעת ההתייחסות של המפלגה לבעיית השטחים ולבעיית ערביי השטחים בישראל - ושאלת הערבים בשטחים.

אני מדבר על הערבים מהשטחים שעובדים בישראל. אמנם הם מהווים כעת 4.3% מכלל כוח העבודה בישראל. באופן כללי זה לא דבר מדאיג. אבל אם מנתחים באיזה ענפים מתרכזים ערביי השטחים, היכן הם עובדים - 21.9% בחקלאות ו-19.5% בבניה ההתייחסות של הערבים מהשטחים בישראל היא בשני ענפים אלה.

אם ברצוננו להקטין את מספר הערבים מהשטחים שעובדים בישראל - הכרחי להסיק מסקנות, איך להזיג בשבילם מקורות עבודה בשטחים. מבלי להסיק מסקנות אלה - זה דיבור שאין בו ממשות.

כמה דוגמאות: הערבים מהשטחים שעובדים בישראל, שמהווים למעלה מ-50 אלף איש, לא מספיק להגיד שמצבם לא טוב, כי זו אמירה מופשטת, ואמר כאן מיטהו - הם עבדים לאדונים, לאחר חמש וחצי שנים חייבת מזכירות המפלגה להסיק מסקנות לגבי אופן הטיפול בהם.

העובדה, שבמקום עבודה אחד ישנם יהודים וערבים, יהודים וערבים מישראל וערבים מהשטחים, ואין טיפול אחיד בענייניהם - יש לזאת מסקנות חברתיות חמורות ביותר. וכל דיבור שתופעה זו היא לא טובה, הוא לא מטמעותי, אם לא מסיקים מסקנות מה צריך לעשות לשינוי המצב בקשר ל-50 אלף הערבים שעובדים בישראל. מיליונים תורכים עובדים בגרמניה, מיליונים ספרדים עובדים בשווייץ, אין מקום אחד בעולם שיש בו שני סוגי טיפול באותו מקום עבודה, בין אזרחים מארצות שונות.

ומשום כך אני מביא למפלגה הצעה, שנפסיק את אופן הטיפול הספורדי בערביי השטחים שעובדים בישראל. במקום עבודה אחד - צריך להיות טיפול אחד. ועל הממשלה להפסיק להיות גורם מספל בכל עניני השכר והתנאים הסוציאליים של הפועלים הערבים מהשטחים העובדים בישראל.

העובדה שאלמוגי טיפר שגובים במשך שנה 250 מיליון לירות, כל חודש 20 מיליון לירות, והכסף משתלם על ידי הממשלה לאותם הערבים - יש בזה משום עיוות, עיוות דמות ישראל בעיני הערבים ובעיני העולם.

משום כך אני מביא הצעה למזכירות המפלגה, שיש בה משום הסקת מסקנות. קל יותר לדבר דברים כלליים, אבל קשה יותר להגיע למסקנות. עובדים 50 אלף ערבים מהשטחים בישראל. זו לא תופעה חולפת. יכול להיות שיהיו 40 אלף או יהיו 30 אלף, אבל אין ספק שזו לא תופעה חולפת. הם לא באו למדינת ישראל רק מרצונם החופשי. וגם פה יש נקודה מעניינת, הם באו לעבוד בישראל על אף התעמולה העויינת של הפתח ומתוך סכנת נפשות. ואין ספק שזו תופעה חשובה ומעודדת. (משה ברעם: אין להם ברירה) לאין ברירה יש מסמעות רבות. אצלנו ה"אין ברירה" מביא לכוח עמידתנו. עובדה שיש 50 אלף ערבים, לא יהיו פחות מ-40 אלף, זו טעות לחשוב שאפשר לסגור הרמטית את הגבולות. והמסקנה מכך היא שצריך לתת לאיגודים המקצועיים לספל באופן שווה בעובדים מהשטחים כשם שנעשה הספול בעובדים אחרים. וסניפי קרן ביטוח לעובדי בנין וקרנות אחרות לפתחו את הטרות שלהם לערבים, כדי ליצור מפגש פוזיטיבי בין יהודים וערבים. אחרת תהיינה לזאת השפעות חמורות. אנחנו נוהגים כשם עם הערבים מהשטחים העובדים בישראל, אחרת מהנוהלים המקובלים בכל מקום אחר בעולם בעובדים משני עמים, שעובדים יחד. ועובדה היא שאנחנו לא יכולים להסביר את המצב הקיים בצורה נאותה לידידים ולמתנגדים כאחד מצביע שהכרחי שנוי בסדרים הקיימים.

היה לנו ויכוח עם חברינו בוועדה המרכזת, היו חברים אשר אמרו שצריך להקנות לערביי השטחים העובדים בישראל את זכות החברות בהסתדרות. אני חושב שהקניית זכות חברות בהסתדרות זה אקט פוליטי-מדיני, עצם העובדה של הקניית זכויות בהסתדרות יעורר את הויכוח של סיפוח או לא סיפוח. משום כך אני לא מקבל את ההצעה הזאת. אבל אני מביא את ההצעה לטיפול הוגן, ציבורי וחברתי, בערבים מהשטחים אשר עובדים בישראל, בתחום האיגוד המקצועי - שנוי זה מחייב החלטות מוסמכות במישור המפלגתי וההסתדרותי.

לנושא השני - של ערבים בשטחים. אני לא נכנס לויכוח שהיה בין ספיר לדיין בדבר סעור ההשקעות. בודאי יש כספים רבים אשר הושקעו בשטחים, ואני מזכיר עובדה שלאחרונה נודע לי עליה. בקשר לחינוך. הערבים בירדן מקבלים חינוך חינם גם בבית ספר תיכון וגם בבתי ספר למורים, דבר שבמדינת ישראל לא מקבלים. אבל הויכוח שהיה בינינו על הסכומים לא נוגע לנקודה המרכזית שהועלתה בצבור בצורה הנכונה, שאיננה סותרת את הגישה של ספיר לא לסגור אופציות פוליטיות בקשר להסדר של שלום אין ספק שהקשיים המרכזיים לשלום היא לא במצרים, לדעתי, הבעיה המרכזית זו ירדן, לרגל האוכלוסייה הגדולה הקיימת בגדה. אולם כשם שאני מקבל את דעתו של ספיר בדבר הצורך להזהר מליצור עובדות היכולות לסגור או לסתום אופציות לשלום - אני לא מקבל את הדעה שהושמעה בקשר לפתוח כלכלי. גם לאחר שיושג השלום אין ספק שיווצרו חיי כלכליים יותר קרובים בין יהודים וערבים בשומרון. אני לא חושב שפיתוח כלכלי, יחסי גומלין, שילוב והשתלבות, אלה הם דברים שונים. זוהי סימנטיקה לאותו דבר.

The first of these is the fact that the
the second is the fact that the
the third is the fact that the
the fourth is the fact that the
the fifth is the fact that the
the sixth is the fact that the
the seventh is the fact that the
the eighth is the fact that the
the ninth is the fact that the
the tenth is the fact that the
the eleventh is the fact that the
the twelfth is the fact that the
the thirteenth is the fact that the
the fourteenth is the fact that the
the fifteenth is the fact that the
the sixteenth is the fact that the
the seventeenth is the fact that the
the eighteenth is the fact that the
the nineteenth is the fact that the
the twentieth is the fact that the
the twenty-first is the fact that the
the twenty-second is the fact that the
the twenty-third is the fact that the
the twenty-fourth is the fact that the
the twenty-fifth is the fact that the
the twenty-sixth is the fact that the
the twenty-seventh is the fact that the
the twenty-eighth is the fact that the
the twenty-ninth is the fact that the
the thirtieth is the fact that the
the thirty-first is the fact that the
the thirty-second is the fact that the
the thirty-third is the fact that the
the thirty-fourth is the fact that the
the thirty-fifth is the fact that the
the thirty-sixth is the fact that the
the thirty-seventh is the fact that the
the thirty-eighth is the fact that the
the thirty-ninth is the fact that the
the fortieth is the fact that the
the forty-first is the fact that the
the forty-second is the fact that the
the forty-third is the fact that the
the forty-fourth is the fact that the
the forty-fifth is the fact that the
the forty-sixth is the fact that the
the forty-seventh is the fact that the
the forty-eighth is the fact that the
the forty-ninth is the fact that the
the fiftieth is the fact that the
the fifty-first is the fact that the
the fifty-second is the fact that the
the fifty-third is the fact that the
the fifty-fourth is the fact that the
the fifty-fifth is the fact that the
the fifty-sixth is the fact that the
the fifty-seventh is the fact that the
the fifty-eighth is the fact that the
the fifty-ninth is the fact that the
the sixtieth is the fact that the
the sixty-first is the fact that the
the sixty-second is the fact that the
the sixty-third is the fact that the
the sixty-fourth is the fact that the
the sixty-fifth is the fact that the
the sixty-sixth is the fact that the
the sixty-seventh is the fact that the
the sixty-eighth is the fact that the
the sixty-ninth is the fact that the
the seventieth is the fact that the
the seventy-first is the fact that the
the seventy-second is the fact that the
the seventy-third is the fact that the
the seventy-fourth is the fact that the
the seventy-fifth is the fact that the
the seventy-sixth is the fact that the
the seventy-seventh is the fact that the
the seventy-eighth is the fact that the
the seventy-ninth is the fact that the
the eightieth is the fact that the
the eighty-first is the fact that the
the eighty-second is the fact that the
the eighty-third is the fact that the
the eighty-fourth is the fact that the
the eighty-fifth is the fact that the
the eighty-sixth is the fact that the
the eighty-seventh is the fact that the
the eighty-eighth is the fact that the
the eighty-ninth is the fact that the
the ninetieth is the fact that the
the ninety-first is the fact that the
the ninety-second is the fact that the
the ninety-third is the fact that the
the ninety-fourth is the fact that the
the ninety-fifth is the fact that the
the ninety-sixth is the fact that the
the ninety-seventh is the fact that the
the ninety-eighth is the fact that the
the ninety-ninth is the fact that the
the hundredth is the fact that the

אינני מאמין שאפשר לפתח מגמות כלכליות בעזה למשל, ליצור סם מקומות עבודה, בלי תכנון כלכלי. אינני מאמין שאפשר לדלל את התושבים בעזה. דילול תושבים זה גם אקט פוליטי וגם כלכלי, בלי לעשות תכנון כלכלי. אי אפשר ליצור מקורות העסקה בשומרון וגם בעזה, בלי שיהיה תכנון כלכלי כולל, המושתת גם על קשר עם מדינת ישראל, כל עוד שאין שם מדינה עצמאית, שיחסייה עם ישראל יהיו מושתתים על יחסי גומלין בין שתי מדינות עצמאיות וסוברניות.

שמעתי מהחבר יגאל אלון, שהוא מתנגד לקונצפציות

הפוליטיות של דיון, אם דיון חושב, אם הבינותי את כל אלה שדיברו פה וביטאו מה שדיון חושב - עלסיפוח, או סיפוח זוחל של יהודה ושומרון, אם זאת היא דעתו של דיון אני מתנגד לה.

אין ספק ששילוב כלכלי לא סוגר אופציות פוליטיות

אלא עוזר ומסייע לאופציות פוליטיות. העולם הוא קטן מאד. יגאל אלון אומר שיש צורך לחפש דרך למו"מ עם עוד סד הנהגה או עם פלסטינאים נוחים. לא ראיתי ולא פגשתי פלסטינאים נוחים. וכאן אני נזכר בעובדה שקראתי כעת בעתון, שאלוף אברהם יפה נפגש בכנס בין לאומי עם בטה של אינדירה גאנדי, והיא הסכימה שאין למסור אף טעל אדמה. המעניין הוא שכל אחד פוגש תמיד את האיש הרצוי לו. אני הייתי עכשיו בהודו ולא הצלחתי לשכנע את הגורמים הממשלתיים שיש צורך במשא ומתן ישיר. בשהותי בהודו נודע לי גם שלאינדירה גאנדי אין בת, יש לה רק שני בנים. לצורך מציאת עידוד לקונצפציה הפוליטית של אברהם יפה, הומצאה ואומצה לאינדירה גאנדי - ראש ממשלת הודו גם בת. רחוקה הדרך להשיג פתרון בעזרתה והסכמתה של אינדירה גאנדי. אני הצגתי בפניהם את השאלה: למה דוקא להודו מותר לחדוש שהאו"ם לא יתערב במשא ומתן בין הודים ופקיסטנים? למה זה טוב לאינדונזיה ולאוסטרליה ולא לישראל? כל אחד מחפש לו את האיש שיסייע לו בקונצפציות הפוליטיות שהוא מאמין בהן.

אני לא מצאתי ערבים פלסטינאים אשר מבחינה פוליטית

יהיו יותר נוחים במשא ומתן מאשר המלך הירדני. אחת מהטעויות הפוליטיות, לדעתי, היא לחשוב שהמשא ומתן שלנו לשלום איננו עם מדינה או מדינות שעמהם נלחמנו במלחמת ששת הימים.

ירדן או ישות פלסטינאית אשר תיווצר תהיה מדינת

חסות במדינת ישראל. יהיו לה כל החטרונות שיש למדינה לא עצמאית עם כל החטרונות של מדינת חסות. אין ספק שיצירת עובדות כלכליות של שותפות כלכלית בינינו ובין הערבים בירדן ובעזה - יש לכך ערך פוליטי וערך כלכלי. בלי יצירת מקומות עבודה ממשיים בעזה, ביהודה ובשומרון - הרי הדבור שלנו על הקטנת מספר הערבים מהסכחים העובדים בישראל הוא דבור לא מבוסס.

לסכום בשתי השאלות האלה: כלפי הערבים מהשטחים העובדים בישראל אני מציע לבטל את סדר הטפול הממשלתי. אחרי חמש וחצי שנים הייבת מדינת ישראל ליצור עובדה של מקום עבודה אחד, עם סוג אחד של עובדים. ללא הדבר הזה, בעוד שנתיים-שלוש תבוא אלינו ועדה של האגודים המקצועיים, לחקור אותנו ולהעמיד אותנו אל עמוד הקלון. בלי זה אין ערך לצבורנו על שיון בין עמים במדינתנו.

באשר לשטחים - הכרחי שמזכירות המפלגה על ידי ועדה מיוחדת תיצור פרוגרמה של יצירת עובדות כלכליות בשטחים אשר הן יתנו אפשרות של תעסוקה להמוני עובדים בשטחים. כאשר ראיתי את תקציב המדינה כלפי יהודה ושומרון - הרי זה תקציב מרשים מאד. אני בטוח שגם דיין יטכיס לכך. עובדה היא שעד היום לא נוצרו בעזה, ביהודה ובשומרון יחידות תעשיתיות. מקומות עבודה לא נוצרים מעצמם. מקומות עבודה ביהודה ובשומרון מוכרחים לקום מתוך תיאום משותף עם מדינת ישראל.

העולם הוא קטן מאוד, לפנינו עדויות בלתי רגילות. הנה סין עשתה כעת הסכם עם יפן, צפון קוריאה עם דרום קוריאה. העולם מתגבר על מכשולים בלתי רגילים. יש עולם של הידברות. בעולם של הידברות לא תישאר מדינת ישראל בודדה. אנחנו צופים תקופה של הידברות. בתקופה הזאת של הידברות אסור שיהיה וכוץ בינינו, במקום הוכוח עם הערבים. יש להזהר מכך שמזכירות המפלגה תגלוש לוכוח פנימי במקום וכוץ עם הערבים. ולהשאיר את הוכוח הפנימי - כשנוכל להביא להכרעה את דרכנו לשלום.

שמעתי את דברי החברה גולדה מאיר. היא פנתה מעל במת הכנסת אל הנשיא סאדאת, היא דיברה אל המלך חוסיין על משא ומתן, על פגישה בקהיר וכו'. לעת עתה לא נענתה הקריאה הזאת. מבחינה פוליטית אין צורך בהצעות פרציזיות על דרכי השלום לפני פגישה בין יהודים וערבים ולפני פתיחת המשא ומתן בין הצדדים באיזורנו.

היה וכוץ של 20 שנה בין אוסטרליה ואינדונזיה. הנה נגמר המשא ומתן הישיר בהסכם על גבולות. יש עובדות חותכות שהאו"ם עומד מהצד. יש עובדות חותכות של מיפגש פנים אל פנים, אני צופה לאפשרות כזאת - גם ביננו לבין הערבים.

במצע של הלייבור האוסטרלי (אשר אולי יעלה לשלטון בעוד כמה ימים) יש פיסקה לא חובה, האומרת שאזור המזרח התיכון מהווה את הסכנה לשלום בעולם ויש לקרוא את האו"ם להתערב בנושא הזה או לכפות על הצדדים שלום. כמובן שהתנגדנו לכך. אבל העולם מפגין הידברות. הסינים מדברים עם היפנים, היפנים מדברים עם הרוסים. בעולם של הידברות יש סכויים שגם נגיע לשולחן המשא ומתן עם הערבים.

The first of these is the fact that the
the second is the fact that the
the third is the fact that the

The fourth is the fact that the
the fifth is the fact that the
the sixth is the fact that the
the seventh is the fact that the
the eighth is the fact that the

The ninth is the fact that the
the tenth is the fact that the
the eleventh is the fact that the
the twelfth is the fact that the
the thirteenth is the fact that the

The fourteenth is the fact that the
the fifteenth is the fact that the
the sixteenth is the fact that the
the seventeenth is the fact that the
the eighteenth is the fact that the

The nineteenth is the fact that the
the twentieth is the fact that the
the twenty-first is the fact that the
the twenty-second is the fact that the
the twenty-third is the fact that the

The twenty-fourth is the fact that the
the twenty-fifth is the fact that the
the twenty-sixth is the fact that the
the twenty-seventh is the fact that the
the twenty-eighth is the fact that the

נוכח הסכוי הזה הכרחי לאפשר את המשא ומתן בינינו ובין הערבים, ולא בינינו לבין היהודים. לנוכח המצב הזה אסור לסתום אופציות פוליטיות. משום כך אני מתנגד להקנות חברות בהסתדרות לערבים מהשטחים. יש לקיים מגע והדרכה של ההסתדרות בשטחים, ליצור מגע כלכלי עמוק יותר בין יהודים וערבים. קשרים כלכליים אלה טובים הם בטרם שלום - בדרך לשלום ולאחר השלום.

משה דיין:

לדברים שנשמעו כאן יש משמעות ומשקל. אני רוצה להבהיר מספר אחד שאמר אותו שר האוצר. אני רוצה להבהיר את הרכבו של המספר. הוא אמר שכ-300 אלף ערבים עזבו לאחר מלחמת ששת הימים. מבלי להיכנס למספר היה עצמו, אני רוצה לומר שלאחר מלחמת ששת הימים הרשינו לחלק מהערבים לחזור וחזר מספר לא מבוטל של עשרות אלפים. המספר האחרון הוא: הערבים שאינם פליטים של 1948 ואשר עזבו בסביבות 130 אלף. מבין אלה שעזבו היו למעלה מ-100 אלף פליטים של 1948, הן מרצועת עזה והן ממחנה הפליטים של יריחו וממקומות שונים אחרים. מציגים את הדברים בצורה זו או אחרת ואנחנו צריכים לדעת את המציאות. זה איננו סותר את המספר הכולל שספיר ציין, גם איננו מאשר. המספר הבדוק של מספר הערבים שעזבו כתוצאה ממלחמת ששת הימים ושלא היו פליטים של 1948 - 130 אלף. לזה צריך להוסיף ערבים שעזבו וחזרו, ופליטים של 1948 שעזבו ונמצאים בצד השני במחיה פליטים.

[Faint handwritten notes or bleed-through from the reverse side of the page.]

קווי
מחיר

לאן מוליך : בואהרון

שיח חברים בהשתתפות חברי-כנסת
ומזכירי מועצות פועלים

בעיות ההסתדרות והתנועה

משתתפים חברי כנסת : מ. ברעם, ראש סיעת המערך בכנסת
ז. הרינג, בעבר חבר הוועדה המרכזת
י. קרגמן, יו"ר ועדת הכספים של הכנסת

מזכירי מועצות פועלים : ד. אילון — ירושלים
א. אלפרט — תל-אביב
א. אלקס — רמת-גן
מ. אריאב — נצרת-עילית
ח. ביילי — פתח-תקוה
א. מולק — חיפה

הוצאת חברים

תל-אביב 1972

ערך והינחה ז. יואלי

התקוות והאכזבה

שההסתדרות אמנם עוסקת בהם מאז ומתמיד, אך בפיגור לצורכי השעה. מבן־אהרון ציינו ליחזמות גדול לוח ומתן תנופה לענינים הפרובלמטיים והכבדים: הפרברים, מתן השכלה לפועלים, עיירות־פיתוח, קליטת עליה, הליכה לכפר, חיזוק הסתדרויות הנוער החלוציות, הידוק הקשר עם ההתישבות, שיתוף העובדים בניהול משק הפועלים, העלאת שכבה צעירה לפעילות בהסתדרות ובמקומות־עבודה. מי ירים את המשא הכבד הזה אם לא איש חזק שגדל בשורות הקיבוץ והעבודה? משום־כן גדולה האכזבה. אין שום אתגר גדול, אין שום תביעה גדולה מעצמנו, לא מהפועל ואף לא מהחוקים שבהסתדרות. בפרשת היחסים כלפי הממשלה מגלה מזכיר ההסתדרות סטיה חדה מהקו ההיסטורי של תנועת הפועלים, שהתבסס על תיאום בין הזרוע הממלכתי (בזמנו — הישובי) לבין הזרוע ההסתדרותי. בחוץ ואצלנו ראו בתיאום אחד מגורמי היסוד לקיום רציפות ממושכת של שלטון הפועלים, לאורך זמן שאין דוגמה לו בשום מדינה דמוקרטית אחרת בעולם.

פער רעיוני בסיסי

בזמן האחרון מתברר יותר ויותר הרקע למאבקו של מזכיר ההסתדרות נגד מדיניות הממשלה — פער רעיוני גדול בין תפישתו הקוראת לדחיקת הקץ של הגשמת הסוציאליזם וביעור הרכושנות לבין דרכה של מפלגתנו שהיא בעד עידוד למשק פועלים וציבורי, אך עם זאת — דריקים עם ההון הפרטי. אין זה ויכוח על פרט בפרוגרמה, אלא נקודת־מוצא לרוב בעיות־היסוד של המדינה. זהו בעצם הויכוח בין הקומוניזם לבין התנועה הסוציאליסטית. אין זה מקרי אפוא שלרוב נהנה מזכיר ההסתדרות מיתר תמיכה מצד מפלגתנו מאשר ממפלגתו אשר שלחה אותו לתפקיד הנוכחי. אם בן־אהרון ינסה להחליף איש, בלתי־מתאים, יתייצבו כנגדו בכל הכוח, אולם כאשר מסר הצהרה, שפירושה כעין הזדהות עם הקומוניזם — אין כל תגובה. הרי העניינים הרעיוניים לא יפגעו בשום „איש משלנו“.

לי נראה שבכל זאת עשוי היה בן־אהרון להיות אחד המזכירים הגדולים אילו נתקל מלכתחילה בהתנגדות רעיונית. היו עומדים נגדו בעוז ובישור: אילו הרגיש שזוהי רק התנגדות אידיאלית, לא היה נוטש את תפקידו, אלא מתפטר ומושיך את ההסתדרות לתמורה ולפעילות רבת־תנופה. ברם מפלגת העבודה היא בימינו מפלגה אולטרא־פרגמטית ולכן לא היה מאבקו מבחינת מכה בפטיש על סדן.

בויכוח עם בן־אהרון מכבידה גם העובדה שהוא לרוב משלב בתשובותיו התקפות אישיות, ולכן שומר נפשו ירחק מפולמוס אתו. גם עליונותו האינטלקטואלית מרתיעה רבים מלהתייבב נגדו, וכך הוא הגיע למצב „המאוסר“ שמלבד הברור היסודי על משק מלחמתי כמעט שאין מתוכחים אתו, ורק גומלים לו בכך שלא עוזרים לו.

קבוצת המשתתפים בשיחות המתפרסמות בחוברת זו, הזדמנו לאכסניה לא רשמית כדי להביע את דעותיהם האישיות, מעין נסיון להניע את התנועה למחשבה וחשבון־נפש בשאלה: ההסתדרות — לאן?

ז. יואלי

האם נכשלה מפלגת העבודה בכך שהציבה בראש ההסתדרות את י. בן־אהרון? טעינו אותם החברים אשר פעלו בלהט למען בחירת בן־אהרון לתפקידו הנוכחי? אמרנו אז: אל תחמיץ מפלגת העבודה הזדמנות לבחור כמזכיר ההסתדרות בחבר מחוגן בכורשר מנהיגות, שא־רוח, רמה אינטלקטואלית וחלוץ כל ימיו.

במפלגה היתה אמנם התנגדות רצינית, היה מועמד חזק אחר, אך כידוע הכריעה דעתה של ראש הממשלה גולדה מאיר. פה ושם נשמעו אמנם אזהרות, אך גברה הכמיהה לאיש תמורה שיוליך את מעמד הפועלים לקראת העידן החדש של שנות ה־70, ובכלל — תוספת דם חדש לצמרת ע"י העלאת חבר שהיה זמן רב מדי מחוץ לסידור העבודה. טעינו אולי, חשבנו שבן־אהרון הוא לא רק איש הרעיון והחזון, ומוכיח בשער, כי בכך בלבד הרי אי־אפשר לשאת בתפקיד זה, כשם שלא היו בוחרים בשעתם בענק־רוח כב. כצנלסון או י. טבנקין למזכיר ההסתדרות. זהו תיק שאין להחזיק בו בלי להיות גם איש המעשה והביצוע.

פופולארי

מעמדו האישי של בן־אהרון אמנם חזק בין פועלי השורה, במיוחד בין עובדי הייצור; הוא בכלל פופולארי בין אנשי השכבות החלשות. זה עשרות שנים שלא היה מזכיר ההסתדרות כה ידוע בשורותיהן כפי שזכה לכך המזכיר הנוכחי, אך כידוע אין פופולאריות בלבד מעידה על הצלחה אמיתית במילוי התפקיד. ואמנם עצוב המאזן, ומטעם פשוט. בן־אהרון לא חיזק כלל את ההסתדרות. הוא לא הגיע לענינים הגדולים שהבטיח להזניח, ואשר העריכו כי הוא האיש שיעשה את המלאכה.

בן־אהרון מיקד את ההסתדרות כמעט רק בבעיה אחת — מאבק על שכר העבודה, אך הרי לא זאת היתה „הנעל הלוהצת“. המאבק המקצועי בימי קודמו לא היה פחות טוב מאשר בתקופתו. חוץ מימי המיתון היו בעשור האחרון שנה שנה, הישגים ריאליים במאבק המקצועי, ואשר למאבק המתנהל שלא על דעת ההסתדרות, הרי לא חל בו שום שיפור. הפופולאריות של ההסתדרות לא חיזקה כלל וכלל את המשמעת ההסתדרותית. התוצאה היא שההסתדרות נראית עכשיו כאילו היתה פדרציה של טרייד־יוניונים העוסקת רק במאבק על שכר, ואת הדגל הזה מחזיקים בחוזקה וברמה, החזקים שבמחנה הפועלים.

לשם מה נלקח בן־אהרון

ההישג היחידי, שזכו בו פועלי הייצור בתקופת בן־אהרון והחשוב גם לטווח־ארוך, — הוא המפנה הגדול בזכויות הסוציאליות שהוענקו השנה לעובדי התעשייה. אולם הרי לא לשם כך נלקח בן־אהרון „מאחורי הצאן“. מלאכה זו היו עושים ודאי גם בלעדיו. אבל היכן כוחו של מזכיר ההסתדרות בפעילות מעבר לתחום של מאבק מקצועי?

בנוגע לשכבות הסוציאליות החלשות, קל להראות על פעולות חשובות שנעשו לטובתן על ידי הממשלה בשנים האחרונות, אבל לא כן בנוגע להסתדרות שהמשיכה בשיגרה של שנים קודמות. לא עשתה שום דבר חדש, ולא גילתה שום תנופה נוספת. השטחים שציפו למזכיר גדול הם העניינים הכבדים

האם יש כיום תנועת י ופרלמנטרי למדיניות הכלכלית?

מלבד המראיין השתתפו ח"כ מ. ברעם ראש סיעת המערך בכנסת, ח"כ י. קרגמן וח"כ ז. הרינג

החלטות ההסתדרות חייבו אותנו

בזה לא אמרתי שבכל דבר יש הסכמה מוחלטת. יש חילוקי דעות בכמה דברים ואני חושב ששר האוצר מטה אוון ומקבל הערות. לאחר שסוכם מתייצבים אנו לימינו. זהו הערך התנועתי החברי. אנו כחברי ועדת הכספים יכולים לשנות, אבל לאחר שנופלת החלטה, אנו פועלים יחד. אותו הדבר לגבי ההסתדרות. לאחר שנתקבלו החלטות במשותף חייבו

ז. יואלי: שלושתכם חברים בולטים בסיעתנו בכנסת, אתם גם חברי ועדת הכספים של הכנסת, הנכם מוסמכים אפוא להשיב: האם יש כיום תנועת י ופרלמנטרי למדיניות הכלכלית של הממשלה כפי שהיא מבוצעת ע"י שרי האוצר פ. ספיר ואחרים.

יהיה ברור

מ. ברעם: אני מחייב ביקורת בתנועה. זה דבר בריא ואם למזכ"ל של ההסתדרות יש נקודות מחלוקת על דרכה הכלכלית ור"ה חברתית של הממשלה הוא זכאי להשמיע את דעותיו. מה שנוגע לשאלה הקונקרטית, אין לי כל ספק שלמדיניות הכלכלית של הממשלה, של שר האוצר, ניתן אישורה של התנועה. התקציב אושר לאחר בירור בסיר עתנו, במערך, ובכנסת. אם בן-אהרון, המזכ"ל של ההסתדרות, מערער על המדיניות הכל

בצורה שהם נשמעים, יש בהם לפעמים מעין צרימה ואולי גם נכנסים לכלל קיטרוג. אבל אינני מדבר על הצד הריטורי של העניין. אני חושב שדבריו של בן-אהרון אינם תואמים את הקו של הפעילות הכלכלית ואולי גם החברתית הנקוטה עלידי סיעתנו בכנסת.

שיתוף שהציל את הפועל והמדינה

י. קרגמן: השאלה היא לא דפרטמנטלית אלא מהותית-תנועתית. במשך כל שנות קיומה של תנועת העבודה, ב-25 שנות המדינה, היו מזכירי ההסתדרות שונים, אולם המטבע שיצקנו בתנועה היא של פעולה בכלים שלובים. חברינו בהנהגת ההסתדרות, הסוכנות, הממ"ד שלה, המפלגה — "חברינו" קבעו תמיד ב"משותף את דרכי התנועה על כל שלוחותיה אין מדיניות פרטית של שר האוצר. הוא מביא את קווי היסוד של המדיניות האקטואלית בפני עשרה, ואולי יותר, פורומים. בבירורים הללו חלו גם שינויים. אם יש לבן-אהרון הסתייגות, הוא צריך היה שם לומר את דברו. לא שמעתי ממנו השנות בדיון בועדות. אבל לא רק זה, אם הוא נוקט דרך של אי-שיתוף, אז לאן נגיע? מה הציל את ציבור הפועלים ואת המדינה? ודאי לא הליכתם בדרכים שונות, אלא פעולת חברינו בממשלה ובהסתדרות במסלול משותף. אם נלך לפי התפיסה של בן-אהרון, נגיע בסופו של דבר לכך שהפועל ייפגע.

אותנו. למשל, אני, וכן ברעם ואולי גם הרינג, מתנגדים לקו הסובסידיות. אמרנו "סובסידיות לא לכולם". אבל מכיוון שסוכם מה שסוכם בהסתדרות, קיבלנו מרות. אף-על-פי שרוב מוחלט תומך בעמדתנו.

ז. יואלי: אתם למעשה השלוחה הפרלמנטרית של המפלגה בענייני משק וכלכלה. שאלתי היא: האם אתם מתייצבים לצד הממשלה מתוך לויאליות תנועתית או משום שאתם שלמים עם הדרך?

פ. ושמ. ז. יואלי: אתה בטוח שהאינטרסים ה"בלעדיים" של הפועל אינם נפגעים מהתיאום המלא שאתה רוצה שיהיה בין הממשלה ו"ההסתדרות?"

י. קרגמן: אני חושב שהדרך שבה הולכת הממשלה בתחום המדיניות הכלכלית ושר ה"אוצר בעזרת הכוחות הפרלמנטריים מבצע אותה, היא הדרך שהובילה אותנו למעמדנו הבטחוני ולרווחה על כל הליקויים שיש

כלית, חושב אני שהוא טועה. ואף על פי שאני תומך במדיניות הממשלה תובע אני שייערך בירור במוסדות המפלגה, ועד כמה שידוע לי, יש סיכוי לכך. ז. יואלי: האם אתה חושב שדברי מזכיר ההסתדרות הם בגדר מסגרת של ביקורת?

צרימה ואולי קטרוג

מ. ברעם: אם אני אומר שאני מחייב את מדיניות שר האוצר והממשלה, פירושן של דברי שאני מסתייג מנצורת הביקורת ו"תוכנה. אני רואה את עצמי כאחד החברים במוסדות העליונים של המפלגה. הדברים,

כאשר ממשלת ישראל פעלה בלי ספיר

מ. ברעם: אין ספק שהביקורת (לעתים גם הבלתי צודקת) של מזכיר ההסתדרות כלפי ספיר השפיעה. ראינו תקופה קצרה כאשר ממשלת ישראל פעלה בלי ספיר. איש אינו יכול לבוא ולהגיד שבתקופה ההיא היו ה' מדינה והמשק מאושרים. ודאי, פופולארי יותר הוא שר שנותן שירותים ולא דורש מסים. איש לא יכפור בכך שכתוצאה של מדיניות ספיר ושל הממשלה כולה ישנה האפשרות לספק שירותים. אני חושב שמי שמכיר את כוחו של ספיר הן בגיוס משאבים והן ב' חלוקתם, יודע שיש לו חלק מכריע בעובדה שאנו מחזיקים מעמד בתקציב כל כך גדול בבטחון, בהוצאות עליה, חינוך, שירותים סר, ציאלים ומקיימים תעסוקה מלאה, שהוא ה' דבר החשוב ביותר לציבור הפועלים בארץ. לפי מיטב הכרתי, ספיר הוא אחד השרים בממשלה שזוכה ביחס של אמון ודרך־ארץ בכנסת. בועדות השונות, בסיעה, בהנהלת הסיעה ובהנהלת הקואליציה.

על הביקורת של מזכיר ההסתדרות

ואשר לביקורת שהוא משמיע, אני חר' שבבניסוחה בפי בן־אהרון היא מעמידה ללא ספק את שר־האוצר באור לא נכון, ואפילו באור שלילי ונגד זה אני מתקומם. כשהיה בירור לגופם של הענינים אני ללא כל ספק אתייצב לימין שר־האוצר. אין פירושו של דבר שאני חייב להודות עם כל מה שספיר אומר ועושה. אבל אם אסכם לעצמי את מדיניותו ואת אישיותו של שר־האוצר, אני חושב שהביקורת שמשמיע לי עתים קרובות מזכ"ל ההסתדרות אינה מוצדקת ואיננה תואמת לא את הצרכים של מדינת ישראל ולא את הצרכים של ציבור הפועלים.

האסכולה נפסלה גם ע"י מפ"ם

י. קרגמן: השאלה לא רק בהתבטאויות, אלא מאין זה נובע. האסכולה של בן־אהרון נפסלה לדעתי גם על ידי מפ"ם. גם אם הם אינם אומרים זאת בפומבי, בשים לב ל' עובדה כי 70% של ציבור הפועלים עובדים במשק ציבורי והממשלה היא ממשלת פו' עלים. הרי למושג של מלחמת מעמדות יש משמעות אחרת. אם היו מגשימים את עמדת מזכיר ההסתדרות בענין משק מלחמה, היה זה מביא לידי אסון גדול: הפסקת צמיחה כלכלית למעשה.

ז. יואלי: שמענו כאן משני חברים שהם מזדהים עם ביצוע המדיניות הכלכלית, האם זה מקיף את כל חברי המערך בועדת ה' כספים, או שיש הסתייגות מצד חברי מפ"ם וחברים אחרים?

נעשה עוול לשד האוצר

בשם ההסתדרות, או בשם עצמו

לפעמים מתקבל הרושם, ואולי אפילו יותר מרושם, שבהודעותיו של המזכ"ל יש יותר מאשר חילוקי־דעות בנוגע למדיניות הכלכלית, ויכוח וחילוקי־דעות, כבר אמר ברעם, הם דבר רגיל. אבל פה יש לא רק חילוקי־דעות אלא ערעור יסודי בנקודות בסיסיות של המשק. פעמים שאינני יודע אם בן־אהרון אומר זאת בשם ההסתדרות ומוסדותיה המוס' מכים, או שאומר חלק מדבריו בשם עצמו.

מ. ברעם: זאת צריכים לטעון חברינו בועדה המרכזת ולא אנחנו.

ז. הרינג: תמיד היה שיתוף פעולה, איגוד מקצועי שאיננו חותר לשיתוף, חוטא כלפי ציבור הפועלים שהוא מייצג.

בנוגע לוועדת הכספים ששאלה, לא הייתי אומר שאנו חלוקים עם מפ"ם בשאלות יסוד של המדיניות הכלכלית. לפעמים צפה שאלה.

ז. יואלי: האם אתם מקיימים ישיבות של סיעת המערך בועדת הכספים?

מ. ברעם: כן.

ז. יואלי: כמה התייעצויות של חברינו בועדת הכספים, התקיימו השנה.

מ. ברעם: היו בערך 12 התייעצויות.

מ. ברעם: יש לציין לשבחם של חברי מפ"ם בועדת הכספים, שלא שמענו מהם ערעור לאחר שמתקבלת החלטה.

ז. יואלי: האם זו רק לויאליות להחלטות? האם בדיונים הפנימיים מציעים חברי מפ"ם בועדת הכספים מדיניות כלכלית אחרת?

מ. ברעם: לא שמעתי מהם הגנה על הקו שמטיף בן־אהרון. לא שמעתי ביקורת מצד חבר מפ"ם בועדת הכספים, לא בסיעה ולא בהנהלת הסיעה.

ז. הרינג: יש עמדות מוצהרות של מפ"ם שהיא נותנת להם ביטוי בהסתדרות. היות וועדת כספים דנה באספקטים מוחשיים ב' מסגרת המדיניות השוטפת וביצועה, הרי חילוקי־דעות בינינו ובין מפ"ם בועדת הכס' פים, מצטמצמים למספר בעיות.

י. קרגמן: אם אני אקבל תוספת שכר של 30%-40% ותוספת לא תהיה מלווה בשמירה על הערך הריאלי — אין לה ערך. רק בשותפות בין הממשלה וההסתדרות אפשר לשמור על הערך הריאלי של הכסף.

ז. הרינג: בהופעותיו של מזכ"ל ההס'

תדרות נגד המדיניות הכלכלית הוא מזהה את ספיר אישית עם מדיניות זו, וספיר נעשה מרכז להתקפות. אני חושב שבענין זה נעשה עוול לשר־האוצר, שהרי הכול יודעים, לרבות מזכ"ל ההסתדרות, שספיר אינו אלא מבצע את המדיניות של הממשלה והמפלגה. אינני אומר שבן־אהרון מתכוון לזה, אבל למעשה שר האוצר הוא הנתקף וזה עוול די רציני.

באופן טבעי יש צורך בתיאום בין מדיניות

ממשלה וכל תנועה מקצועית. באנגליה יש תיאום בין תנועה מקצועית ובין ממשלה שמרנית, כשמפלגת הלייבור לא בשלטון.

ז. יואלי: אני חושב שאנגליה איננה הדוגמה הטובה. ממשלת הלייבור היתה מאושרת אילו זכתה בשעתה לתיאום כפי שקיים אצלנו.

ז. הרינג: תיאום בין ממשלה ותנועה מקצועית בכל הארצות ובייחוד בישראל מת' חייב מאופיו והיקפו של השכר בהכנסה הלאומית. אם שכירים הם 80% מהמפרנסים והשכר יש לו חלק מכריע בהכנסה הלאומית. אי־אפשר לקבוע את השכר בלי לתאם עם הממשלה, כי יש לכך השלכות כלכליות על כל המשק.

קיטרוג ופסילה טוטאלית

ז. הרינג: אין ספק שהקיטרוג של מזכיר ההסתדרות על שר-האוצר, הוא בבחינת פסיל לה טוטאלית, והוא נותן נשק בידי יריבינו. וראיה לכך ישמש הויכוח שהיה על ההצעה של משק מלחמתי בכנסת. שהיה כולו שזור "ציטאטות" מדברי בן-אהרון, ואנו היינו צריכים להגן עליו. אף אחד מאתנו לא היה מאושר ממצב זה.

צריך לציין, שבאותה שנה שמגלים כי ביכול את העוני בישראל נותנים ביד רחבה העלאות גדולות לקבוצות לחץ וזה מגדיל את איהשויון הפנימי בציבור הפועלים.

אין זה נסבל שתופיע ביקורת של איש תנועה המטיל האשמות על איש שמבצע את מדיניות הממשלה והמפלגה.

אין ספק שבן-אהרון זורע מבוכה בציבור. זה מבלבל את החושים.

תהיה גדולה יותר מאשר הממוצע בעשר ה"שנים האחרונות. יתכן שזה יסתכם ב-7%-6. מ. ברעם: ציבור העובדים צריך להיות מעוניין בעליית התפוקה, חשוב לציין שאם אין אנו גובים השנה מציבור הפועלים מלווה חסכון, פירושו של דבר שאנו מוסיפים כיום (ברוטו 4%), נטו — 3%-2. י. קרגמן: התוספת נטו — היא 4%.

אין להתבייש בתקופת בקר

מ. ברעם: אני אומר שתעסוקה מלאה חשובה יותר מאשר עוד אחוז או שניים של ההכנסה הריאלית. גם בעבר היו להסתדרות הישגים מופלאים, ואין להתבייש כלל במה שעשתה ההסתדרות בתקופת כהונתו של בקר כמזכ"ל. יכול להיות שהיתה מתואמת יותר, ופחות בומבאסטית, אבל אם ההכנסה עלתה ב-4%, היה בכך הישג מכובד ואיני חושב שאנו צריכים לשנות מדיניות זו.

ז. הרינג: מאז קום המדינה היתה עליה מתמדת בשכר הריאלי של העובד. היו תקור פות שההסתדרות הטילה על עצמה הקפאת שכר כי חששה שההכנסה הריאלית תיפגע עליידי אינפלציה, גם כשהיתה הקפאת שכר על פי התלטת ההסתדרות, לא חלה מעולם על מעוטרי-יכולת וגם לא לגבי "זחילת שכר" ותנאים סוציאליים.

השכר הנומינאלי בתעשייה יעלה בשנים 3-1972 ב-25% בממוצע. בינואר תשולם תוספת יוקר שתגיע עד 100 לירות בפיצוי מלא על ההתיקרויות של השנה. מה שמפליא פה מבחינה עקרונית: להסתדרות יש מדיניות אחת. ששכר הייצור זקוק לעידוד רב יותר מאשר שכר השירותים. עכשיו דור"שיום שהשכר בשירותים יהיה כי ממוצע של השכר בתעשייה. מה על העקרון שצריך פעם לשבור את הקרח בנוגע לשכר עובדי הייצור?

י. קרגמן: בעשור האחרון, לפני ה"בחירות האחרונות, לפני בן-אהרון, היה חלקו של השכר בתוצר הלאומי בערך 83%, והתמור"ה של ההון היתה 17%. עכשיו, במדיניות הבומבאסטית, ירדה תמורת העבודה בעוד שגדלה תמורת ההון.

מ. ברעם: לפי זה אתה מצדיק את בן-אהרון.

י. קרגמן: מה עשה הוא?

מ. ברעם: הרי הוא טוען שרווחי הון גדלו וציבור הפועלים לא הדביק זאת.

י. קרגמן: זה ענין של רווחים, ריבית והשקעות. בעשור של שנות ה-60 הקימה ה"הסתדרות מפעלים, ולא ראתה בשכר את המגמה הבלעדית שלה, אלא דאגה גם לצרכים אחרים של העובד. המדיניות הסור-ציאלית של המדינה, הממשלה, שר האוצר והכנסת, היתה הרבה יותר פעילה, אפקטיבית ויעילה לפרט מאשר המדיניות של ההסתדרות בענייני שכר. לעובדי חברת החשמל לא

היכן חברי הועדה המרכזת

התנועה חושבת שבן-אהרון יוצא בקיטרוג על הממשלה ושר האוצר, חייבת המפלגה לקרוא אותו לסדר, אבל לא הועדה המרכזת.

י. קרגמן: אני חבר בסיעה זה שנים רבות, קיימנו בירורים רבים וחשובים מאוד. אני יושב בועדה לענייני הקציב הבטחון. לא שמעתי מבן-אהרון שיביע דעות כל שהן, שיתריע על משהו, שיציע משהו. ישנה ה"סיעה, בה נחתכים דברים חשובים (י.א. ל.) על איזה סיעה אתה מדבר? קרגמן: על סיעת המערך בכנסת. איזה יחס חברי זה. כאן נחתכים דברים, בוא, תדרוש שינוי. הרי זה שיטה שלא היתה כמות? אפילו ראש הממשלה אינה נוקטת כך, ולה יש יותר סמכויות.

ז. יואלי (להרינג): הרי היתה חבר בועדה המרכזת של ההסתדרות. אמרת שאתה לא בטוח אם הכרזותיו של מזכיר ההסתדרות הם בשם הועדה המרכזת. האם אתה חושב על סמך נסיגה שמוטל על חברי הועדה המרכזת להסתייג?

ז. הרינג: לא פעם אני תמה שאינני שומע תגובות על הצהרות מסוימות, שלפי מיטב ידיעתי לא שימשו נושא לדיון במוסד העליון של ההסתדרות.

מ. ברעם: אינני חושב שמוכ"ל ההסתדרות צריך לקבל אישור לכל התבטאות ודברי ביקורת. הוא איננו רק אחד מחברי הועדה המרכזת. לדעתי אין זה טוב ונכון שחבריו בועדה המרכזת יתכחשו להצהרות שלו. אם

האם יש תיאום בין המאבק המקצועי המדיניות הכלכלית

ז. יואלי: העשור של שנות ה-60 מסתכם בעליה ריאלית ומתמדת בשכר העובדים. בממוצע עלה השכר הריאלי בשנים 1969-1960 ב-4.6%. בשנים 6-1965 היתה קפיצה והשכר עלה ב-10 אחוזים, אולם בשנות המיתון החזרנו.

מהי הערכתכם להישגי הפועל ב-3 השנים האחרונות וביצע זה משתלב במדיניות הכלכלית הממלכתית.

ז. יואלי: קראנו כי שר המסחר והתעשייה אמר בועדת הכספים שהמשק לא יוכל להחזיק מעמד בעליית שכר הנוכחית. כל הזמן אנו שומעים שזה הגורם לאינפלציה. האם באמת רק אנשי ההסתדרות אשמים בכך?

י. קרגמן: אני חושב שטעות בידי אנשי ההסתדרות, והמוכ"ל בראשן. כשהם שמים את הדגש על השכר, הבעיה היא קודם כל השכר הריאלי. השכר ותוספת השכר אינם הדבר המכריע היחיד בהכנסות האדם העובד. יתכן שיתברר שתוספת השכר ב-1972-1973

י. קרגמן: בשנים 1969-1970 לא פיגר השכר לעומת התפוקה וההתייקרות. מה שקרה ב-1970 היה בהסכמת כולנו, לרבות בן-אהרון, שהטלנו מסים כבדים מאוד על העם וב"לוקש" נשאר פחות. ההכנסה הנוספת הסתכ"מה בחצי מיליארד לירות שהופנו לתקציב הבטחון. זו היתה התקופה הבערת, כשבך אהרון בדבריו לא לקח בחשבון את המטרה שלה נועדו המסים. עד היום ממשיכים לקחת מלווה מהמעבידים בעוד שהעובדים השתח"רו מוכ.

הגיעה תוספת, אך ההסתדרות נתנה להם את תמיכתה. ארוכה הרישומה.

מ. ברעם: אנו צריכים לדעת שגם אותנו יצטטו. לשם־מה צריכים אנו להגיד שהדאגה לפרט, בממשלה, בכנסת, היתה גדולה יותר מאשר בהסתדרות?

י. קרגמן: כי זה נכון. מה עשתה ההסתדרות למען האדם הקטן?

מ. ברעם: לא היה איכפת לי אילו היתה השביתה ב"עילית" נמשכת יותר. שבתו שם לשם השווות שכר פועלת לפועל.

ז. יואלי: בפרסומיו טוען קרגמן שנתנו לחזקים על חשבון החלשים.

מ. ברעם: אינני מערער על כך שמדי־ניות שכר שניתנת לחזקים מקפחת בהכרח את

החלשים. אבל כשאתה אומר שאנו דאגנו יותר לאדם הקטן, אין זה מתאים לעובדות.

ז. יואלי: אני מבין את ברעם, הוא מתנגד להענקת ציון כללי להסתדרות, מפני שאין נציגיהם כאן אתנו שיוכלו לחשוב.

אם אתם מצוידים בעובדות רצוי שתשיבו על הטעון הבא הגורם למבוכה בציבור —

מזכיר ההס' טוען:

אי־השוויון גדל. האם זה כך?

י. קרגמן: ההיפך — נכון. אי־השוויון בהכנסות נטו צומצם בשנים האחרונות. בשנות המיתון היה גידול באי־שוויון, אך הוא ירד ב־1971 וממשיך לרדת (לפי נתוני הורוביץ) גם ב־1971—2. אז איפה הבעיה? אם תמורת העבודה מגיעה עד למעלה מ־80% פירוש הדבר שאם הוגבר אי־השוויון — הוא הוגבר בתוך הציבור שלנו, חברי ההסתדרות.

מ. ברעם: זה לא משנה את העניין?

י. קרגמן: המגמה ברורה בתחום הדיור.

ז. יואלי: כוונתך לירידת הצפיפות בדיור?

י. קרגמן: כן. באופן מרשים, אבל לא מספיק. אם תיקח את תמיכות הביטוח הלאומי וסעד ופעולות אחרות שנגשו על־ידי המדינה וביוזמה משותפת שלנו, הרי נעשים דברים גדולים.

שפת מספרים

ב־1960 היו תמיכות הסעד 19% מהשכר הממוצע. היום 40%. גם תע"סוקה מלאה הוא גורם לא קטן.

בחינוך: גני ילדים לגילאי 3—4 — 42 אלף ילדים על חשבון המדינה. במתן מלגות לעומת 1969 גידול של 40%.

צפיפות הדיור: שיעור חמש־פחות הגרות 3 נפשות ויותר לחדר אחר ירד מ־18% ב־1960 ל־7% ב־1971. זו ירידה עצומה כי האוכלוסייה גדלה פי שניים עקב העלייה הגדולה. בהתחשב בעלייה הגדולה, הי ירידה מ־18% ל־7% היא לא רק יחסית אלא מוחלטת.

תדרות שאינה יודעת כיצד לעודד בהם את הרצון להשתמש במה שהמדינה מעמידה ל־רשותם: בתי־ספר, מרכזים להכשרה מקצועית ועוד. כל מי שחושב ששוויון פותר את הבעיה, טועה. אפשר על ידי שוויון מלא להגיע גם למצב שהכול יהיו עניים. אבל זה לא אתגר סוציאלי לחברה. צריך לקיים יום לימודים ארוך ולהוציא את הילד מהבית עוד בגיל 3—4. יש רבע מיליון ילדים ב־גילים 3—4 ואילו ביום־לימודים ארוך, לומדים עכשיו רק 70,000 ילדים. אפשר לפחות להכפיל.

ז. יואלי: זה תלוי בכס.

י. קרגמן: אם מדברים על סתימת פערים ויותר שוויון מוכרחים ללכת בדרך של הכשרה מקצועית. מי שיאמר שיש עוני במדינת יש־ראל יותר משהיה לפני 10 שנים, אינו יודע מה הוא סת.

אפשר לחסל את העוני אך לא את הפער

עוני ושוויון סוציאלי אינם זהים בשיעור ירידתם ועלייתם. אנו עדים לחזיון מורכב מעניין מאוד — העוני מצטמצם, אך הפער אינו יורד באותו שיעור. מהי הסיבה? אנו חיים בישראל במציאות של צמיחה דינמית. שהיא בהכרח נותנת אפשרויות לשכבות שורגות וגורמים יזומים, שכירים או לא שכירים. (יואלי: לזינוק). נכון, עשוי להיות מצב שנחסל את העוני אבל לא את הפער כדי לחסל את הפער צריך להקפיד את ההכנסות של 60% מכל האוכלוסייה, דבר שאין אנו רוצים לעשות, או להקפיד את צמיחת המשק.

מ. ברעם: אני רואה עלייה ברמת החיים. המפגנים לפני 15—20 שנה לא תבעו דיור אלא לחם ועבודה. בחמש השנים האחרונות הוכפלו השרותים הממלכתיים. אולם מי שיגיד שכל אף כל המאמצים אין מוקדי עוני ודלות וניזון — אינו אלא טועה.

י. קרגמן: כשליחי ציבור הדורים הכרה סוציאליסטית, שואפים אנו לחלץ את העניים מעוניים, וזאת על ידי פעולות רבות. אין לעשות את הדבר על פי החוק בלבד. יש במדינה 25,000 שלא עובדים ולא לומדים — נוער וקצת מתבגרים. אני מאשים את ההס'

ז. יואלי: אנו בוחנים עכשיו מה גדל, השוויון או אי־השוויון?

י. קרגמן: השוויון הריאלי בנטו אחרי ניכוי מסים לא גדל אלא קטן. זה לא מספיק. יש לעשות הרבה בתחום הדיור והחינוך, כי אלה הם שני דברים שקובעים את מידת הפער ואי־השוויון.

נגד הקיטרוג של מזכיר ההסתדרות

ז. הרינג: הואיל וזו נקודה עיקרית ב־קיטרוגו של מזכיר ההסתדרות, ניסיתי לסכם לי כמה דברים. ועדת הורביץ קבעה כי בשנים 1963—1970, "חלה עליה ברמת החיים של כל האוכלוסייה: חלקם של השכבות בעלות הכנסה נמוכה, גדל בשיעור העולה על זה שעלה השיעור של יתר השכבות".

אני רוצה להוסיף דבר שעדיין לא דובר עליו: השוויון הסוציאלי עלה ביותר ממה שאומרת ועדת הורוביץ. למה? משום שועדת הורוביץ לא הביאה בחשבון את ההוצאה ה־ציבורית המיועדת אך ורק לשכבות מעוטות הכנסה. ב־1971—2 הוכפלה כמעט ההוצאה הציבורית לשכבות מעוטות יכולת, הוצא סכום של 841 מיליון במקום 474 מיליון ב־1970—1. זאת אומרת ששיעור עליית השוויון גדול יותר ממה שסיכמה ועדת הורוביץ.

עדיפות למי — למועצת הפועלים, או לאיגוד הארצי?

ז. יואלי (לברעם): הרי היית בעבר מזכיר מועצת פועלים. רצוני שתחווה את דעתך על הקו החדש בהסתדרות שמעביר את נקודת הכובד ממועצת הפועלים למזכירים הארציים. מהי הערכתך לכך?

מ. ברעם: אני מכיר את הנושא. גדלתי במועצת פועלים. אני מחייב הטלת האחריות לענייני הפועל על מועצת הפועלים. אני לא מערער על כך שהאיגוד המקצועי צריך לקבוע דרך כללית, אך שלא יתערב בביצוע. אחד הטיעונים היה שהועדה המרכזת תהיה מתונה יותר מאשר מועצת פועלים, שרק העניינים הלוקליים קובעים אצלה. **שביתת "עילית"** הוכיחה את החיפז, לפחות שתיים־שלוש מועצות פועלים גילו

הרבה יותר דאגה ומתינות. יש להגביר את סמכויות מועצות הפועלים שיוכלו להיות גורם חשוב בעיצוב מדיניות השכר והנהגה כוללת של ציבור הפועלים במקומות.

י. קרגמן: חברינו במערך בועדת הכספים, בחקיקה, בועדת העבודה, חיים במתיחות בלתי פוסקת למען יעדים סוציאליים, ופועלים כדי להקצות יותר ויותר לשכבות החלשות. גם היום קיבלנו החלטות בעניין זה. העוני בארץ לא נתהווה בגלל ניצול הזולת, או חוסר עבודה כנהוג בעולם.

הסכנה שנשקפה לעיירות-פיתוח

ז. הרינג: הדרך הטובה והבטוחה ביותר להחשת המלחמה בעוני היא הגברת קצב ה"צמיחה הכלכלית" + תוספת מדיניות סוציאלית כפי שהיא נעשית ע"י הממשלה ובמיוחד ע"י שר-האוצר פנחס ספיר. בזה נכלל חינוך, אינני מכיר עוד ארץ בעולם שבתקופת המלחמה גדל התקציב הסוציאלי בממדים שגדל אצלנו. ואני מזכיר שבאור"י האנגלי, שהוא אבי מדינת הסעד הסוציאלי (הוא כתב את

המגילה כאשר נפלו פצצות על לונדון), אף פסוק ממה שכתב לא הוגשם בשעת המלחמה, אלא לאחריה.

כשמדובר בעוני מתעלמים מאזורי-הפיתוח במדינה ומהמאמץ העצום שעשה שר האוצר בשטח זה. בראשית שנות ה-50 כאשר משאיות הביאו עולים מעיירות פיתוח שהפגינו "לחם ועבודה", היתה סכנה שאזורי הפיתוח יפלטו פרולטריאט שיתיישב בפרברי תל-אביב. ה"גידול והיצוב בעיירות הפיתוח, היו גורם עצום לצמצום אי-שוויון בישראל.

להרחיב סמכויות מועצות הפועלים

סמכויות מועצת הפועלים. יש להם די סמכויות וצריך להגדיר את הסמכויות שישנן.

ז. הרינג: על פי החוקה — אין.

י. קרגמן: מה מעודדים המוסדות העליונים של ההסתדרות? אם למגע העוקף את המורע, או שסומכים על מועצת הפועלים כמייצגת במקום את ההסתדרות כולה.

מ. ברעם: אני חולק על קרגמן בדבר סמכויות מועצת הפועלים, אני חושב שגם בעבר הן לא היו מספיקות. האיגודים המקצועיים הארציים מחליטים על מדיניות מקצר עית כוללת, ומעבירים את ההנחיות למועצת הפועלים והיא לבדה המבצעת. אך למעשה ישנם מקומות-עבודה שנציגיהם אפילו אינם יודעים היכן בית מועצת הפועלים. עובדה היא שביירושים יש איגודים שלמים שהזיקה שלהם למועצת הפועלים הולכת ונחלשת, דבר שאני חושב למוזיק. סולל-בונה בירושלים מוציא לפועל עבודות במאה מיליון לירות, האם זה מוצדק שאין הנהלה מקומית?

את "הצ'אנס" למועצת הפועלים, לי איגוד המקצועי שלה. הועד הפועל צריך להיות האינסטנציה האחרונה. גם במסכומים הפורצים בנמלים צריך מה להתערב מועצת הפועלים.

מ. ברעם: מדוע לא מיפלה מועצת פועלי רמת-גן ב"עילית"?

ז. וואלי (להרינג): האם אתה מבחין ש"בשנים האחרונות הכיוון הוא הפוך, שנותנים יותר משקל להסתדרות ארצית?

ז. הרינג: הדגש האומציונלי, הארגוני, ואפשר לומר בליווי של אידיאולוגיה מ"סויימת, הועבר למאבק מקצועי. ברור שעקב עובדה זו נחלש עוד יותר מעמדה של מועצת הפועלים.

האם צריך לתקן את החוקה?

י. קרגמן: אינני חושב שצריך להוסיף

ז. וואלי (להרינג): בתפקיד כראש מחלקת הארגון ליד הווע"פ עבדת שנים רבות עם מועצות הפועלים. מהי הערכתך למצב המועצות?

ז. הרינג: אם מועצת הפועלים תיחלש או תעלם ממפת ההסתדרות, ייגמר בזה עניין כלליהת ואז יש סכנה שההסתדרות תיחפך לפדרציה של האיגודים המקצועיים. 70 מועצות פועלים, אלה הם כלי התקשורת הטובים ביותר, כי אלה נפגשים עם פועלים יום יום, צריך לתת להן יותר סמכויות. על פי החוקה חייבים מוסדות משק ההסתדרות לעזרה הדדית למסור לפחות אחת לשנה דו"ח למועצת ה"פועלים. צריך לקבוע זיקת סניפי המוסדות הארציים למועצות הפועלים.

ז. וואלי: למה לא קיימת זאת כשהיית בראש מחלקת הארגון?

ז. הרינג: המוסדות המרכזיים התנגדו לשילוב. הקושי הוא לא אובייקטיבי אלא ההתנגדות. אנו עשינו צעדים בכיוון זה.

ז. וואלי: מה עשיתם?

ז. הרינג: גם מה שיש בחוקת ההסתדרות נעשה ביוזמתנו ב"1964. אני אומר שצריך לתת יותר סמכויות למועצות הפועלים. חבר צריך לדעת שבנק הפועלים הוא לא בנק רגיל. **מ. ברעם:** אני התנגדתי למיזוג קופת מילווה עם בנק הפועלים.

לו טיפלו מועצות הפועלים בשביתת "עילית"

ז. הרינג: ברעם הזכיר את השביתה ב"עילית". אני בטוח שלו ניתן היה למועצות הפועלים להיות יותר פעילות. היינו מקצרים את השביתה.

ז. וואלי: האם היו מונעים את השביתה? **ז. הרינג:** היו מקצרים את השביתה. ה"מנגנון לטיפול בסכסוכי עבודה מסורבל יותר מדי. אין המחלקה לאיגוד מקצועי בועד ה"פועל צריכה לקפוץ בשלב ראשון לכל סכסוך עבודה, משום שאז המרי"מ מתחיל עם ההסדרות במקום עם המעבידים. צריך לתת

האם ההסתדרות היא בירידה

ז. וואלי: האם מכירים אתם שבשנתיים-שלוש האחרונות

נמשכת הירידה בהסתדרות שנעשתה צאכיסמית יותר.

ששכר קשור לפיריון והתקדמות המשק. עכשיו כל זה ירד מן הפרק, כי אין זה פופולארי. בן-אחרון, חיזק את המגמה לניתוק הראיה הכוללת של השכר והמשק.

לשם מה ההסתדרות

נקודה נוספת: כל השנים חונכנו וחינכנו לראות בחוזה עבודה מסמך שמתקבל לאחר מאבק והוא מחייב. בן-אחרון שלל זאת ב"פומבי. מלבד הצד המעשי הרי זה גם ערך חינוכי. זלוול בהסכם-עבודה פוגע במוראל, עכשיו אומרים: את מי זה מחייב? היום זה כך, מחר אחרת.

בקרן עליה עוסקים בעל-יתעשיה ומוסדות כלכליים, בנוער עושה גדולות משרד העבודה, בעוד שבהסתדרות נמשכת השיגרה המיושנת. ארוכה הרשימה. מהי הערכתכם?

י. קרגמן: במשך כל השנים דאגה ה"הסתדרות להטבת תנאי-העבודה והשכר של הפועל, זה היה חלק נכבד מפעולותיה, אבל היא מילאה גם תפקידים חינוכיים והקיימה מפעלים המחזקים את מעמדו של הפועל. פעילות זו נכלמה לחלוטין בשנים האחרונות. הפעולה כולה מתרכזת אך ורק בשכר. במשך שנים רבות דיברנו ועשינו גדולות בתחום פיריון העבודה. היתה זאת מהפכה בארץ.

האם הראדיקליזציה של ההסתדרות מסכנת את שלטון הפועלים?

ז. יואלי: (לברעם): האם אתה מודה שיש רדיקאליזציה המרחיקה ידיים וחוגי ביניים שבידיהם ההכרעה במאבק דימוקרטי?

מ. ברעם: מהדיבור הרדיקאליסטי יש קודם כל סכנות פנימיות. ציבור הפועלים חונך לאחריות גדולה לענייני המשק. אני בהחלט חושש לסכנה שתיווצר בדעת הציבור הדעה שההסתדרות העובדים סוטה יותר מדי שמאלה. גם המערך דוגל במשטר מבוסס על יחסים תקינים תוך מאבק. אני חושש כי הרושם על רדיקאליזציה בהסתדרות עלול להבריח שכבות קרובות לנו.

ההגמוניה לא תיפגע מיד

י. קרגמן: אני יכול לומר שזה יפגע מיד בהגמוניה של תנועת הפועלים בארץ. קודם כל יש ממשלה שקובעת מדיניות. על הנחות ממסים לעצמאיים, אין בראהרון שולט. יש מדיניות בטחון וחוזן של ההנהגה. בתחום זה אין הוא משמיע דבר. במסים אין הוא גורם. עד עתה היה אימון גדול בעולם (המשך בעמוד הבא)

הפועל החלש. לדוגמא, בזמנו חלקתי על עריכת משפט לפועלי נמל באשדוד, וחלקו גם אחרים. הייתי או חבר הועדה המרכזת. אילו הלך בקר לנמל והיה נותן לפועלים מה שרצו, היה גם הוא נישא על כתפיהם. אבל היות והוא לא נתן — הושמעו ע"י גורמים שונים, צאכזים הוא אשליה לטווח קצר, הואיל ובסופו של דבר מקבלים כולם את העלאת השכר, ואז השכר הנוסף מאבד כל ערכו. אני לא משלים עם הצבת בריקאדות דמיוניות בכל הזדמנויות ובכל מקרה. כפי שזה קורה לאחרונה, כי אנו נותנים לכך משמעות כללית של מבחן כוחות. ושל עימות.

אינני שולל קיום מלחמת מעמדות בצורה מותאמת למציאות הלאומית, אך מתנגד אני למלל פסיכודראדיקלי המעורר תקוות-שווא. מלחמת-מעמדות בסגנון החדש של ההסתדרות — פסולה היא.

מ. ברעם: כמו ההכרזה שנותני-עבודה הם פיאודאלים.

ז. הרינג: קרה אסון בארץ לבורגנות, שמעמד הפועלים הוא פטריטי, אם אנו מדברים על צאכזים, אין להגיד שההסתדרות אינה עושה שום דבר מלבד מאבק מקצועי. דברים נעשים ונעשו גם בלי הועדה המרכזת.

ז. יואלי: היש יסוד לחשוש שהראדיקליזציה של ההסתדרות, הדיבור הפאסטי השמאלני, חוסר משמעת ההסתדרותית בין רבבות עובדי השרותים והגמלים — כל זה יחד מוריד את המשקל החברתי של מעמד הפועלים, מלבד יריבים, מרחיק ידיים וזורע פחד מהמשק הנהגתו בעם ובמדינה. הרי ס"ס רק 4-5 מנדטים בכנסת מכריעים בין קואליציה פועלית לבין שלטון הימין. מהי הערכתכם למצב?

מ. ברעם: אני בהחלט איני מזדהה עם כל ההכרזות של בראהרון וכן אני חולק על חלק רב מרעיונותיו. אמנם אנו באותה תנועה, באותה מפלגה, אבל אמרתי שכשהיה בירור לגופם של עניינים בפורום מפלגתי, אני אביע את דעתי ויש לי מה להגיד.

ז. יואלי: למה אתה מחכה שלוש שנים כדי להגיד?

מ. ברעם: אנו לא היינו מן המגינים ב"כנסת לא על התפיסה הרעיונית של בראהרון ולא על התבטאויותיו. בפרוש לא. אם ה"הסתדרות סבורה שבבראהרון אינו מבטא את השקפותיה, או הועד הפועל של ההסתדרות צריך לתת את הדין על כך.

א"אפשר להגיד שההסתדרות לא נתנה ידה לכך. היתה בהחלט סכנה שאיגודים מקצועיים יקחו את החוק לידיהם. אילו לא היתה ה"הסתדרות הולכת אתנו, מסופקני אם היו מתגברים על כך. אני יכול אמנם לכעוס על בראהרון על התבטאות זו, או אחרת, אבל א"אפשר לבוא ולהגיד שההסתדרות עלתה על דרך צאכיסטית.

במקרים קיצוניים לא ראינו שההסתדרות התחמקה מלהתייבב לימינה של המדינה. ל"הסתדרות לא מליכך קל לתת ידה לציוני ריתוק, לציון שביתות. אני בטוח אם בתקופת רמז היה מתקבל חוק ציון שביתות. עם כל הביקורת נגד הנהגת ההסתדרות על רצונה להראות את עצמה, שהיא לא כל כך זהה עם הממשלה, אינני יכול לציון שההסתדרות היא כיום צאכיסטית.

כניעה לקבוצות-לחץ צאכיסטיות

ז. הרינג: השאלה שעוררת היא מכובדת מאוד. נדמה לי שהיא קשורה ברדיקאליזציה קשר הדוק ואורגני, או שאפשר להגיד פסבדו-רדיקאליזציה.

בשנים האחרונות היתה כניעה יתרה ל"קבוצות-לחץ צאכיסטיות. צאכזים הוא בעומרי

אם ההסתדרות לא תחזור ולא תראה את עצמה כגורם מחנך את חבריה לערכים, שהיא בעצמה יצקה אותם — ראייה כוללת של שכר ומשק, כיבוד חזוהי-עבודה, חינוך ל"ערכים — לשם מה ההסתדרות?

בלי גלורפיקציה של העבר

מ. ברעם: אינני מסכים להערכת קרגמן. אין חולק על כך, כי התחוללו שינויים גדולים מאוד בחברה שלנו ובהסתדרות, ולכן אינני יכול לשרטט מציאות שאינה קיימת וממנה להשיג את המכסימום. איני שייך לאלה שעושים גלורפיקציה לתקופה שהיתה בעבר. מעולם לא היתה השפעה להסתדרות ולאגוד המקצועי בתקופה של עבודה מלאה. בשנות השלושים, בימי השמק, לא היה אף פועל בניה אחד שעמד לפי התעריפים של מזכיר ההסתדרות ז. ברגורין. אני גם זוכר שבימי מלחמת העולם השנייה כשהתחילה התעשייה להתייפתח עקב המאמץ המלחמתי, היו רוב השביתות בלי אישור ההסתדרות. בכל העולם אין כיום ארץ שתנועת הפועלים עובדת לפי הקריטריונים המקובלים ולפי ה"חוקה. אינני רואה שום מגמות צאכיסטיות בהסתדרות.

י. קרגמן: אם כך לשם-מה נחוצה מרעצת פועלים?

מ. ברעם: כל אחד אומר את ה"אני מאמין" שלו. אני לא רואה מגמות צאכיסטיות בהסתדרות בשנים האחרונות יותר מאשר בשנים שלפני כן.

האמת היא שציבור הפועלים מעסיק את הנהלת ההסתדרות בענייני שכר. יואלי דיבר על היחס לעליה, מובן שזו נקודה חלשה, אך יהיה מוזר להתרפק על העבר. אם מדובר על קליטת עליה חברתית, כל הכבוד. אבל עזרה ממשית אין ההסתדרות יכולה להגיש, כי תקציבי העליה הם בידי הממשלה. אני חושב שהעזרה ההדדית בחברה הישראלית אינה פחותה היום משהיתה בעבר. בהנהגת הקרן לביטוח אבטלה, רואה אני גילוי של עזרה הדדית יותר מאשר ב"שנות השלושים. האם אפשר לומר שבעיסקת החבילה לא היו מגמות של דאגה רצינית לגורל הציבור והמשק? (יואלי: כפי זאת על הנהגת ההסתדרות) מה זה חשוב? אני מדבר על כך שבלי ההסתדרות לא יכלה עיסקת החבילה להתקיים.

אני מצטער צער רב על הכרזותיו של מזכיר ההסתדרות בקשר לענין הסכמי עבודה. הואיל ואמרתי לו זאת בפניו, אני אומר זאת גם פה.

ההסתדרות לא עלתה על דרך צאכיסטית

אם חתמת על הסכם, עליך לקיימו!

(המשך מעמוד הקודם)

להנהגה שלנו. מתוך הערכה שזו הנהגה אחראית: היא אמנם סוציאליסטית אבל מעוניינת שקפיטל פרטי יוכל לבנות פה משוה.

אם ישמעו את הסיסמאות על שיתוף ברור חים, חוק לשיתוף העובדים בהנהלות, וישמעו שאומרים "פאודלים, מוצצי דם פועלים" וכו', אז אדם שיכול להשקיע כסף במדינה אחרת יירתע מלהשקיע כאן. רווחים גדולים לא הולכים לעשות פה. אנו שומעים די על יהודים שהפסידו בארץ כסף רב.

ז. יואלי: בן־אהרון טוען נגד ה"גישא להתעשרות מהירה, נכון שאמי צעים חריפים יפגעו בהשקעות, אך מאידך הרי אנחנו מאמינים שבאין חברה חזקה ומאוזנת אין עתיד ל"מדינה.

י. קרגמן: זה לא מספיק לצאת נגד ה"התעשרות בלי להגיד כיצד למנוע זאת. אין

בן־אהרון אומר מה לעשות. אין הוא מדבר על הגדלת מסים.

ז. יואלי: בן־אהרון טוען שהממשלה וועדת הכספים לא מצאו את השיטה איך למנוע התעשרות מהירה. הוא אומר שאין לו רצפט. אך הוא לוחץ על התנועה ודורש שישבו ויחשבו כיצד להבטיח שלא יצמחו ב"רים גבירים רבים.

רדיקאליזם מסוכן

י. קרגמן: אם אתה לוקח את התעשייה המעסיקה שליש או רבע של כל ציבור העובדים, אם אתה רואה את השירותים הציבוריים, את התעשייה ההסתדרותית, את "סולל בונה", אין אתה יכול לומר שמתעשרים שם. התעשרו בעלי־מקצועות חופשיים: רופאים, עורכי־דין וכן ספקרים שונים שאינם מעסיקים פועלים. מידי כל אלה קשה להוציא דבר על ידי מל־חמת מעמדות. יש קבלנים, צריך לגבות מהם

מסים. המסים די גבוהים. יש אולי רופאים שאינם רשומים, אבל לומר לציבור "מכם לוקחים מסים, מהם לא", זה יכול אדם פרטי להרשות לעצמו לומר, אבל לא מזכיר ההסתדרות שידוע ודאי על הקשיים לקחת מ־הרופאים מס ממש. זו דימגוגיה, זהו רדי־קאליזם מסוכן מאוד.

מ. ברעם: ב־1968 יזם ראש הממשלה לוי אשכול המנוח את הועידה הכלכלית ה־גדולה הראשונה. ההסתדרות השתתפה והש־תלבה. הבטחנו לבאי הועידה דברים כדי למשוך הון השקעות. אין להניח, כי לאחר שהתחייבה הממשלה לתנאים מסוימים יבוא עכשיו מישו ויגיד שזה היה משגה. איהו משגה זה אם הממשלה מתחייבת שיינתנו תנאים כדי למשוך הון לישראל? מי שמתנגד לזה צריך לדעת שזה יביא לשיתוק במשק ואפילו לאבטלה.

אין בן־אהרון מבטא את הרוב במפלגה

זה לחוד וזה לחוד. אני בטוח שבתנועה יש רוב לדרכה ההיסטורית של תנועת הפועלים.

ההתקפות נגד ההנהגה

י. קרגמן: העוול הוא בזה שהפסבדון רדיקאליזם של בן־אהרון מלווה בהתקפה נגד אלה שמנהלים את המדינה. אם כך מדבר מזכיר ההסתדרות שהוא חבר בהנהגת המפלגה, עלולים הדברים להגיע לכך שחלק מהדור הצעיר בארץ יקבל זאת ברצינות ויפנה למחנה אחר, וזה יסכן את ההגמוניה הפועלית בארץ. אם על שר האוצר ועל ראש הממשלה, ועל כל המנהיגים אומר בן־אהרון שהם "הפקירו את הפועלים והשכבות העניות", אז מהי האלטרנטיבה? לא בן־אהרון. כי הוא הרי לא יופיע ברשימה נפרדת.

נגד חוק המחייב שיתוף בניהול

כן קויים דיון קצר בדבר הצעת מזכיר ההסתדרות **י. בן־אהרון** על חקיקת חוק שיחייב שיתוף פועלים בניהול מפעלים. שלושת חברי הכנסת היו מאוחדים בהתנגדותם לחוק, אך נחלקו הדעות בדבר שיתוף חופשי במשק הממלכתי וההסתדרותי.

מ. ברעם טען בין היתר, כי כאשר פורעלים נבחרים לניהול, אין הפועלים רואים בהם את נציגיהם. הוא תמך בשיתוף בניהול משק פועלים. **ז. הרינג** הסתמך על נסיון בנורבגיה והציע חובת שיתוף במפעלים מ־שלתיים. **י. קרגמן** שהתנגד לשיתוף ב־מפעלי ממשלה.

ז. יואלי: האם מבטא בן־אהרון בדרכו הרעיונית את הרוב במפלגה?

מ. ברעם: יש לי רושם שלא. אני לגמרי איני שבע־רצון מהכרעה זו, או אחרת. לכן אני תומך בהצעה לקיים בירור רציני ואני מקווה שהוא יוכח שהדרך ההיסטורית של תנועת הפועלים — היא היא שתהיה הדור מיננסית במפלגת העבודה.

דימגוגיה סוציאלית

י. קרגמן: הדימגוגיה של בן־אהרון מסר־כנת, כי אין בה אמת. באזורי־פיתוח חיים חצי מיליון נפש. מתוך רצון להבטיח תעסוקה מלאה חיורו גם אחרי בעלי הון פרטי: עכשיו באים אליהם בטענות: למה התעשרתם?

כאשר התחילה הפסקת האש איש לא ידע ולא חשב שזה יימשך שנתיים. חשבו שזהו עניין לכמה שבועות. ואז התחילו לחוק את קו בר־לב שהתרופף קצת. היתה הוראה לעבוד יום ולילה ולבנות. אי אפשר היה לבדוק בדיוק מה משקל המשאית, הרויחו שם כסף. צברו הון. אנשי הבטחון ביקשו ממבקר המדינה שישב אתם ויבקר מיד. הוא אמר שלפי החוק אין הוא יכול לבקר אלא לאחר מעשה. הם ידעו שאין מינהל תקין. אבל זה מצב־חירום. צו ראשון למנוע קרבנות.

הרדיקאליזם הזה גם לא אמיתי. זוהי דמ־

סכנה להגמוניה של תנועת הפועלים

ז. הרינג: רציתי להוסיף לדברי הקודמים. אם הרדיקאליזציה תתבסס ותשתרש אצלנו עשויה היא לסכן את ההגמוניה הפועלית. יש כבר סימנים ראשונים בנוגע לתוצאותיה. ה־רדיקאליזציה עלולה ליצור חיץ בין ההסתדרות לבין יהודי התפוצות.

הרדיקאליזציה עלולה לצמצם את הכסים החברתי של ההגמוניה הפועלית ואת הכסים האסטרטגי שלה, כי ההגמוניה מבוססת על אחריות למדינה ולמשק ולא על הקלפי בלבד. הדברים שמדבר עליהם בן־אהרון נשמעים ל־עתים במנותק מבעיות המשק והמדינה. כאילו

טרייד-יוניון או הסתדרות כללית

משתתפים: מזכירי מועצות פועלים: ד. אילון — ירושלים, א. אלפרט — ת"א, א. אלקס — רמת-גן, מ. אריאב — נצרת-עזר, ח. ביילי — פ"ת וא. מולק — חיפה

המוסמכים אנחנו מתרגמים זאת בכל מקום עבודה בהתאם ליכולתו המשקית. יש לנו כושר הגיוש כי אנחנו באים במגע ישיר עם הפועלים ועם המעבידים כאחת.

ז. יואלי: מי בא במגע רב יותר עם ה"פועלים" — האגודים הארציים, או מועצות הפועלים?

א. מולק: מובן מאליו שמועצות הפרעלים, הבעיות שמתעוררות מחייבות את מזכירי האגודות המקצועיות לבקר במקומות העבודה, גם מבנה מועצת הפועלים מחייב להכיר יום-יום כל פועל וכל בעיה של מקום העבודה, מה שאין כן באגוד הארצי.

את המאבק המקצועי עושים בלי הכרות קולניות, בלא התחדדות מיותרת. אין זה מקרה שהמעבידים יצרו בזמן האחרון קרן שביתה כשאנחנו ככוח מאורגן עומדים נגד יחיד יש לנו יותר אפשרויות לפעול, תוך כדי שמירה על המשק. אנחנו גאים על כך שהשגנו הישגים גדולים יותר מאשר בשכ"תות ארציות גדולות, אנחנו פגענו פחות במשק ובפועלים.

התחרות עם מועצת הפועלים

א. אלקס: אנו עדים למצב משונה, בעוד שבמדינות אחרות שואפים להפוך את ה"טרייד-יוניון לארגון דומה להסתדרות הכללית.

קיימת אצלנו מגמה הפוכה, מישור צריך להחליט סוף סוף מהו הכיוון שלנו. תאם אנו הופכים את ההסתדרות שתהיה כזו שאצל כל הגוים או שאנו נשארים הסתדרות כללית? כל התפקידים המוטלים על מוסדות ההסדרות המרכזיים מוטלים למעשה על מועצת

בת שנים רבות, העמדו לפתע בראש גורמים שמפירים החלטות ההסתדרות.

ז. יואלי: לדוגמא?

א. מולק: אתה ביקשת המחשה, לא אעשה זאת על ידי המחשה פרסונלית אלא ארגונית. ישנן תופעות שליליות במקומות העבודה: חברי ועדי פועלים עומדים תחת לחץ ישיר וכבד של הפועלים במקום: קשה להם לפעול לפי השיקול הציבורי הכללי, עם כל הפרוב"למטיקה של המשק והחברה. יש איפוא צורך שהכרעה תהיה בידי מוסד שהוא כולל יותר. מועצת הפועלים — היא המסוגלת לכך.

אבל אם אתה מוציא את מועצת הפועלים ומעביר את הענין מועד הפועלים להסתדרות הארצית, אז כל הלחץ שיש על ועד הפועלים מועבר על ההסתדרות הארצית, ושם במקום ועד פועלים אחד ישנם כבר כמה ועדי פרעלים, וברור שהמסקנה שלהם היא לרוב צרת-אופק מפני שנקודת המוצא שלהם מ"צומצמת. ואז קורה שגם חברים טובים מאד בהסתדרות אינם רואים את הצרכים הכלליים. אבל הדבר הזה לא יכול לקרות במועצת הפועלים.

ז. יואלי: כל זה מופשט מדי, אולי בכל זאת תדגים. כוונתי לא לאישים אלא לעניינים.

כל הסכם מחייב

א. מולק: היה לנו ויכוח קשה עם הסתדרות פועלי המתכת, כאשר נקבעה מדיניות כוללת. אני מודה, שאף כי חברים טובים וחשובים מנסים להבדיל בין הסכם לבין פרר טוקול, אין אני מבדיל ביניהם. אצלי לא רק פרוטוקול, אלא גם הסכם בעל-פה יש לו התוקף של הסכם חתום. נקבעה מדיניות כזו ללחץ, אנשי הצמרת של ההסתדרות אמרו בחודש פברואר, ובצדק, שזה עשרים שנה לא נקבעה מדיניות טובה כמו המדיניות שנקבעה השנה. לכן, כשהסתדרות פועלי המתכת מתוך לחצים שהיו עליה, החליטה על דברים שחרגו מתפיסה זו, אמרתי, יחליטו על כך המוסדות המוסמכים. כי אם כל איגוד יחליט תחת לחץ, מה יהיה על המדיניות הכוללת שעלינו לבצע?

מדוע אנחנו רגישים לזה? אמנם יש שירות תעסוקה, אבל אם מוטל מתמוטט ופועלים נפלטים מן העבודה — אז האיגוד הארצי אינו קיים. הכתובת היא מועצת הפועלים.

בכל ענף ישנם מקומות עבודה שונים, חז"קים וחלשים מבחינה משקית. כשאנו מקבלים את המדיניות שנקבעה על ידי המוסדות

ז. יואלי: אני מראין לא בשם המפלגה, ההסתדרות או המערכת. זו שיחה חופשית שאני עומד לפרסמה בחוברת. א. מולק: ואנחנו לא יושי"בים כאן כמזכירי מועצות פועלים אלא כחברים בתנועה וכל מה שאנחנו אומרים יהיה על אחריות האישיות של כל אחד מאתנו.

הבעיה החריפה

ז. יואלי: האגודות המקצועיות הארציות מצמצמות כידוע את תחום הפעולה של מועצות הפועלים. זו אמנם לא בעיה חדשה, אבל נדמה לי שבקאדנציה הנוכחית גברה נטיה זו, כיצד נראה הדבר בעיניכם?

א. מולק: אינני חושב שבעיה זו פרצה בשנים האחרונות, יכול להיות שהיא רק החריפה, מפני שבזמן האחרון נעשה נסיון של מדיניות מקצועית כוללת, דבר אשר

העלה את השמן על פני המים. אין לאיגודים המקצועיים הארציים במצב הנוכחי הרבה לתרום במדיניות הכוללת.

האגודות המקצועיות אינן אלא אחת ה"זרועות של מועצת הפועלים ולכן הלחץ שלהן הוא בפרופורציה מתאימה, לא כן המצב בנוגע לאיגודים הארציים. אנו עדים כיום לשורה של שביתות פראיות שלא על דעת ההסתדרות, הפורצות תחת לחץ של אינט"רסנטים, ההסתדרויות הארציות הדואגות רק לתחום שלהן. האנשים, אשר מאחוריהם מסורת תנועתית

הפועלים מקופחות, אך צריך שמוסדות ה' הסתדרות יתנו למועצות לנהל את הדברים כפי שנקבעו בחוקה.

הקו של הנהגת ההסתדרות — מהו?

ז. יואלי: דומני שאתה מתעלם מהעובדה שהנהגת ההסתדרות עוסקת בעיקר במאבק על שכר העבודה, וממילא היא נותנת משקל יתר לאיגודים המקצועיים הארציים מאשר למועצות הפועלים.

א. אלפרט: הנהגת ההסתדרות אינה גורם אחיד. היה מזכיר שהיתה לו דעה מסוימת, עכשיו מזכיר שיש לו דעה אחרת. צריך לנהוג לפי החוקה. נדמה לי שזוהי גם דעתו של המזכיר הנוכחי.

ז. יואלי: אמרת כאן בהחלטיות שמועצות הפועלים לא מקופחות — האומנם כך הדבר?

א. אלפרט: לא מקופחות בחוקה.

ז. יואלי: אבל למעשה?

א. אלפרט: למעשה הן מקופחות. יש מגמות ותופעות של מזכירים ארציים "החוט" פים" שטחים. נגד זה צריך להילחם.

א. מולק: אני חושב שהסבלנות הקיימת היום מצד הנהגת ההסתדרות לתופעות אלה היא רבה מדי. מתכנסים ועדי פועלים בלא קשר עם מועצת הפועלים. ההסתדרות אפילו מתייחסת לזה באהדה, זה גורם נוסף לפגיעה במועצות הפועלים.

ההסתדרות הארציות עוקפות את המועצות

ח. ביילי: כדאי היה שנקדיש תשומת לב גם לועדים הארציים. זה חשוב לא פחות מאשר בעיית אגודות מקצועיות ארציות. אני מתכוון לועדים של מוסדות כמו תנובה, קופ"ח, עובדי המדינה ועוד.

אני מסתפק בקיום חוקת ההסתדרות בקשר להסתדרות הארציות. בסעיף 6 בחוקה כתוב:

"... ונותנת הוראות בעניינים הנ"ל נים לסמכותה... באמצעות המועצה". ואחר כך: "בעניינים אלה פועלת ה' הסתדרות הארצית בשיתוף פעולה עם מועצת הפועלים הנוגעת בדבר".

פירוש הדבר שבכל הדברים אין ההסתדרות הארצית יכולה לפעול בלי מועצת הפועלים. אולם במציאות זה בדיק להיפך. לא קרה עדיין שהסתדרות ארצית תכריז שביתה לאחר שהתייעצה עם מועצת הפועלים. עובדה היא כאשר ההסתדרות הארצית של פועלי המתכת החליטה על סכסוך עבודה, היא לא באה בדברים עם מועצת הפועלים. אלא רק הודיעו לנו על כך.

בסעיף 6 של החוקה כתוב שפנייה של ההסתדרות הארצית לאגודה צריכה להיות באמצעות מועצת הפועלים. ואילו הם עקפו

קונקרטיזציה. אני שואל מאימתי החריפה בעיית היחסים?

א. אלקס: הבעיה החריפה במיוחד ל' אחר הבחירות להסתדרות הארציות. התחילה התחרות בין אגודה לאגודה, ותחרות בין הסתדרות ארצית לבין מועצת הפועלים — וזאת בלי להביא בחשבון את כל הגורמים הפועלים במשק. יש שהוגשו תביעות משום שנעים להיות פופולארי. אם לא הביאו ב' חשבון את האפשרויות של המשק, מובן שהשכר יוצא בהפסד.

לקח "עילית"

האיגודים וההסתדרות הארציות. אבל ככל שגדלה ההתפתחות הכלכלית וענפים שלמים נמצאים לפעמים בידיו של נותן עבודה אחד — הביאה המציאות לכך שקמו הסתדרות מקצועיות ארציות. נוצרו איפוא חיכוכים בין

אני חי עכשיו בתקופה של שביתה "עילית". זה נכון שפועלי "עילית" קבלו אחרי השביתה יותר ממה שהציעו המעבידים לפני, אבל השאלה היא האם בגלל החבל הזה כהישגים כדאי היה שתפרוץ השביתתם עם כל הכרוך בזה.

א. מולק: חוברת זו הרי תגיע גם ל' לשאינם חברי ההסתדרות.

ז. יואלי: אתם יושבים כאן כחברי תנועה. מותר לנו לדבר באופן חופשי. האם היתה ב' איור רמת'גן שביתה רצינית, שהפועלים לא קיבלו דמי שביתה?

א. אלקס: לדעתי לא היתה באזורנו שביתתה שלא קיבלו לפחות חלק מדמי שביתה.

ח. ביילי: ב. קופסאות פח" היתה שביתה של 800 פועלים. הם קיבלו תשלום בעד כל ימי השביתה.

א. אלקס: בשירותים אין בעיה של דמי שביתה. מקבלים את הכול.

דרוש זעזוע

ז. יואלי: אם אתם רוצים שלדבריהם יהיה הד — אל תהניקו את השיחה ואל יכתוב איש לרעהו מה לאמור. הכוונה היא קיום שיחה חפשית. לזעזוע קצת, להיעצר ו' להרהר על הנעשה בהסתדרות. אם תדברו באופן אבסטרקטי, הרי אפשר למצוא את ה' דברים בספר על ההסתדרות שהופיע לפני 30 שנה. תנו לכל אחד להגיד את דברו.

א. אלקס: דו"קים עם ההסתדרות ה' ארציות. אפשר רק בשני תנאים:

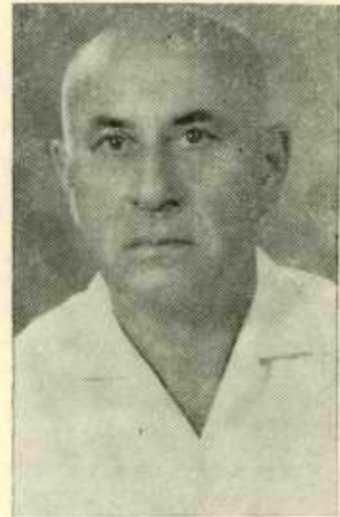
(1) שיתוף מלא של מועצת הפועלים ב' קביעת המדיניות בענף זה. או אחר, שההס' תדרות הארצית מייצגת אותה.

(2) שהאגודות המקצועיות במקומות יהיו כפופות למועצת הפועלים.

בעד תיקונים בחוקה

א. אלפרט: נכון שקיימת הבעיה של חיכוכים מסוימים בין מועצת הפועלים לבין

אותנו ופנו ישיר לאגודות המקצועיות, והיה לנו אתם ויכוח קשה מאוד.

„ההסתדרות לא צריכה להיות כללית“

יש כעת בהסתדרות חברים אשר חושבים שההסתדרות אינה צריכה להיות כללית, אלא ההסתדרות של איגודים ארציים. גח"ל מכריזה על כך בגלוי אבל היא אינה יחידה שדעתה כך. יש גם חברים אחרים החושבים כך. והמדובר לא רק בחברים מן השורה! ההסתדרות הארצית מנסה להיות הישולטת, תוך זלוזל במועצת הפועלים. היא גם לא מתחשבת במחלקה ל-איגוד מקצועי, ולפעמים אפילו לא בדעת הועדה המרכזת.

מקבלים עידוד מהוועדה המרכזת

הוועדה המרכזת לא מעמידה את ההסתדרות הארצית במקומן, ולפעמים אף מעודדת אותן להופעה עצמית. כדי להפגין שהם הם המגינים על הפועלים ולא מועצת הפועלים.

א. אלפרט: אני יודע שאצלנו ביקשו שהמזכיר הארצי ינהל את השביתה של „אמ“ קור“, אבל הפועלים אמרו „לא“.

א. אלקס: לקח השביתה ב„עילית“ הביא לכך שפועלים יגידו: „לא ההסתדרות ארצית אלא רק מועצת הפועלים“.

ח. ביילי: גם אצלנו קרו מקרים כאלה.

ד. אילון: יש שההסתדרות ארצית מסוגלת להתחיל שברית, תח, אבל היא לא מסוגלת לסיים אותה.

ח. ביילי: המוסדות העליונים של ההסתדרות צריכים להגיד באופן ברור אם המגמה שלהם היא שההסתדרות תהיה לפדרציה של איגודים ארציים. לדאבני התרשמותי שכרע אין נכונות מצד הועדה המרכזת, לשמור על כך שההסתדרות לא תדרדר לכך.

היכן ההנהגה של מיליון פועלים?

לעולים. אני לא מדבר כבר על כך שאין אצלנו מפעל של משק עובדים שיעבדו בו ויכירו אותו. קח את כל הבעיות האלה, צרף אליהן את השביתה שהיתה ב„צד“, עליה המונית, חג ראשון שלהם בישראל, בניית הבית הפרטי של העולה — ותראה באיזה מצב היינו אנחנו.

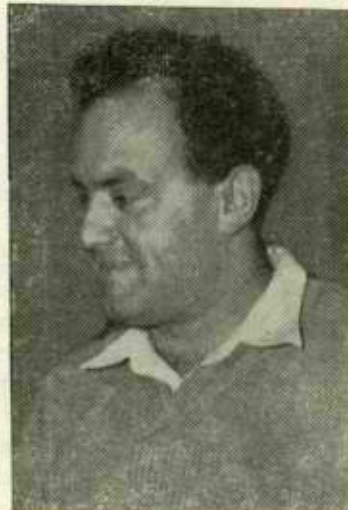
הבעיות של ישוב עולים הן בכלל אחרות, וכאשר הישוב שלנו (נצרת-עלית) מתכוון לזכר את האוכלוסיה תוך 3-4 שנים, תבינו שאין לי במי להאחז בבית הועה"פ. ד. אילון: ברור שמצפים ממך שאתה תעשה את הדברים.

כיצד מקבלים עולים

מ. אריאב: אבל אתה צריך גם הכוונה למעלה, כי אם צריך לקלוט 20% של עלייה חדשה תוך שנה, אז שום אשף לא יכול לעשות זאת לבד. המוסדות העליונים חייבים להיכנס לזה. הייתי בוינה וראיתי איך מקבלים עולים. מסבירים להם את הארץ, אבל על ההסתדרות אף לא מלה אחת. לעומת זאת כשהוא מגיע לארץ מקבל העולה כיפה והסבר שבארץ עושים את העולים לגויים, ומי? — „נציגי הממשלה“.

כאשר היה הויכוח הקשה עם מזכירי האגודות המקצועיות, וכן בענין חוק צינון שברית, תות, אז היתה מועצת הפועלים הקשר היחיד של הועדה הפועל ושל הועדה המרכזת, כי המועצה יכולה להביא לתיאום בין הפעולות של הזרועות השונות.

אין היום שום השפעה בכלי התקשורת אשר מספקים תרבות וחינוך להמונים. ההסתדרות פועלת כאילו עוסקת בטרירידיוניזם בלבד. אין הכוונה מרכזית. אם מועצת הפועלים אינה יוזמת, או פועלת לבד, הרי שבשלושה

ז. יואלי: כל מי שחרד לדמותה הכללית של ההסתדרות מתייחס כמובן בשלילה ל-מגמה של הרחבת סמכות ההסתדרות הארצית על-חשבון תחום הפעולה של מועצת הפועלים. אולם הצאכזים הגובר בהסתדרות מתבטא לא רק בכך. החולשה העיקרית של הנהגת ההסתדרות מתבטאת בכך שמלבד המאבק על שכר-עבודה אין ההסתדרות מטיף לה שום אתגר אחר על מיליון חברי ההסתדרות.

כאשר קראתי בזמנו שהו' זיידל הולך יחידי מעיר לעיר ומעורר בחריצות את מועצות הפועלים לפעילות למען העליה, היתה לי הרגשת עלבון. האם ענין העליה כרוך רק בחלוקת עבודה דפרטמנטלית ועוסק בזה רק נציגים של 3-4 אחוזים ממעמד הפועלים. היכן ההנהגה של מיליון פועלים?

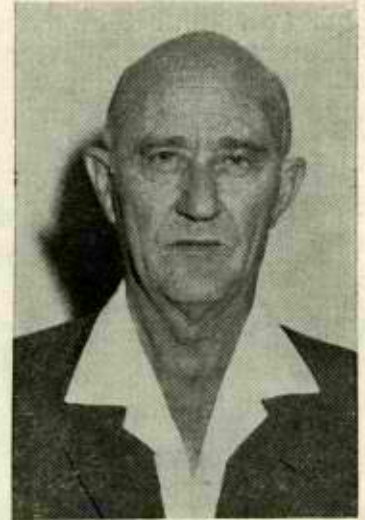
האם גם אתם רואים את הנטייה המסוכנת שההסתדרות הולכת ונהיית לארגון צאכיסטי — גומי פרסיסטי?

אין הכוונה מרכזית

מ. אריאב: נכון שההסתדרות זנחה ב-שנים האחרונות מספר דברים שביטאו את כלליותה כהסתדרות וכתנועת עבודה: היא זנחה אותם בענייני החינוך: ההסתדרות היום גם אינה מקור להביא תרבות לחבריה. כמעט לא קיימת קואופרציה, שהיתה אחת מזרועות ההסתדרות. אנחנו גם מצמצמים את השפעתנו בקליטת עלייה. לפני חודש הייתי בוינה וראיתי איך מביאים עולים חדשים. להסתדרות

ארבעה שטחים אין מה לעשות. לדוגמה, קליטת עלייה. ב-5 החודשים האחרונים קלטנו 550 משפחות עולים, רובן מבריה"מ. אותן צריך להביא להסתדרות. והנה אין לי בוועה"פ למי לפנות. עם כל הכבוד למרכז לתרבות אין לי ממנו עזרה, לא מבחינה חומרית ולא מבחינת האנשים שיוכלו לדבר עם העולים בשפתם. להביא זמרת, זהו תרבות? או אולי תרבות זה גם ערך מסוים? לי אין מי שיקנה ערכים

ד. אילון: אני חושב שקיימת גטייה ברור
רה לצאכיום בהסתדרות, אבל אין זה גילוי
רק של השנים האחרונות. למעשה יש נסיון
למקד את ההסתדרות בנושא של האיגוד ה'
מקצועי. מקרב התעשיינים והמעסיקים מתחיי
לה לצמוח הנהגה למשק והדבר מחייב שיהיה
איזה גוף ארצי מצידנו שינהל את המור"מ: גם

ההסתדרות הארצית מגלות רפיון. הן פתחו
פתח לועדי עובדים ארציים וגם הם פלשו
למעשה לתחום של מועצות הפועלים.
מהלך זה עלול לפגוע קשה בהסתדרות
שצריכה להיות גם תנועה חברתית, ולא
טריידיוניון בלבד. מועצת הפועלים היא
מוקד אידיאולוגי, כור היתוך לאינטרסים
מגוונים של כלל ציבור הפועלים. האגודות
המקצועיות המקומיות אינן יכולות להיות סני'
פים של ההסתדרות ארצית, כי הן חייבות
לפעול לפי תנאי המקום.

הלך מסכסוכים ארציים

למדנו גם כמה לקחים מסכסוכים ארציים.
נוכחנו לדעת שעד שמועצת הפועלים לא
נכנסת לתוך העניינים יש קפאון.

ז. יואלי: לשם־מה דיבור מסביב ולא ישר
לעניינים?

ד. אילון: אני חושב שבשבתת "עילית"
הגיעו לדיון קונקרטי רק בלחץ של מועצת
הפועלים. אם אני רואה מה שהיה בעבר
במכס ומה שילך עכשיו במכס, — מתברר
שמועצות הפועלים גמרו את הענין במקומות
בלי ההסתדרות ארצית, שהיתה חסרת־אונים,
בתחילתה של השביתה, וגם בסיומה.
חיפה חתמה על הסדר וכן תל־אביב וירר
שלים. מ.פ. לוד היתה הכוח הפעיל והמסיים
בסכסוך בשדה התעופה בלוד. (א. א. פ. ר. ט.:
דוגמה נוספת: האפייה). כל אותם סכסוכי
עבודה שהיו ישירים בין מועצת הפועלים
למעבידים, הסתיימו רובם בהצלחה. הם היו
הרבה יותר שקולים וריאליים לגבי הדרישות.
שום שביתה פרטיזנית שפרצה בירושלים ב־

שנים האחרונות, לא הצליחה בלא קבלת
עידוד ממועצת הפועלים.

המפלגה מתחמקת מהתערבות

התנועה תצטרך לדון בנושא ההסתדרות,
והיא תצטרך להכריע בכמה נקודות. עד
עכשיו היא כמעט לא התערבה. הרושם הוא
שהיא מתחמקת מהתערבות. (ז. יואלי: אתה
חושב שהמפלגה יכולה לעצור את הגל הצא־
כיססטי המציף את ההסתדרות?).

הגל הזה עדיין איננו עד כדי כך הרסני
והוא עוד ניתן לתיקון. צריכה להיות הכרעה
של המפלגה במושב מיוחד, שבו יצטרכו
להגדיר הגדרות ברורות יותר של הפעולה
ההסתדרותית. של היחס בין ההסתדרות לבין
המפלגות הפוליטיות.

ז. יואלי: למה אתה מתכוון?

ד. אילון: אם התנועה לא תתן את דעתה
בעתיד הקרוב ביותר, אין לי ספק שאנחנו
נגלוש למאבק פנימי קשה בהסתדרות, על
בסיס של התארגנויות אישיות ואינטרסניות.

מגמה שתרוקן את ההסתדרות מתוכנה

א. מולק: אם יתן כוח רב יותר להס־
תדריות המקצועיות הארציות בקביעת מדי־
ניות ובביצועה, תהיה ההסתדרות לפדרציה
של ההסתדרויות ארציות ולא יהיה לה מה
להגיד, כי הדבר הדומיננטי יהיו הלחצים ה־
פנימיים של האיגודים המקצועיים. מצב זה
קיים בארצות אירופה.
אבל בארץ־עליה כמו שלנו, זה בלתי
אפשרי. אם המגמות האלה תימשכנה, תלך
ההסתדרות ותתרוקן מתוכנה, כפי שדיבר על
כך אריאב.

האם היתה בשנים האחרונות איזו יוזמה גדולה של ההסתדרות

טייחים, שרברבים, צבעים, שלא מאפשרים לי
קבל לאגודה שלהם בלי בדיקות. (קריאות:
מה פתאום? למה אתה מתכוון?) — האיגוד
בודק, אם השוק מרשה...

א. אלפרט: אצלנו אין דבר כזה.

א. אלקס: זו עובדה. וזה קיים לא רק
אצלנו. אנחנו נלחמים אתם בשטח זה ואומרים
להם: אין אתם רשאים לשמור רק על עצמכם.
עובדה היא שהיום צבעי מרוויח יותר מרופא.
יש התפתחות מדאגה, שיכולה להגיע לכל
אגודה אם לא תהיה מועצת פועלים בעלת
סמכות רחבה אשר תעמוד על המשמר.

א. אלפרט: המגמה הצאכיסטית בולטת
בעיקר אצל האקדמאים וחצי־אקדמאים. ה־
מבנה של ההסתדרות איפשר אמנם לא לפתח
צאכיום. אבל היום, במצב של תעסוקה מלאה,
ועידוד לארגון ע"י ועדים ארציים וההסתדרויות
מקצועיות ארציות — טמונה סכנה חמורה.

ז. יואלי: האם אתה מסכים לזה ש־
דרוש יתר פעילות ויתר הכרעה של
התנועה?

א. אלפרט: אין תקשורת מספיקה בין
אלה העומדים בראש ההסתדרות לבין האח־
ראים במקומות, וועדי עובדים בכלל; אין
כיום תקשורת מספיקה בין ההסתדרות לבין
המפלגה. יש לפעול להגברת ההשפעה ההדדית.

ז. יואלי: הכוונה — לענייני עלייה,
או תרבות? האם היה איזה מוסנה
בענייני הנוער, בעזרה הדדית, מתן
השכלה לפועלים, הליכה לכפר, עיי־
רות־פיתוח ועוד? הרי בשמחים אלה
לא הפריעו ההסתדרויות הארציות.

א. מולק: העניינים הללו באים לידי
ביטוי בעשייה היומיומית במועצת הפועלים.
אבל אני חושב שבעניין ההכוונה מלמעלה
צודק אריאב — היא כלל לא קיימת. אלא
שאני לא חשתי צורך בכך. אולי זו גם בעיה
של גודל הישוב. אבל נכון שמבחינה
מרכזית, מבחינת היוזמות הגדולות,
נקודת הכובד הושמה על הפעולה
המקצועית.

התפתחות מדאגה

א. אלקס: אריאב צודק. הוא יושב ב־
איזור־פיתוח, ואם הוא לא יקבל עזרה מרכז־
זית, לא יוכל לעמוד בזה. לעומת זה ישנן
מועצות פועלים אחרות שעושות את המלאכה
בכוחותיהן הן.

**אני חושב שיש התפתחות מדאגה.
ההתחלה היתה בהסתדרויות האר־
ציות. עכשיו יש כבר מלחמה בין
ההסתדרויות הארציות לבין הוועדים
הארציים. אצלנו ישנם כבר איגודים של**

ההסתדרות זכאית לקבל מהממשלה ומהעיריות יותר אמצעים כספיים

ד. אילון: החברים מתעלמים משני עניינים יסודיים: האיגוד המקצועי הינו בכלל חלק נכבד מאוד ממהותה של ההסתדרות, בשנים האחרונות גדל מרחב המחיה שלו. אין לנו כוח אדם ואמצעים כספיים כדי לעסוק בכל הבעיות של חינוך וקליטת עולים. דרושה עזר

רת מפלגת העבודה שההסתדרות תוכל ליהנות מכספים ממלכתיים לצרכים אלה.
ז. יואלי: אני תמה שמלבד אילון לא ניתן כאן ביטוי לתביעה המוצדקת מהממשלה ומהעיריות שיעמידו יותר אמצעים לרשות ההסתדרות, לפעולתה בקליטת עליה, נוער, מוסדות לעזרה הדדית ועוד. אמצעים נוספים הרי יחזקו את השטחים החלשים במדינה וגם יגבירו את הכלליות של ההסתדרות.
מ. אריאב: אנו פעילים גם בשטחים שאין לנו בהם הכוונה מרכזית.

מה יחסכם להתערבות מילכתית בסכסוכי-עבודה?

ז. יואלי: כוונתי, להתערבות כמס' גרע שהתנועה סיכמה (לא בהסכמה כללית) לפני חצי שנה. האם אתם מכירים בכך שישנם מצבים מיוחדים שבהם הכרחי הדבר שהממשלה תתערב?

נגד עדיפות לממשלה בסכסוכי-עבודה

א. מולק: צריך להבדיל בין שני דברים: בין משק ממשלתי שבו הממשלה מופיעה כמעסיק ודינה כדון מעסיק פרטי. מבחינה זו אין עדיפות לממשלה (ד. אילון: מדוע?) מפני שהיא צד בענין הגידון.

במשק הפרטי צריך להיות מאבק ישיר בין המשק הפרטי לבין ההסתדרות.

ז. יואלי: בסכסוך של עובדי התעופה האזרחיים שהיה לפני כשנה, לא יכולה ההסתדרות לסיים בעוד ההתערבות של הממשלה עזרה להסתדרות לחסל את הסכסוך. מדוע אתה מסתייג כליכך מהתערבות הממשלה?

א. מולק: במשק הפרטי אני בעד מאבק חופשי בין המעסיקים לבין ההסתדרות. אני רוצה להרחיק לכת ולומר — אני נגד פרר טקציוניזם של התערבות שרים מסויימים ב"סכסוכים אלה, מפני שזאת השפעה התלויה בדבר.

ז. יואלי: אתה רוצה שרק שר העבודה יתערב...

א. מולק: אני אומר שאין בכך עזרה להסתדרות — אלא עזרה למעסיק. לגבי ענפי משק שהם חיוניים לציבור ולמדינה, יש חוק המחייב שר מסוים להתערב.

ואשר לסכסוך בתעופה האזרחית שעליו הסתמך יואלי — הרי זו חברה ממשלתית. והממשלה, כלומר, בעל המפעל, החליט, לא להיכנע. לקרקע את האווירונים, לחסל את החברה.

א. אלפרט: אני חושב שלא צריכה להיות התערבות ממשלתית בסכסוכי-עבודה בכל ה'

נמנעת כי מיגוון העיסוקים שלה הוא כזה שאי אפשר לצמצם את ההתערבות רק בתחום. שבו היא המעביד הישיר. חייב אולי להיות חוק שיגדיר את מידת ההתערבות בסכסוכי עבודה, יחסית-עבודה, ולקבוע מה הם הכלים שצריכים להכריע. אי אפשר להשאיר סכסוך ללא סוף.

אני אומר שבמצב של מדינה כמו שלנו, צריכים אנחנו לשאוף לכך שי' ההתערבות של הממשלה לא תגיע לרמה של הכרעה, אבל חוסר תכור נה שלנו עלול לגרום לכך שהממ' שלה תיאלץ להשתמש בשיטות של הכרעה.

ז. יואלי: האם כולכם מסכימים לזה שב' שביתת השימורים היתה ההתערבות מוצדקת? כולם: כן.

האם יש סכנה להגמוניה הפועלית?

א. אלפרט: אני חושב שבמפלגת העבודה נקבעו דרכים איך לנהל את ההסתדרות, ו' הדרכים שנקבעו הן הנכונות.

ז. יואלי: האם אתה חושב שמפלגת ה' עבודה מתערבת בניהול ההסתדרות?

א. אלפרט: היא לא קובעת את דעתה לגבי פרטים, אולם לגבי דברים יסודיים, אין ספק שתנועת העבודה קובעת בתוך ה' הסתדרות.

ז. יואלי: החושב אתה שכל מה שנקבע ונאמר בשם ההסתדרות בשנים האחרונות, הוא בדיק לפי הקו של מפלגת הרוב?
א. אלפרט: לא! יש דברים לכאן ולכאן.

מבקורת לקטרוג

א. מולק: שאלת ה' יואלי היא קרדי נאלית וחשובה, בעבר היה היוכח בחדרי חדרים וכלל החברים לא הרגישו בו. הם הרגישו את ההסתדרות רק כשהיא אמרה להם: את זה תעשו, או את זה אל תעשו. אבל את המאבק של שליחיהם הם לא חשו. היום מותר לנו להגיד שבקאדנציה זו הפול' מוס שבפומבי הוא לברכה, וזה לא מוריד מכוחם של שליחיו במפלגה כאשר הם נאב' קים עם שליחי ההסתדרות על עמדה מסויימת. הסכנה היא אם במקום ויכוח בתוך מפלגת העבודה עובר הפולמוס למאבק החורג מ' מסגרת דיון בין חברים במפלגה אחת.

ז. יואלי: אתה מתכוון שזה חורג ממס' גרת של ביקורת ועובר לקטרוג.

א. מולק: אני מסכים להגדרה זאת. ואז מה קורה? — כאשר אני כנציג פועלים,

משק. זה עניין שהוא נתון בין ב"כ העובדים ובין אלה שמייצגים את המשק. יש התערבות שהחוק מקנה אותה, אבל בדרך כלל רק תיווך.

ז. יואלי: באיזה מקרים אתה מצדיק את התיווך הממשלתי?

א. אלפרט: לפעמים לפי בקשת ההסתדרות, כאשר היא רואה בזה חשיבות להשפיע על הצד השני, אבל גם אז צריך להיות במס' מ' ישיר.

ד. אילון: מה נקרא "להשפיע"?
א. אלפרט: הנה, השפיעו על מושביץ. הממשלה צריכה לנהוג לפי החוק ולהתערב. לעתים, לפי בקשת צד זה או אחר, הממשלה יכולה להשפיע כדי לקרב את הצדדים.

התערבות הממשלה — כן, הכרעה לא

ח. ביילי: צריך להבדיל בין התערבות של הממשלה ובין הכרעה שלה. כשם שאין אנו שוללים את זכותה של הממשלה להתערב בענייני המשק, כן יכולה היא להתערב ב"סכסוכי עבודה אם היא רואה שהסכסוך יכול לגרום לנזקים גדולים למשק. במקרים כאלה אני חושב שיש לה זכות לנסות לתווך בין הצדדים כדי לקרב אותם. אין בזה שום פגם. כוחה של תנועת העבודה לא ייפגע מכך.

התערבות הממשלה — היא לטובת כל הצדדים

א. אלקס: אני בעד הרחבת האפשרות של התערבות הממשלה. זה לטובת המדינה, לטובת ציבור הפועלים ולטובת ההסתדרות. בפרט שאני יוצא מתוך הנחה שבישראל ה' שלטון הוא בידי ממשלת פועלים.

א. מולק: אתה אומר הכרעה של ה' ממשלה.

א. אלקס: לא. אני אומר הרחבת ההתערבות בצורות הקיימות.

ד. אילון: התערבות הממשלה היא בלתי

מי זאת הנהגת ההסתדרות?

א. אלקס: אין ספק שיש רדיקאליזציה ויש עימות עם הממשלה. הפופולריות של ה"הסתדרות" עלתה אמנם, אבל הגבול בין פר פולריות לבין מפולת קטן הוא מאוד, המחיצה היא דקה. יש גורם שחי על הפרחת סיסמאות נגד הממשלה, והוא ירבה בזה. אני רואה בכך סכנה להגמוניה של הפועלים, אולי לא ברגע זה. אם נלך לבחירות בהסתדרות במאי אני מעריך שנעלה. מי זאת הנהגת ההסתדרות? — זה בן אהרון. ההנהגה מתגלמת בבן אהרון והוא רדיקאלי. על כן אני רואה יסוד לשאלה אם יש סכנה להגמוניה הפועלית?

שבזמן האחרון היו יותר שביתות מאושרות, מאשר בשנים קודמות, אבל אין זה אומר, שההסתדרות רדיקאלית יותר. מנסים ליצור הרגשה שמה שקרה בזמן האחרון הוא תוצאת מדיניותו של איש אחד. אני שולל את הדבר הזה. הפועל נוכח שאין הוא יכול להשיג שום דבר בלי עזרת ה"הסתדרות". טבעי הדבר שכעת, אחרי שנים איוז דרך שהוא וראו שאין היא מביאה לתוצאות, נכנסה ההסתדרות לעניין בצורה הרבה יותר אפקטיבית והיא עומדת בראש המאבקים האלה. מכיון שאינני רואה שיש שינוי בהסתדרות מבחינת הרדיקאליזציה, אני יכול לומר שזה יכול לסכן את ההגמוניה הפועלית.

נציגי מפלגת העבודה בהסתדרות, נלחם נגד הממשלה, ואני אומר שממך שלה זו מתנכלת לפועלים ומעשירה עשירים וכד'. בזה אני מעלה לא את קרנה של ההסתדרות ולא את קרנה של המפלגה. בזה אני מראה ששליחי מפלגת הפועלים יכולים להתנכל ל-אינטרסים של הפועלים.

לא חלו שינויים בהסתדרות

ח. ביילי: האם העניין של הכרות שביתות הוא עניין רק של הזמן האחרון? תמיד היו שביתות. האם התופעות האחרות שקיימות ה"יום לא היו לפני כמה שנים? אפשר להגיד

הרדיקאליזציה עלולה להזיק להגמוניה הפועלית

תדרות החליטה שיש לקרב את תנאי פועלי הייצור לאלה של עובדי השירותים, השנה יש יכול ניכר במאבק לטובת הפועלים, וזה מתוך פעילותה של ההסתדרות. ואשר לדרך ולצורה — בזה יש חלק גדול לאיש העומד בראש ההסתדרות. **ז. יואלי:** דיברת על הישגים שהיו ל"פועלים. לפי החומר של המחלקה למשק וחברה היו בעשור של שנות ה-60 הישגים עצומים: בממוצע עלה כל שנה השכר ה"ריאלי של הפועל ב-4% יותר, בעוד שב-1970 ודומני כי גם ב-1971 לא עלה כלל השכר הריאלי. **א. אלפרט:** בשנתיים האחרונות יש הישגים גדולים אצל פועלי הייצור והשירותים, ואני חושב שכדי להגיע לכך לא היה צריך להכניס שום שינויים מהותיים בדרכה של ההסתדרות. **ז. יואלי:** לפי המחלקה לאיגוד מקצועי של הווע"פ, כמעט לא עלה ב-1970 השכר הריאלי של הפועל. **א. אלפרט:** 1970 היתה שנה של הקפאה.

הכרזות שאין להן בסיס מפלגתי

א. מולק: אני חושב שאורי מטעה שלא במתכוון. הכרזות פוליטיות בשם ההסתדרות, שאין להן בסיס מפלגתי, כמו ההכרזה על כלכלת מלחמה, (קריאות: לא חכם תדרות הכרזה על כך, המזכיר שלה חכמי. מולק: המעמד מחייב ואל נשלח את עצמנו), או שורה שליומה של הכרזות מכוונות נגד הממשלה, כל זה לא מוסף לפועל אף אגורה אחת, זה רק החליש את המעמד הכללי שלנו, ואם כך — למה לעשות זאת?

להגמוניה של תנועת הפועלים כתוצאה מהרדיקאליזציה, אבל זה בשני תנאים:

- שהמפלגה תביא את פעילותה לידי מכנה משותף לפי סדר העדיפויות;
 - שההסתדרות מצידה תתחשב בקצב ה"אפשרויות של המדינה לפתרון הבעיות. אם היא לא תתחשב בקצב האפשרויות, יכול להיות שהכוונות הטובות ביותר של הרדיקלים יביאו לגיהנום.
- ז. יואלי:** לח' אילון אני רוצה להעיר שאם החבר המרכז את ענייני איגוד מקצועי בירושלים יפתח בתוקף תפקידו מחר במסע הסברה במקומות עבודה בירושלים ויטען ש"ההנהגה המקומית מתנכרת לענייני הפועלים, בעוד שאפשר להגיע להישגים גדולים וכך" — הוא ירכוש פופולריות רבה בין פועלי המקום. **ח. ביילי:** אני מצטרף להערכה שיש ניפוח בניגודים שבין הממשלה לבין ההסתדרות וזה מחליש את התנועה.

מחליש את התנועה וההסתדרות

א. אלפרט: יש נטייה כזאת ואני חושב שזה מחליש את התנועה, את ההסתדרות, ואת הממשלה. וכן אני חושב שביטויים מ"סויימים שנשמעים אין להם מקום אצלנו. אין צורך בכך ואין זה נכון. עם זאת, אני חושב שתפקיד ההסתדרות מטבע ברייתה היא לעזור לפועלים בענייניהם, ואני חושב שלא חלו שינויים מיוחדים בדרכה של ההסתדרות, אם כי נכון שהסגנון והקצב השתנו. **ז. יואלי:** באיזה מובן לא חלו שינויים? **א. אלפרט:** לא חלו שינויים מהותיים בדרכי הפעולה של ההסתדרות. ישנה רציפות בפעולה להטבת תנאי הפועלים. ועידת ההס-

מ. אריאב: אני מסכים לכך שיש רדיקאליזציה, יעידו הדברים שהיו על סדריומנו בזמן האחרון. דברים רבים שנשמעו בשנים האחרונות עלולים להזיק להגמוניה של מפלגת הפועלים, כי המעמד לא נשען תמיד רק על פועלי הייצור, אלא גם על שכבות אחרות בציבור, ואם המפלגה לא תטיל את כל כובד משקלה להרגעה מסוימת בעוד מועד, חושש אני שיש סכנה גם ל-הגמוניה הפועלית.

ד. אילון: אני חושב שיש רדיקאליזציה בהסתדרות, ואני לא מתנה את זה באישיותו של אדם אחד. אני חושב שההתחלה לכך התגבשה באיגודים המקצועיים כבר לפני מספר שנים. תוצאה נוספת של הרדיקאליזציה היתה הנטייה ההר"כת וגוברת בקרב נציגי תנועת העבודה בממשלה להטיף לנו: "האם אתם חושבים שאנחנו פחות מנהיגי פועלים מכך?" הם שוכחים שהקשר בינם לבין העובד הוא כיום פחות ממה שהיה כאשר הם היו מנהיגי ההסתדרות. בן אהרון נתן לזה ביטוי קיצוני יותר ואף הפך את זה לקטרוג.

חברינו בממשלה איחרו

יחד עם זה אנחנו חייבים לדעת את הפרופורציה הנכונה ועלינו להבחין בין ניגודים ממשיים ובין יצירה מלאכותית של ניגודים. אין ספק שאילו היו חברינו בממשלה ערים יותר לכמה נושאים שמראש ניסינו להעלות אותם, כפי שנותנים הם היום עליהם את הדעת — בנושאים של שיכון, זוגות צעירים, עדות ופער בין שכבות שונות — לא היינו מגיעים לעימות בחלק מן העניינים שהיום הגענו בהם ליוכוח. **אינני חושב שחייבת להיות סכנה**

ניגוד הוא כאשר קורה דבר ריאלי שאתה יכול להתחסס אליו במושגים ברורים. בעניין עוני בישראל ושכר מינימום לעובד, היו ניגוד דים לגבי מועדי הביצוע.

א. מולק: באווירה שאנחנו נמצאים בה ובידיעה ברורה מה הן הסיבות לפער העדתי, הסוציאלי, וכד' — להטיל הרשעה מפורשת על דרך פעולתה של הממשלה, זה כבר לא עניין של ויכוח על עיתוי, אלא קטרוג.

ז. יואלי: אם אומרים שהממשלה הזאת התעלמה מאינטרסים חיוניים של הפועלים והיא מעשירה עשירים ומרדלת פועלים, שמים הכנסה דואג לעשירים — מה עוד צריך להגיד כדי שזה ייקרא קטרוג נגד הממשלה?

ד. אילון: חלק מהדברים יכולים להיות דברי ביקורת, חלק מגיע לרמה של קטרוג.

ד. אילון: כשלב מסוים היה הרושם ש' מתחילים להוצר ניגודים בין עמדות ההסתדרות לעמדות חברינו בממשלה. אני חושב שניתן לזה ביטוי קיצוני גם לגבי נושאים והשקפות שלא היה בהן ניגוד של ממש. משום מה מנוסחת השאלה כך, כאילו מי ש' משיב עליה, מסכים מראש שנעשה נסיון לחקק את ההסתדרות ע"י יצירת ניגודים. אבל אני לא בטוח בכך.

הרוב מתנגד לחקיקת חוק המחייב שיתוף פועלים בניהול

קויים גם דיון יסודי בהצעת מזכיר ההסתדרות לחוקק חוק שיחייב שיתוף פועלים בניהול מפעלים. **א. מולק** טען שהפועלים אינם מעוניינים בכך ולכן **מה טעם בחוק שיכפה עליהם את השיתוף?** כן אין להתעלם מהעובדה שפועל הנבחר להנהלה, חדל בעיני הפועלים להיות נציגם, לעומתו טען **ח. ביילי שאין לחכות עד שהתודעה תחדור לשורות הפועלים.**

א. אלפרט התייחס בשלילה לחוק המוצע בטענו כי זה ירתיע משקיעים ובמיוחד אלה שבאים מארצות שבהן שיתוף פועלים מטיל אימה, אולם יש לעודד שיתוף בניהול במשק של ההסתדרות. גם **א. אלקס** התנגד לחוק ואמר בין היתר "אין לנו קאדרים בועדי הפועלים, שיהיו מוכנים לניהול".

ד. אילון שהצטרף לעמדת קודמיו בהתנגדות לחוק, אמר שרק על-יסוד הנסיון של שיתוף במפעלי ההסתדרות אפשר יהיה לגבש הצעה על חובת שיתוף במשק פרטי, בכל אופן בינתים מוקדם מדי לחוקק חוק, לעומתו טען **מ. אריאב:** כי עד שהחוק יקבל תוקף יחלפו שנים, בינתים אפשר להכשיר פועלים לקראת השתתפות בניהול מפעלים.

כל הנאומים היו מאוחדים בצורך לעודד (כלי לחץ רב) שיתוף בניהול מפעלים הסתדרותיים.

התנגדות לייצוג ישיר

האלטרנטיבה: חוק הסתדרותי יחייב את המפלגות

מזכירי מועצות פועלים שרואינן בשיחה זו, נשאלו על יחסם להצעה על בחירת נציגות ישירה של ועדי-עובדים, שתשותף במוסדות המרכזיים של ההסתדרות. **ז. יואלי** הוסיף: זה שנים רבות מתלבטים בשאלה כיצד לשתף בהכרעה "פועלים שליד הסדן". עד עתה לא היתה כל תווה, החלטות שנתקבלו לא קוימו למעשה. **אם כן-אחרון אינו מרפה מכך — ובצדק — מדוע אתם מוכיחים?**

א. אלפרט אמר שצריך אמנם לתקן את המבנה הקיים, אך לא ע"י קיום שני סוגי נבחרים, צריך לחייב את המפלגה לשלוח אחוז גדול יותר של פועלים. **מ. אריאב** שהתנגד גם הוא, סיפר שבנצרת-עילית מקיימים זאת למעשה: בין 13 חברי המערך במועצת הפועלים, 11 מהם הם נציגי ועדי-העובדים. **כל 9 חברי המזכיר רות הם ממקומות העבודה.**

א. אלקס נימק את התנגדותו בטענו בין היתר: כי גם נציג ממוקם-עבודה מייצג בדעותיו רק חלק מחבריו לעבודה. **ח. ביילי** חיזק את הדעה שקשה יהיה לקיים שני סוגי בחירות לפועלים באמצעות מקום-עבודה. בעוד שכל יתר העובדים יבחרו ע"י המפלגה. **א. מולק** הסביר את התנגדותו "מי שנבחר על-יסוד קוואליפיקציות אישיות, יכול לשנות את דעתו, מה שאין כאשר הוא נציג של מפלגה, אז פועל הוא תחת מרות של ציבור מלוכד". **ד. אילון** טען, כי רבים מציבור העובדים אינם מיועגים במידה מספקת, התיקון יבוא כאשר יקבע מפתח מסוים שיבטיח ייצוג מאוזן של כל החוגים. הבחירה היא שווה לכולם — באמצעות המפלגה.

כל המשתתפים בשיחה הדגישו שהם יציעו כי חוקת ההסתדרות תחייב את המפלגות בדבר אחוז הפועלים שיש לכלול ברשימות המועמדים.

י. א. 1.
יצחק בן-אהרן

הייתכן דו-קיום בין קפיטאליזם לסוציאליזם בישראל

מנלל הקניין והוויכוח שקוררה הרצאת י. בן-אהרן, אנו
מביאים כאן ממלואם את דברי הסתייגות שלו בדיון שהיה
בהוג העיוני המרכזי של ההסתדרות.

תדפיס מעתון "דבר" מיום 3 בנובמבר 1972

עלי להקדים ולומר, שזו שיחה עיונית; שאינני בא להגיש כאן תכנית להסתדרות ואינני מדבר בכל סמכות שהיא; הדברים נאמרים על דעתי בלבד.

נעניתי להזמנה לפתוח בבירור לשאלה שאמנם מטרידה מאד, אבל עניינה הוא לפתוח בירור ולא לפסוק הלכות. השאלה היא כללית ואיננה ישראלית בלבד. אדרבא, אפשר לקבוע, כי נעשתה עבודה הגותית בעולם הסוציאליסטי החפשי בהתמודד, בעקשנות וברמה בתחום השאלה הזאת.

כאן, בארץ, איננו מוטרדים מן השאלה הזאת. אנו מכונסים בתוך מילוי משימות לאומיות התופסות את מירב מרצנו וכוחנו, ואנו פועלים לפי סדר, שיש מי שאומר שהוא מעוגן ב"הר" סיני" של התנועה. כלומר, יונק מיסודות שנוצרו בעידן מסוים, ואנו ממשיכים לבנות לפי התדפיס של אותם היסודות. יש אומרים, שאין נענים בנאמנות לאתגרים של התקופה ועושים את האפשרי, ועל-פי-רוב למעלה מן האפשרי, כדי לקיים את המשימות היסודיות של דורנו: קיבוץ גלויות, בניין כלכלה, קיום הבטחון והחיים, גאולתו של האדם היהודי ועיצובה של חברה שתתפרנס באחד הימים מעמלה ותהיה בגדר של כלכלה עצמית, העומדת ברשות עצמה.

השאלה שאני מציג אותה לעיון ולבירור היא: האם קיימת מטרה חברתית-אידיאית למפעל הציוני, והאם לתנועת-העבודה הציונית-סוציאליסטית יש כעת אידיאה מגובשת, מוגדרת, לגבי הדמות של החברה שהיא רוצה להקים? אינני נכנס לבעיות אסטרטגיות. היו לנו כאן, בעצם, שתי נקודות-מצא היסטוריות, אחת אשר דיברה על הגשמה ציונית-סוציאליסטית ועל כינונה של חברה עובדים באותו זמן, ואחת שדרשה לתורת השלבים.

כידוע, היתה תורת השלבים — תורה של מפ"ם, לקראת הוועידה של מפ"ם השאלה הזו נדונה מחדש ונבדקת מחדש. נראה שקיים הצורך למצוא הסבר כיצד יהפכו חברה לא סוציאליסטית באחד הימים לחברה סוציאליסטית.

בתורה מהפכנית הדבר הזה, כמובן, אפשרי. לפי קונצפציה כזאת אפשר לומר, שאנחנו יכולים לבנות מאה שנה או חמש מאות שנה, כפי שזה היה וישנו; יכולים להקים חברה בעלת סימני היכר רכושניים מובהקים, וביום אחד ייכבש השלטון עלידי מי שייכבש, יהפכו את סדרי העולם ויכריזו על מפנה, על ההיפך המדויק מזה.

הסוציאליזם המתהווה מששת ימי בראשית

בשביל הסוציאליזם הדמוקרטי, האבולוציוני, הסוגיה היתה קצת יותר מורכבת. משום שסוציאליזם זה אינו רואה נקודה כזאת שבה יש קפיצה מן האין אל היש, מן השלילה אל החיוב, בשבילו זה כל־כולו התפתחות, מסכת אורגנית, צומחת, גדלה, משתנה, משנה, ועל־כן החשיבות שלו היא בצמיחת אופיה של הצמיחה, זאת אומרת, באופיה של העשייה היומיומית, בדמותה, בעצם, כמעט לפי האימרה המפורסמת הברנשטיינית, שלפיה התנועה זה הכל והמטרה לא כלום.

התוכן העמוק והאמיתי באמירה הזאת היה, שאת הסוציאליזם אין בונים החל מתחנה מסוימת, מתאריך מסוים, מאקט מסוים. הסוציאליזם (וכמובן, הוא הדין לגבי אנטי־סוציאליזם) מתהווה ומתגבש מששת ימי בראשית.

באשר האדם הוא אדם והחברה היא חברה ועושים מה שעושים, הרי תוך כדי כך מתעצבת גם דמותה של חברה, דמותה של כלכלה.

כל הזמן נטוש מאבק בין שתי גישות היסוד. אחת הנוחה מאד, שהכזיבה, השניה קשה מאד, כבדה מאד, שאיננו יודעים את מידת ממשותה.

היתה עוד הנחה נוחה מאד, ולכן כל־כך רבים ובמשך זמן כל־כך רב נאחזו בה, ההנחה של הדטרמיניזם ההיסטורי. זוהי ההנחה האומרת, שהמין האנושי, החברה האנושית, הכלכלה, ההיסטוריה מוצבים על פסים כמו קטר. הפסים מובילים את הקטר. אלה הם חוקים כמעט מקבילים לחוקי הטבע. לחוקים אובייקטיביים. עניינו של האדם היא כמעט מישני, הוא, כמובן, יכול לקבוע את הקצב, כלולים בכך כל הדימויים המכאניסטיים

שמדי פעם בפעם מופיעים מחדש בכל מיני דיונים, בעצם, האדם יכו לקבוע את הקצב כמו נהג הקטר. הכיוון נקבע על ידי הפסים. כל מה שיש בידי הנהג לעשות, זה לקבוע את הקצב: להתאימו, למהר, לעצור. אבל אין הוא קובע את הכיוון. הכיוון נתון.

מה הכיוון הנתון? הכיוון נתון על-ידי כוח החברה, הטכנולוגיה, האקולוגיה, טבע האדם, יחסי ייצור, גורמי ייצור, כל התשלובת הזו קובעת בוודאות מדעית או בייקטיבית, שסופה של החברה להגיע אל המשטר הסוציאליסטי וליחסי אנוש סוציאליסטיים. משברים או מהפכות בדרך — אלה הם דברים משניים.

הרבה יותר קשה ומורכב הוא מצבו של אדם, המנסה לסכם את המאה, מאה-וחמישים השנה של מסע הרכבת ולבחון את כל הפסים האלה שהמין האנושי כבר עבר עליהם, ולא רק לראות את הפסים הפרושים לפנינו, כביכול.

המציאות הציעה מיגוון אפשרויות

המסתכל בעין בוחנת בהתפתחות איננו יכול שלא לומר לעצמו, שבסופו-של-דבר ההתפתחות אינה אלא מיגוון של אפשרויות, לא-שום-דבר ודאי. יש התפתחות של נתונים, של שאנסות, שיכולים להוביל לחברה זו, יחסים אלה, סטרוקטורות כאלה — או לתוצאות אחרות לגמרי.

כדי שנגיע למסקנה כזו, די לנו להתבונן בתקופה ב-1972, זאת אומרת בסוף העידן שבו היו צריכות להתרחש כל הגאולות, האנושיות, האוניברסליות.

אנו יכולים לסכם לעצמנו פחות או יותר, ולדעתי ברצון המירבי לעשות צדק לבעלי התורה שהיתה כל-כך חביבה עלינו בימי-געורינו, שתורת הדטרמיניזם אינה מתאמת לאור ההתפתחויות הממשיות. והערת-אגב: בתחום אחר שלא נעסוק בו כעת אנו שומעים הדים של התורה הזאת, המדובר באלה הטוענים: ניתן לערבים תעסוקה, שיכון, וכל התשובות האחרות תבואנה על סיפוקן.

אני חושב ששום אדם, שלא יאנוס את העובדות ההיסטור-

ריות, לא יוכל להתעלם מהעובדה שהמציאות הציעה מיגון של אפשרויות, ברירות, ואם החברה, התנועה, האידיאה לא אחזו בהן — אז האופציה נמסה, נעלמה, היתה למעין-אכזב. זהו עניין חשוב ביותר בשבילנו, כיוון שאצלנו יש איזו תמורה מפתיעה ביותר, היסודות האידיאיים בתוך תנועת העבודה הציונית-הישראלית, שבשחר נעוריהם השעינו את כל דרכם של האמונה, על המוטיבציה הסובייקטיבית, על האידיאליים של היחיד ושל הכלל ועל ארגון אנשים למען הגשמת אידיאלים כאלה בחייהם, תוך הסחת הדעת מגורמים מציאותיים, היסטוריים, — יסודות אלה הגיעו בימינו לזולגרים אקונומי, להלכות המתעלמות מתפקידו של האדם מרצונו, מדעתו, מהאינטליגנציה שלו בעשייתם של הדברים, גורל העשייה, גורלה של מדינה, גורלה של חברה, גורלו של מפעל, — מוצבים כל-כולם במסלול ההתרחשויות הבלתי-תלויות בנו, כביכול, מהלך המחשבה הוא בערך כזה: כשהיהודים באים על פי הכרה, צריך לתת להם פרנסה, לפרנסה הזאת צריך כסף, את הכסף הזה אפשר להשיג במקום שאפשר להשיג, במקום שמשגיגים אותו, יש לזה אופי מסויים, גישה מסוימת, היהודים הבאים הם עצמם כמות שהם גורם ויש לעצב את החיים בערך בדמותם, בצלמם, באישיותם, ומשום-כך יש למעט בהכונה מתוכננת, מכוונת, מדריכה לפי אידיאל חברתי.

פער בין מציאות וחזון

מנין לנו שזהו המצב? התשובה: מבדיקת הפער העצום שנתהווה בין המציאות הכלכלית, על כליה ומשאביה, לבין החזון.

זהו כמעט פער בין שני עולמות, שהתקשורת ביניהם היא רופפת מאד, כל עצמתה של הציונות העובדת, — מפלגת העבודה, ההסתדרות לרבות המפעל הקיבוצי, ההתיישבותי, — מכונסת ומקופלת בתוך מציאות כלכלית כבירה, המתנהלת לפי כללים כלכליים מסויימים שאנו מכירים אותם, כללים של רווח והפסד, הצבר הון וכיוצא באלה, ולעומת זאת, אטרופיה כמעט מוחלטת לגבי הגורם המעצב, שעמד בראשית הדרך: עיצוב רצונו של אדם, ארגון רצונו, הכשרת רצונו, תודעתו.

אנו יודעים את הכלים שגורם זה נזקק להם. הספר, האות, הדיבור, בית המדרש. אנו יודעים את כל הכלים האלה מתולדותינו שלנו, מתולדות העם היהודי, מתולדות המין האנושי. כל הכבוד, כמובן, לבית-ברל ולבית אפעל וגבעת-חביבה. — אבל כלום אפשר בקלות להזכיר אותם בהקשר אחד עם יבנה, עם הימים הראשונים של פולטאבה, עם ראשית השומר-הצעיר, עם דגניה של גורדון. אי-אפשר לשייך אותם לאסכולות לבתי-מדרש.

בהיסטוריה שלנו היה ערך למועדונים. לא רק בהיסטוריה הצרפתית היה ערך למועדונים: גם אצלנו היה ערך למועדונים. ביפו ובפתח-תקוה ובסג'רה ובדגניה ובמקומות אחרים, בדומה למה שהיה בוולוז'ין וכיוצא באלה.

עתה ברור לגמרי, שתנועת-העבודה לא היפנתה לעניין זה את כל כוחה. לא קשה להבין את סיבת הדבר: אני מניח, שההיסטוריה היהודית תצטרך לרשום שהודות להקרבה זאת, שהודות לכושר ריכוז זה, הודות לכושר של הסחת דעת מכל אלמנט צדדי, — שיקעו פועלי ישראל את עצמם ואת תנועתם האידאולוגיות ביצירת ישויות קונקרטיות: הקימו את המדינה, הקימו את הכלכלה ייצרו את היש העומד איתן מול הסערות.

אין זכר להתהוות רכושנות ישראלית

אבל עתה אי-אפשר להתעלם עוד מהשאלה: האם לא היה זה מהלך חד-צדדי מדי?

היו ימים שאמרו: לא כדאי לשאול ולא כדאי להשיב, כי המימצאים אשר בידנו הם כה דלים ועלובים שאין להסיק מהם שום דבר.

דומני שאיש לא יוכל לומר, שזהו המצב בשנות השבעים. אנו עומדים בפני מימצאים ברורים, גושי עובדות מוצקים. בזמן האחרון נזקקתי לספרי היסוד של תנועתנו. אינני מוצא אף תעודה אחת בתנועת-הפועלים — ימין, שמאל. מרכז. — על כל פלגיה ותולדותיה, שבה היה זכר כלשהו להתהוותה של רכושנות ישראלית. אני מוצא בכל התעודות שלנו את תורת הסקטורים. יש תשומת-לב רבה מאד למתן חופש לסקטור הפרטי, ליזמה הפרטית, ליבוא הון: כל זה

כמובן, בהדגשות מובהקות של ההגמוניה של תנועת הפועלים, תוך שמירת האופי הכללי של כלכלה ציבורית בידי העם. ברור שאין התכשורת לחשיבותה של היוזמה הפרטית וכן ברור שאין יזמה פרטית בלי רכוש. אבל דומני, שהגיע הזמן לבדוק — האם המציאות הנוכחית דומה במשהו למצעי היסוד של תנועתנו. דומני שלא.

הכנסנו לתוך החיים שלנו מושגים מהעולם הפוליטי. מדברים אצלנו על כלכלה פלוראליסטית, חברה פלוראליסטית. דו"קים בין משטרים במסגרת של עם אחד, מדינה אחת, חברה אחת.

כל אלה הם מושגים מושאלים מהחוץ אין להם שום טעם ושום הגיון ושום אחיזה, כשאתה בוחן אותם ברקמתה של חברה לאומית מסוימת. אלה הם מושגים מעולם הדיפלומטיה. אין שום משמעות למינוח הזה, בהקשר החברתי. מה פירוש דו"קים בין סוציאליזם לבין רכושנות, במסגרת של חברה אחת, של עיר אחת, מדינה אחת? מעולם לא שאלנו ומעולם לא השיבנו על כך.

אינני מוצא סימוכין לכך בתורה שלנו, בשום דור, בשום אסכולה. — ואם להשתמש בדרגון של ימין ושמאל, באסכולות הימניות ביותר, שאפילו לא נזקק למונח סוציאליזם: והיתה לנו אסכולה חלוצית מפוארת, מימי גורדון ואילך, שסירבה להשתמש במונח סוציאליזם. הוא בכלל היה פסול בשבילם כמונח, בגלל אסוציאציות שונות. אבל התכנים החברתיים, הצרכים החברתיים שלהם לא היו מטושטשים, הם היו מושי חזים הרבה יותר מאשר המונח סוציאליזם יכול בכלל לבטא.

לרגל מסיבות משפחתיות הובאתי מחדש אל גורדון. בשום מקור המשתמש בשם המפורש של סוציאליזם מהפכני מילי-טאנטי, אינני מוצא את הפאתוס המהפכני, המוסרי, הלוחם על עיצובה של חברה ללא מנצלים, ללא ניצול, ללא רכוש, ללא הנאה מהרכוש וכו', שהיא כל-כולה ערבות הדדית וכל-כולה עבודה של ממש, כל-כולה אחדות בין רוח ובין חומר — כפי שאני מוצא בתורתו של גורדון.

כעת איננו מוצאים משהו בתנועתנו הבוהל במונח הזה של סוציאליזם, מכיוון שהוא חוסם בפניו את ההעמקה של

המוסר היהודי, הנבואי, העצמי שלנו, כפי שחש בכך גורדון. הוא לא האמין בתורות של זרים, לא האמין כל־כך בתיאוריות ההיסטוריות והפילוסופיות, מקאנט, היגל ואילך. כאן היה כמוֹבן, השורש לכל הדטרמיניזם. אחר־כך גם הדטרמיניזם הכלכלי. גורדון לא האמין בתורות האלה: מקורו ושרשו היו יהודיים מאד, עמוקים מאד. הוא בנה את הגשרים.

עתה מפרסמים ספרים — וגברך על אותם מעט הניצוצות של איזו כתיבה ועשייה והגות, שמעבר לצרכי היום־יום, פרסומים אלה בוחלים ואינם משתמשים במונח של הסוציאליזם. — לא מטעמיו של גורדון, אלא משום שהם מקבלים את המציאות שנתהוותה בישראל כמציאות הרצויה, ולא רק כתוצאה של קבלת הדין, של כורחים היסטוריים, של עניינים שאין לנו שליטה עליהם, בני־זמנם, בני־חלוף.

לפי מיטב הכרתי אנו עומדים היום במצב שבו הרכושנות הפכה לגורם אידאי מחנך כמעט בלעדי, כי רק בידיה הכלים החינוכיים הקובעים. כשאני יושב עם חברים מחו"ל או עם בני הנוער שלנו, אני עושה להם את המאזן הידוע: קרקע — ברובה המכריע בידי המדינה. מתגאים בזה: 95%, 94% מכלל אדמות ישראל הם בידי המדינה, בידי קרן־הקיימת, בידי האומה. ואף־על־פי־כן, סימן־ההיכר של התקופה הוא לא העוב־דה הסטאטית שכך וכך אחוזים, מירב האחוזים, הם בידי המדינה, אלא קובעת העובדה הדינמית, האקטואלית, הכלכלית־חברתית, ששמה: ספסרות בקרקע והתעשרות מן הקרקע: הקרקע כנכס: הקרקע שנושאת רנטה: הקרקע כבסיס של הצבר הון והתהוות רכוש וכו' וכו'.

למינהל מקרקעי ישראל חוקי השוק

אין למינהל מקרקעי ישראל כללים אחרים וחוקים אחרים מאשר חוקי השוק. הוא בעל הקרקע מטעם המדינה, אבל הוא עוסק בה במחיר השוק. לפי המונח הפרוואי של השוק: זה נכס של השוק, נכס לגיטימי לרגל דברים מוכרחים מאד, כי מה אומרים לנו? אם אני לא אעשה זאת, הפרט יעשה. אין לי אמצעים למנוע מהפרט. אני נותן לפרט קרקע חינם או בחכירה.

עשיתי זאת בשכונת בורוכוב, עשינו בשכונת פועלים פה ושם. עשיתי בקריה פה, עשיתי בקרייה שם וכו'. מה קרה? אין לי עצה למנוע מהפרט לסחור בזה; אם כך, אעשה זאת למען הכלל.

ועוד אומרים: אין לנו האפשרות למנוע את "לילינבלום". זה קיים, לא ניהפך למדינת-משטרה וכיוצא באלה, — אם כך, אהיה שותף שם, אהיה שם. לא אשאיר את זה סתם ליחיד. אני הכלל, ואז מוטב שאכנס בעניין זה עם כל האחריות.

אומרים לי: 60% של הכלכלה הישראלית הם בידי הציבור. זה נכון.

ובכן, לפי איזה כללים ויסודות אפשר לנהל אותם במציאות הנתונה? אין לנו כל אפשרות של מכניקה, לנהל אותם אחרת מאשר לפי הכלל שנקבע על-ידי השוק. יש מחיר של ההון, יש מחיר של עבודה, יש ההתמודדות.

התוצאה היא שהולך ונוצר סדר דברים שבו הכסף עונה על הכל. הכסף למען הצבר של רכוש, ואילו הצבר של רכוש — יוצר מעמד, על כל הזכויות וכל השלטון.

עובדת החיים היא, שאין להציב גבולות. אין פה מזוות, שתגרשנה את הסיטרא-אחרא או לא יתנו לו לעבור את הסף. אין מזוזה אובייקטיבית כזאת. לזה יש מזוזה אחת בלבד, והיא רצונם של אנשים והתארגנותם הפוליטית, החברתית, למען שנות ולמען שזה לא יתהווה ולא יבוא לעולם.

אצלנו יש עדיין כל האפשרויות: שהתהליך ייחסם, ייגזם, ייבלם, והאפשרויות רבות.

בשעה שאתה מוציא את זה מן השפה ולחוץ משהו מתרחש בך. אתה חוזר ורוצה לבדוק ורוצה לומר לעצמך "לא!" יש מאה אלף אנשים בקבוצים ובמושבים, יש לך תוצר העולה למיליארדים במשק הפועלים, במשק ההסתדרות.

אבל לדעתי, אין בזה אלא חזרה על אותה אמירה ריקה, שאם נמשיך בה תביא אותנו להסתיידות מוחלטת של אחרונים הורידים של אידיאולוגיה חברתית-סוציאליסטית בארץ הזאת.

הרפורמה בשיטת המיסוי

דומה שבימים שאנו מוקיעים כבר אדם המדבר על ריפורמה, חושבני שהאזון החברתית של מי שאחראי על ענייני כלכלה כבר אינה יכולה לשאת דבר שהיה מקובל על סוציאלי-דמוקרטים מהוגנים בכל העולם. בשעתם היה זה לגיטימי לדבר על רפורמות.

למשל, הרפורמה הזו בשיטות המיסוי. היתה תיאוריה כזו אצל הסוציאלי-דמוקרטים. הם לא המציאו את הריפורמה הזאת. אבל הם גיבשו את המחשבות על מס ההכנסה, מס הרכוש לא רק כדי לתת לאוצר את הכספים הדרושים לו לעשות עבודתו. כי אם כאמצעי לשנות את מצב הצבר ההון ולחלק את הרכוש. לחלק את ההכנסה ולמנוע הצבר הון והתהוות של מעמד רכושני.

אני חושב שאין אדם בישראל, שיטען שהשיטה הזו בארץ אפילו השיגה כהוא-זה מן המטרה הזאת. ברור לגמרי, שהשיטות המקובלות אצלנו (ויש להן הנמקה חזקה מאד, כידוע לכם: לא שרירותית) עניינן הוא ליצור רכוש, ליצור הון, שישאר בידי היחיד.

מבחינת הראייה שלי גם קולקטיב של יחידים אינו משנה בזה, — אם זה קיבוץ או מושב או קואופרטיב או יחידה משפחתית. אין הדבר הזה משנה מבחינת העקרון. עניין העשייה ודרך העשייה הוא, כדי להוות וליצור נכסים בידי היחיד, להרבות בהם כאחד המניעים היסודיים לפיתוח הכלכלה, לקליטת עליה לקידום טכנולוגי מדעי, לביצור הבטחון, לעליית רמת-החיים וכיוצא באלה.

אני יודע שעלי להשיב על שתי שאלות לפני שאני מסיים את דברי.

אני צריך להשיב על השאלה, האם תיתכן הגשמה סוציאליסטית בישראל, זאת אומרת, עיצוב החברה בישראל כחברה סוציאליסטית-דמוקרטית, שיש בה (ואני חושב שזה יהיה בכל חברה סוציאליסטית-דמוקרטית) סקטור של יומה פרטית.

אני רוצה לומר בכל הבהירות, מה בעיני הסקטור הזה של יזמה פרטית. זהו סקטור, גם במסחר וגם בייצור, שמתנהל בבעלות משפחתית ומקיים את בעליו. ואיננו מכשיר להתהוות של מעמד רכושני.

אין לנו הרבה ספרי לימוד בתחום זה; אין הרבה נכסים ספרותיים חדשים. אבל יש משהו. מה שאמרתי, הוא לא מפרי רוחי בלבד. נעשתה עבודה לא מעטה בתחום זה בארצות הסקנדינאביות.

אני מצטער מאד, שאינני יכול להתפאר, כי מציון יוצאות היום הרבה תורות, חברתיות, אידיאות, אידיאולוגיות. רוצים אמנם לתרגם משהו לשפת הגויים — והם בטוחים בזה, שאנחנו ערוכים לכך, אבל אני מצטער מאד שלא כן הוא. בזמן האחרון עסקתי הרבה מאד בתרגום מאנגלית מגרמנית, משוודית, מנורווגית לעברית. המצאתי מהבית הזה להרבה הרבה חברים במפלגה, בהסתדרות, בממשלה, בכנסת, תרגומי חומר של ניתוח וסקר וחקר בבעיות עיצובה של חברה, תכנונה והגשמתו של הסוציאליזם הדמוקרטי.

אני מגיע לידי מסקנה, שבחברה של הסוציאליזם הדמוקרטי תהיה יזמה פרטית, — לא כל המשק יהיה בידי הלאום, לא כל המשק יהיה בידי החברה, אלא שהבסיס של היזמה הפרטית, כמו הבסיס של היזמה הקואופרטיבית או הקיבוצית או המושבית, יהיה בסיס לקיום של רוחה (גם-כן מוגבלת מוגדרת, נתונה), ולא בסיס להצבר הון, — וזהו התבדל המהותי, — ולחיים על הרגטה ועל הרכוש.

בהפרשיות בשכר עבודה אין כדי יצירת מעמדות

מאידך, גם בחברה כזאת יש הפרשיות. אינני חושב שזה סותר את היסודות, מכיוון שהפרשיות בשכר והפרשיות בהכנסה מעבודה, אין בה כדי ליצור מעמדות ואין בה כדי ליצור קיפוח ועוות. יש בה כל המרחבים להשוות אפשרויות, אם לא על-ידי הכנסה, הרי על-ידי השירותים, שירותי חינוך על-ידי החברה, על-ידי המדינה, השירותים מתרחבים. היום זה חינוך ובריאות,

ומחר זה יהיה לחם ותחבורה וכו'. היום מתכננים בקליפורניה תחבורה חינם, ועדיכמה שידוע לי עשה זאת דווקא המושל ריגן, (הוא עוד לא הצטרף ל"שמאל החדש"). היום תחבורה חינם ומחרתיים לחם חינם. אני בטוח שלא נתחיל בכך בישראל.

השירותים האלה הם שיעשו את ההשוואה היסודית, אבל שורש השרשים לכינונה של חברה הבנויה על שוויון האדם (וזתו היסוד; אין שום דבר אחר, לא יועיל לנו שום דבר אחר, שום מינוחים שתחפשו אותם בקצווי עולם, בכל הלשונות שבעולם; לא תברחו מהכלל הזה), שמשטר חברתי-סוציאליסטי עניינו הוא שיונו של אדם באשר הוא אדם ומגיעת כל פריוני-ליגיה בשל רכוש והון.

די והותר יש פריוויליגיה לאדם בשל כישוריו ומוחו וסגולותיו.

צריך להשיב על השאלה באם בשלו התנאים בישראל בשנות השבעים, במשימות העליה והפיתוח והביטחון, להגשמה הזאת.

אני רוצה לומר, שאם הם לא בשלים היום, — הם לא יהיו בשלים לעולם. כי אני בטוח, שיש מועד שאין להשיגו; ואין לדחות אותו אל תוך הערפל, ואני מאמין באמרי כך, שהתפתחות חברתית היא התפתחות אורגאנית מתמדת, אבן-לוציונית, שיש בה כמובן התפוצצויות מהפכניות פה-ושם, לפי שההיסטוריה מלמדת אותנו. אבל גם זה בתוך אותו המסלול.

הדבר הקובע הוא, איפוא, המעשה של שעה-שעה ויום-יום — והיום אנחנו עומדים במצב שמעשה זה מוכח להיעשות. מוכרח להתחיל להיעשות. מוכרח להיכנס בתורה, בפרוגראמה, בחקיקה, במיבנים החברתיים, הכלכליים וכיוצא-באלה — אם רוצים להשיג את המטרה.

אני משוכנע בה, שאין דבר העונה יותר על הצרכים הלאומיים, מעל בעיות קליטתם של מיליוני יהודים בארץ הזו שאנו חיים בה, מאשר הדרך הזו.

העברת משאבים אל הצבר הון

זה לא היה מקרה בראשית, שמראשית הדברים, ציונות „בעל־ביתית“, וציונות רכושנית וציונות רביוניסטית ומילי־טאריסטית, לא היתה להן תשובה על שאלות התכנסותם של מיליוני יהודים כאן.

להם לא היתה תשובה אם יש סיכוי למיצוי ההתפתחות, אפשרויות הקליטה והגידול: בעצם, למילוי משימות היסוד הלאומיות ההיסטוריות, קליטתם של יהודים וקיומם פה בשוויון, ואני חושב שיהודים לא יתקיימו אחרת; זהו הסיכוי של הגשמת הסוציאליזם, אם להרחיב את היריעה הזאת על השכנים הערביים, באיזה מספר שיהיו, והם תמיד יהיו במספרים נכבדים מאד יחסית למספרים שלנו — הרי אחת־על־כמה־וכמה כך.

אני חושב שההתפתחות הרכושנית של היום הזה כבר מבזבזת הון יסוד, משאבים ומקורות, המועברים מן ההשקעה הבטחונית, מההשקעות הפיתוח, מן הקליטה, מהשוואות רמות־חיים, מן האחדות הלאומית והסוציאלית אל הצבר ההון והרכוש.

אין שני מקורות, אין במציאות הישראלית גם לזה גם לזה, אין לנו המקורות והמשאבים של אמריקה ואוסטרליה ונוי־זילנד וכו'. זו אחת הארצות הדלות ביותר בעולם, אין להשיג בה שום דבר מעצמה, כל־כולה היא יצירה מלאכותית, יצירה מלאכותית של עבודה, מדע ופיתוח.

בתנאים האלה ברור לגמרי שכל רכוש וכל הון, שאתה מקיים אותו, גלקח ישירות מן השימושים הלאומיים, מן השימושים החברתיים למסלולים אנטי־לאומיים, אנטי ציוניים, המעכבים את תהליכי ההגשמה הציונית לכל סוגיהם.

הדבר השני החשוב בתחום זה הוא, האם אפשר להניח להתפתחות הזו ללכת לפי־דרכה ולצפות לרנסנס מחודש של ההגשמה הקיבוצית והמושבת והקואופרטיבית, שכן שוויונית חלוצית עצמאית בארץ הזאת היא החלום, המשאלה והנחמה של כל אחת מאתנו.

הכל עוד פתוח לרנסנס של ההגשמה החלוצית, של עיצוב

פרוטטיפים של קומונות חברתיות. של תאים. פעם קוראים לזה תאים סוציאליסטיים, ופעם קוראים לזה תאים של חברה החדשה.

מה הייחוד של ישראל? לאן אנחנו מובילים את האנשים כדי להראות להם את הייחוד?

שנים בנו חברים דגולים כמו יערי וטבנקין וגבתי וקדיש לוז ואחרים. על ההנחה: פה חולין ופה חולין. ובאמצע יש שבת. חולין מכל צד. אבל תהינה דגניות. ומאות דגניות ואלפי דגניות. ובני העיר ובני המושבה יטשו את דרך החיים. יבואו ויבנו את הקומונות.

הגיע הזמן לומר: זה מתקיים או לא מתקיים?
חברת הרווחה לא פסחה על התתיישובות העובדת בני הדור הצעיר אינם מוזמנים עתה לצייליזציה של התאקיי ושל הלחם הקלוי בשמן ולאהל. אולי זה באמת הפגם שבדבר. אם לדון לפי הדוגמא האמריקאית אם נוכל להציע לדור הזה, לבני הטובים בארץ, הווי של אוהל ולחם קלוי והאקיי. — אולי זה יהיה האיפכא-מסתברא. שיביא אותם אל תרבות המחותרת הישראלית.

אבל קשה לי לגלות אידיאליזם כזה בקיבוצים, שהם יהפכו את עצמם לדרג זה. כדי לבחון איזה תוצאות תהיינה לכך. אולי הנוער עצמו יעשה את הנסיון הזה. לעת עתה זה איננו.
מה קורה? יש קשיים רבים מאוד בהתפתחויות החברתיות של המשק המושבי, ובקואופרציה זהו כבר עניין של שנים. הקריטריונים המצויים בידינו אינם חלים על מה שאנחנו קוראים קואופרציה. יש ראשית-שבראשית של תמורות בחלקים מסויימים של התנועה הקיבוצית. כמוכן, הדבר הקובע ביותר כאן זהו עניין השימוש בעבודה שכירה, בעבודת הזולת, הרחבת אמצעי הייצור ושימושם עליידי העבודה השכירה וניצול עבודת הזולת בממדים שאין לתארם. לא! זה מצב של התפשטות, והמסקנות הן ברורות.

איחוד וגם תמורה

לכן אני רוצה לומר, לא מן הבחינה הזאת של בלימת הקפיטליזם בתוך איזה "גיטו" משלו ולא מבחינת האפשרות

לפתח מה שקוראים תאים של חברה סוציאליסטית, שוויונית בתוך זה, — שתי הקונצפציות אינן מתיישבות במציאות. מפלגת "העבודה" באה לעולם כדי להציב כח לא רק נגד הפלגנות בתוך התנועה, שהיא עצמה איימה לפתוח את הפתח לאלטרנטיבה בורגנית רביוניסטית.

גם כתבתי על העוז לתמורה, והיו כאלה שקראו את זה יפה. אני זוכר את ההתייחסות של אשכול, עליוהשלוש, לכתובה זו, כאשר דנו במזכירות או בלשכה של מפא"י על "העוז לתמורה", על הצעת האיחוד שהיתה כלולה בזה. היתה התלהבות אצל רבים לרעיון האיחוד. אשכול ז"ל, שכידוע לא הסרה לו חכמה וטביעת־עין, אמר: "חברים, שם כתוב לא רק איחוד. שם כתוב משהו על תמורה. ויש שם סימני היכר לעניין הזה".

ואמנם, אני צריך לומר, שכוח פוליטי מאוחד, שעניינו איננו שליחות חברתית בונה חברה על־יסוד אידיאלים סוציאליסטיים, — כל סטייה מהעניין הזה תביא להתרסקות הכוח הזה.

תנועת־פועלים פוליטים פוליטית מאוחדת איננה מתקיימת בחלל ריק ועל־יסוד פרוגרמה שלטונית. פרוגרמות כאלה הביאו להתרסקותן של תנועות. צריך לזכור את הפרק הזה, גם בישראל. זה היה פרק שהתרחש בימי פעילותם של המוחות והאישים הדגולים ביותר, שתנועת הפועלים הוציאה. מפלגה שזהותה ומידות שלה יהיו כמידות צרכי הניהול של משק וכלכלה ומשרדים, — מפלגה כזו לא תקיים את שליחותה. היא גם לא תקיים את אחדותה.

לא יכולה להיות מפלגה בלי מיניסטרים ושרים; לא יכולה להיות מפלגה בלי מזכירים כלליים וסתם מזכירים; לא יכולה להיות מפלגה כזו בלי מנהלי מפעל ופקידים. אבל מפלגה שיש לה רק אלה היא כמפלגה ללא חזון, ללא אוטופיה, ללא אידיאלים.

מפלגה פוליטית בעלת שליחות לעיצובה של חברה ואומה וכו' וכו', ותרבות וציוויליזאציה, — מטרותיה ויעדיה אינם יכולים להיות חופפים את מלאכתה המינהלית או מלאכת

המנהלים אשר בשורותיה. כדי לעשות את הפרנסה. לקיים את
הפרנסה. לקיים את הגוף.
התנועה צריכה הנהגה רוחנית. שאיננה חופפת את המנגנון.
אלא לפי מונח יפה מאד שקראתי לפני ימים אחדים. היא רועפת
אותם ולא חופפת אותם. נוסח הרעפים.
אם אני רוצה למדוד את המפלגה לפי מה היא עורכת את
עצמה. אני צריך לראות מה זהותה בעולמה הרוחני והאידיאי
והחזוני. מה חזוניה לגבי מבצעה. אם היא מספקת מבצעים
רק למשרדים. אז ברור לי. שהמחר שלה כל-כולו מעוגן בהיום
ובעשיית היום-יום.

התנועה צריכה הנהגה רוחנית, שאיננה חופפת את המנגנון, אלא לפי מונח יפה מאד שקראתי לפני ימים אחדים, היא רועפת אותם ולא חופפת אותם. נוסח הרעפים.

אם אני רוצה למדוד את המפלגה לפי מה היא עורכת את עצמה, אני צריך לראות מה זהותה בעולמה הרוחני והאידיאלי והחזוני, מה חזוניה לגבי מבצעה. אם היא מספקת מבצעים רק למשרדים, אז ברור לי, שהמחר שלה כל־כולו מעוגן בהיום ובעשיית היום־יום.

עצמה, אני צריך לראות מה זהותה בעולמה הרוחני והאידיאלי

והחזוני, מה חזותה לגבי מבצעה. אם היא מספקת מבצעים

בששנים קודמות.

לקצר תקופת המעבר!

היוצא מזה, שיש לקצר את תקופת המעבר שאנחנו חיים בה, תקופת העשייה היומיומית, קבלת דינה של הנוחות האדמיניסטרטיבית, המינהלית והשלטונית, ולערוך תכנית כיצד להשליט על החברה הישראלית, על מדינת ישראל, וכתוצאה מזה על כל גלי העליה וכל אשר יבוא אתה, מסלולים מכוונים ומחושבים ומודרכים באידיאה ובאידיאלים של אנשים שיביאו אותנו לחברת העבודה החפשית הדימוקרטית.

חיים בה תקופת העשייה היומומית, קבלת דינה של הנוחות האדמיניסטרטיבית, המינהלית והשלטונית, ולערוך תכנית כיצד להשליט על החברה הישראלית, על מדינת-ישראל, וכתוצאה מזה על כל גלי העליה וכל אשר יבוא אתה, מסלולים מכוונים ומחושבים וטוררכים באידיאה ובאידיאלים של אנשים שיביאו אותנו לחברת העבודה החפשית הדימוקרטית.

האדמיניסטרטיבית, המינהלית והשלטונית, ולערוך תכנית

וְכִי־תִשְׁאַל־מִזֶּה עַל כָּל וְכָל הַשְּׁאִלִים וְכָל אֲשֶׁר יִבְרָא אֶתְּךָ מִסְּלוּלִים

מכוונים ומחושבים ומודרכים באדיאה ובאידיאלים של אנשים

שיביאו אותנו לחברת העבודה החפשית הדימוקרטית.

בתהליך איטי, אבל בטוח ומכוון, צריך לשים קץ לשריפת
הנועת העבודה הישראלית, לשריפת שארית ערכיה והאידיאלים
שלה, על ידי שלטונה ההגמוני של הרכושנות ושל האידיאולוגיה
הרכושנית.

תנועת העבודה הישראלית, לשריפת שארית ערכיה והאידיאלים שלה, על ידי שלטונה ההגמוני של הרכושנות ושל האידיאולוגיה הרכושנית.

שלה, על ידי שלטונה ההגמוני של הרכושנות ושל האידיאול-

לוגיה הרכושנית.

אנחנו נמצאים היום במצב של הגמוניה שלטונית והגמוניה
בנכסים ציבוריים בידי הציבור. בידי הכלל, וממילא בידי
ארגון הפועלים, אבל בהגמוניה אידיאית-רוחנית-חינוכית של
עתיד רכושני בתכלית.

בנכסים ציבוריים בידי הציבור, בידי הכלל, וממילא בידי
אחוזי הממשלה, אבל בהזמנה אינדיבידואלית-חיווכית של

צמיד רכושני בתבליט:

אני סבור, שבעימות הזה אין דו־קיום, אין פלוראליזם.
יש הכרעה. דומני שאין לדחות את שעת ההכרעה האידאית.
אחר־כך נעמוד בפני שאלות סבוכות מאד של אסטרטגיות
וטקטיקות.

יש הכרעה. דומני שאין לדחות את שעת ההכרעה האידיאלית.

אחר-כך נעמוד בפני שאלות סבוכות מאד של אסטרטגיות

666 16

יצחק בן-אהרן

、L100、0 666 16

4550

UNM URGENT YICLL UNCL

455 TL

סוכנות לקטעי עתונות

רח' המעלות 6, ירושלים
ת. ד. 724 טלפון 228553

30 אוקט' 1972

דבר

בסערה - סיכוי להפסקת אש במפלגה

רים בדיונים מחלב. אני מצוין כי צער, שגם "דבר" הוכשל בשתי ידיעות שהוכחו בעתון מאתמול עליידי מזכירי מועצות הפועלים. עלי להוסיף את העובדות ה' באות:

אגב הרעש סביב הופעת החו" ברית. לאן מוליך בן-אחרון? נעשה ניסיון להסיח את הדעת מהעיקר - תוכן הדברים, ולעומת זאת לחפנות תשומת-לב לדברים מש" גיים, בעוד שיד הרוצה טפיצה דב

לא רק המזכירים, אלא גם חב"י הכנסת, שהשתתפו בחוברת, קיבלו את תגובות דבריהם ופורסמו רק לאחר שאושרו על-ידם. כל אחד מהשתתפים ידע שהחוברת לא תופיע בהוצאה הסתדרותית, אף מפלגתית. בעמוד מס' 10 של החו" ברית מסופר, כי הודעתי למזכירים: אני מראיין. לא בשם המפלגה, ההסתדרות או המערכת. זו שיחה חפזית שאני עומד לפרסמה בחו" ברית". על דברים אלה חזרתי גם בשיחה עם חברי הכנסת.

ואשר להסתייגות מהשם, יש כאן אי-הבנה, כי אין לראות בשם פגיעה אישית בבן-אחרון. אני ודאי לא התכוונתי לכך. אין בשם אלא התמודדות עם דעותיו. שם זה מבטא את מגמת השיחות שבחרי ברית ותוכנו.

לפי הדיון הראשון, שהתקיים בלשכת מפלגת העבודה, יש יסוד להעריך, כי הפגם של ההוצאה הי' פרסיונית של החוברת ואופן עלי ידי ההתעוררות למחשבה ולחשי' בון נפש על עניינים פנימיים וכן על דרכה של ההסתדרות.

דומני, כי דווקא בסערה זו נפ' תח סיכוי להפסקת אש בתוך הי' מפלגה, קריאה שהשמיע ראש סיי עת המערך בכנסת, מ. ברעם, כי ישיבת האחרונה של לשכת המפי' לגת.

ד. יואלי

סוכנות לקטעי עתונות

רח' המעלות 6, ירושלים
ת. ד. 724 טלפון 228553

30 אוקט' 1972

דבר

שדן מעלי ארץ ישראל

מדינת המקלט תשא באחריות

בשעה שנכתבות שורות אלה נסתים השלב הראשון של חטיפת מטוס "לופטהאנזה" בהצלחת חוטפיו: שלושת חבריהם, רוצחי הספורטאים הישראליים במינכן, שוחררו על-ידי השלטונות הגרמניים ונמסרו לידיהם בזאגרב, ומשם הם מוטסים במטוס החטוף ליצד שטרם נודע ברגע זה.

אין זו חשעה לדון במה שאירע עד כה: המחלל הראשוני שאיפשר את החטיפה הוא סירוב "לופטהאנזה" להציב אנשי בטחון במטוסיה, אף כי היתה צפויה חטיפה כזו; הכניעה של ממשלת בון לחוטפים, בנסיבות שלא ראתה לעצמה ברירה אנושית ואשר בחלקן אף היו מחוץ לשליטתה; והעובדה שכמעט ולא תיאמן, שעל-אף החלטת ממשלת בון שלא למסור את הרוצחים בזאגרב ללא שחרור בני-הערובה במקום, עברו אלה חפשיים אל המטוס החטוף. כל אלה הם נושאים לחקירה אחרי גמר הפרשה; ואילו בשעה זו הקובע הוא השלב השני - איפה ינחת המטוס החטוף ומה ייעשה שם ברוצחים ובמחלציהם. רק כאן תיפול ההכרעה האמיתית. כיצד ניתן למנוע להבא מעשים כאלה - ורק בהכרעה זו מעוניינת ישראל וחייבות להיות מעוניינות כל מדינות העולם.

לגבי הכרעה זו יש לומר ברגע זה דבר אחד: אותה מדינה - ויש להניח שתהיה זו מדינה ערבית - שאלית יגיעו הרוצחים המשוחררים ויבה יינתן מקלט להם ולהבריהם, תיחפך בעיני ישראל לשותפה ישירה לרצח מינכן ובתור כזו תהיה צפויה לכל עונש שמדינה ריבונית זכאית ויכולה להטיל על רוצחי אורחיה. כשם שרוצחי בני-הערובה נחשבים בעיני ישראל כעומדים מחוץ לחוק, כן תיחשב המדינה השותפה להם כעומדת מחוץ לכל חוק בין-לאומי.

דיון חריף בלשכת "העבודה" על החוברת נגד בן-אהרון

מאיר גינתה החוברת אך שללה סגנון הוויכוח של בן-אהרון;
מזכירי מועצות פועלים הכחישו הפירסום על הסתייגותם

מאת סופר "דבר"
לענייני מפרגנות

בדיון דרמטי שנערך ביום ו'
בלשכת מפרגנות העבודה, על
פירסומה של החוברת, "לאן מור"
לד"ר בן-אהרון, שללה ראש
הממשלה את השיטה של כתיבת
החוברות המוללות התקפות אי-
שיות, מתחה ביקורת קשה על
סגנון הוויכוח של מוכ"ל ה'
הסתדרות, והגנה על פנחס ספיר
מפני ההתקפות נגדו.

הדיון בנושא זה, טרם סוכם
ווימשך, כפי שנמסר, באחת הישי-
בות הקרובות של הלשכה.
בפתח ישיבת הלשכה, הודיע ה'
מוכ"ל א. ידלין על שאילתות של
חברים בנושא פירסומה של החו-
ברת. ח"כ מ. סורקיס הציע לדחות
את הדיון בשאלה זו, כדי שיוסיפו
החברים לקרוא את תכנה, ולהע-
בירה תחילה לדיון בעזות המזכיר
רים ביום א. נמסר כי רוב הנוכח-
ים, וביניהם ראש הממשלה, הת-

נגדו לכל דיווח ותבעו קיום דיון
מיד, ח"כ מ. ברעם ביקש את
רשות המזכיר, אך ראש הממשלה
ביקשה להקדים אותו.

מפי משתתפי הדיון נודע כי גולי
דה מאיר שללה את פירסומה של
חוברת כזאת, בהתנגדה לשיטה של
כתיבת חוברות, ושל יזמת קבוצה
צוות חברים להתכנס ולכתוב חובר-
ות על זולתם, יחד עם זאת —
נמסר — נקטה ראש הממשלה לשון
ביקורתית חריפה נגד בן-אהרון.
בהביעה את צערה שהרגישות היא
סלקטיבית, וכי מה שהיא אוסרת
נגד עצם פירסום החוברת אינו

נורע מהוויכוח החמור שיש לה
עם סגנונו של בן אהרון.
אין לרדת לחייו של פ. ספיר
ראש הממשלה צינה כי מצערת
העובדה שהחברים שהתעוררו עכ"ל
שיו כנגד הפגיעה בבן אהרון, לא
התעוררו כאשר פגעו בעבר בחבי-
רים אחרים, והדגישה כי אין לרדת
לחייו של פנחס ספיר שהוא שליח
מועלים לא פחות מבן אהרון. היא
גם התריסה נגד סגנון התקפותיו
של בן אהרון נגד הממשלה, ושללה
קשה את דיבוריו על שוק הכספים
של רח' לילינברום, בנוסח "הם"
(סוף בעמוד 2, טור 6)

דיון חריף

(המשך מעמוד 1)

ו.אנחנו, היא נסיפה כי מתוך דיבורים כאלה יכולים מתנגדי "העבודה" לרבות בנח"ל להוציא "פנינים" רבות.

נודע כי ח"כ משה ברעם אמר שאינו חושב כי עשה פשע כשי התייצב לתגן על פ. ספיר, ושלל את התקפות עליו מצד בן אהרון. הוא הדגיש כי ז. יואלי, עורך החוברת, לא השתתף אותה. כן אמר כי הוא מקבל על עצמו את כל תוכן החר ברת, והתנגד לכך שרק לבן אהרון מותר סגנון מתקין ופוגע. ברעם הוסיף, כי אינו מקבל את הגיוני מצד הקיבוץ המאוחד, ושאל מדוע לא נזמנו לבידור בקיבוץ המאוחד, שהרי גם לו חלק בתנועת הפועלים. יו"ר סיעת המערך אמר כי אין שום התארגנות נגד בן אהרון. יתביע צערו על סגנון הדיבור שי נקט בו מוכ"ל ההסתדרות בתגובה לפירסומה של החוברת. ברעם הוסיף כי הוא מוכן ל...הפסקת אש, אם בן אהרון יפסיק את התקפותיו יסכים להשתתף בבידורים ענייניים.

כן נמסר שח"כ משה כרמל סתם ביקורת על פירסום החוברת, ובמיוחד שלל קטעים שהמביא שלה שנכתב ע"י ז. יואלי, אשר ממנו משתמע כאילו קיים במפלגת הער בודה פער רעיוני גדול כביווכוח בין הקומוניזם לבין התנועה ה"סוציאליסטית". הוא שאל את משה תתפי החוברת אם הם מודעים עם הצגת בן אהרון כקומוניסט. כן נמסר כי מ. כרמל הוסיף שלא תמיד הוא תמים דעים עם דברי בן אהרון וסגנונו.

נודע, כי דברים חריפים הוחלפו במהלך הדיון בין ח"כ י. קרנמן, ממשתתפי החוברת, לבין מוכ"ל ההסתדרות י. בן אהרון. כאשר הראשון טען נגד המוכ"ל על שה סתם האשמות קשות במפלגת העבר דה שהיא מושחתת. בן אהרון, שי נסע מלהשתתף במהלך הדיון, הי גיב בחריפות נגד קרנמן בטענו כי הוא משקר, כי דבר כזה לא אמר, ודרש ממנו להוכיח את אמרי תית האשמה. קרנמן השיב כי יוכיח לו זאת.

מוכ"ל מפלגת העבודה ח"כ אהרון ידלין אמר כי אין מקום במפלגה להתקפות אישיות מכל צד שהוא. ואין מקום להתארגנות של חברים נגד שליחים מוסמכים של המפלגה. הוא הביע צערו על הוצאת החר ברת, ותצביע על החומרה שבניסוח הכותרת.

בסיום השיבה, בה טרם סוכם הדיון בנושא זה, קרא המוכ"ל לכל שליחי המפלגה להתייחס בכבוד הדדי מירבי, לנחיצה בריסון באחריות עד המשך הבירור, ולחי דול סגנון וייכוח של התקפות אישיות, גזירות או סמויות.

מוכירי מועצות הפועלים שדבי ריהם כלולים בחוברת, לאן מוליך בן אהרון, שיגרו אמש מכתב משותף למערכת, דבר" ובו הם שוללים את תוכנם של דברים המיוחסים להם, בדיעה ב.דבר" ביום ו. במכתבם (המפורסם במ' לוא במדור המכתבים בגליון זה) מציינים מוכירי מועצות הפועלים של תל אביב, חיפה, פ"ת, ר"ג, הצהרת עליה, כי כל מה ששולחם במסגרת חוברת זו — תואם את מה שאמרו בשיחת שבעה לפר"ס סוף זה. כן הם מוסיפים כי לא פנו בשום מכתב בעתון זה אל מוכ"ל ההסתדרות י. בן אהרון. במכתבם מסתייגים מוכירי מועצות הפועלים משם החוברת, אך הם שוללים את מה שהם מתארים כגיוני הביקורת במלים בוטות שאינו דוגמה טובה לזיכוח אידיאלי.

מוכיר מ.פ. הצהרת עליה, מ. אריאב הוסיף אתמול כי כאשר רואיין, ידע כי הדברים מיועדים לפרסום, וכי מרואיינים גם כמה חברי כנסת. עברנו מראש על כל מה שנתפרסם בשבוע, והתייחסנו לבעיות ההסתדרות ולעניינים ש"על סדר יומה".

יו"ר סיעת המערך בכנסת ח"כ משה ברעם ממשתתפי של החר ברת, לאן מוליך בן אהרון, הגיב אמש בפני סופר, דבר" כלהלן: הודעתי בלשכה כי לא הושתתתי ע"י ז. יואלי, ואני אחראי לכל מלה שנכתבה בשמי בחוברת זו. ידעתי מראש שהחוברת היא ביקורתית, ושיש לה שתי מגמות — תגנה על הממשלה ועל שר האוצר, ספיר, ומה משתמעת ביקורת על בן אהרון, אני סומך על ז. יואלי, ואם ירצו להעמיד אותו למשפט, אודיש שיעמיד אותי יחד אתו. הצעתי ללשכה שלא יגברו בשאלה מי מימן את החוברת, היא הוצאה לאור בשם חברים, ואינה קונספירטיבית. דובר מועצת פועלי ת"א, ל. קופרשטיין, שלל אמשי את הידיעה שנתפרסמה ב.דבר" ביום ו' כאילו הרב"שית והחוברת שנת פרסמה נעשו במסגרת מועצת פועלי ת"א-יפו. "שום דבר לא נע" שה במסגרת המועצה, או בבית ברנר, שום פעולה, אסילו סכר נית, כמו דפוס, או הוצאות חרי פסח, לא נעשתה ע"י מועצת פועלי תל אביב, ולא היה בטיפול ובביצוע של איש סכני כלשהו בבית ברנר, אמר.

13/10
מלח

בריאילן בשבועיים. נשיא האר"י
ניכרסיטה העברית, היו"ר התורן

בצמרת יב הכופר

קיימת אפשרות שיינתנו הקלות
נוספות זמן קצר לפני ביקור
ברזנייב בארה"ב באביב 1973.

קורן מסר עוד, כי הוועדה
המיוחדת במשרד "אוביר", ששק"י
לה מתן הקלות למבקשי היתרי
יציאה לא נתכנסה בימים האחר
רונים וייתכן כי פורקה. ועדת זו
הורכבה מנציגי משרדים שונים
בממשלה הסובייטית והיא היתה
בוחנת מתן פטור מתשלום כופר
תעודה, ומלבד זאת היתה מוס
מכת להעניק היתרי יציאה ליהוד
דים, שבקשותיהם נדחו בעבר. ה'
ישיבה האחרונה של הוועדה הת'
קיימה, לדברי קורן, ביום ג' ש'
עבר.

דיון חריף על החובות

ג. מאיר גינתה החובות
מזכירי מועצות פוע

מאת סיפר "דבר"
לענייני מסלוגות

החל דיון לשכת, העבודה על הגדלת מספר חברי הכנסת ג. מאיר: אינני בטוחה שבכוח המפלגות לגוון הייצוג

מאת סופר "דבר"
דענינו מפלגות

ראש הממשלה מרם חברי
על עמדה מפורשת לגבי הי
הצעה להגדיל את מספר
חברי הכנסת מ-120 ל-130, אך
נתנה ביטוי סומכי בסוף
השבוע להסתייגותה מכמה
את מסקנותיה אם אכן ככו-
הן של המפלגות לאפשר
מתן ייצוג מגוון יותר כי
כנסת ע"י הגדלת מספר הי
חברים בה.

גולדה מאיר נמנעת מלהשתתף בפועל בדיון בשאלה זו, שינפתח בלשכת מפלגת העבודה ביום ו' לפני הצהריים. אולם שעה קלה לאחר מכן, בהופיעה בטוועדון הי מסחרי והתעשייתי בתל-אביב השימיעה את ספקותיה כלפי ההצעה, בהתייבה על שאלה בנושא זה, אמרה: "אין זה טאטא גדול להגדיל את מספר חברי הכנסת. שכן רוב שרי הממשלה הם חברי כנסת, אך אינם יכולים להתפנות להשתתפות יוסימית בפעילותיה ובוועדות הי כנסת שבהן נעשית העבודה הי עיקרית. התומכים בהגדלת מספר חברי הכנסת מביאים, מלבד הנ"ל, מוק של הקלת עבודת הוועדות ושיפורן, נימוק נוסף: לאפשר ייצוג יותר מגוון, לעדות, לעליות השונות ולנשים. לו הייתי בטוחה שבכוחן של המפלגות לבצע זאת - הייתי נותנת ידו לכך בכל לב, אך אינני בטוחה בכך".

מתנגדים ותומכים
בלשכת מפלגת העבודה

בדיון בנושא זה, שהחל ביום ו' בלשכת מפלגת העבודה, ויימשיך באחת מישיבותיה הקרובות, חובעו עמדות של מתנגדים ותומכים להצעה להגדיל את מספר

חברי הכנסת ולהעלות את אחוז החסימה.

יו"ר סיעת המערך, ח"כ משה ברעם, תמך עקרונית בהגדלת מספר חברי הכנסת והציע לתמוך גם בהגדלת אחוז החסימה. בתנאי שיגדיל והמספר יתמכו בהצעות אלה. ח"כ מרדכי בן-סורת אמר, שאין הכרח להגדיל את מספר חברי הכנסת, כדי לרענן את הייצוג בכנסת והליכי עבודתה. סגן ראש הממשלה, יגאל אלון, חייב הגדלת מספר חברי הכנסת ל-150, אך התנגד להעלאת אחוז החסימה, והציע להטיל על נציגי מפלגת העבודה, המנהלים את המו"מ עם המפלגות האחרות, לעשות להשיג את אחוז החסימה הקיים. ח"כ מרדכי שורקים צידד בהגדלת מספר חברי הכנסת, אך התנגד גם הוא להעלאת אחוז החסימה.

שר האוצר פנתס ספיר השמיע דעתו בעד הגדלת מספר חברי הכנסת ל-150, ואמר כי אין להירשם לנימוק של החוצאה הכספית, כי הדבר עשוי לאפשר ייצוגם של חוגים שטרם יוצגו. גם ענין אחוז החסימה מותנה, לדעתו, בהידברות עם מפלגות אחרות. ח"כ משה

ורטמן צידד בשתי ההצעות, כי אין טעם, לדעתו, להגדיל את מספר חברי הכנסת בלי להגדיל גם את אחוז החסימה. ח"כ משה כרמל הצטרף למחייבים את הגדלת מספר חברי הכנסת, אך לדעתו אין שום קשר הגיוני בין הצעה זו לבין הגדלת אחוז החסימה. מוכיר מחוז תל-אביב דב בן-מאיר הציע שיבעקבות ההצעה להגדיל את מספר חברי הכנסת, תדון המפלגה בחצי כות נציגיה בכנסת. חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות, שאיל בן-שמחון, היה גם הוא בעד הגדלת מספר הח"כים בלי לקשור אותה עם העלאת אחוז החסימה. ח"כ צבי גרשוני צידד בהגדלת אחוז החסימה בלי שיהיה הדבר תלוי בהגדלת מספר חברי הכנסת. מוכ"ל ההסתדרות, ח"כ יצחק בן-אחרון, שלל את ההצעה להגדלת מספר חברי הכנסת, כל עוד לא נעשה בדק"בית לגבי הכנסת הזאת, שר התחבורה והתקשורת שמעון פרס הצטרף לנימוקי בן-אחרון, באמרו שאינו מאמין, כי הגדלת מספר חברי הכנסת תשפר את הייצוג במקום זאת יש להכניס שיפורים בפרוצדורות הנהוגות בכנסת.

בימים
שנת במז
שנדרים
ניהם מצ
— ועם
במסכת לו
מתפסת
אצל איש
לומסר א
מנעים די
גרת.

סוכנות לקטעי עתונות

רח' החבצלת 9, ירושלים
ת. ד. 24 סלמון 28553

29 אוקט' 1972

דיעות אחרונות

הטערה ב'עבודה'

(סוף מעמ' 15)

אהרון יכול להשתמש לצורך הוצאת חוברות, במקורות מר מון רשמיים, העומדים לרשותו. החברים שפירסמו החוברת נגדו, היו חייבים להתאמץ כדי לגייס את דמו ההוצאה ל"אור". (עורך החוברת, מר זלמן יואלי, גילה אמש, שמחירה הס' תכס ב'1.000 לירות).

ח"כ ברעם הרים את קולו: בן אהרון אמר, שרפש נתנועה לא הולכים ביחד. אני לא מו"ן כן לקבל את החלוקה הזאת, שבן אהרון ממנה על התנועה, ואני ממנה על הרפש.

קריאות ביניים: רק את פול אמר בן אהרון, שיש תע' לת ביוב במפלגה.

כאן נחלץ להגנתו של בן אהרון, ח"כ משה כרמל, מרא' שד אחה"ע לשעבר (השרים ישראל גלילי ויגאל אלון, אף הם מאחה"ע, לא השתתפו ב' דיון בנושא זה) אשר יצא ב' חריפות נגד "התארגנות חברים במפלגה להוציא כתב עת בעל סיגנון פרוצ". הוא תבע מחלש' כה להסיק מסקנות בהקדם.

מוזכ'ל המפלגה ח"כ אהרון ידלון, סיכם את הדיון, בקרי' אה לכל חברי המפלגה לשמור על "סיגנון ויכוח חברי" (צריך לדבר לגופו של ענין ר' לא לגופם של חברים"). נראה היה, שרוב חברי הלשכה היו בדעה, ש"יש להניח לענין ל' השכח".

אחוז החסימה

עוד נושא שלא סוכם בישי' בת הלשכה, קשור בהגדלת מס' פר חברי הכנסת מ'120 ל'150. ראש הממשלה לא נטלה את רשות הדיבור בנושא זה (כע' בור כמה שעות אמרה, בארץ חת צהרים במעדון המסחרי, בתשובה לשאלה, כי עדיין לא החליטה וכי יש נימוקים טר' בים לכאן ולכאן).

שר האוצר, מר פנחס ספיר, חייב את הגדלת מספר חברי הכנסת וטען, כי דבר זה יאפ' שר מתן ייצוג הולם יותר לנ' שים, נציגי עדות וכיו"ב. אשר להצעה להעלות את אחוז החסימה, אמר ספיר, כי נושא זה נמצא עתה במו"מ עם מיפלגות אחרות.

יום ראשון, כ"א מרחשון, תשל"ג (72)

סוכנות לקטעי עתונות

רח' החבצלת 9, ירושלים
ת. ד. 24 סלמון 28553

29 אוקט' 1972

דיעות אחרונות

גולדה בלשכת "העבודה":

"ספיר שליח פועלים" לא פחות מבן-אהרן"

— מאת אריה אבנרי, כתב "דיעות אחרונות" —
מוזכירי מועצות הפועלים הגדולות שדברו הביקורת ההדדית שלהם נגד מוזכ'ל ההס' תדרות הוסיפו בחוברת, "לאן מודד בן-אהרן", הכחישי את הדיעות כאילו הם שיגרו מכתב לבן-אהרן ובו הכעת צער על דברים שפורסמו בשמם.

המוזכרים טוענים כי הם מסתייגים רק משם החיובי רת, אך לא מתוכנה. עורך החוברת, זלמן יו' אלו, אמר לי הביקור: "כל משתתפי החוברת עברו על ההנחות ואישרו את התוסר לדפוס". יו"ר הנחלת הקואליציה, ח"כ משה ברעם, כמשתתפי החוברת, אמר אמש: "הי' חוברת הוצאה על ידי קבו' צה חברים ותוא איגוד קיבו' ספירטיבית, אם יחליטו ל' העמיד את יואלי לדיון, אע' מוד יחד אתו לדיון, שהי' בדיון על החוברת שהי' קיים ביום ר' בלישכת מפי' גם עמוד 15).

לדבר

החוברת נגד בן־אהרון הסעירה לישכת, העבודה

גולדה: "סגנון החוברת
הוא הסגנון שהכנים
מזכ"ל ההסתדרות..."

מ א ת

אריה אבנרי

אם ציפה מזכ"ל ההסתדרות, מר יצחק בן אהרון, שחברי לשכת מיפלגת העבודה יתייצבו כאיש אחד ליימינו ויגנו את פירסומה של החוברת "לאן מוליך בן־אהרון"? (אשר פורסמה ע"י קבוצת חברים במיפלגה ובי ללא התקפות אישיות נגדו) — התאכזב מרה.

היתה זו ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, אשר הדגישה ב"פתח הישיבה": "לא קראתי את החוברת, אבל, סיגנונה זהה ל"סיגנון שהכנים בן־אהרון לחיים הציבוריים שלנו. יש לו זכות יוצרים על סיגנון כזה". מדוע הקיבוץ המאוחד מתרגש, רק כאשר מדברים על בן־אהרון? מדוע אינו מתרגש, כאשר בן־אהרון מדבר כך על אחרים? יו"ר וועדת הכספים של ה"כנסת, ח"כ ישראל קרגמן (אשר נימנה עם מותחי הביקורת ה"קיצוניים על מזכ"ל ההסתדרות בחוברת הנ"ל), בקריאת ב"ניים: "בן־אהרון אמר, שהמפלגת שלנו מושחתת".

בן־אהרון: "שקר וכזב".

ח"כ קרגמן התחייב להמציא לחברי הלשכה, תוך שלושה ימים, את המועד והמקום שבו לדבריו, אמר בן־אהרון, את ה"דברים הללו. וכן את העתון ש"ציטט זאת".

"תעלת ביוב"

משתתף שני בחוברת נגד בן אהרון, יו"ר הנהלת הקואליציה הממשלתית, ח"כ משה בר"ע, אמר: "פתאום בן־אהרון רגיש לסיגנון. אנו זוכרים את הדברים שהשמיע נגד שר ה"אוצר, פנחס ספיר. אני תובע לתפסיק את החקירה על מקור רות המימון של החוברת. בן־

ה'תשנ"ג, שנת ה'תשנ"ג, כ"א בכסלו, בתנ"ל, ח' שבט
 שמחת תורה כ"א 433
 ארי, ק/מ"א 302453, ד"צ 2086, צה"ל.
 מ"א 210373, ד"צ 2019, ב/נ/1, צה"ל.
 יב"ל, ק/מ"א 201832, ד"צ 1222, צה"ל.
 2104, צה"ל 5, אברהם זייטל, ד"צ 2434,
 בי דומשביצקי, מ"א 2145308, ד"צ 2086,
 ב פלינט, מ"א 2084053, ד"צ 1300, צה"ל.
 2090, צה"ל 5, דוד גורא, ד"צ 1074,
 ראובן פרי, מ"א 2051521, ד"צ 2102.

י צה"ל, שוכו כ"א כספר, בתנ"ל,
 אותיות ומספרים" מס' 439
 וסלי, מ"א 2100057, ד"צ 1000 א/3, צה"ל.
 ד"צ 2148, צה"ל 5, 3) דב"ט שמואל מילי
 21, ד"צ 1215, צה"ל 5, 4) אהוד אהרונאי,
 יצ 3008/תח, צה"ל 5, 5) דס"ר סוריו ורנרי,
 6) סר"ש סרדכי ביזמער, מ"א 2152257,
 7) דס"ז ואב סנדלסון, ק/מ"א 457345,
 8) סרן ואב ארנון, ד"צ 2733, צה"ל.
 ד"צ 2615, צה"ל 5, 10) סרן בינת סוזין.

ד' נעורים לתלמיד כספר ד'

לשטאל:

חם 3) רבי אסנו" 4) אר • זר • זר
 אפס 7) ישיש 9) אקו • נחם 10) תפלה
 חת 12) בנימין 13) צוף • סרה"י 14)

לח למטה:

זאיר" • צו 3) זכר • נבון 4) ל"י •
 5) אנס • שר • פרי 6) פרי • יש •
 יאשיפנה" • יופת" 8) חון • פדק 9)

חיריק חסר, ד' בצורה חסר והנושה, ח'
 מרתת. — מחירושיו הלשונאי הלל הר

תרולת הספרים תשרי לתלמיד כס' ד'
 אנל 11, תל-אביב 2) רוגי מיטון, דח'
 3) אורי שרה, דח' דומשילר 61, ראשון
 יללום, דח' סירפון 34, הרצלית 5) שלמה
 6, פתחתקות 8) גדליהו יוסף, שיכון
 7) סלבה כחנא, דח' הרצלית 4, היפת.
 9) בויחודה 14/14, בארשבע 9) זבולון
 10) 1913 יחואל גרסטן, דח' וילנא 128

הודעה

"זנים" ו"סינגר"

שלים וסביבתה,

לפון החדש

השרות

הוא

5330

מעריב

מזכירי מועצות הפועלים מבהירים:

ב.חוברת-בן-אהרן נאסרו הדברים כפי שנאמרו בשיחה שנועדה לפירסום

אולם הם מסתייגים מן השם שניתן לחוברת "לאן מוליך בן-אהרן" *
עורך החוברת ז. יואלי: כל משתתף בשיחה קיבל הגהה לפני הפירסום

מאת ז. יואלי
מוזכירי מועצות הפועלים שר-הממשלה, ח"כ, ד"ר-שנייד, ד"ר-גל, ד"ר-תקוה ונציגות עיריית תל-אביב פורסמו בחוברת "לאן מוליך בן-אהרן", הודיעו לעיתונות כי החוברת, בהם עומדים מאחורי הסר-סום, אינן מסתייגים מן השם שניתן לחוברת.
מוזכירי מועצות הפועלים, ח"כ, ד"ר-שנייד, ד"ר-גל, ד"ר-תקוה ונציגות עיריית תל-אביב פורסמו בחוברת "לאן מוליך בן-אהרן", הודיעו לעיתונות כי החוברת, בהם עומדים מאחורי הסר-סום, אינן מסתייגים מן השם שניתן לחוברת.
מוזכירי מועצות הפועלים, ח"כ, ד"ר-שנייד, ד"ר-גל, ד"ר-תקוה ונציגות עיריית תל-אביב פורסמו בחוברת "לאן מוליך בן-אהרן", הודיעו לעיתונות כי החוברת, בהם עומדים מאחורי הסר-סום, אינן מסתייגים מן השם שניתן לחוברת.

סוכנות לקטעי עיתונות

ביום ג' תדון הכנסת בהצעות אי-אמון בממשלה

לסמיון בחברות ממשליות תוך נימוקים מפלגתיים צרי שונות, בגלל גיהול כושל והיאוסק, כדי להסיר את האחר-עדר פיקוח ממשלתי על השירות מן הממשלה.
קצות מכספי האוצר. בחברות "ורד" והתשלובת הכימית ב-ערד, הגיעו הפסדים אלה ל-שיא חדש.
סיעות האופוזיציה אף מא-שימות את הממשלה בחפוי על האשמים בהדרדרות מצבן של חברות ממשלתיות שונות, אשר גרמו להפסדים ענקיים אלה מכספי הציבור, וזאת מ-רות מיליוני ל"י בחברות הממשלתיות "ורד" ובת-ש-לובת הכימית בערד.
שלוש סיעות מנמקות את טיעון "העולם הזה" — כוח הגשת הצעת אי-אמון נגד ה-ח"כ הצטרפה להצעת לה-ממשלה בבבון הרפתקני של ביע אי-אמון בממשלה.

אהרן יזרלי

משה כצנלסון

יצחק בן-אהרן

ישראל קצנלסון

משה ברנע

מוטב שנשב ונדון באיזו שיטה על המפלגה לאבד עצמה לדעת

סערת רוחות וחילופי דברים קשים בחוברת "לאן מוליך בן-אהרן"

הלשכה, לחדול מסגנון ויכוח בלתי חברי ולשמור על אחדות קולקטיבית.

● ● בעד הרחבת הכנסת

בדיון על ההצעה להגדיל את מספר חברי הכנסת מ-120 ל-150, נהגלה נטיה כללית לחיוב הגדלה כזו, על מנת להבטיח גיוון בייצוג פרלמנטרי של עדות, עלויות, מקצועות ורעיונות שונים, אך כ"כ חלק ניכר מהחברים התנגדו להצעה זו. עשרה חברים דיברו בזכות הגדלה ושלושה נגדה. בהגדלת מספר חברי הכנסת צידדו ה"ש"כ מ. כצנלסון, ח"כ מ. פורקיס (נגד הגדלת אחוז החסימה), ח"כ צ. גרינוויץ (בעד העלאת אחוז החסימה), ש. בן-שמחון, ח"כ מ. ברק, ח"כ מ. וורדי, ח"כ מ. אלוז (נגד העלאת אחוז החסימה) וח"כ מ. כצנלסון (צריך לשקול שאלת הגדלת אחוז החסימה).

● ● נימוקי המתנגדים

התנגדו להצעה השר ש. פלס, ח"כ י. בן-אהרן וח"כ מ. בן-שמחון. השר פלס טען, שאם יגדילו את מספר חברי הכנסת ל-150, "קפיארו" את ייצוג 120 חברי הכנסת. כל קיימים ולא תהיה תוספת כל עולים חדשים, צעירים, תחנות וכו', אם יעשו כן, יגדילו את מספר חברי הכנסת מעדי פעם, בעת מצוקה ויפגעו ב"סמכות" חברי הכנסת אינם מנוגלים כיום כראוי ואין צורך להגדיל מספרם, אלא יש לייצג את עבודת הכנסת ב"מישורים שונים ולקנות לה יותר סמכויות, לעשות סמכויות הממשלה. ח"כ מ. בן-שמחון טען, כי הגדלת מספר חברי הכנסת לא תפתור בעיות, יש לדאוג במקום זה לרעיונות, צה יותר מהירה בייצוג, בכ"כ ש ולמצוא דרכים נגד התקנות הכנסת מסמכויותיה.

"לא אמרתי" — הגיב בן-אהרן — "אין ציטטות, אין הוכחות, אתה שקרן". כצנלסון: "אוכיח לך שאתה משקר". בן-אהרן: "רק ש"לא תוכיח שאתה שקרן". אחריו אינטרמצו קולני זה, הציע ח"כ א. עופר להפסיק את הדיון, בהסתמך על כך, שמוכיל המפלגה א. יזרלי ה"דע" כי תהיה דיון כולל על המדיניות הכלכלית של הממשלה. מוכן, כי ידבר עוד חבר אחד, ח"כ מ. כצנלסון, ו"כיוון שרשומים עוד חברים רבים לרשות הדיבור, כולל השר מ. פלס (שעזב את ה"ישיבה קודם) ומוכיל ההסתדרות י. בן-אהרן, יימשך ה"דיון בישיבה הקרובה.

● ● "בן דודק" אני חושב

ח"כ מ. כצנלסון ציטט מדבריו המשתתפים בחוברת, כדי להוכיח, שאכן היא מכילה ה"ת"ת אשיות על בן-אהרן, כשציטט מדבריו ח"כ קרנמן, הנשיא הלא כל פעם קריאות: "נכון מאד, כך בדיוק אני חושב". ח"כ כצנלסון התרעם, כי יש כאן מקרה של הטחת ת"ת שמות בלתי חוגגת נגד חבר, איזו דרך היא זאת? — שאל (קריאות ביניים: אין לה מה לומר על דברי בן-אהרן). ידוע, שיש לי גם ביקורת על כמה ביטויים של בן-אהרן, אבל אני שולל את ההתנפלות האישית עליו. כצנלסון אמר: "דמיון מסיכות", אמר: "אתה ידוע, קרנמן, מה שפר"ח דבר, כשכולם יקראו, שאנו אומרים על מוכיל ההסתדרות, המטפל ב"1.2 מיליון חברי, שהוא דמוג מסוכן". הוא גם ציטט מהדבריו, ש"ראש הממשלה הכריזה בעד בחירתו של בן-אהרן כמוכיל ההסתדרות. ראש הממשלה או המפלגה הכריזה? — שאל. בתום הדיון פנה מוכיל ההסתדרות א. יזרלי אל חברי

הסביר, מדוע לא צריך להציג ב"ע בעד מפלגתנו".

"אמרנו מה שאני חושבים"

ח"כ מ. ברק הכריז, כי ידע מהי מטרת השיחה של תכנה פורסם בחוברת, ויאלץ בא אל שלושה מחברי ועדת הספים של הכנסת והסביר, כי רוצים להוציא חוברת, זאת ה"תה תגובה על "התנפלות" מ"עד חברים על שר האוצר מ. פלס. ספיר והמדיניות הכלכלית של מוסמכת של הממשלה, השב"ג, כי אני אחראים למדיניות זו ולשמירת כבודו של ס"פ. אמרנו, מה שאנו חושבים, לנו אין דוברי ואין ענינים שונים כגון מכירות מיזמים בעתונים ובכלי תקשורת דבר, ולא תמיד דווקא כסגנון פרלמנטרי, זה מותר ולנו לא מותר לומר, מה ש"אנו חושבים, בחוברת?

● ● "כולנו אחראים"

אינני רוצה שתעלו על יד, אלא, כאילו הוא אשם ואחר רא"ל לחוברת — אמר ח"כ ברק. כולנו אחראים. כדאי לך לקרוא את החוברת, גול"ד. אין בה דבר הפוגע או "שית בן-אהרן. כיצד ייתכן שמסמכות הקיבוץ המאוחד מגנה אותי בלי לשמוע אותי קודם? איפה החברות? כלום אפשר להעלות על הדעת, ש"אני ב"רור בסגנון של נגד מישור בלי לקרוא מקודם ל"חברים לשמוע אותם? איפה היו אותם חברים, כשבן-אהרן התבטא שתנועה ורפ"ש לא יגידו ר"ד? איפה הם, כשהוא מגדיר אותנו כ"ביבי-שופקין"? כלום למשה כצנלסון להתוכח אתי?

כאן התפתחו חילופי דברים קשים בין ח"כ י. קרנמן לבין מוכיל ההסתדרות י. בן-אהרן, שישב כל הזמן ושתק. קרנמן שאל בקריאת ביניים: מדוע אינך מוכיר, ש"בן-אהרן די"בר על "הגזעה מושחתת"?

כבוד כל חבריה, ויכוח בין חברים הוא לגיטימי, אך הוא צריך להתנהל במסגרת מכור קרה (ה. קרנמן בקריאת ביניים: הבקורת לא הייתה ח"כ ב"רם להגדיר את מוצאי-ה"ח חוברת כ"תעלת-ביב"א). מה שיש להגיד לחברים, עליהם לומר במסגרת המוסמכים, מסמיקה לה הערתו האחרונה של בן-אהרן: "עכשיו נגד" לה, כי היתה מכירת דולרים בלילונבלום בשנת 1966, מי יודע, מה יתגלה בשנת 1976 על מה שהם עשו היום". מי זה הם ומי אנחנו? העיריות גם על דברים אחרים של בן-אהרן כמו החשדות חברים ב"ענינים שונים כגון מכירות "לבר" וכו'.

"אין זו דרך של בן-אהרן"

לא קראתי את החוברת, אך אין זו דרך של בן-אהרן ח"כ טענה ראש הממשלה, תשי"ב. חברים הוציאו חוברת, מי שכתב? מדוע אין משתתפים אחרים? אם יש לכם מה ל"הגיד, הגידו זאת במסגרת מסמיקה, כתוב, שתזהירו אותי כוונת מפני בן-אהרן, שלא לבחור בו כמוכיל ההסתדרות וש"אני להעלות למען בחירתו. מה זאת אומרת, "לחצתי" המלכה ויקטוריה להצגה?

גם מאיר התרעם על "א" ח"כ החברים הוציאו חוברת, אך כה נגד חברים ש"אמר בן-אהרן, כולל ת"כ, כיננים ה"מלכותיים" והתעוררו רק ע"י ש"י נגד החוברת, וזהו דרך של איבוד לדעת של המפ"ל. אמרנו גבי מאיר — אמרנו — אמרנו לאבד את עצמם לדעת, מוטב שנשב ונדון ב"איוז שיטה לעשות זאת. אני יכולה לומר לכם שזו שיטה טובה מאד, אינני צריכה ל"ת עזות למפלגות אחרות, אך הן יכולות לפרסם חוברת רק מציטטות מה שאנו אומרים אחד על השני, כדי ל"ר

מאת משה מייזלס

מתח נבזה שרר כיום ב"ישיבה" שבה נישבת מפל"גת העבודה, שבה נישבת מפל"גת ה"לא מוליד י" בן-אהרן", המסעירה בימים א"ה את מפלגת העבודה. הדיון היה מלווה בקריאות ביניים וחילופי דברים קשים, כשחסידי ומבקרי מוכיל ה"הסתדרות אינם טומנים ידם בצלחת. היה זה סגן מוכיל המפלגה ח"כ מ. פורקיס, ש"הרגיש" בהתחלת הישיבה לאיטיות המתוחה והציע לה"עביר את הדיון למזכירות ה"לשכה. סגן המוכיל השני א. יזרלי, תבע דיון מיד, אי אפשר לשמור על שתיקה ר"לעבור לסדר היום, כשתוקפים חבר בצורה כזו — טען יזרלי. בר. נערכה הצבעה. 8 חברים צידדו בדיון מיד ו-5 בעדו. ברתו למזכירות הלשכה.

"סגנונו של בן-אהרן"

פתח את הדיון מוכיל ה"מפלגה ח"כ א. יזרלי. הוא דחה בתוקף את פרסום החוברת, שיש בה כאילו התא"ר גנות של חברים נגד שליח המפלגה ושכסיהם שלא ב"מסגרת ב"רור מפלגת, אם יש לחברים להעיר משהו נגד ה"פועם דוברי בן-אהרן וכלו ל"הביא את הענין לפני פורום מפלגתי מוסמך — טען. הד"עם זאת, ש"ל את הסגנון ש"היה בכמה מהפועותיו של בן-אהרן וב"עיקר הגדרת החברים שהוציאו את החוברת כ"תע"לתיביב". ראש הממשלה ג. מאיר התפלמס בחריפות עם מ"צ"א חוברת, אך יחד עם זאת מתח בקורת על סגנונו של בן-אהרן, כשהוא מוכיר ל"מדי פעם, כיננים מלתי תיים", שהשתמש בהם "כל" פיה כגון, "המלכה ויקטוריה" וכו'. לא נגיע בדרך זו — שאלה גבי מאיר. מפלגה ש"ריכה לדעת, אין לשמור על

לדעת
לאיזה
קומפוזיט
ר"ה
הפסקת
לבד
חזית
הקרבה
שלושת
מובילים
עם
אחמול
תור
אם
צפון
ביום
בשיד
וייטק
ההפס
הור
כ

13/10/72
של

כלכלה של עם לוחם

מאת
יצחק בן אהרן
המזכיר הכללי של ההסתדרות

ס.ג.מ.ל.
ט.מ.מ.ל.
ל.מ.א.ט.ל.מ.א.ט.מ.א.
ל.מ.מ.ל.

מ.מ.מ.ל.
ט.מ.מ.ל.
2.7.72
PAYS
TEL. 011-1111

תמוז תשל"ב - יוני 1972

"לשם הבראת המשק, קידומו ופיתוחו לקראת עצמאות כלכלית וקליטת עליה, יפעל המערך באמצעים הבאים: עיצוב מדיניות כלכלית מקפת ועריכת **תכנון משקי כולל**, לשם יצירת תנאים לצמיחתו של המשק הלאומי..."

"המערך יפעל **לתכנון סוציאלי כולל** במדינה במגמה להבטיח חלוקה צודקת של ההכנסה הלאומית בין שכבות האוכלוסיה השונות, ובמיוחד למען חסול תופעות העוני בחברה..."

מתוך "הסכמי המערך"

הלשכה להתקשרות

הוועד הפועל של ההסתדרות הכללית

צריך להיות מחונן באופטימיות ללא סוף, כדי להאמין שהדרך הזאת שבה אנו הולכים חוביל אותנו לסוף אחר מאשר משבר מעמיק, שהמונחים של מיתון ודומים לו יחווירו לעומתו.

איננו מחולקים לגבי סך-הכל של העובדות. ואף-על-פי-כן איננו מסוגלים, לפי כל הסימנים, להגיע גם לאנליזה של העובדות האלה, לא כל שכן להסיק מסקנות, ולא משום שחסרה לנו למדנות בתחומי הכלכלה והסוציולוגיה והפוליטיקה, אלא — כפי שאני מעריך את הלך הרוח של התנועה — משום שאיננו ערוכים להגיע למסקנות נחרצות. וכמובן, משאיננו מוכנים לזה, יחפש לו כל אחד מפלט קל על מנת לעבור את הימים האלה תוך ציפייה למעשי נסים שיעמדו לנו עד אוקטובר 1973.

אינני מאמין שאפשר למלא כל המשימות והיעדים שהצבנו לעצמנו במקורות העומדים לרשותנו. ואינני מאמין שאנו יכולים לגייס את תקציב הבטחון בחמש השנים הבאות, באותה מתכונת של חמש השנים שחלפו. מכאן מסקנות פוליטיות-חברתיות מרחיקות לכת.

סוד התופעה הקרויה אינפלציה

אם אנו מדברים כאנשים האחראים על ענייני המדינה והעם, הרי האינפלציה שאנו מדברים עליה, אין לה כל משמעות לגבי הסוגיות שעומדות בפנינו, מבלי שתהיה לה השלכה על מוקד זה ששמו הבטחון. אם מישוהו רוצה לטפל בקומפלס הזה של האינפלציה של הוצאות ושל ההכנסות — מבלי שיעשה את החשבון של ממדי ההשקעה, ההוצאה וההתחייבויות על בטחון וקליטה ופיתוח הכרחיים עושה מלאכתו קלה, ואף מלאכת רמיה. אני מבין שבתחום זה אנו עומדים בפני גרעונות עצומים ומצטברים ואלה סוד התופעה שקוראים לה אינפלציה.

הדבר השני, שבעיני הוא מהותי, זוהי הבעיה — כיצד לקיים כלכלה לעת מלחמה כאילו היה שלום, וכאילו עמדו לרשותנו מקורות ומשאבים לחלוקה שרירותית, או לחלוקה סטיכית. אנו כבר שוחחנו בבעיה זו וכבר ניתנה תשובה עליה. בניגוד גמור לדעתי, אך אני נזקק לה מחדש. אם אנו מקבלים, שאין לנו בתחום הבטחון מפלט אחר מזה שאנו עומדים בו, הרי המסקנה המוכרחת היא — כלכלת-מלחמה. וכאשר אני מדבר על כלכלת-מלחמה אינני מתכוון לדגם של ארצות-הברית בתקופת מלחמת העולם השנייה. אני מוכרח להתקרב לדגם יותר משמעותי לגבי המציאות שלנו.

זה הדגם האירופי, הדגם של ארצות שלא נכבשו וקיימו חירותם הלוחמת במשך 4—5 שנות מלחמת העולם השנייה, כמו אנגליה, וכמו רוסיה בממדים אחרים.

כלכלה של שלום הפקרי

מבחינת אינטלקטואלית מזור באיזה תוקף ועקשנות התנועה דוחה הנהגת מושטר כלכלי ההולם תנאיו של עם לוחם בשעה שהיא מחייבת הוצאות גוברות והולכות לצרכי בטחון הכרחיים. אינני יודע עד מתי חברים יעשו לנו תכניות של חיים ושל עבודה תוך כדי כלכלה-של-שלום, כלכלה-של-שלום הפקרי, שבו הקו הוא — לפסול כל הבחנה, כל בקורת, כל עדיפות, כל תכנון, כל התערבות של הכלל בחיי המשק והכלכלה.

„כלכלת-מלחמה“ — או ביתר דיוק, מדיניות כלכלית וחברתית לשנות המאבק על הקיום הפיסי יש לה, בעצם, כמה סימני היכר בולטים:

* סימן היכר ראשון, שהיא קשורה למדיניות הכנסות שוויונית, והיא מצמיחה את הציבור לרמת חיים ולרמת הוצאה שתשחרר את מירב המשאבים למאמץ המלחמתי; זאת אומרת, שהיא גוזרת על הצריכה הפרטית ועל הצריכה הציבורית שאינן מיועדות למאמץ הבטחוני או כל הנובע ממנו.

* סימן היכר שני — תכנון מדוקדק של כל השימושים בכוח האדם ובכוחות הייצור והפניות לעניין אחד מובלט ומגובש.

* סימן היכר שלישי נובע מהשניים הראשונים — הכוונה ממלכתית, התערבות של הממלכה בחיי הפרט ובחיי הכלל על ידי תכנונים מדוקדקים של כל השימושים שברשות החברה.

* סימן היכר רביעי — תוכנית לפרק זמן מוגדר, כי ההנחה היא שזה מאמץ מחושב ומוגבל בזמן — בהתאם למציאות המדינית-בטחונית.

אני חושב, כי מה שאנו עושים בחמש שנים אלו במדינה זה הוא ההיפך הגמור של מגמה זו, וזה גורף אותנו לתוצאות מחבלות באלמנטים המתכננים, באלמנטים המכוונים ובאלמנטים של הבקורת. מתוך הנחה שמכל זה יישאר רק אלמנט אחד, שעליו תשלוט הבקורת והבקרה, והוא — שכר העבודה. הוכח שלא יהיה בכוחנו, בחברה דמוקרטית ונאורה, בחברה הישראלית המונהגת על ידי תנועת העבודה, לגרום לכך ששכר העבודה יהיה המצרך היחיד המבוקר והמוצמד לתכנית קבועה מראש, בשעה שכל יתר הענפים אינם נתונים לבקרה.

עליית מחירים ורווחים מסחררת

כאשר אנו הולכים בדרך זו על עליית מחירים בקצב מסחרר, של עליית רווחים בלתי מבוקרת ובלתי מאוזנת, של בזבז משאבי כוח אדם לבניית מותרות, אנו מגיעים עד כדי יצירת ביצות של ניזון הנובעות מרוב עושר,

ועל ידי כך מסכנים את הרקמה של האחדות הלאומית. לא אחדות של קואליציות חולפות בין מפלגות, אלא אחדות לבבות, אחדות הקרבן ואחדות ההקרבה העצמית האידיאליסטית של הציבור.

אם נכונה ההנחה שהמאמץ המלחמתי והבטחוני הוא עניין לזמן ממושך, נובעת מכך בהגיון של ברזל הנהגת משטר של אורח-חיים חלוצי-פועלי לכל, אשר בדרך של הכרעה דמוקרטית ובכל הכלים העומדים לרשות החברה הלוחמת על גפשה יטיל את הפיקוח על כל אשר איננו הכרחי כמינימום לקיום.

צמיחת המשק ופיתוחו כאחד האלמנטים של קליטת עליה ועליית רמת החיים של השכבות שנשארו בפיגור, אלו הן משימות ללא הגבלת זמן ויעד. צמיחת המשק והטבות שוליות של רמת החיים, תוך כדי התאכזרות לרמות של צריכה פרטית ואישית, לצורך המאמץ הזה שדיברנו בו קודם, אלה הם, לדעתי, יסודותיה של כלכלה מתוכננת. ואם כך הדבר, הרי זו סלקציה מדעת; סלקציה שמישהו צריך לקבל על עצמו את האחריות לה. אינני יודע מה הלך הרוח בציבור ובאיוז מידה יהיה מוכן לתת יפוי כוח לאלה שיקבלו על עצמם משימה זו. אבל אני ערב לכך, על יסוד הנתונים הקיימים, שהמצב הנתון לא יימשך, והוא ילווה אותנו בסדרה של פיצוצים כאילו שוליים מבחינה חברתית, אבל מקורם הוא אחד.

לכן אני בא ואומר, שהתנועה צריכה לשקול, כיצד היא תלווה את המאמץ הבטחוני במאמץ של קליטת עליה ובמאמץ לאיתוי הקרע הסוציאלי לגבי אותה שכבה העומדת על הפרק. ואת אלה לא תוכל לעשות אלא ברוויזיה מרחיקת לכת בדרך שהיא נוקטת עד עכשיו.

במחוק, קליטה ואיתוי הפער

אני אומר, שכל ההצעות ששמענו עד עכשיו הן בעיני שיא האבסורד לגבי צרכי הכלכלה הישראלית. אני חושב, שאין שום בסיס לעליית המחירים שאנו עומדים בה. עליית מחירים זו היא בחלקה המכריע תוצאה של עליית רווחים בקטעים בלתי-סבירים, בלתי-חיוניים לכלכלה הלאומית ולמשק הלאומי. אני סבור שהמדינה, המשק והכלכלה הלאומית עשו עסקה גרועה ויעשו עסקות גרועות על ידי היות המדינה שותף למדיניות שעניינה עליית מחירים. הוא הדין לגבי עליית המחירים כתוצאה מהפיחות. לדעתי, זו שרשרת של כשלונות מבישים. כאשר אני עושה את סך-הכל של ביטול תקרת הריבית והעלאת הריבית על האשראי, ההשלכות המיידיות הן על הכלכלה היצרנית, כי ענפים אחרים יכולים, „לגלגל“ זאת ללא קושי.

כנגד הדורשים כיום לפתוח מסלול חדש — להוסיף ריבית על כל הכל, להוסיף מס ערך מוסף, להעלות רווחים, אני חושב שבדיוק ההפך מזה הוא הדרוש. הדרוש הוא תורדת מחירים, תורדת שערי הריבית, תורדת

הרווחים, פיקוח על השכר והעמדתו באותם תחומים שיש לו משמעות לגבי הפיריון והתפוקה, אך לא יהיה שכר מבוקר, כאשר כל היתר לא יהיה מבוקר. אנו איננו מחולקים כמו הגויים לשני עמים. אתה בא לאנגליה ולארצות סקנדינאוויא ואתה רואה שני עמים. עם של פועלים ועם של בורגנים. אצלנו מציאות זו אינה קיימת. המגע בין כל צבעי הקשת של החברה הישראלית הוא בלתי-אמצעי ולא יהיה גטו בישראל. איש לא יוכל להכניס חלק או חלקים מהציבור לגטו, שהשכר ורמת החיים שלו יהיו מופרדים מהסובב אותו. כי הסובב אותו הוא בתוך חייו, בתוך משפחתו וביתו.

לכן מול ההצעות שהוצגו על-ידי אחרים, אני מציג את ההפוך בכל התחומים, כי רק בדרך זו נראה לי שיש סיכוי כלשהו להחזיר את שפיות הדעת לחברה הישראלית ולהעמיד אותה בפני העובדות המרות של החיים, של המחסור והמצוקה.

ומשהו לגבי הגדלת כוח העבודה, יש לנו אבטלה סמויה מסיבות היסטוריות של גרירת פרנסות הגלות לארץ. ויש לנו הקצאת כוחות בלתי שקולה; יש סיוע ותמיכה של הממשלה בענפי השכלה ללא הבחנה ביניהם. בימי פרשת „שכר הטרחה“ היו גילויי דעת של פרקליטים שטענו: „רובנו פרוליתרים, יש צמרת שהתעשרה והיא בעלת מונופולין על כל השמנת. אבל רובנו פרוליתרים, ואין לנו עבודה“. לא שמעתי שמישהו ישיב על כך, שעלינו לנקוט אמצעים שלא ילמדו משפטים ופסיכולוגיה אלא מקצועות אחרים. אבל מדוע במשאבים הדלים שלנו אנו צריכים לשלם בעד למידה שאינה לצרכיה של החברה בשעה שיש מחסור בכוח אדם במקצועות ההנדסה והטכנאות?

החברה הדמוקרטית פועלת באמצעות שלושה מניעים: היא מפעילה את היסוד החינוכי, המחנך, כלומר, האידיאליזם, מופת החיים; היא מפעילה את התמורה במתוכנן: לצדיק העולם הזה תמורה גדולה, לרשע — פחותה. ולאחרונה יש לה אמצעים של חוק, של ההכרעה במדה והחברה הדמוקרטית מוכנה להשתמש בהם. פה היא מציבה גבול ושם גדר, ואין עוברים — הכל לפי הכרעתו של הרוב — אולם לפי מופת חיים חלוצי של המיעוט.

בחברה ובכלכלה שלנו, בתקופה הנראית לעין, צריך להשתמש בכל האלמנטים האלה בעת ובעונה אחת; כלומר, גיוסם של כ־100,000 עובדים והשתלתם בתוך ענפי הכלכלה היצרניים, המקדמים — ממלונאות ועד מתכת ועד בניין וראש לכל אל הכפר ואל ההתיישבות. זה אחד האמצעים היסודיים לצמיחה משקית ריאלית, גם להעלאת רמת חיים על-ידי עבודה וגם ליתר עצמאות לכלכלה ולמשק.

והערה אחת לגבי הקטילה של כל נחשי הספקולאציה לאלתר וללא היסוסים מיותרים. אין מדברים על התעשרות מופשטת, סמויה, שלא כדאי להתערב בה. לגבי המס שמשלמים בעד השקעות, כולנו מוכנים לעצום

עיניים. אך כיצד ועד מתי תוכל תנועת העבודה בארץ לשאת חרפה זו שהקרקע היא נושא לספרות. האומנם טרם נוצר הכלי לעשות קרקע לבלתי-סחירה, ולא רכוש פרטי? אינני סבור שהגשמת האידיאלים הסוציאליים דרושה שיטה של הפקעה. הבורגנות הישראלית וכמה עוזרים לה סבורים שהם צריכים להפקיע את הנכסים של הפועלים. אבל אני אינני חושב שלנו נחוצה הפקעה. אבל למען המדינה, משקה ונפשה החברתית, אנו זקוקים לכלי שיעשה את הקרקע לבלתי סחירה, כי אחרת יביא הדבר לקרע ולתהום שאנו נשא עליהם אחריות בלעדית. לא יועילו בזה גאומים והטפות. אנו נשלם מחיר דמים, אם חלילה תקום תהום זו בין העליה ובין בני הארץ. אנו חושב, שיש אמצעים ברשות ציבור הפועלים, ברשות התכנון, ברשות הבונה הממלכתי והבונה הפרטי — להסיר מארה זו מחיינו. אין בזה שום רווח לא לכלכלת המדינה, לא להגשמת הציונות ולא לבעיית סתימת הפערים. כאן דרושה מלאכה תחיקתית, מלאכה חברתית, כלכלית, מתכננת, ומוסרית-מחנכת ללא רתיעה וללא פשרה.

הסכמי השכר והעבודה יקודמו

אני חושב שאשר החלטנו בזמנו יחד בהנהלת המערך ובוועדה הכלכלית של המערך, ואחר כך בוועד הפועל של ההסתדרות, הולך ומתגשם. אינני בא עכשיו לנקוב באחוזים. אבל אני חושב שאנו מתקרבים להידברות מעמיקה בין התנועה וההסתדרות ובין ציבור העובדים לקדם הסכמי השכר, הסכמי העבודה, שבחלקם הגיעו סוף סוף לכלל חתימה ובחלקם אנו בראשית הבירור עליהם, בייחוד לגבי עובדי הציבור ועובדי המדינה. אני חושב שאנו עומדים במצב של עשיית צדק מינימלי לציבור זה, עד שתבוא הגאולה הגדולה.

השנים 1970—1971 היו שנים שבהן עמד ציבור הפועלים בהתחייבויות שקיבל על עצמו, אולי כתוצאה מחולשת שליחיו בהסתדרות. מצפוני אינו שקט בעניין זה. קבענו יחד, מהו שיעור הורדת הצריכה לנפש שאנו רוצים להגיע אליו. אני מסופק אם מישו היה מעלה בדעתו הקפאת עליית הצריכה לנפש. חשבנו שבי-1970 גגיע לגידול צריכה לנפש בשעור של 3—4 אחוזים, ונשאיר משאבים ריאליים למשק בערך של 4—5 אחוזים. זה דבר שאפשר להתכבד בו ולהתברך בו. כמובן, לא חזינו, שהדבר יספג על ידי המדינה. אילו יכולתי לומר בפה מלא, שהדבר נספג על ידי המאמץ הבטחוני או על ידי קליטת העליה ורווח לי. אך היו שותפים לספיגה זו, ולא מן הטהורים, ולא לצרכי העם והכלכלה והפיתוח ולא בשם עניינים מקודשים. כמובן, מבחינת האספקט הכלכלי זה היינו ח. אם הצריכה הפרטית הופכת לצריכה ציבורית, אין בזה שום תיקון מבחינת המשק והכלכלה, כי לגבי האינפלציה יש לכך אותה השפעה. אם הכסף נמצא במחזור, יש לכך כל אותן השלכות

ששמענו עליהן מפי המומחים. ואילו לגבי חלוקת העול לא כן היה הדבר לגבי כל שאר שכבות הציבור — שכולן עלו בהכנסות וברמות חיים! ב־73–1972 התחייבנו בשם התנועה, על יסוד הסיכומים שלנו, שאנו נתקן עיוות זה ולא נמשיך בו. ואנו נקיים זאת במידה שניתן להשפיע, לכוון ולהדריך בכל הסטיכיה הבלתי מבוקרת הזאת. אנו נכוון את הדברים כך שעיוות זה יתוקן וציבור העובדים השכירים, יוסר מעליו עיוות זה. מבחינה מעשית אני רואה שהמעסיקים למיניהם — וזו בשורה טובה — עלו יחד עם נציגי העובדים על מסלול של ריאליה, מסלול של התאמת השכר וההתחייבויות הסוציאליות לגבי שנת 73–1972 על בסיס של פיצוי מינימלי כלפי המחירים וכיוצא בזה.

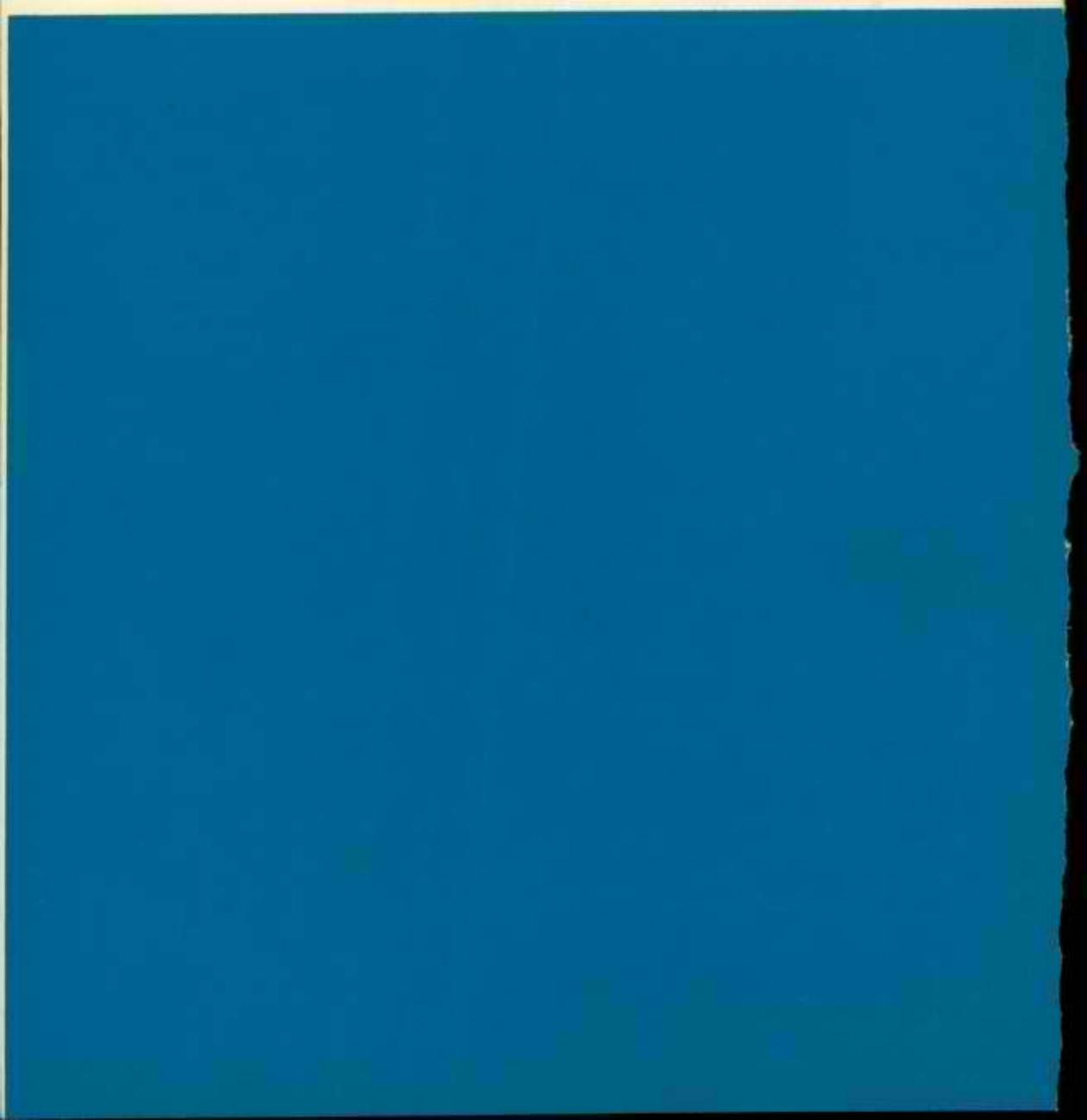
ליכוד-אמת של העובדים

השאלה אם נצטרך להשתמש במכשיר של תוספת יוקר חצי-שנתית להשגת מטרה זו, עדיין נמצאת בעיון ובבירור. ויש פנים לכאן ולכאן. אנו איננו ממהרים לפסוק בה, אנו ממשיכים לעיין בה. אבל בעיני זו יותר שאלה של מכניקה ולא של מהות, כי הפיצוי הזה יינתן והוא במצב של נתינה; הוא כבר ניתן, וניתן מדי יום ביומו וינתן ללא קרבות סוציאליים יתרים. השאלה היא, האם נצטרך להגדיר פיצוי זה כפיצוי על היוקר או נשלב אותו בתשלובת הכללית של שכר וממדי השכר בשנתיים אלו. זוהי שאלה הנמצאת בעיון.

לסיכום אנניד שסימן ההיכר האמיתי של מצבנו איננו בשפעת המצרכים והרווחה, אלא במצוקת הגרעונות, בעיוותים הסוציאליים, במורד של עבודה יוצרת, של חיים סטיכיים של הפקר חרף צרכי תכנון, הכוונה וערבות הדדית. לכן: לא העלאת רווחים, מחירים, ריבית וארגונות — אלא הורדה נחרצת בכל אלה — ואז גם נעמוד ברצון ואף בהתלהבות ביציבות של שכר והכנסות מעבודה. קרקע לבנייה עממית לכל עולה וותיק, יוצא צבא ובן-הפועלים — אף שעל לספסרות, עבודה יותר נאמנה בפריזן אישי ובתפוקה כללית והטלת תקרה על הכנסות בשיא ההכנסה משכר עבודה; סתימת כל המרחבים הפתוחים כיום להתעשרות קלה ללא טרחה יתרה וללא סיכון שביזמה משקית נועזת, העמקת ליכוד האמת של המוני העם על-ידי ערבות הדדית ושיתוף אמת בקביעת ההחלטות והדרך.

לכל אלה דרושה תנועה איתנה, נועזת, נאמנה ליעדיה ונחרצת בכושר התגשמה החברתי-חלוצי. ימי מלחמה ומסה אינם ימי שלום שאננים ושמרניים.

**קווי היסוד
של תכנית
הממשלה**

קווי היסוד של תכנית הממשלה

אושרו על-ידי הכנסת ביום ו' בטבת תש"ל (15 בדצמבר 1969)

פרק א' — משימות מרכזיות

במרכז פעולתה של הממשלה המתייצבת לפני הכנסת השביעית, יעמדו המשימות הבאות:

1. התמדה ביצירת התנאים החברתיים, הכלכליים והרוחניים להגשמת ייעודה המרכזי של מדינת ישראל — קיבוץ גלויות העם היהודי במולדתו.

החשת העלייה מכל הארצות ומכל שכבות העם, עידוד העלייה מארצות הרווחה, המרצת העלייה החלוצית.

2. מערכה מתמדת במאמץ להצלתם של יהודים נרדפים והבאתם לחוף מבטחים, ומימוש זכותם לעלות ארצה.

3. חתירה מתמדת להשגת שלום בר-קיימא עם שכנינו, מושתת על חווי שלום. התעצמות והיערכות בטחונית להרתעת תוקפנות ולהדיפתה.

4. הגברת הקמתן של היאחזויות בטחוניות והתנחלויות-קבע, כפריות ועירוניות על אדמת המולדת.

5. פיתוח ירושלים, בירת ישראל, חיזוק איחודה, קיום שלמותה והגברת קצב איכלוסה.

6. פיתוח המשק, לפי תכנון מקיף, להגברת כושר הקליטה של המדינה, חיזוקו — כדי לשאת בצורכי הבטחון, וקידומו לקראת עצמאות כלכלית, להיותו משק הנושא את עצמו. גיוס אמצעים, בארץ ובחו"ל, לצורכי העלייה, הקליטה והפיתוח.

7. שילוב בני כל העלויות בכל אפיקי העשייה הכלכלית והחברתית, והמרצת השתתפותם של בני העדות כולן, בפעילות הציבורית — באחריות ובביצוע.

8. העלאת רמת החינוך, ההשכלה והתרבות של העם; התמדה בחתירה לקראת חינוך חניגם כולל. עידוד התרבות והיצירה המקורית וטיפוח ההתנדבות החלוצית לשירות העם והמדינה.

9. התמדה במדיניות של תעסוקה מלאה ויצרנית; שקידה על רמת חיים הוגנת בהתאם ליכולתה המשקית של המדינה, וקידום השכבות מעוטות-האמצעים; הגברת פריון העבודה ותפוקת הייצור; טיפוח הכרת האחריות של העובדים ונותני העבודה למשק.

10. קידום המחקר הבסיסי והשימושי; ניצול הישגי המדע והטכנולוגיה המודרניים בתכנון המשק, בתהליכי הייצור תוך שיתוף פורה עם אנשי מדע ומקצוע. המרצת המחקר לגילוי מקורות נוספים של אנרגיה, מים, אוצרות טבע אחרים וקידום התכניות להמתקת מי הים.

11. הבטחת ערכי צדק חברתי, חירות האדם, אחריות לכלל, טוהר מידות; טיפוח יחסי כבוד הדדי בין אדם לחברו וביצור אשיות הדמוקרטיות.

פרק ב' — חוקה למדינה

הממשלה תפעל לחקיקת חוקה למדינה בתקופת כהונתה של הכנסת השביעית. החוקה תושתת על חוקי היסוד הקיימים ועל חוקי היסוד שיתקבלו על-ידי הכנסת השביעית — לרבות חוק הרשות השופטת וחוק זכויות האדם והאזרח.

בחוקים אלה יובטח שוויון מלא וגמור בזכויות ובחובות לכל תושבי ישראל, בלי הבדל מין, עדה, מעמד, לאום ודת.

יקויים חופש המצפון והדת.

יוסדרו חירויות האזרח, זכויותיו וחובותיו; יובטח חופש האגיד והביטוי בעל-פה ובכתב תוך שמירה על בטחון המדינה ועצמאותה.

יוגן המשטר הדמוקרטי מפני מעשי אלימות והתנכלות מתוך הקפדה על זכויות האזרח ועל תחומי הסמכות של הרשויות הראשיות: — המחוקקת, השופטת והמבצעת.

יוגנו סודות המדינה והצבא וייקבעו סמכויות שעת חירום לבטחון המדינה.

5. למשפחות עולים מרובות ילדים תינתן עזרה מיוחדת בתחומי החינוך, ההכשרה המקצועית והשיכון.

העלייה לארץ היא צורך העם היהודי וצורך מדינת ישראל גם יחד. ולכן:

פרק ד' — חברה וכלכלה

מדיניותה הכלכלית של הממשלה תהיה מכוונת להחשת תהליך ביטוסו ופיתוחו של משק הארץ, להיותו מסד להגשמת משימותיה הלאומיות והחברתיות של ישראל ומנוף להתקדמותה לקראת עצמאות כלכלית, כשמשק נוסא את עצמו. הממשלה תרכז את המאמץ להגברת הייצור וייעול תהליכיו, להעלאת כושר ההתחרות של המוצרים הישראליים בשוקי חוץ ופנים כאחד, במגמה לצמצם את הפער בין היבוא והיצוא.

ייעשה להתאמת מבנה המשק בהתאם לצרכיו וקידום של ענפים ומפעלים אשר ייצורם נועד בעיקרו ליצוא ולתחליפי יבוא.

פיתוח ענפי הכלכלה ייקבע בהתאם לאפשרויות המשק, ותוך קביעת עדיפויות.

פיתוח המשק ייעשה תוך התאמה לצרכי הבטחון ויוגבר הייצור הבטחוני העצמי.

המדיניות הכלכלית תכוון להבטחת צמיחה רצופה ומתמדת של המשק. המדיניות הפיסקאלית והמון גיטרית תכוון לבלימת תהליכים אינפלציוניים. ייעשה להגברת החסכון של האוכלוסיה. העלייה ברמת החיים וקצב הגידול של הצריכה הפרטית והציבורית יותאמו ליכולת המשק ולצורכי הבטיחות, העלייה והפיתוח.

1. הממשלה תעודד כל יוזמה יוצרת של הון לאומי, ממלכתי, פרטי ושיתופי, של יחידים ושל חברות פרטיות, שיתופיות, קואופרטיביות וקיבוציות מישראל ומחוץ לארץ, בהתאם לאינטרס הלאומי וצורכי המשק. לכל התושבים והסקטורים תינתן הזדמנות שווה לפעול לפיתוח המשק.

במגמה להחיש את פיתוח הארץ, החייאת שממותיה, חיזוק הבטחון וקידום המשק, תקיים הממשלה, במידת הצורך, מפעלים כלכליים ברשות עצמה או בשיתוף עם

1. ממשלת ישראל תעשה בהתמדה להתרוממות קשרים אמיצים בין מדינת ישראל לבין כל הקהילות של העם היהודי בתפרצות. הממשלה תשתף מאמציה עם התנועה הציונית וארגונים יהודיים אחרים לטיפוח אחדותו והבטחת המשך קיומו הלאומי של העם היהודי, והעמקת הזיקה של העם למולדתו ההיסטורית.

2. הממשלה תסייע בהתמדה לחיזוקה ולהרחבתה של התנועה הציונית ולמילוי תפקידיה — הגברת העלייה לארץ, הקניית הלשון העברית להמוני בית ישראל, טיפוח התנועה החלוצית וקידום עליית ילדים ונוער, הרחבת ההתיישבות, הכוונת נוער וצעירים מארצות הגולה לשם חינוך והכשרה בישראלי. הממשלה תחזק ידיה של התנועה הציונית — בפעולתה החינוכית הציונית, להעמקת התודעה של אחדות העם היהודי בטיפוח זיקת יהודי התפרצות למדינת ישראל, ומאבק נגד כל גילוי של התכחשות לאומית, התבוללות וטמיעה, ובהתייבבות לימינה של ישראל במאמציה לבצר את מעמדה בוירה הבין-לאומית.

3. שיתוף-פעולה בין ממשלת ישראל לבין ההסתדרות הציונית יתגשם בהתאם לחוק מעמד ההסתדרות הציונית והאמנה שבין הממשלה לבין ההנהלה הציונית. הממשלה תסייע להגברת השליחות של מורים ומחנכים לעבודה חינוכית בגולה, לטיפוח התרבות וההווי של העם, ותודעת מורשתו ההיסטורית.

4. הממשלה תעשה באורח שיטתי למיווג עדות ועליות. תובטח אפשרות שווה לבני כל העדות להשתלבות מלאה במשק, בחברה, בחינוך ובתרבות ובחיי הציבור וייעשה לסילוק פערם כלכליים בין העדות.

8. יוזמה פרטית וציבורית בארץ ובחוץ-לארץ. תימשך המדיניות של הבטחת הבעלות הלאומית על מפעלי יסוד של המדינה.
2. הממשלה תפעל לפי תכנון כולל שתפקידו להדריך את הפעילות הכלכלית בניצול כל גורמי הייצור ומשאביה להחשת התעצמותו של המשק, ובכללה — החשת קצב הפיתוח והביסוס של החקלאות, התעשייה, המלאכה, התחבורה והתיירות לשלוחותיה.
3. יחד עם הסתדרות העובדים הכללית תחפש הממשלה דרכים לשיפור יחסי העבודה בארץ.
4. הממשלה תעשה לתכנון כוח-האדם — גברים ונשים, נוער וקשישים — לשם שילוב יתר של האוכלוסיה כולה בעבודת היצירה, בענפים ובמקצועות שונים, למען הפעלה רציונלית של כוח-האדם במשק ותוך התאמה לתהליך המיכון והמודרניזציה. הממשלה תעשה להעלאת רמתם וכשרם המקצועי של העובדים לפי צורכי ההתפתחות המדעית והטכנולוגית. בשיתוף עם הארגונים הציגים של העובדים והמעבידים, יעשה לשמירת זכויותיהם המקצועיות והתעסוקתיות של עובדים המחליפים מקומות עבודתם ולקליטתם בענפים השונים עקב שינויים במבנה המשק ובמקורות התעסוקה.
5. ייעשה להמרצת המפעלים לשיכולול שיטות הייצור ותהליכיו, ליישום חידושי המדע והטכנולוגיה ולקידום המחקר השימושי.
6. הממשלה תמשיך בחשיפת אוצרות הטבע וניצולם, ותעודד תעשיות ומוצרים שיחבססו על אוצרות הטבע המקומיים.
7. הממשלה תסייע להעלאת רמת המלאכה ותעזור לבעלי המלאכה ולבעלי התעשייה הזעירה בקידום מפעליהם, בכינון מוסדות שיווק ויצוא, במתן אשראי ובחקמת מבנים נאותים לבתי המלאכה. הממשלה תעזור בפתרון הבעיות של המסחר הקמעוני והזעיר.
8. הממשלה תשקוד על הבטחת איכות המוצרים התעשייתיים והחקלאיים ועיצובם, על מתן שירות נאות ויעיל לקהל הצרכנים.
9. ייעשה להמשך ההתיישבות החדשה, במסגרת התכנון הלאומי הכולל, יישובי הספר יתווקו ויבוצרו להגביר את כושר עמידתם בגבול. יושלם ביסוסם של היישובים הצעירים, יורחב כושר הקליטה של היישובים הוותיקים ויעשה לפיתוח המרכזים הכפריים. יינתן עידוד לפיתוח ענפי תעשייה ביישובים החקלאיים ובעיירות הפיתוח. יימשך המאמץ להעלאת רמת שירותי החינוך והבריאות ולחיסול הפיגור בשיכון ביישובים החקלאיים.
10. יימשכו המאמצים לפיתוח מקורות מים נוספים ולייעול השימוש במים.
11. המדיניות של הממשלה בהתיישבות תהיה מושתתת על כיבוד הערכים החברתיים וזכות ההגדרה העצמית של המתיישבים בבחירת אורח-חיהם ועל הבטחת מעמדה הציבורי והחוקי של ההתיישבות השיתופית והפרטית. הממשלה תשקוד על פיתוח משקי העובדים בכפר ובעיר והרחבת ההתיישבות לכל צורותיה.
12. המדיניות החקלאית תהיה מכוונת לאספקת מזון סדירה לאוכלוסיה, להגדלת הייצוא והייצור, לקידום המשק, ייעולו ומיכונן המודרני ולשיכולול אפיקי השיווק. בהתאם לכך ייערך תכנון היקף הייצור בענפי העיקריים; במידת הצורך תדאג הממשלה להבטחת מחירי מינימום למוצרים החקלאיים. במדיניות המחירים למוצרים חקלאיים תודג הממשלה על-ידי מדיניותה הכלכלית הכללית.
13. הממשלה תעודד הליכת תושבי הערים ומרכז הארץ לחקלאות ולאיוורי פיתוח. תוגש עזרה לגרעיני נח"ל התיישבותיים ותעשייתיים ויעשה לעידוד הנוער הלומד והעובד להצטרף לנח"ל. תוגש עזרה לכל תנועה חלוצית ולארגוני התיישבות.

ושוכני מבנים רעועים, לשיכונם של זוגות צעירים ולעידוד הילודה.

21. הפעולה, בהתאם לחוק בינוי ופינוי איזורי שיקום, אשר נועדה לפתור את מצוקת הדיור בשכונות העוני, תיעשה בקצב מהיר ככל האפשר בהשתתפות המשתכנים עצמם ובשיתוף הדוק עם הרשויות המקומיות. פעולה זו תהא שלובה במדיניות הכלכלית הכוללת, במגמות פיזור האוכלוסיה ובמאמצי להעלות את רמת החיים של שכבות מעוטות-אמצעים ומשפחות מרובות ילדים.

22. יקויים העקרון המבטיח את הקרקע כנכס האומה. קרקעות האומה והמדינה לא יימכרו אלא אם על פי "חוק יסוד: מקרקעי ישראל". קרקע הלאום שהוחכרה לא ייעשה בה שימוש אלא בהתאם ליעודה.

23. בפעולתה התחיקתית תשמור הממשלה על חופש הפעולה המאורגן של ארגון העובדים היציג.

24. הממשלה תמשיך בקידום תחיקת העבודה לביצור זכויותיו של האדם העובד ותפעל להבטחת תעסוקה לכל דורש לביטוח בפני אבטלה ובפני נכות. הממשלה תפעל לשילוב יתר של האשה במעגל העבודה. הממשלה תפעל להעלאת סכום הגימלאות במסגרת הביטוח הלאומי.

25. הממשלה תעודד ביטוח פנסיה על-ידי הקרנות וקופות הפנסיה הקיימות, תגביר את הפיקוח עליהן, ותחתור להנהגת ביטוח פנסיה לכל.

26. הממשלה תעודד ביטוח בריאות על-ידי קופות החולים הקיימות, תגביר את הפיקוח עליהן, ותחתור להנהגת ביטוח בריאות לכל.

פרק ה' — מדיניות חוץ

1. מדיניות החוץ תהיה מכוונת להבטיח מלוא עצמאותה של המדינה, חיוק בטחונה וקידום השלום בינה לבין המדינות השכנות. הממשלה תוסיף לפעול לפי ההחלטות שנתקבלו

14. הממשלה תתמיד בפיתוח איזורי הארץ הבלתי מאוכלסים, תשקוד להפנות אליהם עולים חדשים בהתאם לתכנון כולל. יובטחו התנאים להתערות מהירה של המתיישבים. תימשך מדיניות קרקעית מסייעת לאיכלוס איזורי הפיתוח, בהם יובטחו גם להבא עדיפות והקלות למפעלים ולכל יוזמה קונסטרוקטיבית שיש עמה להחיש תיעוש, מלאכה ותעסוקה. תהיה שקידה על סיפוק צורכי התרבות של המתיישבים.

15. ייעשה לעידוד רופאים, מורים, אחיות ושאר בעלי מקצועות כדי שיתנחלו ביישובי עולים ובאיזורי הפיתוח וההתיישבות. יינתן עידוד לנוער מן הערים ומבתי האולפנא להתיישב ביישובי עולים וספר.

16. הממשלה תעשה להגשמת מדיניות הכנסות מתקדמת באמצעות מדיניותה הסוציאלית והפיסקאלית. היא תעשה להעלאת רמתן של שכבות מעוטות-יכולת ושל משפחות מרובות ילדים.

17. הממשלה תעשה ליציבות המחירים ולמניעת עליית יוקר המחיה. עקרון תוספת היוקר בעקבות תנודות מחירים יישמר, כדי להבטיח את שכרו הריאלי של הפועל. ייעשה לטיפול הכרת האחריות של העובדים ונותני העבודה למשק, ולעידוד העלאת פריון העבודה ותפוקת הייצור.

18. יישמר עקרון הפרוגרסיביות במערכת המסים.

19. הממשלה תוסיף לנקוט אמצעים לבלימת רווחים בלתי-סבירים וספיגתם, למניעת התעשרות ספסרית וניצול מקורות הכלל לעשיית רווחים מופקעים. הפיקוח על קרטיים ומונופולים יתמיד ויחזק.

20. הממשלה תשקוד על הרחבת מפעל השיכון לעולים ולהמוני העם. פעולת השיכון תהיה מכוונת בראש ובראשונה לקליטת עולים, לאיזורי הפיתוח וההתיישבות, לגבי צה"ל, לחיילים משוחררים, לתושבי משכנות עוני

ע"י הכנסת והממשלה, מאז מלחמת ששת הימים.

2. חזון השלום של נביאי ישראל — "וכתתו חרבותם לאתים, וחניתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה", אשר הקרין השראתו על כל שוחרי השלום בעולם, יוסיף להדריך את ישראל במדיניותה. ממשלת ישראל תתמוך בכל צעד העשוי לקדם את השלום ולהביא לידי פירוק-נשק כללי ומוחלט ולביטול גמור של הצבאות תוך פיקוח בין-לאומי מוסכם.

3. מגמתה של ישראל בזירה הבין-לאומית תהיה מכוונת לקידום השלום בעולם; לחי-סול תוקפנות ולוחמה; להפגת מתיחות בין מדינות וגושים; לעקירת אפליה גזעית ודתית; להשלמת שחרורם של עמים משלטון קולוניאלי; להגברת שיתוף-פעולה בין-לאומי; להחשת קצב הפיתוח של מדינות, שטרם הגיעו לקידמה כלכלית וחברתית; לקידום הגבלת החימוש ופירוק הנשק, לרבות הנשק הגרעיני, תוך פיקוח הדדי מוסכם.

4. הממשלה תחתור בהתמדה להשגת שלום בר-קיימא עם שכנותיה של ישראל שיהא מושתת על חווי שלום אשר יושגו במו"מ ישיר בין הצדדים. בחווי השלום ייקבעו הגבולות המוסכמים, הבטוחים והמוכרים. חווי השלום יבטיחו שיתוף פעולה ועזרת גומלין, פתרון כל בעיה שבמחלוקת אפשרית בדרכי שלום והימנעות מכל תוקפנות ישירה או עקיפה.

ישראל תתמיד בנכונותה לנהל משא ומתן — ללא תנאים מוקדמים מכל צד שהוא — עם כל מדינה משכנותיה למען כריתת חוזה שלום. באין חווי שלום, תוסיף ישראל לקיים במלואו את המצב כפי שנקבע עם הפסקת האש ותבצר מעמדה, בהתחשב עם הצרכים החיוניים של בטחונה והתפתחותה.

5. ממשלת ישראל תהיה ערה לכל גילוי של רצון בקרב עמי ערב בזכות השלום עם

ישראל, והיא תקדם בברכה ובהיענות כל נכונות לשלום מצד מדינות ערב. ישראל תתמיד בגילוי כוונותיה לשלום והסברת הית-רונות הנשקפים לכל עמי האיזור מקיום יחד בשלום, ללא תוקפנות וחתרנות, ללא הסגת גבול והתערבות בחירותן ומשטרן הפנימי של מדינות האיזור. ממשלת ישראל תתמיד בגילוי רצונה להגיע לשיתוף-פעולה פורה עם כל מדינה במזרח התיכון לרווחתם הכלכלית והחברתית של כל עמי האיזור.

6. עד שיוסכם בין המדינות ויבוצע פירוק נשק כללי בעולם, ולאחר שייכרתו חווי שלום בין ישראל לשכנותיה, תהיה ישראל מוכנה להציע להן הסכם שיביא לידי פירוק נשק, בתנאי שיובטח פיקוח הדדי מתמיד על ביצועו ולא ייפגעו בדרך כלשהי הרי-בונות והגבולות שנקבעו בחווי השלום.

7. בפעולה בזירה הבין-לאומית תשקוד הממ-שלה על טיפוח הבנה לצרכיה של ישראל, על רכישת עזרה מצד מדינות העולם והאומות המאוחדות נגד מדיניות האיבה של מדינות ערב, ועל השגת סיוע לבטחונה של ישראל.

8. ישראל רואה ייעוד ראשון-במעלה לאנושות לעשות להחשת קידומן של ארצות אסיה ואפריקה אשר עודן נתונות בפרע משווע ברמת ההתפתחות לעומת הארצות המפות-חות. ישראל תתן ידה במידת יכולתה לכל פעולה בין-לאומית לפיתוח עצמאותן החב-רתית והכלכלית של הארצות המתפתחות, אשר תיעשה מתוך הקפדה על עצמאותן והתקדמותן.

9. הממשלה תפעל להידוק הקשרים ההדדיים בין מדינת ישראל לבין כל הארצות שבהן שוכנים קיבוצים יהודיים. היא תתן ידה למאמצים להשיג הכרה בזכותו של כל קיבוץ יהודי, בכל הארצות והמשטרים, לחיים לאו-מיים, תרבותיים ודתיים ללא אפליה, לקיום זכותם של היהודים הרוצים בכך לעלות למולדתם. הממשלה תעשה למען תמיכה

בין-לאומית פעילה במפעל קיבוץ הגלויות במדינת ישראל.

10. הממשלה תוסיף לעשות למען התרומות יחסי ידידות וקשרי גומלין בין ישראל לבין כל מדינה שוחרת שלום, בלי לבדוק במש-טרה הפנימי ובלי לפגוע באינטרסים של מדינה אחרת.

11. ישראל מכירה בזכותה של כל אומה, קטנה כגדולה, לחיים לאומיים חופשיים ולעצ-מאות מדינית. ישראל שוללת את הקולו-ניאליזם ותתייצב לימין העמים במאבקם על שחרור משלטון זרים ובכינון חייהם הלאומיים העצמאיים.

12. ישראל לא תושיט יד לשום מגמה וברית תוקפנית המכוונת נגד איוז מדינה שהיא ותישאר נאמנה לשיתוף-פעולה בין-לאומי עם כל האומות, בהתאם לעקרונות מגילת האו"ם.

13. ממשלת ישראל תהיה ערה לכל גילוי של סכנת אנטישמיות ותחיית הנאציזם בכל מדינה שהיא בעולם. היא תתבע כי הפושעים הנאציים יבואו על דינם ועונשם; התיישנות לא תחול על פשעיהם.

14. ישראל תתמוך בביצורו של ארגון האומות המאוחדות, בקיום שליחותו לשמירה על השלום, בזכותה של כל מדינה ריבונית לייצוג במשפחת העמים, בהכרת זכותה של אומה נתקפת להתגוננות עצמית, בחובה לקיים את הציוויים של מגילת האו"ם, כגון ביעור אפליה גזעית, קיום סחר בין עם לעם ללא אפליה, קיום זכות המעבר החופשי ובנתיבי מים בין-לאומיים ובנתיבי אוויר והימנעות מכל מעשה חוקפנות.

פרק ו' — חינוך ומדע

1. פעולת ממשלת ישראל ופעולות מוסדותיה של המדינה בתחום החינוך יהיו מודרכות על ידי הערכים, שעליהם השתית החוק את החינוך היסודי — "ערכי תרבות ישראל

והישגי המדע, אהבת המולדת ונאמנות למדינה ולעם ישראל, אימון בעבודה חקל-אית ובמלאכה, הגשמה חלוצית, שאיפה לחברה הבנויה על חירות, שיוויון, סובלנות, עזרה הדדית ואהבת הבריות", ערכי העצ-מאות והדמוקרטיה, ציוויי קיבוץ הגלויות ובטחון המדינה והשאיפה לשלום.

2. הממשלה תשקוד על פיתוח מערכת החינוך, לשלביה השונים, מגן הילדים ועד למוסדות ההשכלה הגבוהה.

3. הממשלה תעשה לטיפוח התרבות והיצירה המקורית של האומה כמבנה משותף לבני גלויות שונות, להעמקת הזיקה לעם ולארץ, לסתימת הפער התרבותי בין העדות, להע-מקת החינוך לעבודה ולהגשמה חלוצית, להנחלת ההשכלה העיונית-מקצועית הדרו-שה בעקבות ההתפתחות המדעית והטכנו-לוגית, לפיתוח כושר הלימוד ולעילוי האישיות היצירת וההקניית ערכים תרבותיים וחברתיים.

4. הממשלה בשנות כהונתה של הכנסת השבי-עית, תוסיף לבצע את החוק בדבר הרחבת לימוד חובה חגים לגילאי 14 ו-15 עפ"י המועדים שנקבעו בחוק.

5. הממשלה תשקוד על הגשמת הרפורמה במבנה החינוך היסודי והעל-יסודי בהתאם להחלטת הכנסת, תוך שמירת מעמדן והב-טחת התפתחותן של המגמה הממלכתית והממלכתית-דתית, שמירה על שוויון רמת הביצוע בכל הנוגע למגרשים, מבנים ושי-רותים חינוכיים.

כן תחתור הממשלה לקצב מתואם לשתי המגמות.

6. הממשלה תעשה להכשרת כוחות הוראה וחינוך חדשים, להעלאת רמתם, השתלמותם וקידום הסמכתם של המורים; כמו-כן תעשה הממשלה לשיתוף מורים ומחנכים בעיצוב שיטות הוראה ודרכי החינוך בישראל.

7. תשופר מערכת שכר הלימוד המודרג, כל עוד הוא קיים, בחינוך העל-יסודי.
8. הממשלה תשקוד על כך, כי הילדים בני 3 ו-4 מקרב מעוטי היכולת ילמדו על חשבון המדינה והרשויות המקומיות בגני ילדים ממלכתיים וממלכתיים-דתיים, לפי בחירת הוריהם; יוגדל מספר התלמידים בבתי-הספר המקצועיים, החקלאיים והימיים שבפיקוח המדינה, יוקמו בתי"ס על-יסודיים מקיפים, עיוניים, מקצועיים, חקלאיים וימיים לשלביהם ולמגמותיהם.
9. יורחב ויטופח החינוך המשלים בתחומי בית-הספר ומחוצה לו, יוקמו בתי-נוער ומרכזי נוער, יינתן עידוד לפעולתן של תנועות הנוער החלוציות.
10. תוגבר הפעולה לפיתוח תרבות הגוף, להכשרת מורים, מדריכים ומאמנים לחינוך גופני; יורחב החינוך הגופני בביה"ס ותורחב הפעילות הספורטיבית בקרב כל שדרות העם. יוגבר הפיקוח הממשלתי על אורחות פעולתם של ארגוני הספורט.
11. הממשלה תתמיד בפעילותה להנחלת הלשון העברית ולביעור הבערות.
12. הממשלה תקדיש תשומת לב לשיפור היצירה והעבודה של הסופר והאמן ולעידוד מוסדות תרבות ואמנות לסוגיהם.
13. יטופחו קשרי תרבות הדדיים בין ישראל לבין מדינות העולם.
14. הממשלה תעשה מאמצים למשוך לארץ אישים יהודיים מגדולי התורה והמדע, הספרות והאמנות בעולם, במגמה לעשות את ישראל למרכז תורה, מדע ומחקר.
15. בחינוך היסודי, העל-יסודי והגבוה, תדאג הממשלה להעמקת התודעה היהודית בקרב הנוער הישראלי, להשרשתו בעבר העם היהודי ובמורשתו ההיסטורית, להגברת זיקתו הנפשית והמוסרית ליהדות העולמית, מתוך הכרת שותפות-הגורל והרציפות
- ההיסטורית המאחדת את יהודי כל העולם במשך כל הדורות.
16. גבורת ישראל בכל הדורות והגבורה העברית המחודשת בדור התקומה על כל גילוייה ונושאייה — יועלו כערך חינוכי בבתי-הספר.
17. הממשלה תעשה לפיתוח הפוטנציאל המדעי של ישראל, לעידוד המחקר הבסיסי והשיי-מושי תוך תיאום בין כל גורמי המחקר, לקליטת מיטב חידושי המדע והישגי הטכ-נולוגיה בעולם ולניצולם בחיי הכלכלה והחברה, להחשת קצב הבנייה והפיתוח, ייעול העבודה והייצור, עליית רמת החיים, עליו האדם ורווחת הכלל.
18. הממשלה תפעל להרחבת החינוך הטכנולוגי על כל דרגותיו וסוגיו החינוכיים למשק הלאומי ולבטחון המדינה.
19. הממשלה תפעל לפיתוח מוסדות ההשכלה הגבוהה ולהרחבתם, לטיפוח כוחות ההוראה באוניברסיטות ולמשיכת כוחות מעולים להוראה בישראל.
20. ייקבעו סידורים שיקלו על בוגרי בתי"ס העל-יסודיים המסיימים את שירותם הצבאי להשתלב בלימודים במוסדות להשכלה גבוהה.
21. הממשלה תעשה לקידומו של המחקר השיי-מושי תעשייתי לעזרת תעשיות מבוססות על ידע ומומחיות, להחשת פיתוחם וניצולם של אוצרות הטבע ולעידוד מחקר עצמי של המפעלים.
22. הממשלה תגבש תוכנית-אב למדיניותה בתחום המדע וההשכלה הגבוהה.

פרק ז' — שירותי המדינה והאזרח

1. עובדי המדינה יודרכו במילוי תפקידם לקיים בגאמנות את המוטל עליהם ולשמש דוגמה לאזרחי המדינה בטוהר-מידות ובנקיון-כפיים, בכושר-עשייה וביעילות-ביצוע, בד-יוק ובמשמעת, במסירות לפרט ובגאמנות למדינה ובסבר-פנים יפות כלפי כל אזרח הפונה אליהם.

המדינה והרשויות המקומיות — יעמדו לרשות כל התושבים ללא הבדל עדה ודת.

הממשלה תמשיך בתהליך המוניציפאליזציה של יישובי המיעוטים, ובמקומות שבהם טרם הוקמה רשות מקומית יידרשו האזרחים במקום להשתתף בהחזקת השירותים הנתינים להם, לפי יכולתם הכלכלית.

ממשלת ישראל תוסיף לעשות לפיתוחם של כפרי המיעוטים על-ידי סלילת כבישי גישה ואספקת מים וחשמל; הרחבת שירותי הבריאות והחינוך, שיפור תנאי הדיור והשירותים המוניציפאליים; הרחבת הבנייה בכפרים תוך הקצאת קרקעות של המדינה להקמת שיכונים ומוסדות ציבור; שילוב הכפרים הערביים בריכוזים האיזוריים; הגדלת שטח שלחין ויצירת מקורות תעסוקה נוספים במלאכה, במסחר ובתעשייה.

יובטח שכר שווה לעובדים מבני המיעוטים כמו לעובדים יהודיים בעבודה שווה.

דאגה מיוחדת תוקדש להרחבת ההכשרה המקצועית לצעירים וצעירות מבני המיעוטים ולהרחבת החינוך התיכוני והמקצועי.

לערבים יובטח חינוך בלשון הערבית וכן לימוד של הלשון העברית. מזכותם של אזרחי ישראל מבני המיעוטים גם להבא להשתמש בלשון הערבית במוסדות המדינה. תלמידים מצטיינים בבתי-ספר תיכוניים ויסודיים ייהנו ממענקי לימוד כתלמידים יהודיים.

ייעשו מאמצים מיוחדים לקליטת המשכילים מבין בני המיעוטים בשירות המדינה ובמוסדות ציבור שונים, על מנת לשתפם באחריות ממלכתית וציבורית.

הממשלה תעודד הקמת מפעלים כלכליים משותפים לבני המיעוטים וליהודים, והיא תסייע לפיתוח הקואופרציה לסוגיה, בעיר ובכפר, בקרב בני המיעוטים.

ממשלת ישראל תשוב ותתבע להכיר בזכותם של אזרחי ישראל המוסלמים למלא את מצוות העלייה לרגל למכה.

2. הממשלה תשקוד על הכשרת עובדי המדינה והרשויות המקומיות, על קידום יעילותם ועל טיפוח נאמנותם לתפקיד.

3. יישמר בקפדנות האופי הכללי, הבלתי-מפוגג, של כל שירותי המדינה.

4. הממשלה תנקוט אמצעים נמרצים נגד גילויי שחיתות ופגיעה ברשות הכלל, נגד כל שימוש לרעה בעמדות ממשלתיות או מוניציפאליות על-ידי עובדי המדינה והציבור. הממשלה תעשה למניעתם ולתיקונם של ליקויים החורגים במנגנון המדינה, שעליהם עומד מבקר המדינה.

5. משימותיה של מדינת ישראל יבוצעו לא ברוח השלטון והמנגנון בלבד; הממשלה תפתח ערכי חלוציות בקרב הנוער, תעודד התנדבות לעזרת עולים ומיוזג עדות, תפיץ תרבות והשכלה בקרב שכבות מעוטות-השכלה ותעשה לביעור הבערות בקרב המבוגרים. הממשלה תעורר את אזרחי המדינה לכל משימה לאומית, התובעת העדפת אינטרס הכלל על פני אינטרס הפרט.

פרק ח' — הדת במדינה

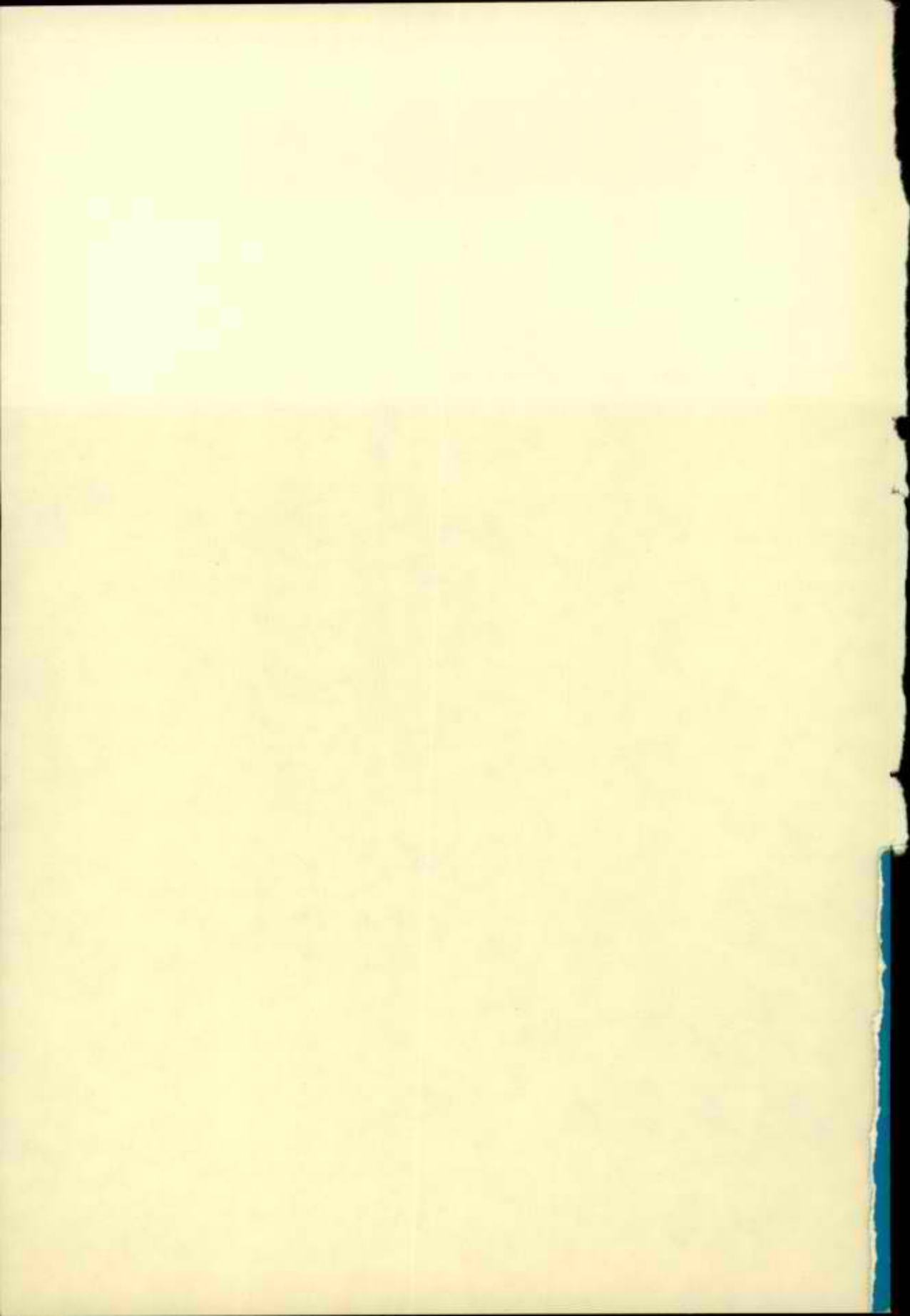
ליכוד העם וחיי מדינה מתוקנים מחייבים טיפוח, סובלנות הדדית וחופש מצפון ודת. הממשלה תמנע כל כפייה דתית ואנטי-דתית מאיזה צד שהוא; תבטיח צורכי הדת הציבוריים באמצעי המדינה; תקיים חופש דת ומצפון לכל העדות הלא-יהודיות ותספק על חשבון המדינה את צורכיהן הדתיים, ותבטיח חינוך דתי לכל הילדים שהוריהם רוצים בכך.

הממשלה תשמור על הסטטוס-קוו במדינה בענייני דת.

פרק ט' — המיעוטים

1. מדיניותה של ממשלת ישראל תהיה מכוונת לשילובם המלא של המיעוטים בישראל בכל תחומי חייה של המדינה תוך כיבוד ייחודם הדתי והתרבותי.

2. שירותי החינוך, הבריאות, הפיתוח והסעד וכל השירותים האחרים הגיתנים על-ידי

מוגש על-ידי שירותי ההסברה במשרד ראש הממשלה
שירות הפרסומים